

A Belügyminisztérium elektronikus hírlevele az önkormányzati tisztviselők számára

2012. ÉVI 1. SZÁM

ÖNKORMÁNYZATI IRÁNYTŰ	2
Az új önkormányzati törvényhez kapcsolódó módszertani segédletek	2
Megújult a magyar önkormányzati rendszer	2
A kirívóan közösségellenes magatartásokkal kapcsolatos szabályozás egyes kérdéseiről	4
2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól ¹	7
Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényben meghatározott határidőhöz kapcsolódó egyes feladatok	54
Az új önkormányzati törvényhez kapcsolódó jelentősebb jogszabályok	59
Útmutató a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény alkalmazásához önkormányzatok részére	59
Tájékoztató a helyi önkormányzatok részére az új államháztartási szabályokról	64
Magyarország helyi önkormányzatainak törvényességi felügyeletéről	69
Megkezdődött a járások kialakításának előkészítése	70
JOGSZABÁLYFIGYELŐ	72
Hazai jogszabályváltozások	72
A képviselő-testület és szervei meghatározott határidőhöz kapcsolódó egyes feladatai	82
JOGÉRTELMEZÉS ÉS JOGALKALMAZÁS	87
Az alapvető jogok biztosának jelentése	87
A Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának állásfoglalása a közterületi rendezvények és a közterületek egyéb szabadidős használatának követelményeiről	87
Az Alkotmánybíróság helyi önkormányzatokat érintő döntései	105
JELENTÉSEK, TÁJÉKOZTATÓK	143
Integrációs modellprogram Győrságon	143
Műemlékeink vannak ... műemlékem van	144
KÖZVILÁGÍTÁS – hogyan tovább?	151
Tájékoztató az általános gazdasági érdekű szolgáltatást nyújtó vállalkozásokra vonatkozó uniós szabályozás változásáról	153
Társmisztériumok tájékoztatói és közleményei	155
Összefoglaló áttekintés a hajléktalan-ellátásról	155
A helyi jelentőségű védett természeti területek országos nyilvántartásának felülvizsgálatáról	162
A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK PÁLYÁZATI LEHETŐSÉGEI	163
Hazai pályázati lehetőségek	163
Magyarországi Falumegújítási Díj – 2011. Végeredmény	163
Living Road csúszásgátló útburkolat	164
Közösségi kezdeményezések	165
Az Európai Területi Társulásokkal kapcsolatos aktuális kérdések, a 2012-es év feladatai	165
Az Európai Integrációs Alap és az Európai Menekültügyi Alap	166
A Szerkesztőségi rovat	168
Vízkiűrés tevékenységgel kapcsolatos felhívás	168

Megújult a magyar önkormányzati rendszer

A magyar önkormányzati rendszer átalakításának folyamatában nagy jelentőséggel bír a 2011. december 19-én elfogadott, Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.), amely Magyarország új alkotmányára épül. Az Alaptörvény új alapokra helyezte az állami szervekre vonatkozó rendelkezéseket, ezen belül az önkormányzati rendszert is. Cél egy hatékony állam megjelenítése, amely megfelelően képes igazodni a mai korszakhoz.

A demokratikus jogállam kiépülésének folyamatában elengedhetetlen volt a helyi hatalomgyakorlás törvényi kereteinek megteremtése, a helyi önkormányzás kialakítása. Ezért az 1990-ben szabadon megválasztott Országgyűlés első teendői között hajtotta végre a történelmi jelentőségű helyi rendszerváltoztatást. E változás visszaadta a helyi közösségeknek az önkormányzathoz való jogát, lehetővé téve a helyi közhatalom demokratikus és önálló gyakorlását. A lehető legszélesebb körben érvényesült a helyi önkormányzás joga, így – lélekszámtól függetlenül – valamennyi település választópolgárai élhettek ezen lehetőséggel.

Az önkormányzati rendszer kialakításakor a legnagyobb hangsúlyt a demokratikus működés, az önkormányzati autonómia, illetve a kormányzati túlhatalmat megakadályozó garanciák kiépítése kapta. Abban a történelmi korszakban ez természetes volt, melynek következményeként a gazdaságossági, hatékonysági, valamint szakmai szempontokat a szükségesnél kisebb mértékben vették figyelembe.

Így egy település-centrikus, nagy autonómiával rendelkező, ugyanakkor széles felelősségre épülő rendszer alakult ki, amely már ekkor magában hordozott több olyan ellentmondást (pl. az elaprózott településszerkezet és a széles feladatrendszer közötti feszültséget), amely később érthető módon működési zavarokhoz vezetett.

A kialakított nagyfokú önállóság ellenére az elmúlt húsz év során folyamatosan szűkült az önkormányzatok mozgástere, a helyi közszolgáltatások biztosítása egyre nagyobb erőfeszítéseket igényelt, a finanszírozás elnehezült a diszfunkcionális elemek egymást erősítő hatására.

E helyzet kialakulásának okai közül alapvetően három tényező emelhető ki. Egyrészt az önkormányzati rendszer belső ellentmondásai, működési zavarai, másrészt a nagy ellátórendszerek elmaradt reformjai – az állam szerepvállalásának tisztázatlansága –, harmadrészt a folyamatosan csökkenő állami támogatások mértéke (miközben a kötelezően ellátandó feladatok száma jelentősen megnövekedett).

Mindezen nehezítő körülmények között is fontos hangsúlyozni, hogy az elmúlt 21 év során a demokratikus önkormányzati rendszer betöltötte hivatását, a polgármesterek és a képviselő-testületek munkája nagyban hozzájárult az ország működőképességének fenntartásához, ugyanakkor szakmai és politikai síkon is egyértelművé vált, hogy hazánk önkormányzati rendszere átfogó megújításra szorul. Az Alaptörvényben adott jogalkotási felhatalmazás alapján alkotta meg az Országgyűlés az új törvényt, amely az alapvető értékeket megőrizve új elemek beillesztésével újítja meg a helyi önkormányzati rendszert.

Az új törvény alapvető célkitűzései, legfontosabb elemei

A törvény alapvető célja egy modern, költségtakarékos, feladatorientált önkormányzati rendszer kiépítése, amely lehetőséget biztosít a demokratikus és hatékony működésre, ugyanakkor – a választópolgárok önkormányzáshoz való kollektív jogait érvényre juttató és védendő módon - szigorúbb kereteket szab az önkormányzati autonómiának. Az önkormányzati rendszer kereteinek megváltoztatása csak az államszervezet más elemeinek megújításával együtt, a nagy ellátórendszerek reformjával összefüggésben teljedhet ki. Az új törvény rendelkezései lehetőséget biztosítanak a megújult ágazati struktúrák befogadására, működtetésére (pl. differenciált hatáskör-telepítés).

A törvény a magyar önkormányzati hagyományokra építve, figyelembe véve az Európai Önkormányzati Charta elveit, azokat összhangba hozva a hazai sajátosságokkal meghatározza a helyi önkormányzás alapvető fogalmi elemeit, megnevezi alanyát, tárgyát, tartalmát. A törvény értelmében települési önkormányzatok a községekben, a városokban, a járásszékhely városokban, a megyei jogú városokban és a fővárosi kerületekben működnek. A fővárosi önkormányzat települési és területi önkormányzatnak is minősül. A megyei önkormányzat pedig területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. Továbbra is minden településen választanak önkormányzati képviselő-testületet és polgármestert. A törvény megváltoztatja ugyanakkor az önkormányzati hivatalok struktúráját. A 2000 főnél kevesebb lakosú településeken a közös önkormányzati hivatalok biztosítják a hivatali feladatellátást.

Az új törvény a következő fontosabb új elemeket tartalmazza:

1. a lakosság önszerveződő közösségeinek támogatása, a település önfenntartó képességének erősítése,
2. az állami és önkormányzatok közötti új feladatmegosztás alapjainak meghatározása,
3. a megyei önkormányzatok feladatkörének változása a területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési feladatok meghatározásával,
4. a polgármester státuszának, feladat- és hatáskörének megerősítése,
5. a jegyző kinevezési jogkörének polgármesterhez történő telepítése,
6. az összeférhetlenségre vonatkozó szabályok egységesítése,
7. a társulásra vonatkozó szabályok egyszerűsítése,
8. a közös önkormányzati hivatal struktúrájának kialakítása,

9. a finanszírozásban új feladatalapú támogatási rendszer kialakítása, a működőképesség erősítése,
10. a helyi önkormányzatok kötelezettségvállalására vonatkozó szabályok új alapokra helyezése az eladósodás megakadályozása érdekében,
11. a törvényességi felügyelet eszközrendszerének meghatározása.

Az új rendelkezések fokozatosan lépnek hatályba az Mötv. 144. § alapján, ezért a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) rendeleteit az Mötv.-vel együtt kell alkalmazni.

Fontos utalni arra, hogy az új törvény nem csak az Ötv.-t váltja fel fokozatosan, hanem az un. kapcsolódó törvényeket is (a társulásra, kistérségi társulásra, a polgármesterek, illetve a települési képviselők jogállására vonatkozó törvényeket).

A hatálybalépés legfontosabb dátumai a következők:

- I. 2012. január 1-jén döntően a megyei önkormányzatokra, a vagyongazdálkodásra, az önkormányzatok hitelfelvételi korlátjára, valamint a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletére vonatkozó szabályok léptek hatályba.
- II. 2012. április 15-én lépnek hatályba a testület által rendeletben meghatározható tiltott, kirívóan közösségellenes magatartások és az elkövetőjével szemben kiszabható pénzbírságok.
- III. 2013. január 1-jén a törvény rendelkezéseinek zöme, többek között az önkormányzati gazdálkodásra és finanszírozásra vonatkozó rendelkezések lépnek hatályba.
- IV. 2014. évi általános önkormányzati választáskor pedig a települési képviselők, polgármesterek jogállására és az összeférhetetlenségükre vonatkozó szabályok lépnek életbe.

A hatályon kívül helyező fontosabb rendelkezései a következők:

- I. 2012. január 1-jén: hatályát veszti az Ötv. a helyi önkormányzatok vagyonára és a törvényességi ellenőrzésére vonatkozó szabályai.
- II. 2013. január 1-től: az Ötv. egyes rendelkezései mellett a helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény, a területszervezési eljárásról szóló 1999. évi XLI. törvény, és a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásairól szóló 2004. évi CVII. törvény.
- III. 2014. évi önkormányzati választások napján: a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. törvény, a helyi önkormányzati képviselők jogállásának egyes kérdéseiről szóló 2000. évi CXVI. törvény, és az Ötv.

Készítette: Belügyminisztérium Önkormányzati Feladatok Főosztálya

A kirívóan közösségellenes magatartásokkal kapcsolatos szabályozás egyes kérdéseiről

Az alábbi szakmai-módszertani segédanyag célja, hogy előzetes tájékozódási pontokat adjon a kirívóan közösségellenes magatartásokat szabályozó önkormányzati rendeletek előkészítéséhez. A jogszabályi környezet változása, a gyakorlati tapasztalatok elemzése a későbbiekben indokolhatja az egyes megállapítások kiegészítését, esetleges módosítását. Ebben az esetben ezekre az igényekre a Hírlevél későbbi számaiban reagálunk.

I. Szabálysértési jog rendszerének alakulása

A jelenlegi szabálysértési jog alapvetően két pillérre épül. Egyrésztől központi jogszabály (a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény és a végrehajtására kiadott, az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet) által meghatározott, másrésztől a helyi önkormányzat képviselő-testülete által alkotott rendeletben megnyilvánuló szabálysértések képezik – egyebek mellett – (még jelenleg) a jogterületet.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Új Szabstv.), 2012. április 15-i hatályba lépésével a rendszer jelentősen átalakul. Az önkormányzatok 2012. május 31-ig kötelesek hatályon kívül helyezni az önkormányzati rendeletekben meghatározott szabálysértési rendelkezéseket.

A szabálysértés jogterülete, annak szabályozása állami monopóliummá válik. E jogterület mellett megjelenik – az ágazati törvényi szinten meghatározott – ún.: szabályszegés kategóriája is.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Új Ötv.) 51. § (4) bekezdésben meghatározott tiltott, kirívóan közösségellenes és akár ötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal (igazgatási bírsággal) sújtható magatartás jelentheti azt a jogterületet, amely sem a szabálysértések, sem a törvényben meghatározott szabályszegések kategóriájába nem tartozik, azonban helyi szinten pönalizált magatartást rendel büntetni.

Ahhoz, hogy a kirívóan közösségellenes magatartási szabályokat meghatározó tényállások megfelelően illeszkedjenek a jogrendszer egészébe, ne keletkezzen magasabb szintű jogszabállyal ellentétes rendelkezés szükséges a szabálysértési tényállások és a szabályszegések körének megfelelő ismerete.

II. A kirívóan közösségellenes magatartások meghatározására vonatkozó helyi szabályozásról

Mind az Új Szabstv., mind az Új Ötv. vonatkozó rendelkezései 2012. április 15-én lépnek hatályba, ezért szükséges annak áttekintése, hogy az Új Ötv. igazgatási bírsággal sújtható magatartásokkal összefüggő rendelkezései tekintetében miként tud a képviselő-testület élni a lehetőséggel, amennyiben ilyen tényállást kíván megállapítani.

Álláspontunk szerint a helyi rendelet által meghatározott kirívóan közösségellenes magatartásokkal kapcsolatos eljárás során a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) szabályait szükséges alkalmazni. Példának okáért a Ket. VI/A. Fejezete rendelkezik a közigazgatási bírság kiszabásának eljárásjogi alapjairól. A 94/A. § (1) bekezdése szerint, ha jogszabály bírság kiszabását teszi lehetővé - ide nem értve a 61. § szerinti eljárási bírságot -, a hatóság az eset összes körülményeire tekintettel dönt a bírság kiszabásáról és a bírság összegének meghatározásáról. Ennek keretében - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - mérlegeli különösen:

- a) a jogsértéssel okozott hátrányt, ideértve a hátrány megelőzésével, elhárításával, helyreállításával kapcsolatban felmerült költségeket, illetve a jogsértéssel elért előny mértékét,
- b) a jogsértéssel okozott hátrány visszafordíthatóságát,
- c) a jogsértéssel érintettek körének nagyságát,
- d) a jogsértő állapot időtartamát,

- e) a jogsértő magatartás ismétlődését és gyakoriságát,
 - f) a jogsértést elkövető eljárást segítő, együttműködő magatartását, valamint
 - g) a jogsértést elkövető gazdasági súlyát.
- (2) Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, nem indítható a jogsértés megállapítására és bírság kiszabására eljárás, ha a jogsértő magatartásnak a bírság kiszabására jogosult hatóság tudomására jutásától számított egy év, vagy az elkövetéstől számított öt év eltelt. Az ötéves határidő kezdő napja
- a) az a nap, amikor a jogsértő magatartás megvalósul,
 - b) jogellenes állapot fenntartása esetén az a nap, amikor ez az állapot megszűnik.
- (3) Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, a (2) bekezdés szerinti egyéves határidő a hatóság számára újrakezdődik
- a) a 94. § (1) bekezdés a) pontja szerinti végzés jogerőre emelkedésének napján,
 - b) ha a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság a hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezi.

A fenti Ket. által meghatározott eljárásjogi alapok, szabályok megfelelő keretet adnak arra, hogy a helyi rendeletben megállapított tényállások vonatkozásában mely mérlegelési szempontokat, a bírság kiszabhatóságának mely korlátait célszerű figyelembe venni.

A helyi önkormányzat szabálysértési tényállást nem állapíthat meg a jövőben, illetve azon a jogterületen, amely vonatkozásában ágazati törvény állapít meg szabályszegési tényállást, szintén nem alkothat párhuzamos szabályozást. Mivel az ágazati törvényekben meghatározott (szabályszegési) tényállások egyeztetése még nem zárult le véglegesen, illetve e tényállások által lefedett jogterület még nem került pontosan meghatározásra, a helyi rendeletben szabályozható tényállásokat is csak ezután lehetséges problémamentesen meghatározni. Előzőek figyelembe vételével tud a képviselő-testület az Új Ötv. 143. § (4) bekezdés e) pontjában foglaltaknak eleget tenni, amennyiben kíván élni e szabályozási lehetőséggel.

III. A hatáskör telepítésére vonatkozó szabályozás és az átmeneti rendelkezések

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) hatáskör telepítésére vonatkozó 9. § (3) bekezdése 2013. január 1-jéig hatályban marad, ezért ezen időpontig a két törvény vonatkozó rendelkezéseit együttesen kell alkalmazni.

A képviselő-testület az általa alkotott helyi rendeltben meghatározott, igazgatási bírsággal sújtandó kirívóan közösségellenes magatartásokkal összefüggésben egyes hatásköreit a polgármesterre, a bizottságaira, a részönkormányzat testületére, törvényben meghatározottak szerint társulására ruházhatja. Több alkotmánybírói határozatban is szerepel, hogy az önkormányzat képviselő-testülete nem ruházhat át önkormányzati hatáskört a jegyzőre. Jegyzőt államigazgatási hatáskör gyakorlására csak törvényben vagy kormányrendeletben lehet felhatalmazni. (pl.: 77/2006. ABh.)

Álláspontunk szerint a 2012. április 15-e és 2013. január 1-je közötti időszakban csak a fent meghatározott szervek járhatnak el ezen ügyekben (a jegyző nem). Figyelemmel azonban arra, hogy 2013. január 1-je után az Új Ötv. 41. § (3) bekezdése szerint a képviselő-testület (meghatározott kivételekkel) hatásköreit a jegyzőre is átruházhatja, ezen időpont után – elvileg – nincs akadálya annak, hogy az igazgatási bírsággal kapcsolatos feladatokat a jegyző lássa el, amennyiben a képviselő-testület akként dönt.

Előzőek alapján az igazgatási bírsággal sújtandó rendelkezéseket tartalmazó önkormányzati rendeletek szempontjából célszerű lehet, hogy már a megalkotásuk során olyan (átmeneti) rendelkezéseket tartalmazzanak, hogy a 2013. január 1-jei időpontig a fenti megjelölt szervek valamelyike, majd ezen időpont után a jegyző legyen a rendeletben foglalt hatáskör címzettje (amennyiben célszerű).

Véleményünk szerint az átmeneti időszakban is részt vehet a jegyző az eljárásban, például előkészítheti a hatáskör címzettje számára a döntést, részt vesz a tényállás tisztázásában.

A szabályozás tárgykörét, annak határait tekintve segítségül szolgálhat az Alkotmánybíróság szabálysértési területen kialakított gyakorlata, az abban meghatározott jogelveknek az alkalmazása, figyelembe vétele.

Budapest, 2012. február 27.

Készítette: BM Önkormányzati Feladatok Főosztálya

2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól¹

Az Országgyűlés elismeri és védi a helyi választópolgárok közösségének önkormányzáshoz való jogát.

A helyi önkormányzatok az egységes állami szervezetrendszer részeként hozzájárulnak az Alaptörvényben foglalt államcélok megvalósításához, elősegítik a jogszabályi kötelezettségek teljesítését.

Az Országgyűlés tisztelettel adózva hazánk haladó önkormányzati hagyományai előtt, az Alaptörvényben meghatározott önkormányzati jogok kiteljesítése, a helyi önkormányzáshoz szükséges feltételek megteremtése, a nemzeti együttműködés erősítése, a települések önfenntartási képességének elősegítése, valamint a helyi közösség öngondoskodásra való képességének erősítése érdekében - figyelembe véve a Helyi Önkormányzatok Európai Chartájában foglalt alapelveket - az Alaptörvény végrehajtására, az Alaptörvény 31. cikk (3) bekezdése, az 51. § (2) és (3) bekezdése tekintetében az Alaptörvény *T*) cikk (1) bekezdése alapján a következő törvényt alkotja:

1 Normál betűtípus és sárga szín jelöli a 2012. január 1-től, **félkövér** betűtípus a 2012. április 15-én, normál betűtípus a 2013. január 1-én és aláhúzás jelöli a 2014. évi általános önkormányzati választások napján hatályba lépő rendelkezéseket.

I. FEJEZET A HELYI ÖNKORMÁNYZÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

Értelmező rendelkezések

1. § E törvény alkalmazásában:

- 1. választópolgár:** aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választójoggal rendelkezik,
- 2. kormányhivatal:** a helyi önkormányzat törvényességi felügyeletét ellátó fővárosi vagy megyei kormányhivatal,
- 3. képviselő-testület határozata:** normatív határozat és egyedi határozat.

Alapvető rendelkezések

2. § (1) A helyi önkormányzás a település, valamint a megye választópolgárai közösségének joga, melynek során érvényre jut az állampolgári felelősségérzet, kibontakozik az alkotó együttműködés a helyi közösségen belül.

(2) A helyi önkormányzás a helyi közügyekben demokratikus módon, széles körű nyilvánosságot teremtve kifejezi és megvalósítja a helyi közakaratot.

3. § (1) A helyi önkormányzás joga a települések (települési önkormányzatok) és a megyék (területi önkormányzatok) választópolgárainak közösségét illeti meg.

(2) Települési önkormányzatok a községekben, a városokban, járásszékhely városokban, megyei jogú városokban és a fővárosi kerületekben működnek.

(3) A fővárosi önkormányzat települési és területi önkormányzat.

(4) A választópolgárok választott képviselőik útján és a helyi népszavazáson történő részvételükkel gyakorolják az önkormányzáshoz való közösségi jogaikat.

4. § A helyi közügyek alapvetően a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, valamint a helyi önkormányzás és a lakossággal való együttműködés szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek megteremtéséhez kapcsolódnak.

5. § A helyi önkormányzatok által ellátott, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdésében rögzített feladat- és hatáskörök jogszerű gyakorlása alkotmánybíróági és bírósági védelemben részesül.

6. § A helyi önkormányzat feladatai ellátása során:

a) támogatja a lakosság önszerveződő közösségeit, együttműködik e közösségekkel, biztosítja a helyi közügyekben való széles körű állampolgári részvételt;

b) erősíti a település önfenntartó képességét, feltárja lehetőségeit és hasznosítja saját erőforrásait;

c) egyes közszolgáltatások igénybevételét - törvény felhatalmazása alapján - rendeletében feltételekhez kötheti.

7. § (1) Az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés j) pontja szerint megkeresett szerv a helyi önkormányzat megkeresésére harminc napon belül érdemben köteles válaszolni.

(2) Amennyiben a tájékoztatás, a válaszadás vagy az intézkedés nem a megkeresett szerv hatáskörébe tartozik, az köteles a megkeresést nyolc napon belül áttenni a hatáskörrel rendelkező szervhez és erről a megkereső helyi önkormányzatot egyidejűleg tájékoztatni.

8. § (1) A helyi közösség tagjai a helyi önkormányzás alanyaként kötelesek:

a) öngondoskodással enyhíteni a közösségre háruló terheket, képességeik és lehetőségeik szerint hozzájárulni a közösségi feladatok ellátásához;

b) betartani és betartatni a közösségi együttélés alapvető szabályait.

(2) A helyi önkormányzat képviselő-testülete rendeletében meghatározhatja az (1) bekezdésben foglalt kötelezettségek tartalmát, elmulasztásuk jogkövetkezményeit.

9. § Az e törvényben meghatározott jogokat jóhiszeműen, a kölcsönös együttműködés elvét figyelembe véve, a társadalmi rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni.

II. FEJEZET FELADAT- ÉS HATÁSKÖRÖK

Önkormányzati feladat- és hatáskörök

10. § (1) A helyi önkormányzat ellátja a törvényben meghatározott kötelező és az általa önként vállalt feladat- és hatásköröket.

(2) A helyi önkormányzat - a helyi képviselő-testület vagy a helyi népszavazás döntésével - önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat mindent megtehet, ami jogszabállyal nem ellentétes. Az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges.

(3) A helyi önkormányzat - törvényben meghatározott esetekben - az állammal kötött külön megállapodás alapján elláthat állami feladatokat. A megállapodásban rendelkezni kell a feladatellátás finanszírozásáról.

11. § (1) A községnek, a városnak, a járásszékhely városnak, a megyei jogú városnak, a fővárosnak és kerületeinek, valamint a megyei önkormányzatnak egymástól eltérő feladat- és hatáskörei lehetnek.

(2) Törvény a kötelező feladat- és hatáskör megállapításánál differenciálni köteles, figyelembe véve a feladat- és hatáskör jellegét, a helyi önkormányzatok eltérő adottságait, különösen

- a) a gazdasági teljesítőképességet;
- b) a lakosságszámot;
- c) a közigazgatási terület nagyságát.

(3) Jogszabály a hatáskör telepítésével egyidejűleg meghatározza a feladat- és hatáskörrellátáshoz szükséges minimális szakmai, személyi, tárgyi és gazdasági feltételeket.

12. § (1) A nagyobb gazdasági teljesítőképességű, lakosságszámú települési önkormányzat számára előírt kötelező feladat- és hatáskör ellátását - annak egyetértésével - más települési önkormányzat vagy társulása önként akkor vállalhatja, ha azt

- a) a lakossági igények indokolják;
- b) gazdaságosabban és legalább változatlan szakmai színvonalon;
- c) többlet állami támogatás igénybevétele nélkül képes ellátni.

(2) A feladat- és hatáskör vállalásáról a települési önkormányzat képviselő-testülete - a feladat- és hatáskör eredeti címzettjének előzetes egyetértése esetén - rendeletben, a társulás határozatban dönt a feladat- és hatáskör vállalás tervezett időpontját megelőzően legalább három hónappal korábban. Az (1) bekezdésben foglalt feltételek meglétét a kormányhivatal - indokolt esetben más állami szervek bevonásával - törvényességi felügyeleti eljárás keretében vizsgálja. Törvény vagy megállapodás eltérő rendelkezésének hiányában az ellátás megkezdésének időpontja a döntést követő év január 1. napja.

(3) A feladat- és hatáskör vállalása esetén a települési önkormányzat a központi költségvetéstől igényelheti a vállalt feladattal arányos fedezet biztosítását.

13. § (1) A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

1. településfejlesztés, településrendezés;
2. településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
3. a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
4. egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások;
5. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsőirtás);
6. óvodai ellátás;
7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
8. szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások;
9. lakás- és helyiséggazdálkodás;
10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;

11. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás, ivóvízellátás, szennyvízelvezetés, -kezelés és -ártalmatlanítás (csatornaszolgáltatás);
12. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;
13. helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
14. a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
15. sport, ifjúsági ügyek;
16. nemzetiségi ügyek;
17. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
18. helyi közösségi közlekedés biztosítása;
19. hulladékgazdálkodás;
20. távhőszolgáltatás.

(2) Törvény a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó más helyi önkormányzati feladatot is megállapíthat.

14. § A 13. § (1) bekezdésében meghatározott feladatok ellátásának részletes szabályait, ha e törvény másként nem rendelkezik, jogszabályok tartalmazzák.

15. § A helyi önkormányzat feladat- és hatásköreinek ellátása során - törvényben meghatározott módon és mértékben - biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

16. § Ha az Európai Unió vagy más nemzetközi szervezet felé vállalt kötelezettség határideje eredménytelenül telt el, vagy a határidőben történő teljesítés elmaradásának reális veszélye fennáll, a Kormány a kötelezettséggel összefüggő beruházás megvalósításáról saját hatáskörben gondoskodhat. A Kormány döntése ellen az érintett önkormányzat képviselő-testülete a Fővárosi Törvényszékhez fordulhat. A helyi önkormányzat köteles a beruházás megvalósításához szükséges, tulajdonát érintő intézkedések térésére.

A helyi közbiztonsággal kapcsolatos önkormányzati feladatok

17. § (1) A települési és a fővárosi önkormányzat a helyi közbiztonságról, vagyonának, más értékének védelméről kényszerítő eszköz alkalmazására törvény alapján jogosult szervezet létrehozásával is gondoskodhat.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szervezet alaptevékenységét a települési és a fővárosi önkormányzat területe szerint illetékes megyei (fővárosi) rendőr-főkapitánysággal kötött írásbeli együttműködési megállapodás alapján, a rendőrség szakmai felügyeletével végzi.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott szervezet által végezhető feladatokat, az alkalmazható kényszerítő eszközöket, az együttműködési megállapodásra, valamint a szervezet működésére vonatkozó szabályokat, továbbá az e feladatokat ellátókkal szemben támasztott személyi feltételeket törvény határozza meg.

(4) E § rendelkezéseit alkalmazni kell akkor is, ha az önkormányzat az (1) bekezdésben meghatározott feladatokról nem önálló szervezet létrehozásával gondoskodik.

Államigazgatási feladat- és hatáskörök

18. § (1) Ha törvény vagy törvényi felhatalmazáson alapuló kormányrendelet a polgármester, a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke, valamint a jegyző

a) számára államigazgatási feladat- és hatáskört állapít meg, vagy

b) honvédelmi, polgári védelmi, katasztrófaelhárítási ügyekben az országos államigazgatási feladatok helyi irányításában és végrehajtásában való részvételét rendeli el, az ellátásukhoz szükséges költségvetési támogatást a központi költségvetés biztosítja.

(2) Ha a polgármester, a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke, a jegyző az (1) bekezdés szerinti államigazgatási feladat- és hatáskörében jár el, a képviselő-testület, közgyűlés nem utasíthatja, döntését nem bírálhatja felül.

III. FEJEZET

A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK, SZERVEIK ÉS MŰKÖDÉSÜK

Értelmező rendelkezés

19. § E fejezet alkalmazása során:

- a) a képviselő-testület, közgyűlés valamint a polgármester hatáskörébe tartozó választás, kinevezés, vezetői megbízás joga - a megyei közgyűlés elnökének választása kivételével - magában foglalja a felmentés, a megbízás visszavonásának jogát;
- b) az egyéb munkáltatói jogon a kinevezés, vezetői megbízás, felmentés, vezetői megbízás visszavonása, az összeférhetetlenség megállapítása, fegyelmi eljárás megindítása, a fegyelmi büntetés kiszabása kivételével minden más munkáltatói jogot kell érteni.

A települési önkormányzatok

20. § (1) A községi önkormányzat köteles ellátni mindazokat a törvényben meghatározott feladatokat, amelyek a helyi lakosság alapvető létfeltételeit, az ehhez szükséges közszolgáltatások közvetlen igénybevételének lehetőségeit biztosítják.

(2) A nagyközségi címet használhatják azon községi önkormányzatok, amelyek a törvény hatálybalépésekor nagyközségi címmel rendelkeztek, továbbá, amelyek területén legalább háromezer lakos él.

21. § (1) A járásszékhely városi, valamint a városi önkormányzat - törvényben meghatározottak szerint - olyan közszolgáltatásokat lát el, melyeket saját területén és vonzáskörzetében, vagy a járás egész területén gazdaságosan, hatékonyan és a szakmai szabályok előírásainak megfelelően képes biztosítani.

(2) A megyei jogú város települési önkormányzat, amely - törvényben meghatározottak szerint, az abban foglalt kivételekkel - azokat a közszolgáltatásokat is biztosítja, melyek saját területén túl a megye egészére vagy nagy részére kiterjednek.

(3) Megyei jogú város a megyeszékhely város és az Országgyűlés által e törvény hatálybalépése előtt megyei jogúvá nyilvánított város.

(4) A megyei jogú város képviselő-testülete a közgyűlés.

A főváros és kerületei

Általános rendelkezések

22. § (1) Budapest főváros kétszintű önkormányzata (a főváros önkormányzati rendszere) a fővárosi és a kerületi szintű önkormányzatokból áll.

(2) A fővárosi, valamint a fővárosi kerületi önkormányzatok önkormányzati alapjogaikat tekintve egyenlőek, feladat- és hatásköreik egymástól eltérnek.

(3) A fővárosi önkormányzat olyan önkormányzat, amely a települési és a területi önkormányzat feladat- és hatásköreit is elláthatja. A fővárosi önkormányzat képviselő-testülete a közgyűlés. A közgyűlést a főpolgármester képviseli.

(4) A főváros területe kerületekre tagozódik, minden fővárosi kerületben települési önkormányzat működik.

(5) A fővárosban főpolgármesteri hivatal, a fővárosi kerületben polgármesteri hivatal működik. A főpolgármesteri hivatalt a főjegyző, a kerületi polgármesteri hivatalt a jegyző vezeti. A fővárosban és a fővárosi kerületben több aljegyző is kinevezhető.

(6) Törvény vagy törvényi felhatalmazáson alapuló kormányrendelet egyes államigazgatási ügyeket a főváros egészére kiterjedő illetékességgel a főpolgármester hatáskörébe utalhat.

Feladat- és hatásköri szabályok

23. § (1) A fővárosi önkormányzat az e törvényben meghatározottak szerint ellátja mindazokat a terület- és településfejlesztési, valamint területrendezési, településrendezési és településüzemeltetési feladatokat, amelyek a főváros egészét érintik, vagy amelyek a fővárosnak az országban betöltött különleges szerepköréhez kapcsolódnak.

(2) A fővárosi önkormányzat látja el - a (4) és (5) bekezdésben szabályozott feladatmegosztás szerint - a főváros egészét, valamint a több kerületét érintő helyi önkormányzati feladatokat.

(3) A fővárosi kerületi önkormányzatok - törvény keretei között - önállóan gyakorolják a települési önkormányzatokat megillető valamennyi feladat- és hatáskört, amelyet törvény nem utal a fővárosi önkormányzat kizárólagos feladat- és hatáskörébe, valamint ellátják az (1) bekezdésbe nem tartozó településfejlesztési, valamint településrendezési és településüzemeltetési feladatokat.

(4) A fővárosi önkormányzat feladata különösen:

1. törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott kiemelt forgalmú vagy országos közúti közlekedésben fontos szerepet játszó főútvonalak, sugár- és gyűrűirányú közutak, kiemelt tömegközlekedési csomópontok, kiemelt közparkok és közterek kezelése, fejlesztése, üzemeltetése, valamint ezeken a területeken a közterület-felügyelet működtetése, illetve a főváros teljes területén a forgalomtechnikai kezelői és üzemeltetői feladatok ellátása, forgalomszervezés;

2. a kerületek határain átnyúló településrendezés, terület- és településfejlesztés;

3. településtisztaság (közutak locsolása, síkosság-mentesítés);

4. szociális ellátások biztosítása;

5. állategészségügyi feladatok;

6. az érintett kerületek véleményének kikérésével közutak, közparkok, közterek elnevezése;

7. saját tulajdonú lakás- és helyiséggazdálkodás;

8. fővárosi szintű sport és szabadidősport;

9. közvilágítás biztosítása, köztemetők fenntartása, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása;

10. helyi közösségi közlekedés biztosítása és működtetése, valamint a főváros területén a parkolás feltételrendszerének kialakítása;

11. távhőszolgáltatás, ivóvíz-ellátás, szennyvízelvezetés, -kezelés és -ártalmatlanítás (csatornaszolgáltatás), hulladékgazdálkodás;

12. környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;

13. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem;

14. fővárosi helyi adóval kapcsolatos feladatok;

15. gazdaságszervezés és -fejlesztés, turizmussal kapcsolatos feladatok;

16. az országos szerepkörrel összefüggő kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása, közművelődési tevékenység támogatása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása;

17. a kiemelt kulturális örökség védelme;

18. a hajléktalan ellátás;

19. a tulajdonában álló közterületek használatára vonatkozó szabályok és díjak megállapítása.

(5) A kerületi önkormányzat feladata különösen:

1. helyi közutak, közterek és parkok kezelése, fejlesztése és üzemeltetése;

2. tulajdonában álló közterületek használatára vonatkozó szabályok és díjak megállapítása;
 3. a parkolás-üzemeltetés;
 4. általános közterület-felügyeleti hatáskör a kerület közigazgatási határán belül, ide nem értve a (4) bekezdés I. pontjában meghatározott területet;
 5. helyi településrendezés, településfejlesztés;
 6. helyi településrendezési szabályok megalkotása (fővárosi településrendezési terv alapján);
 7. turizmussal kapcsolatos feladatok ellátása;
 8. ipari és kereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos szabályozási jogkörök;
 9. egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások;
 10. óvodai ellátás;
 11. szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások;
 12. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
 13. a helyi közművelődési tevékenység támogatása, a kulturális örökség helyi védelme;
 14. saját tulajdonú lakás- és helyiséggazdálkodás;
 15. helyi adóval kapcsolatos feladatok;
 16. a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétfégi árusítás lehetőségét is;
 17. kerületi sport és szabadidősport támogatása, ifjúsági ügyek;
 18. közreműködés a helyi közbiztonság biztosításában;
 19. nemzetiségi ügyek.
- (6) Az (1)-(5) bekezdésben meghatározottak szerinti feladatok részletes szabályait, ha e törvény másként nem rendelkezik, jogszabályok tartalmazzák.
- (7) A fővárosi önkormányzat megállapodhat a kerületi önkormányzattal, hogy a fővárosi önkormányzat feladat- és hatáskörét a kerületi önkormányzat vagy azok társulása látja el. A fővárosi önkormányzat az átadott feladat- és hatáskörök arányában az ellátásukhoz szükséges anyagi eszközöket köteles a kerületi önkormányzatnak, illetve azok társulásának átadni.
- 24. §** A fővárosi közgyűlés a főváros egységes településpolitikájának biztosítása érdekében - a Kormány, valamint a kerületi képviselő-testületek véleményének kikérésével - a megalakulását követő egy éven belül minősített többséggel dönt a fővárosnak legalább az adott ciklusra szóló településfejlesztési stratégiájáról.

A főváros és kerületei rendeletalkotása

25. § E törvény, továbbá az adott önkormányzati feladat meghatározásáról szóló törvény határozza meg, hogy rendelkezései végrehajtására a fővárosi közgyűlés vagy a fővárosi kerületi képviselő-testület alkothat rendeletet.

A főváros és a kerületi önkormányzatok gazdálkodása

26. § Helyi adó bevezetésére és működtetésére az e törvényben rögzített feladatellátás alapján a fővárosi és a fővárosi kerületi önkormányzat is jogosult. Az adókivetés, bevezetés és működtetés rendjét törvény szabályozza.

Megyei önkormányzat

27. § (1) A megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A megyei önkormányzat képviselő-testülete a közgyűlés.

- (2) A megyei közgyűlés elnökét a közgyűlés az Alaptörvény 33. cikk (2) bekezdése alapján titkos szavazással választja a megbízásának időtartamára.
- (3) A megyei közgyűlés elnöke - pályázat alapján határozatlan időre - nevezi ki a jegyzőt, a jegyző javaslatára az aljegyzőt.
- (4) A megyei önkormányzatra a helyi önkormányzatokra vonatkozó rendelkezéseket az (1)-(3) bekezdésben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

A helyi önkormányzati képviselő

A megbízás keletkezése és megszűnése

28. § (1) A helyi önkormányzati képviselő (a továbbiakban: önkormányzati képviselő) megbízása, jogai és kötelezettségei a megválasztásával keletkeznek, a megbízás megszűnésével szűnnek meg.

(2) Az önkormányzati képviselő a képviselő-testület alakuló ülésén, időközi választás esetén a megválasztását követő ülésen a képviselő-testület előtt az 1. melléklet szerinti szöveggel esküt tesz és erről okmányt ír alá.

29. § (1) Az önkormányzati képviselő megbízása megszűnik:

- a) a megválasztását követő helyi önkormányzati általános választás napján, jelöltek hiányában elmaradt választás esetén az időközi választás napján;
- b) ha a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán már nem választható;
- c) az összeférhetetlenség kimondásával;
- d) méltatlanság megállapításával;
- e) ha az önkormányzati képviselő, annak az ülésnek az időpontjától, amelyről első ízben távol maradt, egy éven át nem vesz részt a képviselő-testület ülésén;
- f) lemondással;
- g) a képviselő-testület feloszlásával;
- h) a képviselő-testület feloszlása esetén, valamint
- i) az önkormányzati képviselő halálával.

(2) Az önkormányzati képviselő az (1) bekezdés b) pontjában foglalt feltétel bekövetkezéséről három napon belül köteles tájékoztatni a képviselő-testületet és a kormányhivatalt.

30. § (1) Az önkormányzati képviselő a képviselő-testület ülésén jelentheti be lemondását. A lemondást és a megbízás megszűnésének időpontját az ülés jegyzőkönyvében rögzíteni kell.

(2) Az önkormányzati képviselő lemondhat a képviselő-testülethez intézett írásbeli nyilatkozatával is, melyet a polgármesternek, a főpolgármesternek, a megyei közgyűlés elnökének ad át vagy juttat el. Az írásbeli nyilatkozatot a képviselő-testület következő ülésén ismertetni kell.

(3) A lemondás nem vonható vissza.

(4) Az önkormányzati képviselő megbízása megszűnik a képviselő által meghatározott, a lemondást követő egy hónapon belüli időpontban, ennek hiányában a lemondás bejelentésének vagy az írásbeli nyilatkozat átvételének napján.

31. § (1) Az önkormányzati képviselői megbízás megszűnését a 29. § (1) bekezdés c)-e) pontjai esetén a képviselő-testület a határozatában állapítja meg.

(2) A képviselő-testület (1) bekezdés szerinti határozatát kézbesíteni kell:

- a) az érintett önkormányzati képviselőnek;
- b) a választási bizottságnak;
- c) a kormányhivatalnak.

Jogok és kötelezettségek

32. § (1) Az önkormányzati képviselő a település (fővárosi kerület, megye) egészéért vállalt felelősséggel képviseli a választóinak az érdekeit. Az önkormányzati képviselők jogai és kötelességei azonosak.

(2) Az önkormányzati képviselő:

- a) a képviselő-testület ülésén - a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott módon - kezdeményezheti rendelet megalkotását vagy határozat meghozatalát;
- b) a képviselő-testület ülésén a polgármestertől (alpolgármestertől), a jegyzőtől, a bizottság elnökétől önkormányzati ügyekben felvilágosítást kérhet, amelyre az ülésen - vagy legkésőbb harminc napon belül írásban - érdemi választ kell adni;
- c) kérésére az írásban is benyújtott hozzászólását a jegyzőkönyvhöz kell mellékelni, vagy kérésére a véleményét rögzíteni kell a jegyzőkönyvben;
- d) tanácskozási joggal részt vehet a képviselő-testület bármely bizottságának nyilvános vagy zárt ülésén. Javasolhatja a bizottság elnökének a bizottság feladatkörébe tartozó ügy megtárgyalását, amelyet a bizottság legközelebbi ülése elé kell terjeszteni és tárgyalására az önkormányzati képviselőt meg kell hívni. Kezdeményezheti, hogy a képviselő-testület vizsgálja felül bizottságának, a polgármesternek, a részönkormányzat testületének, a jegyzőnek - a képviselőtestület által átruházott - önkormányzati ügyben hozott döntését;
- e) megbízás alapján képviselheti a képviselő-testületet;
- f) a polgármestertől igényelheti a képviselői munkájához szükséges tájékoztatást. Közérdekű ügyben kezdeményezheti a polgármester intézkedését, amelyre annak harminc napon belül érdemi választ kell adni;
- g) a testületi munkában való részvételhez szükséges időtartam alatt a munkahelyén felmentést élvez a munkavégzés alól. Az emiatt kiesett jövedelmét a képviselő-testület téríti meg, melynek alapján az önkormányzati képviselő társadalombiztosítási ellátásra is jogosult. A képviselő-testület átalányt is megállapíthat;
- h) a képviselő-testület és a képviselő-testület bizottságának ülésén a magyar jelnyelvet vagy az általa választott speciális kommunikációs rendszert használhatja. A magyar jelnyelv, valamint a választott speciális kommunikációs rendszer használatának valamennyi költségét az önkormányzat biztosítja;
- i) köteles a testületi üléseken megjelenni, a képviselő-testület munkájában és döntéshozatali eljárásában részt venni;
- j) eskütételét követően három hónapon belül köteles részt venni a kormányhivatal által szervezett képzésen;
- k) köteles kapcsolatot tartani a választópolgárokkal, akiknek évente legalább egy alkalommal tájékoztatást nyújt képviselői tevékenységéről.

(3) Az önkormányzati képviselő e minőségére saját szakmai vagy üzleti ügyében nem hivatkozhat.

33. § Az e törvényben meghatározott kötelezettségeit megszegő önkormányzati képviselő megállapított tiszteletdíját, természetbeni juttatását a képviselő-testület - a szervezeti és működési szabályzatában meghatározottak alapján - legfeljebb tizenkét havi időtartamra csökkentheti, megvonhatja. Ismételt kötelezettségszegés esetén a csökkentés vagy a megvonás újra megállapítható.

34. § A képviselő-testület a polgármesternek vagy bármely önkormányzati képviselőnek a javaslatára az önkormányzati képviselők közül tanácsnokokat választhat. A tanácsnok felügyeli a képviselő-testület által meghatározott önkormányzati feladatkörök ellátását.

A helyi önkormányzati képviselők tiszteletdíja, juttatása, költségtérítése

35. § (1) A képviselő-testület az önkormányzati képviselőnek, a bizottsági elnöknek, a bizottság tagjának, a tanácsnoknak rendeletében meghatározott tiszteletdíjat, természetbeni juttatást állapíthat meg.

(2) Ha az önkormányzati képviselő tanácsnok, önkormányzati bizottság elnöke vagy tagja, számára magasabb összegű tiszteletdíj is megállapítható. Az önkormányzati képviselő számára történő tiszteletdíj megállapítása nem veszélyeztetheti az önkormányzat kötelező feladatai ellátását.

(3) Az önkormányzati képviselőnek a képviselő-testület képviselőjében vagy a képviselő-testület, továbbá a polgármester megbízásából végzett tevékenységével összefüggő, általa előlegezett, számlával igazolt, szükséges költsége megtéríthető. A képviselői költségek kifizetését a polgármester engedélyezi.

(4) Az önkormányzati képviselő tiszteletdíja és egyéb juttatása közérdekből nyilvános adat.

Összeférhetetlenség

36. § (1) Az önkormányzati képviselő, valamint a képviselő-testület bizottságának nem képviselő tagja nem folytathat olyan tevékenységet, amely a feladatainak ellátásához szükséges közbizalmat megingathatja, továbbá nem lehet

a) aki olyan tisztséget tölt be, olyan feladatot lát el, amelyre kinevezését, megbízását az Országgyűléstől, köztársasági elnöktől, kormányfőtől, Kormánytól, Kormány tagjától vagy az Országgyűlés, Kormány alárendeltségébe tartozó szervtől (vezetőjétől) kapta;

b) központi államigazgatási szerv vezetője, köztisztviselője;

c) kormánytisztviselő;

d) honvédelmi, rendvédelmi szerv hivatásos vagy szerződéses állományú tagja;

e) jegyző (főjegyző), aljegyző, azon település önkormányzatánál, ahol önkormányzati képviselőnek megválasztották a polgármesteri hivatal vagy közös önkormányzati hivatal köztisztviselője, alkalmazottja;

f) más települési önkormányzatnál képviselő;

g) más települési önkormányzatnál polgármester, alpolgármester;

h) a helyi önkormányzat által alapított vagy tulajdoni részesedésével működő gazdasági társaság, továbbá a helyi önkormányzat tulajdoni részesedésével működő gazdasági társaság által alapított gazdasági társaság legfőbb szervének, ügyvezetésének tagja, személyes közreműködője, képviselő ellátására jogosultja;

i) médiatartalom-szolgáltató természetes személy, továbbá jogi személy, valamint gazdasági társaság legfőbb szervének, ügyvezetésének tagja, személyes közreműködője, képviselő ellátására jogosultja.

(2) A települési önkormányzati képviselő nem lehet a megyei közgyűlés elnöke, alelnöke, főpolgármester, főpolgármester-helyettes.

Összeférhetetlenségi eljárás

37. § (1) Az önkormányzati képviselő az összeférhetlenségi okot a megválasztásától vagy az összeférhetlenségi ok felmerülésétől számított harminc napon belül köteles megszüntetni. Amennyiben jogszabályban meghatározottak szerint nem lehetséges az összeférhetlenségi ok alapjául szolgáló jogviszony harminc napon belül történő megszüntetése, akkor az önkormányzati képviselő által tett és a jogviszony megszüntetéséről szóló, az arra jogosult által írásban megerősített lemondó nyilatkozatának a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott bizottságnak történő átadását az összeférhetlenség megszüntetésének kell tekinteni.

- (2) Ha az önkormányzati képviselő az (1) bekezdésben foglalt kötelezettségének nem tett eleget, bármely önkormányzati képviselő vagy bizottság indítványára - az összeférhetetlenséggel kapcsolatos feladatokat ellátó bizottság javaslata alapján - a képviselő-testület a következő ülésén, legkésőbb az összeférhetetlenség megállapításának kezdeményezését követő harminc napon belül határozattal megállapítja az összeférhetetlenség alapjául szolgáló körülmények fennállását, és kimondja az összeférhetetlenséget. A képviselő-testület határozatát az önkormányzati képviselőnek és a kormányhivatalnak kézbesíteni kell.
- (3) Az önkormányzati képviselő összeférhetetlenségének megállapítását bárki kezdeményezheti a polgármesternél, melyet az összeférhetetlenséggel kapcsolatos feladatokat ellátó bizottságnak haladéktalanul továbbítani kell kivizsgálásra. Ismételt kezdeményezés esetén, amennyiben az új tény vagy körülményt nem tartalmaz, az összeférhetetlenséggel kapcsolatos feladatokat ellátó bizottság külön vizsgálat nélkül lezárja az ügyet, ebben az esetben a (2) bekezdés szerinti határozathozatalra sem kerül sor.
- (4) Az önkormányzati képviselő az összeférhetetlenségét, a tisztsége megszűnését megállapító képviselő-testületi határozat felülvizsgálatát kérheti - jogszabálysértésre hivatkozással - a határozat kézhezvételétől számított nyolc napon belül a törvényszéktől.
- (5) A bíróság a kérelemről - annak beérkezésétől számított harminc napon belül - nemperes eljárásban, három hivatásos bíróból álló tanácsban határoz. A bíróság az önkormányzati képviselőt, a keresettel megtámadott határozatot hozó képviselő-testület képviselőjét, a kereset előterjesztőjét meghallgathatja. A bíróság döntése ellen további jogorvoslatnak, felülvizsgálatnak helye nincs.
- (6) A kormányhivatal a törvényszéknél kezdeményezheti az önkormányzati képviselő összeférhetetlenségének a kimondását, ha a képviselő-testület nem dönt az összeférhetetlenségről vagy döntése jogszabálysértő. A bíróság eljárására az (5) bekezdésben foglaltakat kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a bíróság döntése ellen - annak kézhezvételétől számított nyolc napon belül - az érintett önkormányzati képviselő, valamint a kormányhivatal fellebbezést nyújthat be. A fellebbezésről, annak beérkezésétől számított három napon belül a másodfokú bíróság nemperes eljárásban, három hivatásos bíróból álló tanácsban határoz. A bíróság döntése ellen felülvizsgálatnak helye nincs.
- (7) Az önkormányzati képviselő tisztsége a képviselő-testület összeférhetetlenséget megállapító határozata - ha az ellen a rendelkezésre álló határidő alatt jogorvoslat iránti kérelemmel nem éltek - meghozatalának napján, jogorvoslati kérelem előterjesztése esetén a jogerős bírósági döntés napján szűnik meg.

Méltatlanság

- 38. §** (1) Méltatlanság miatt a képviselő-testület határozatával megszünteti annak az önkormányzati képviselőnek a megbízatását,
- a) akit a közügyek gyakorlásától jogerősen eltiltottak;
 - b) akit szándékos bűncselekmény miatt jogerősen végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték;
 - c) akinek kényszergyógykezelését a bíróság jogerősen elrendelte;
 - d) akinek az állammal, önkormányzattal szemben - a lehetséges jogorvoslati eljárások kimerítését követően - köztartozása áll fenn, és azt az erről szóló értesítés kézhezvételétől számított hatvan napon belül - részletfizetés vagy fizetési halasztás esetén az ezt engedélyező határozat rendelkezéseinek megfelelően - nem rendezi;
 - e) akinek a gazdasági társaságokról szóló törvény rendelkezései alapján a felszámolás során ki nem elégített követelésekért a bíróság jogerősen megállapította a felelősségét és a bírósági határozat szerinti helytállási kötelezettségét nem teljesítette;
 - f) aki a vele szemben megindított bírósági eljárást lezáró jogerős bírósági döntés végrehajtását akadályozza, vagy azt neki felróható módon elmulasztja;

g) aki a 36. §-ban szabályozott összeférhetlenségi okot nem hozza a képviselő-testület tudomására.

(2) Az önkormányzati képviselő köteles az (1) bekezdés *a*)-*g*) pontjában foglaltakról, a jogerős ítélet kézhezvételétől vagy az (1) bekezdés *d*) és *e*) pontjában foglaltak beálltától számított három napon belül tájékoztatni a képviselő-testületet és a kormányhivatalt.

(3) A büntetőeljárásról szóló törvényben foglaltakra figyelemmel az eljáró bíróság az önkormányzati képviselő bűnösségét megállapító jogerős ítélet meghozataláról haladéktalanul tájékoztatja a képviselő-testületet és a kormányhivatalt.

(4) Az önkormányzati képviselő megválasztásától számított harminc napon belül köteles kérelmezni felvételét az adózás rendjéről szóló törvényben meghatározott köztartozásmentes adózási adatbázisba (a továbbiakban: adatbázis). Az önkormányzati képviselő az adatbázisba történő felvételére irányuló kérelme benyújtásának hónapját követő hónap utolsó napjáig köteles a képviselő-testületnél igazolni az adatbázisba való felvételének megtörténtét. Amennyiben az állami adóhatóság az adatbázisba történő felvételt követően megállapítja, hogy az önkormányzati képviselő az adatbázisba történő felvétel feltételeinek nem felel meg, az adatbázisból törli, amelyről írásban értesíti a képviselő-testületet és a kormányhivatalt.

(5) A méltatlansági eljárásra egyebekben a 37. § (2)-(7) bekezdésében foglaltakat kell megfelelően alkalmazni.

Vagyonynyilatkozat-tételi eljárás

39. § (1) Az önkormányzati képviselő megválasztásától, majd ezt követően minden év január 1-jétől számított harminc napon belül a 2. melléklet szerinti vagyonynyilatkozatot köteles tenni. Az önkormányzati képviselő saját vagyonynyilatkozatához csatolni köteles a vele közös háztartásban élő házas- vagy élettársának, valamint gyermekének (e § tekintetében együtt: hozzátartozó) a melléklet szerinti vagyonynyilatkozatát.

(2) A vagyonynyilatkozat tételének elmulasztása esetén - annak benyújtásáig - az önkormányzati képviselő e tisztségéből fakadó jogait nem gyakorolhatja, tiszteletdíjat, természetbeni juttatást, költségtérítést nem kaphat.

(3) A vagyonynyilatkozatot a szervezeti és működési szabályzatban erre kijelölt bizottság (a továbbiakban: vagyonynyilatkozat-vizsgáló bizottság) tartja nyilván és ellenőrzi. Az önkormányzati képviselő vagyonynyilatkozata - az ellenőrzéshez szolgáltatott azonosító adatok kivételével - közérdekből nyilvános. Az önkormányzati képviselő és hozzátartozója tárgyévben tett vagyonynyilatkozatának benyújtását követően, az előző évre vonatkozó vagyonynyilatkozatukat a vagyonynyilatkozat-vizsgáló bizottság a képviselőnek visszaadja. Az önkormányzati képviselő hozzátartozójának nyilatkozata nem nyilvános, abba csak a vagyonynyilatkozat-vizsgáló bizottság tagjai tekinthetnek be az ellenőrzés céljából.

(4) A vagyonynyilatkozattal kapcsolatos eljárást a vagyonynyilatkozat-vizsgáló bizottságnál bárki kezdeményezheti. Az eljárás eredményéről a vagyonynyilatkozat-vizsgáló bizottság tájékoztatja a soron következő ülésen a képviselő-testületet.

(5) A vagyonynyilatkozattal kapcsolatos eljárás során a vagyonynyilatkozat-vizsgáló bizottság felhívására az önkormányzati képviselő köteles saját, valamint a hozzátartozója vagyonynyilatkozatában feltüntetett adatokra vonatkozó azonosító adatokat haladéktalanul írásban bejelenteni. Az azonosító adatokat csak a vagyonynyilatkozat-vizsgáló bizottság tagjai ismerhetik meg, azokat az eljárás lezárását követő nyolc napon belül törölni kell.

A képviselő-testület bizottságának nem képviselő tagjaira vonatkozó külön szabályok

40. § (1) A képviselő-testület bizottságának nem képviselő tagja a megválasztását követően a képviselő-testület előtt - a képviselőre irányadó szöveggel - esküt tesz, és erről okmányt ír alá.

(2) A képviselő-testület bizottságának nem képviselő tagjával szemben fennálló összeférhetetlenségre az önkormányzati képviselőkre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy ha a képviselő-testület bizottságának nem képviselő tagja harminc napon belül nem szünteti meg a vele szemben fennálló összeférhetetlenségi okot, a képviselő-testület köteles a határidő lejártát követő ülésén az érintett bizottsági tagságát megszüntetni. E döntés ellen jogorvoslatnak helye nincs.

(3) A képviselő-testület bizottságának nem képviselő tagjára az önkormányzati képviselőkre vonatkozó méltatlansági szabályokat kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a képviselő-testület köteles a méltatlansági feltételek beálltát követő ülésén az érintett bizottsági tagságát megszüntetni. A képviselő-testület döntése ellen jogorvoslatnak helye nincs.

(4) A képviselő-testület bizottságának nem képviselő tagjára az önkormányzati képviselők tiszteletdíjára, természetbeni juttatására, költségterítésére vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

A képviselő-testület

41. § (1) A helyi önkormányzat jogi személy. A képviselő-testületet a polgármester, a megyei közgyűlés elnöke, a főpolgármester képviseli.

(2) Az önkormányzati feladatok ellátását a képviselő-testület és szervei biztosítják. A képviselőtestület szervei: a polgármester, a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke, a képviselő-testület bizottságai, a részönkormányzat testülete, a polgármesteri hivatal, a megyei önkormányzati hivatal, a közös önkormányzati hivatal, a jegyző, továbbá a társulás.

(3) Önkormányzati döntést a képviselő-testület, a helyi népszavazás, a képviselő-testület felhatalmazása alapján a képviselő-testület bizottsága, a részönkormányzat testülete, a társulása, a polgármester, továbbá a jegyző hozhat.

(4) A képviselő-testület - e törvényben meghatározott kivételekkel - hatásköreit a polgármesterre, a bizottságra, a részönkormányzat testületére, a jegyzőre, a társulására ruházhatja át. E hatáskör gyakorlásához utasítást adhat, e hatáskört visszavonhatja.

(5) Az átruházott hatáskör tovább nem ruházható.

(6) A képviselő-testület a feladatkörébe tartozó közszolgáltatások ellátására - jogszabályban meghatározottak szerint - költségvetési szervet, gazdálkodó szervezetet, nonprofit szervezetet és egyéb szervezetet (a továbbiakban együtt: intézmény) alapíthat, továbbá szerződést köthet természetes és jogi személlyel vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettel.

(7) A helyi önkormányzat képviselő-testülete - amennyiben törvény kivételt nem tesz - kinevezi az intézmény vezetőjét.

(8) Törvény előírhatja, hogy meghatározott közszolgáltatást kizárólag erre a célra alapított költségvetési szerv, olyan állami vagy többségi önkormányzati tulajdonban álló, jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság, amelyben az állam vagy az önkormányzat többségi befolyással bír vagy e gazdasági társaság többségi tulajdonában álló és többségi befolyása alatt álló jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság vagy önkormányzati társulás láthat el.

42. § A képviselő-testület hatásköréből nem ruházható át:

1. a rendeletalkotás;
2. szervezetének kialakítása és működésének meghatározása, a törvény által hatáskörébe utalt választás, kinevezés, vezetői megbízás;
3. a helyi népszavazás elrendelése, kitüntetések és elismerő címek alapítása;
4. a gazdasági program, a hitelfelvétel, a kötvénykibocsátás, a kölcsönfelvétel vagy más adósságot keletkeztető kötelezettségvállalás, államháztartáson kívüli forrás átvétele, átadása;

5. önkormányzati társulás létrehozása, megszüntetése, abból történő kiválás, a társulási megállapodás módosítása, társuláshoz, érdekképviselői szervezethez való csatlakozás, abból történő kiválás;
6. megállapodás külföldi önkormányzattal való együttműködésről, nemzetközi önkormányzati szervezethez való csatlakozás, abból történő kiválás;
7. intézmény alapítása, átszervezése, megszüntetése;
8. közterület elnevezése, köztéri szobor, műalkotás állítása;
9. eljárás kezdeményezése az Alkotmánybíróságnál;
10. a bíróságok ülnökeinek megválasztása;
11. állásfoglalás intézmény átszervezéséről, megszüntetéséről, ellátási, szolgáltatási körzeteiről, ha a szolgáltatás a települést is érinti;
12. a települési képviselő, polgármester méltatlansági és a vagyonynyilatkozati eljárással kapcsolatos, továbbá összeférhetlenségi ügyében való döntés;
13. az önkormányzati képviselői megbízatás megszűnéséről való döntés, ha a képviselő egy éven át nem vesz részt a képviselő-testület ülésén;
14. a településfejlesztési eszközök és a településszerkezeti terv jóváhagyása;
15. területszervezési kezdeményezés;
16. amit törvény a képviselő-testület át nem ruházható hatáskörébe utal.

A képviselő-testület működése

43. § (1) A képviselő-testület az alakuló ülését a választást követő tizenöt napon belül tartja meg.

(2) Az alakuló ülést a polgármester hívja össze és vezeti. A megyei közgyűlés alakuló ülését a választást követő tizenöt napon belül a korelnök hívja össze, és vezeti a megyei közgyűlés új elnökének szervezeti és működési szabályzat szerinti megválasztásának időpontjáig.

(3) A képviselő-testület az alakuló vagy az azt követő ülésen e törvény szabályai szerint megalkotja vagy felülvizsgálja szervezeti és működési szabályzatáról szóló rendeletét, a polgármester előterjesztése alapján megválasztja a bizottság vagy bizottságok tagjait, az alpolgármestert, alpolgármestereket, dönt illetményükről, tiszteletdíjukról.

44. § A képviselő-testület szükség szerint, a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott számú, de évente legalább hat ülést tart. Az ülést tizenöt napon belüli időpontra össze kell hívni a települési képviselők egynegyedének, a képviselő-testület bizottságának, valamint a kormányhivatal vezetőjének a testületi ülés összehívásának indokát tartalmazó indítványára. Az indítvány alapján a testületi ülést a polgármester hívja össze a testületi ülés indokának, időpontjának, helyszínének és napirendjének meghatározásával.

45. § A képviselő-testület ülését a polgármester hívja össze és vezeti, akadályoztatása esetén e hatáskörét az alpolgármester, több alpolgármester esetén a polgármester által kijelölt alpolgármester gyakorolja. A polgármesteri és az alpolgármesteri tisztség egyidejű betöltetlensége, a tartós akadályoztatásuk esetére a szervezeti és működési szabályzat rendelkezik a képviselő-testület összehívásának, vezetésének a módjáról.

46. § (1) A képviselő-testület ülése nyilvános.

(2) A képviselő-testület

a) zárt ülést tart önkormányzati hatósági, összeférhetlenségi, méltatlansági, kitüntetési ügy tárgyalásakor, fegyelmi büntetés kiszabása, valamint vagyonynyilatkozattal kapcsolatos eljárás esetén;

b) zárt ülést tart az érintett kérésére választás, kinevezés, felmentés, vezetői megbízás adása, annak visszavonása, fegyelmi eljárás megindítása és állásfoglalást igénylő személyi ügy tárgyalásakor;

c) zárt ülést rendelhet el a vagyonával való rendelkezés esetén, továbbá az általa kiírt pályázat feltételeinek meghatározásakor, a pályázat tárgyalásakor, ha a nyilvános tárgyalás az önkormányzat vagy más érintett üzleti érdekét sértené.

(3) A zárt ülésen a képviselő-testület tagjai, a nem a képviselő-testület tagjai közül választott alpolgármester és a jegyző, aljegyző, aljegyzők, továbbá meghívása esetén a polgármesteri hivatal vagy a közös önkormányzati hivatal ügyintézője, az érintett és a szakértő vesz részt. A nemzetiségi önkormányzat elnöke kizárólag az általa képviselt nemzetiséget érintő ügy napirendi tárgyalásakor vehet részt a zárt ülésen. Törvény vagy önkormányzati rendelet előírhatja, mely esetben kötelező az érintett meghívása.

47. § (1) A képviselő-testület akkor határozatképes, ha az ülésen az önkormányzati képviselőknek több mint a fele jelen van. A határozatképességet folyamatosan figyelemmel kell kísérni.

(2) A javaslat elfogadásához az egyszerű többséget igénylő javaslat esetén a jelen levő önkormányzati képviselők, minősített többséget igénylő javaslat esetén a megválasztott önkormányzati képviselők több mint a felének igen szavazata szükséges. Ennek hiányában a képviselő-testület a javaslatot elutasította. A betöltetlen önkormányzati képviselői helyet a határozatképesség szempontjából betöltöttnek kell tekinteni.

48. § (1) A képviselő-testület a döntéseit (határozat, rendelet) nyílt szavazással hozza.

(2) A nyílt szavazás módjának meghatározásáról a szervezeti és működési szabályzat rendelkezik.

(3) A képviselő-testület név szerint szavaz az önkormányzati képviselők egynegyedének indítványára, továbbá név szerinti szavazást rendelhet el a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott esetekben. Ugyanazon döntési javaslat esetében egy alkalommal lehet név szerinti szavazást javasolni. Nem lehet név szerinti szavazást tartani a bizottság létszáma és összetétele tekintetében, valamint a tanácskozások lefolytatásával összefüggő (ügyrendi javaslatot tartalmazó) kérdésekben. A név szerinti szavazás módjának meghatározásáról a szervezeti és működési szabályzat rendelkezik.

(4) A képviselő-testület a szervezeti és működési szabályzatában meghatározott módon titkos szavazást tarthat a 46. § (2) bekezdésében foglalt ügyekben.

(5) Az ülésvezető megállapítja a szavazás eredményét. Ha a szavazás eredménye felől kétség merül fel, bármely önkormányzati képviselő kérésére a szavazást egy alkalommal meg lehet ismételni.

49. § (1) A képviselő-testület döntéshozatalából kizárható az, akit vagy akinek a közeli hozzátartozóját az ügy személyesen érinti. Az önkormányzati képviselő köteles bejelenteni a személyes érintettséget. A kizárásról az érintett önkormányzati képviselő kezdeményezésére vagy bármely önkormányzati képviselő javaslatára a képviselő-testület dönt. A kizárt önkormányzati képviselőt a határozatképesség szempontjából jelenlevőnek kell tekinteni.

(2) A képviselő-testület szervezeti és működési szabályzatában meghatározza a személyes érintettségre vonatkozó bejelentési kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeit.

(3) Az (1) bekezdés alkalmazásában a közeli hozzátartozó alatt a Polgári Törvénykönyvről szóló törvényben meghatározott közeli hozzátartozót kell érteni.

50. § Minősített többség szükséges a 42. § 1., 2., 5., 6., 7. pontjában foglalt, továbbá a törvényben és a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott ügyek eldöntéséhez, az önkormányzati képviselő kizárásához, az összeférhetetlenség, valamint a méltatlanság megállapításához, a képviselői megbízatás megszűnéséről való döntéshez, valamint a 46. § (2) bekezdés c) pontja szerinti zárt ülés elrendeléséhez.

51. § (1) A helyi önkormányzat képviselő-testülete által megalkotott rendeletet a polgármester és a jegyző írja alá.

(2) Az önkormányzati rendeletet a képviselő-testület hivatalos lapjában vagy a helyben szokásos - a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott - módon ki kell hirdetni. A

saját honlappal rendelkező önkormányzat rendeletét a honlapján is közzéteszi. Kihirdetéséről a jegyző gondoskodik. A helyi önkormányzat az önkormányzati rendeletet a kihirdetését követően haladéktalanul megküldi a kormányhivatalnak, és a kormányhivatal továbbítja azt a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszternek.

(3) Ha az önkormányzati rendelet kihirdetett szövege eltér az önkormányzati rendelet aláírt szövegétől, a polgármester vagy a jegyző kezdeményezi az eltérés helyesbítését. Az önkormányzati rendelet a hatálybalépését megelőzően, de legkésőbb a kihirdetést követő hatodik munkanapon helyesbíthető. Az eltérés megállapítása esetén a helyesbítés megjelentetéséről a jegyző az önkormányzati rendelet kihirdetésével azonos módon gondoskodik.

(4) A helyi önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati rendeletben meghatározhat tiltott, kirívóan közösségellenes magatartásokat. A helyi önkormányzat képviselő-testülete e magatartás elkövetőjével szemben önkormányzati rendeletben ötvenezer forintig terjedő pénzbírság (igazgatási bírság) kiszabását rendelheti el.

(5) Közterület elnevezésének rendjét a települési, a fővárosban a fővárosi önkormányzat rendeletben állapítja meg.

(6) A (2)-(3) bekezdésben foglalt rendelkezéseket a normatív határozat közzétételére is alkalmazni kell.

52. § (1) A képviselő-testület üléséről jegyzőkönyvet kell készíteni, amely tartalmazza:

- a) a testületi ülés helyét;
- b) időpontját;
- c) a megjelent önkormányzati képviselők nevét;
- d) a meghívottak nevét, megjelenésük tényét;
- e) a javasolt, elfogadott és tárgyalta napirendi pontokat;
- f) az előterjesztéseket;
- g) az egyes napirendi pontokhoz hozzászólók nevét, részvételük jogcímét, a hozzászólásuk, továbbá az ülésen elhangzottak lényegét;
- h) a szavazásra feltett döntési javaslat pontos tartalmát;
- i) a döntéshozatalban résztvevők számát;
- j) a döntésből kizárt önkormányzati képviselő nevét és a kizárás indokát;
- k) a jegyző jogszabálysértésre vonatkozó jelzését;
- l) a szavazás számszerű eredményét;
- m) a hozott döntéseket és
- n) a szervezeti és működési szabályzatban meghatározottakat.

(2) A képviselő-testület ülésének a jegyzőkönyvét a polgármester és a jegyző írja alá. A jegyzőkönyv közokirat, amelynek elkészítéséről a jegyző gondoskodik. A zárt ülésről külön jegyzőkönyvet kell készíteni. A jegyzőkönyvet az ülést követő tizenöt napon belül a jegyző köteles megküldeni a kormányhivatalnak.

(3) A választópolgárok - a zárt ülés kivételével - betekintheznek a képviselő-testület előterjesztésébe és ülésének jegyzőkönyvébe. A közérdekű adat és közérdekből nyilvános adat megismerésének lehetőségét zárt ülés tartása esetén is biztosítani kell. A zárt ülésen hozott képviselő-testületi döntés is nyilvános.

53. § (1) A képviselő-testület a működésének részletes szabályait a szervezeti és működési szabályzatról szóló rendeletében határozza meg. A képviselő-testület a szervezeti és működési szabályzatról szóló rendeletben rendelkezik:

- a) az önkormányzat hivatalos megnevezéséről, székhelyéről;
- b) a képviselő-testület átruházott hatásköreinek felsorolásáról;
- c) a képviselő-testület üléseinek összehívásáról, vezetéséről, tanácskozási rendjéről;
- d) az önkormányzati képviselőkre vonatkozó magatartási szabályokról, az ülés rendjének fenntartásáról és az annak érdekében hozható intézkedésekről;

- e) a nyilvánosság biztosításáról;
- f) a döntéshozatali eljárásról, a szavazás módjáról;
- g) a rendeletalkotásról és határozathozatalról;
- h) a képviselő-testület ülésének jegyzőkönyvéről;
- i) a közmeghallgatásról;
- j) az önkormányzat szerveiről, azok jogállásáról, feladatairól;
- k) a jegyzőnek a jogszabálysértő döntések, működés jelzésére irányuló kötelezettségéről;
- l) a képviselő-testület bizottságairól.

(2) A képviselő-testület érdemi tevékenységének elősegítése érdekében meghatározhatja az egyes napirendek tárgyalására fordítható időkeretet, a hozzászólások maximális időtartamát, korlátozhatja az ismételt hozzászólás, indítványozás lehetőségét.

(3) A képviselő-testület szervezeti és működési szabályzatában határozza meg, mely önszerveződő közösségek képviselőit illeti meg tevékenységi körükben tanácskozási jog a képviselő-testület és bizottsága ülésein, továbbá azoknak a fórumoknak a rendjét (község-, várospolitikai fórum, városrész tanácskozás, falugyűlés stb.), amelyek a lakosság, az egyesületek közvetlen tájékoztatását, a fontosabb döntések előkészítésébe való bevonását szolgálják. Ezek állásfoglalásáról és az ott felmerült kisebbségi véleményekről tájékoztatni kell a képviselő-testületet.

54. § A képviselő-testület évente legalább egyszer előre meghirdetett közmeghallgatást tart, amelyen a helyi lakosság és a helyben érdekelt szervezetek képviselői a helyi közügyeket érintő kérdéseket és javaslatot tehetnek. Az elhangzott javaslatra, kérdésre a közmeghallgatáson vagy legkésőbb tizenöt napon belül választ kell adni.

55. § (1) A képviselő-testület a megbízatásának lejártá előtt név szerinti szavazással, minősített többségű döntéssel kimondhatja a feloszlását. Ebben az esetben a feloszlás szabályszerűségére vonatkozó kormányhivatali nyilatkozat beszerzését követően három hónapon belüli időpontra időközi választást kell kitűzni. Az időközi választás költségét az önkormányzat viseli.

(2) A képviselő-testület feloszlása nem mondható ki a választást követő hat hónapon belül, valamint az általános választást megelőző év november 30. napját követően. A határidő megállapításkor a feloszlásra irányuló kezdeményezés időpontját kell figyelembe venni.

(3) A képviselő-testület az új képviselő-testület alakuló üléséig, a polgármester az új polgármester megválasztásáig ellátja feladatát, gyakorolja hatáskörét.

Társult képviselő-testület

56. § (1) A települési képviselő-testület más települési képviselő-testülettel társult képviselő-testületet alakíthat.

(2) Társult képviselő-testület alakítása esetén a képviselő-testületek részben vagy egészben egyesítik a költségvetésüket, közös önkormányzati hivatalt tartanak fenn és intézményeiket közösen működtetik.

(3) Azokban az ügyekben, amelyek kizárólag az adott települést érintik, az egyes települések képviselő-testülete önállóan dönt.

(4) A társult képviselő-testület alakuló ülésén határozatba foglalja a megalakulását, a székhelyét, a hozzá tartozó települések felsorolását. A társult képviselő-testület dönt a szervezetéről, működési rendjéről. A társult képviselő-testület ülését össze kell hívni bármely részt vevő település polgármesterének a kezdeményezésére.

(5) Társult képviselő-testület alakítható úgy is, hogy az érdekelt települési képviselő-testületek a települések lakosságszámának arányában választják meg a tagjait a települési képviselők közül.

A képviselő-testület bizottságai

57. § (1) A képviselő-testület szervezeti és működési szabályzatában határozza meg bizottságait, a bizottságok tagjainak számát, a bizottságok feladat- és hatáskörét, működésük alapvető szabályait. Az alakuló vagy az azt követő ülésen a polgármester előterjesztésére köteles megválasztani a törvény által kötelezően létrehozandó és a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott bizottságait. A száz főt meg nem haladó lakosú településen a bizottsági feladatokat a képviselő-testület látja el. Az ezer főt meg nem haladó lakosú településen a kötelező bizottsági feladat- és hatásköröket egy bizottság is elláthatja. A bizottság tagjává nem önkormányzati képviselő tag is választható. A nem önkormányzati képviselő tag jogai és kötelezettségei a bizottság ülésein megegyeznek az önkormányzati képviselő bizottsági tag jogaival és kötelezettségeivel.

(2) A képviselő-testület a kétezernél több lakosú településen pénzügyi bizottságot hoz létre. A vagyonynyilatkozatok vizsgálatát a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott bizottság végzi, amely gondoskodik azok nyilvántartásáról, kezeléséről és őrzéséről. Törvény más bizottság megalakítását is elrendelheti, amelynek feladat- és hatáskört állapíthat meg.

(3) A képviselő-testület egyes önkormányzati feladatok ellátásának időtartamára ideiglenes bizottságot hozhat létre.

58. § (1) A bizottság elnökének és tagjainak megbízatása a képviselő-testület által történő megválasztással jön létre, a képviselő-testület megbízatásának időtartamára. A bizottság elnökét és - az elnökkel együtt számított - tagjainak több mint a felét az önkormányzati képviselők közül kell választani. Nem lehet a bizottság elnöke vagy tagja a polgármester.

(2) A képviselő-testület a bizottság személyi összetételét, létszámát a polgármester előterjesztésére bármikor megváltoztathatja, a kötelezően létrehozandó bizottság kivételével a bizottságot megszüntetheti.

(3) A bizottság elnöke, tagja e megbízatásáról írásban lemondhat. A lemondásáról szóló nyilatkozatot a polgármester részére kell benyújtani. A megbízatás a lemondásban meghatározott, a lemondást követő egy hónapon belüli időpontban, ennek hiányában az írásbeli nyilatkozat átvételének napján szűnik meg. A lemondás nem vonható vissza, továbbá érvényességéhez nem szükséges a képviselő-testület elfogadó nyilatkozata.

59. § (1) A bizottság - feladatkörében - kezdeményezi, előkészíti a képviselő-testület döntéseit, a képviselő-testület által átruházott hatáskörben döntést hoz.

(2) A képviselő-testület a szervezeti és működési szabályzatában határozza meg azokat az előterjesztéseket, amelyeket bizottság nyújt be, továbbá amely előterjesztések a bizottság állásfoglalásával nyújthatók be a képviselő-testületnek.

(3) A képviselő-testület döntési jogot adhat bizottságának, amelyet bármikor visszavonhat.

60. § A bizottság ülésének összehívására, működésére, nyilvánosságára, határozatképességére és határozathozatalára, döntésének végrehajtására, a bizottság tagjainak kizárására, a bizottság üléséről készített jegyzőkönyv tartalmára a képviselő-testületre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a kizárásról a bizottság dönt, továbbá a jegyzőkönyvet a bizottság elnöke és egy tagja írja alá. A jegyző tizenöt napon belül köteles a jegyzőkönyvet megküldeni a kormányhivatalnak.

61. § (1) A polgármester indítványára a bizottságot össze kell hívni az indítvány kézhezvételétől számított nyolc napon belül.

(2) A polgármester felfüggesztheti a bizottság, a részönkormányzat testülete döntésének a végrehajtását, ha az ellentétes a képviselő-testület határozatával vagy sérti az önkormányzat érdekeit. A felfüggesztett döntésről a képviselő-testület a következő ülésén határoz.

(3) A bizottságok működésének ügyviteli feladatait a polgármesteri hivatal, a megyei önkormányzati hivatal, a közös önkormányzati hivatal látja el.

Településrészi önkormányzat

62. § (1) A képviselő-testület - szervezeti és működési szabályzatában meghatározottak szerint - valamely településrész sajátos érdekeinek képviseletére településrészi önkormányzatot (részönkormányzat) hozhat létre települési képviselőkből és más, az adott településrészen élő választópolgárokból.

(2) A részönkormányzat testületére önkormányzati hatósági hatáskör nem ruházható át.

(3) A településrészi önkormányzati testület munkájának segítésére a képviselő-testület hivatali kirendeltségeket hozhat létre, amelyek egyben a lakossági ügyintézésben ügyfélszolgálati teendőket is elláthatnak.

(4) A részönkormányzat szervezetére, működésére és tagjaira - az e §-ban foglalt eltérésekkel - a bizottságokra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

A helyi önkormányzat tisztségviselői

Polgármester

63. § A polgármester megválasztását követően esküt tesz a képviselő-testület előtt és erről okmányt ír alá. Az eskü szövegét az 1. melléklet tartalmazza. A polgármester jogai és kötelezettségei a megválasztásával keletkeznek, a megbízatás megszűnésével szűnnek meg.

64. § (1) A polgármester tisztségét főállásban vagy társadalmi megbízatásban látja el.

(2) Főállású a polgármester, ha főállású polgármesterként választották meg. A polgármesteri tisztség betöltésének módját a képviselő-testület a megbízatás időtartamán belül egy esetben a polgármester egyetértésével, a szervezeti és működési szabályzat egyidejű módosításával megváltoztathatja.

65. § A képviselő-testület elnöke a polgármester. A polgármester összehívja és vezeti a képviselő-testület ülését, valamint képviseli a képviselő-testületet.

66. § A polgármester tagja a képviselő-testületnek, a képviselő-testület határozatképessége, döntéshozatala, működése szempontjából önkormányzati képviselőnek tekintendő.

67. § A polgármester

a) a képviselő-testület döntései szerint és saját hatáskörében irányítja a polgármesteri hivatalt, a közös önkormányzati hivatalt;

b) a jegyző javaslatainak figyelembevételével meghatározza a polgármesteri hivatalnak, a közös önkormányzati hivatalnak feladatait az önkormányzat munkájának a szervezésében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában;

c) dönt a jogszabály által hatáskörébe utalt államigazgatási ügyekben, hatósági hatáskörökben, egyes hatásköreinek gyakorlását átruházhatja az alpolgármesterre, a jegyzőre, a polgármesteri hivatal, a közös önkormányzati hivatal ügyintézőjére;

d) a jegyző javaslatára előterjesztést nyújt be a képviselő-testületnek a hivatal belső szervezeti tagozódásának, létszámának, munkarendjének, valamint ügyfélfogadási rendjének meghatározására;

e) a hatáskörébe tartozó ügyekben szabályozza a kiadmányozás rendjét;

f) gyakorolja a munkáltatói jogokat a jegyző tekintetében;

g) gyakorolja az egyéb munkáltatói jogokat az alpolgármester és az önkormányzati intézményvezetők tekintetében.

68. § (1) Amennyiben a polgármester a képviselő-testület döntését a helyi önkormányzat érdekeit sértőnek tartja, ugyanazon ügyben - a képviselő-testület önfelosztásáról szóló, valamint a 70. § (1) bekezdésében meghatározott ügyben hozott döntése kivételével - egy alkalommal kezdeményezheti az ismételt tárgyalást. A kezdeményezést az ülést követő három napon belül nyújthatja be, a képviselő-testület a benyújtás napjától számított tizenöt napon

belül minősített többséggel dönt. A döntést addig végrehajtani nem lehet, amíg arról a képviselő-testület a megismételt tárgyalás alapján nem dönt.

(2) Amennyiben a képviselő-testület - határozatképtelenség vagy határozathozatal hiánya miatt - két egymást követő alkalommal ugyanazon ügyben nem hozott döntést, a polgármester a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott ügyben - a 42. §-ban meghatározott ügyek kivételével - döntést hozhat. A polgármester a döntésről a képviselő-testületet a következő ülésen tájékoztatja.

(3) A polgármester a képviselő-testület utólagos tájékoztatása mellett, a 42. §-ban meghatározott ügyek kivételével dönthet a két ülés közötti időszakban felmerülő, halaszthatatlan - a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott - a képviselő-testület hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben.

(4) A polgármester önkormányzati rendeletben meghatározott értékhatárig dönt a forrásfelhasználásról, döntéséről tájékoztatja a képviselő-testületet.

69. § (1) A polgármester e tisztsége megszűnik:

a) az új polgármester megválasztásával;

b) ha a helyi önkormányzat képviselők és polgármesterek választásán már nem választható;

c) az összeférhetlenség kimondásával;

d) méltatlanság megállapításával;

e) sorozatosan törvénysértő tevékenysége, mulasztása miatti jogi felelősségének jogerős bírósági ítéletben történő megállapításával, az ítélet jogerőre emelkedésének a napjával;

f) a tisztségről történő lemondással;

g) a képviselő-testület feloszlásának kimondását követően új polgármester megválasztásával;

h) az Országgyűlésnek a helyi önkormányzat képviselő-testülete feloszlását kimondó határozatával;

i) halálával.

(2) A polgármester e tisztségéről a képviselő-testülethez intézett írásbeli nyilatkozatával mondhat le, amelyet az alpolgármesternek, ennek hiányában a szervezeti és működési szabályzatban a képviselő-testület összehívására, vezetésére kijelölt képviselőnek adja át, részére juttatja el. A polgármester e tisztsége az általa meghatározott, a lemondást követő egy hónapon belüli időpontban, ennek hiányában az írásbeli nyilatkozat átvételének napjával szűnik meg. A lemondás nem vonható vissza. Az írásbeli nyilatkozatot a képviselő-testület következő ülésén ismertetni kell.

70. § (1) A polgármester sorozatos törvénysértő tevékenysége, mulasztása miatt a képviselő-testület - minősített többséggel hozott határozata alapján - keresetet nyújthat be a polgármester ellen a helyi önkormányzat székhelye szerint illetékes törvényszékhez a polgármester tisztségének megszüntetése érdekében. Egyidejűleg kérheti a polgármesternek e tisztségéből történő felfüggesztését is. A döntéshozatalban a polgármester nem vesz részt, de a határozathozatalnál a határozatképesség szempontjából jelenlévőnek kell tekinteni. A bíróság a keresetet soron kívül bírálja el.

(2) A bírósági eljárás során a polgári perrendtartásról szóló törvény rendelkezéseit azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a perben viszontkeresetnek, szünetelésnek és egyezségnek nincs helye.

A főpolgármester, polgármester, a megyei önkormányzat közgyűlésének elnöke díjazása, költségterítése

71. § (1) A főpolgármester megbízatásának időtartamára havonta illetményre jogosult, amelynek összege megegyezik a miniszter központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló törvényben meghatározott

alapilletményéből, illetménykiegészítéséből, vezetői illetménypótlékából álló illetményének összegével.

(2) A megyei jogú város polgármestere, a fővárosi kerületi önkormányzat polgármestere megbízatásának időtartamára havonta illetményre jogosult, amelynek összege megegyezik a helyettes államtitkár közszolgálati tisztviselőkről szóló törvényben meghatározott alapilletményéből, illetménykiegészítéséből, vezetői illetménypótlékából álló illetményének összegével.

(3) A megyei önkormányzat közgyűlésének elnöke megbízatásának időtartamára havonta illetményre jogosult, amelynek összege megegyezik a (2) bekezdésben meghatározott illetmény 90%-ának összegével.

(4) A polgármester illetménye a (2) bekezdésben meghatározott összeg

a) az 500 fő lakosságszám alatti település polgármestere esetében - 20%-a;

b) az 501-1500 fő lakosságszámú település polgármestere esetében - 40%-a;

c) az 1501-10 000 fő lakosságszámú település polgármestere esetében - 60%-a;

d) a 10 001-30 000 fő lakosságszámú település polgármestere esetében - 70%-a;

e) 30 000 fő lakosságszám feletti település polgármestere esetében - 80%-a.

(5) A társadalmi megbízatású polgármester havonta a polgármester illetménye 50%-ával megegyező mértékű tiszteletdíjra jogosult, melynek egészéről vagy meghatározott részéről a képviselő-testülethez intézett írásbeli nyilatkozatával lemondhat.

(6) A főpolgármester, a főállású polgármester, a társadalmi megbízatású polgármester, a megyei önkormányzat közgyűlésének elnöke havonta az illetményének, tiszteletdíjának 15%-ában meghatározott összegű költségterítésre jogosult.

Összeférhetetlenség

72. § (1) A főállású polgármester tudományos, oktatói, lektori, szerkesztői, művészeti és jogi oltalom alá eső szellemi tevékenység kivételével egyéb, munkavégzésre irányuló jogviszonyt nem létesíthet, más kereső foglalkozást nem folytathat, nem lehet gazdasági társaság személyesen közreműködő tagja.

(2) A polgármesterre megfelelően alkalmazni kell az önkormányzati képviselőre vonatkozó összeférhetetlenségi, méltatlansági, vagyony nyilatkozat-tételi szabályokat azzal, hogy a polgármester nem lehet más önkormányzatnál polgármester, alpolgármester, települési önkormányzati képviselő, megyei közgyűlés elnöke, alelnöke, kivéve, hogy a fővárosi kerületi polgármester a fővárosi közgyűlés tagja lehet. A fővárosi kerületi polgármester nem lehet főpolgármester, valamint főpolgármester-helyettes.

73. § A polgármesteri tisztség ellátásával kapcsolatos egyéb rendelkezéseket a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvény állapítja meg.

Az alpolgármester

74. § (1) A képviselő-testület a polgármester javaslatára, titkos szavazással, minősített többséggel a polgármester helyettesítésére, munkájának segítésére egy alpolgármestert, főpolgármester-helyettest, a megye közgyűlése alelnököt (a továbbiakban együtt: alpolgármester) választ, több alpolgármestert választhat. A képviselő-testület legalább egy alpolgármestert saját tagjai közül választ meg. Az alpolgármester jogai és kötelezettségei a megválasztásával keletkeznek, a megbízatás megszűnésével szűnnek meg.

(2) Az alpolgármester a polgármester irányításával látja el feladatait. Több alpolgármester esetén a polgármester bízza meg általános helyettesét.

75. § (1) Az alpolgármesteri tisztség főállásban is ellátható. A főállású alpolgármester foglalkoztatási jogviszonya a helyi önkormányzat képviselő-testületének a tisztség főállásban történő betöltéséről szóló döntését követően, az alpolgármester megválasztásával jön létre.

(2) Azon alpolgármester, akit nem a képviselő-testület tagjai közül választottak, nem tagja a képviselő-testületnek, a polgármestert a képviselő-testület elnökeként nem helyettesítheti, de a képviselő-testület ülésein tanácskozási joggal részt vehet. A nem a képviselő-testület tagjai közül választott alpolgármester jogállására egyebekben a képviselő-testület tagjai közül választott alpolgármesterre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

76. § Az alpolgármester e tisztsége megszűnik:

a) az önkormányzati választás napján, ha nem választották meg önkormányzati képviselőnek;
b) amennyiben önkormányzati képviselőnek megválasztották, akkor a képviselő-testület alakuló ülésének napján; továbbá

c) a 69. § (1) bekezdés b)-i) pontjában foglalt esetekben;

d) ha a képviselő-testület a polgármester javaslatára, titkos szavazással, minősített többséggel megbízását visszavonja.

77. § Amennyiben a képviselő-testület az alpolgármester megbízását a 76. § d) pontja alapján nem vonja vissza és a polgármester az alpolgármester feladatait írásban, teljeskörűen megvonja, a feladatkör megvonását követően az alpolgármester a helyi önkormányzati képviselők tiszteletdíjával azonos mértékű díjra jogosult.

78. § Társadalmi megbízatású polgármesteri tisztség esetén az alpolgármesteri tisztség is csak társadalmi megbízatásban tölthető be.

79. § (1) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a polgármesteren a megyei közgyűlés elnökét és a főpolgármestert is érteni kell.

(2) A polgármester, a megyei közgyűlés elnöke, a főpolgármester jogállására vonatkozó szabályokat az alpolgármesterre, a megyei közgyűlés alelnökére és a főpolgármester-helyettesre is megfelelően alkalmazni kell.

A főpolgármester-helyettes, az alpolgármester, a megyei önkormányzat közgyűlésének
alelnöke díjazása, költségtérítése

80. § (1) A főpolgármester-helyettes, a főállású alpolgármester, a megyei közgyűlés alelnöke illetményének összege megegyezik a főpolgármester, polgármester, a megyei közgyűlés elnöke illetménye 90%-ának összegével.

(2) A társadalmi megbízatású alpolgármester havonta a társadalmi megbízatású polgármester tiszteletdíja 90%-ával megegyező mértékű tiszteletdíjra jogosult, melynek egészéről vagy meghatározott részéről a képviselő-testülethez intézett írásbeli nyilatkozatával lemondhat.

(3) A főpolgármester-helyettes, a főállású alpolgármester, a társadalmi megbízatású alpolgármester, a megyei közgyűlés alelnöke havonta az illetményének, tiszteletdíjának 15%-ában meghatározott összegű költségtérítésre jogosult.

A jegyző és az aljegyző

81. § (1) A jegyző vezeti a polgármesteri hivatalt vagy a közös önkormányzati hivatalt.

(2) A jegyzőt az aljegyző helyettesíti, ellátja a jegyző által meghatározott feladatokat.

(3) A jegyző

a) dönt a jogszabály által hatáskörébe utalt államigazgatási ügyekben;

b) gyakorolja a munkáltatói jogokat a polgármesteri hivatal, a közös önkormányzati hivatal köztisztviselői és munkavállalói tekintetében, továbbá gyakorolja az egyéb munkáltatói jogokat az aljegyző tekintetében;

c) gondoskodik az önkormányzat működésével kapcsolatos feladatok ellátásáról;

- d) tanácskozási joggal vesz részt a képviselő-testület, a képviselő-testület bizottságának ülésén;
- e) jelzi a képviselő-testületnek, a képviselő-testület szervének és a polgármesternek, ha a döntésük, működésük jogszabálysértő;
- f) évente beszámol a képviselő-testületnek a hivatal tevékenységéről;
- g) döntésre előkészíti a polgármester hatáskörébe tartozó államigazgatási ügyeket;
- h) dönt azokban a hatósági ügyekben, amelyeket a polgármester ad át;
- i) dönt a hatáskörébe utalt önkormányzati és önkormányzati hatósági ügyekben;
- j) a hatáskörébe tartozó ügyekben szabályozza a kiadmányozás rendjét.

(4) A polgármester egyetértése szükséges - az általa meghatározott körben - a polgármesteri hivatal, a közös önkormányzati hivatal köztisztviselője, alkalmazottja kinevezéséhez, bérezéséhez, vezetői megbízásához, felmentéséhez, vezetői megbízásának visszavonásához és jutalmazásához.

82. § (1) A polgármester - pályázat alapján határozatlan időre - nevezi ki a jegyzőt, a jegyző javaslatára az aljegyzőt. A jegyzői és az aljegyzői kinevezés vezetői megbízásnak minősül, alkalmazni kell rá a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvény vezetői megbízásra vonatkozó rendelkezéseit.

(2) Amennyiben hat hónapon belül a polgármester, közös önkormányzati hivatal esetében az érintett polgármesterek nem nevez(nek) ki jegyzőt, a kormányhivatal vezetője ideiglenes hatállyal a jegyzői feladatok ellátására a pályázati kiírásnak megfelelő jelöltet, ennek hiányában a képesítési és alkalmazási feltételeknek megfelelő hivatali köztisztviselőt vagy más jegyzőt bíz meg. A jegyzői feladatok ellátására szóló megbízás a jegyző kinevezéséig tart.

(3) A jegyzői és az aljegyzői tisztség egyidejű betöltetlensége, illetve tartós akadályoztatásuk esetére - legfeljebb hat hónap időtartamra - a szervezeti és működési szabályzat rendelkezik a jegyzői feladatok ellátásának módjáról.

(4) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a jegyzőn a főjegyzőt is érteni kell.

(5) A jegyző, főjegyző jogállására vonatkozó szabályokat az aljegyzőre is megfelelően alkalmazni kell.

83. § A jegyzőre vonatkozó rendelkezéseket a közös önkormányzati hivatal jegyzőjére is alkalmazni kell az alábbi eltérésekkel:

a) valamennyi érintett településen ellátja a jegyző feladatait;

b) kinevezéséhez, felmentéséhez az érintett települések polgármestereinek lakosságszamarányos, többségi döntése szükséges. Eltérő megállapodás hiányában az egyéb munkáltatói jogokat a közös önkormányzati hivatal székhelye szerinti település polgármestere gyakorolja. Többségi a döntés akkor, ha - a közös önkormányzati hivatalt létrehozó települések összlakosságát 100%-nak tekintve - a polgármesterek által leadott azonos nemű szavazatok alapján az adott településekre vonatkoztatott százalékarány összesítve meghaladja az 50%-ot;

c) a 85. § (4) bekezdésében foglalt esetben - az érintett települések eltérő megállapodásának hiányában - a jegyzőt a város polgármestere nevezi ki és gyakorolja felette a munkáltatói jogokat.

A polgármesteri hivatal, a megyei önkormányzati hivatal, a közös önkormányzati hivatal

84. § (1) A helyi önkormányzat képviselő-testülete az önkormányzat működésével, valamint a polgármester vagy a jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátására polgármesteri hivatalt vagy közös önkormányzati hivatalt hoz létre. A hivatal közreműködik az önkormányzatok egymás közötti, valamint az állami szervekkel történő együttműködésének összehangolásában.

(2) A polgármesteri hivatal, a közös önkormányzati hivatal hivatalos elnevezését a képviselő-testület a szervezeti és működési szabályzatában feltünteti.

(3) A megyei közgyűlés megyei önkormányzati hivaltalhoz létre.

(4) A hivatal működési költségét az állam - az adott évi központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott mértékben, és a hivatal által ellátott feladataikkal arányban - finanszírozza, amelyet a székhelytelepülés, valamint a megye részére, e célra elkülönített számlájára folyósít.

(5) A polgármesteri hivatal és a közös önkormányzati hivatal hivatalos megnevezése:

a) települési polgármesteri hivatal esetén:

(település neve)-i Polgármesteri Hivatal;

b) közös önkormányzati hivatal esetén:

(székhelytelepülés neve)-i Közös Önkormányzati Hivatal;

c) megyei önkormányzati hivatal esetén:

(megye neve) Megyei Önkormányzati Hivatal.

(6) A polgármesteri hivatalon megyei önkormányzati hivaltalhoz és főpolgármesteri hivaltalhoz is érteni kell, kivéve a 22. § (5) bekezdését és a 98. § (11) bekezdését.

85. § (1) Közös önkormányzati hivaltalhoz hoznak létre azok a járácson belüli községi önkormányzatok, amelyek közigazgatási területét legfeljebb egy település közigazgatási területe választja el egymástól, és a községek lakosság száma nem haladja meg a kétezert főt. A kétezert fő lakosság számot meghaladó település is tartozhat közös önkormányzati hivaltalhoz.

(2) A közös önkormányzati hivaltalhoz tartozó települések összlakosság száma legalább kétezert fő, vagy a közös hivaltalhoz tartozó települések száma legalább hét.

(3) Közös önkormányzati hivatal létrehozásáról vagy megszüntetéséről az érintett települési önkormányzatok képviselő-testületei az általános önkormányzati választások napját követő hatvan napon belül állapodnak meg. Amennyiben a határidőn belül nem kerül sor a közös önkormányzati hivatal létrehozására, vagy ahhoz valamely település nem tud csatlakozni, akkor a kormányhivatal vezetője a határidő lejártát követő hónap első napjával kijelöli a közös önkormányzati hivaltalhoz tartozó településeket. A kijelölés esetén is teljesülnie kell az e §-ban meghatározott feltételeknek. A kijelölésről szóló döntés ellen az érintett önkormányzat képviselő-testülete - jogszabálysértésre hivatkozással - a törvényszékhez fordulhat.

(4) Abban az esetben, ha a közös önkormányzati hivaltalhoz tartozó települések egyike város, akkor a város a székhelytelepülés. Egyéb esetekben a székhelytelepülést a közös önkormányzati hivaltalhoz tartozó önkormányzatok képviselő-testületei határozzák meg.

(5) Amennyiben a közös önkormányzati hivaltalhoz tartozó város működteti, úgy a hivatal létszámát az érintett települések képviselő-testületeinek megállapodásával határozzák meg. Megállapodás hiányában a városi önkormányzat képviselő-testülete állapítja meg, figyelemmel a (4) és a (8) bekezdésben foglaltakra.

(6) A községi önkormányzatok által létrehozott közös önkormányzati hivatal létszámát az érintett képviselő-testületek a közös önkormányzati hivatal létrehozásáról szóló megállapodásban határozzák meg, figyelemmel a (4) és a (8) bekezdésben foglaltakra.

(7) A városi, valamint a kétezert főt meghaladó lakosság számú települési önkormányzat képviselő-testülete nem tagadhatja meg a közös önkormányzati hivatal létrehozására irányuló megállapodás megkötését, ha azt a vele határos település kezdeményezi.

(8) A közös önkormányzati hivatal létrehozásáról szóló megállapodásban meghatározottak szerint minden érintett településen biztosítani kell az igazgatási munka folyamatos vagy időszakos ellátásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket.

(9) A közös önkormányzati hivaltalhoz tartozó önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy a nem hivatali székhely településeken az ügyfélfogadás a közös önkormányzati hivatal által létrehozott, állandó vagy ideiglenes jelleggel működő kirendeltség vagy ügyfélszolgálati megbízott személyén keresztül, informatikai hálózat alkalmazásával történjen.

(10) Ha a közös önkormányzati hivatal létrehozni kívánó településeken élő nemzetiségeknek a népszámlálás során regisztrált aránya településenként és nemzetiségenként eléri a húsz százalékot, valamint a települések összlakosságszáma meghaladja az 1500 főt, vagy a közös hivatalhoz tartozni kívánó önkormányzatok száma legalább öt, akkor ezen települési önkormányzatok képviselő-testületei mindegyikének azonos tartalmú és minősített többséggel elfogadott döntésével, - amennyiben az érintett települések történelmi, gazdasági, kulturális hagyományai azt indokoltá teszik - a helyi önkormányzatokért felelős miniszter jóváhagyása alapján, az általa meghatározottak szerint a közös önkormányzati hivatal létrehozása során eltérhetnek a (2) bekezdésben foglalt előírásoktól.

86. § (1) A közös önkormányzati hivatal jegyzője vagy aljegyzője vagy megbízottja köteles a képviselő-testület ülésén részt venni és ott a szükséges tájékoztatást megadni.

(2) A közös önkormányzati hivatal jegyzője, aljegyzője vagy megbízottja az érintett képviselő-testületek megállapodása alapján köteles biztosítani az egyes településeken történő ügyfélfogadást.

IV. FEJEZET A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK TÁRSULÁSAI

87. § A helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.

A helyi önkormányzatok társulásának általános szabályai

88. § (1) A társulást a helyi önkormányzatok képviselő-testületei írásbeli megállapodással hozzák létre. A megállapodást a polgármester írja alá.

(2) A társulásban részt vevő képviselő-testületek mindegyikének minősített többséggel hozott döntése szükséges a társulási megállapodás jóváhagyásához, módosításához vagy a társulás megszüntetéséhez.

89. § (1) A társuláshoz csatlakozni naptári év első, abból kiválni naptári év utolsó napjával lehet, ha törvény vagy a társulási megállapodás másként nem rendelkezik.

(2) A társuláshoz való csatlakozásról és a kiválásról, ha törvény eltérően nem rendelkezik, legalább hat hónappal korábban, minősített többséggel kell dönteni. Erről a társulási tanácsot értesíteni kell.

(3) A társulási tanács minősített többséggel dönt a társulásból történő kizárásról.

90. § (1) A társulás a feladatkörébe tartozó közszolgáltatások ellátására - jogszabályban meghatározottak szerint - költségvetési szervet, gazdálkodó szervezetet, nonprofit szervezetet és egyéb szervezetet alapíthat, kinevezi vezetőiket. A társulás olyan vállalkozásban vehet részt, amelyben felelőssége nem haladja meg vagyoni hozzájárulásának mértékét.

(2) A társulás működési költségeihez - a társulási megállapodás eltérő rendelkezése hiányában - a társulás tagjai az általuk képviselt települések lakosságszámának arányában hozzájárulnak.

(3) A társulás saját vagyonnal rendelkezhet.

(4) A társulás megszűnése, a társulásból történő kiválás, kizárás esetén - eltérő megállapodás hiányában - a társulás vagyonát a társulás azon tagjának kell visszaadni, amelyik azt a társulás rendelkezésére bocsátotta. Egyebekben a közös tulajdonra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(5) A társulásból történő kiválás esetén a vagyontárgy társulási tag részére történő kiadását a társulási megállapodásban meghatározott időtartamra, de legfeljebb öt évre el lehet halasztani,

ha annak természetben történő kiadása veszélyeztetné a társulás további működését. Ebben az esetben a kivált tagot - a társulással kötött szerződés alapján - használati díj illeti meg.

91. § A társulás megszűnik:

- a) ha a megállapodásban meghatározott időtartam eltelt, vagy törvényben szabályozott megszűnési feltétel megvalósult;
- b) ha a társulás tagjai a 88. § (2) bekezdés szerinti többséggel azt elhatározzák;
- c) a törvény erejénél fogva;
- d) a bíróság jogerős döntése alapján.

92. § A helyi önkormányzatok képviselő-testületei között a társulások működése során felmerülő vitás kérdésekben a törvényszék dönt. A társult önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy a vitás kérdésben bármelyik képviselő-testület kérheti a megállapodásban megjelölt önkormányzati érdekszövetség által felkért tagokból álló egyeztető bizottság állásfoglalását, továbbá abban, hogy a kereset benyújtása előtt a képviselő-testület kéri az egyeztető bizottság állásfoglalását.

A társulási megállapodás alapvető szabályai

93. § A társulási megállapodás tartalmazza:

1. a társulás nevét, székhelyét;
2. a társulás tagjainak nevét, székhelyét, képviselőjét;
3. a társuláshoz tartozó települések lakosságszámát;
4. a társulás által ellátott feladat- és hatásköröket;
5. a társulás döntéshozó szervét, döntéshozó szervének tagjait megillető szavazatarányt;
6. a döntéshozatalának módját, a minősített döntéshozatal eseteit;
7. a közös fenntartású intézmények megnevezését;
8. a társulás fenntartásával, működtetésével kapcsolatosan az egyes képviselő-testületek pénzügyi hozzájárulásának mértékét, teljesítésének módját;
9. a társulás tagjai által vállalt pénzügyi hozzájárulás nem teljesítése esetén irányadó eljárást (a társulás döntésétől függően a társulás tagjai részéről a pénzforgalmi szolgáltatójuknak adott, a beszédési megbízás teljesítésére vonatkozó hozzájárulását, felhatalmazó nyilatkozatát, amely alapján a társulás beszédési megbízást nyújthat be a pénzforgalmi szolgáltatóhoz);
10. a társulás vagyonát és a vagyonátadás feltételeit, a tulajdonosi jogok és kötelezettségek gyakorlásának rendjét;
11. intézmény közös alapítása esetén az alapítói jogok gyakorlására vonatkozó részletes rendelkezéseket;
12. a társulás általános rendjétől eltérő (nem minden tag részére, vagy a tag által saját intézménye útján más tagok részére történő) feladatellátás módját;
13. a társulás szolgáltatásai igénybevételének a társulás által meghatározott feltételeit;
14. a társulás működéséről évente legalább egy alkalommal történő beszámolás kötelezettségét;
15. a társulás működésének ellenőrzési rendjét;
16. a megállapodás módosításának feltételeit;
17. a társulásból történő kiválás és kizárás feltételeit;
18. a társulás megszűnése esetén a tagok egymással való elszámolásának kötelezettségét, módját;
19. azt, amiben a képviselő-testületek megállapodtak.

A társulás szervezete és működése

94. § (1) Az önkormányzati társulás döntéshozó szerve a társulási tanács.

(2) A társulási tanácsot a társult önkormányzatok képviselő-testületei által delegált tagok alkotják, akik a megállapodásban meghatározott számú szavazattal rendelkeznek.

(3) A társulási tanács döntését határozattal hozza.

(4) A társulási tanács akkor határozatképes, ha ülésén a megállapodásban meghatározott számú, de legalább a szavazatok felével rendelkező képviselő jelen van. A javaslat elfogadásához a megállapodásban meghatározott számú, de legalább annyi képviselő igen szavazata szükséges, amely meghaladja a jelen lévő képviselők szavazatainak több mint a felét.

(5) A tíznél több tagból álló önkormányzati társulás társulási tanácsának érvényes döntéséhez a megállapodásban meghatározott számú, de legalább annyi tag igen szavazata szükséges, amely meghaladja a jelen lévő tagok szavazatainak a felét és az általuk képviselt települések lakosságszámának egyharmadát.

(6) A megállapodásban meghatározott döntéshez minősített többség szükséges.

(7) A minősített többséghez a megállapodásban meghatározott számú, de legalább annyi tag igen szavazata szükséges, amely eléri a társulásban részt vevő tagok szavazatának több mint felét és az általuk képviselt települések lakosságszámának a felét.

(8) A döntéshozatali eljárás egyéb szabályairól - beleértve a szavazatarányok és a költségek viselésének kérdését is - a társulás tagjai a társulási megállapodás keretében szabadon döntenek. Törvény vagy a társulási megállapodás eltérő rendelkezésének hiányában a társulás minden tagját egy szavazat illeti meg.

95. § (1) A társulási tanács tagjai közül elnököt választ, alelnököt választhat. Együttes akadályoztatásuk esetén a tanács ülését a korelnök hívja össze és vezeti.

(2) A társulási tanács döntéseinek előkészítése, végrehajtásuk szervezése érdekében bizottságokat alakíthat.

(3) A társulási tanács és a bizottságok működésére egyebekben a képviselő-testületre és az önkormányzati bizottságokra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

(4) A társulási tanács munkaszervezeti feladatait (döntések előkészítése, végrehajtás szervezése) eltérő megállapodás hiányában a társulás székhelyének polgármesteri hivatala látja el.

(5) A társulási tanács ülésén a társult önkormányzatok jegyzői tanácskozási joggal részt vehetnek.

V. FEJEZET TERÜLETSZERVEZÉS

A területszervezési eljárás közös szabályai

96. § (1) Az állami területi tagozódást érintő területszervezési kezdeményezésről az Országgyűlés, a köztársasági elnök - az országgyűlési képviselői és az önkormányzati általános választás évének kivételével - évente egy alkalommal dönt.

(2) A Kormány, valamint a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszter (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban: miniszter) a kezdeményezést június 30-áig nyújtja be az Országgyűlésnek, és javaslatot tesz a köztársasági elnöknek. Az Országgyűlés és a köztársasági elnök a területszervezési kezdeményezésről - a várossá nyilvánítás kivételével - december 31-ig dönt.

(3) Az Országgyűlés döntése az országgyűlési képviselők választását érintően a következő országgyűlési képviselői általános választás kitűzésének napján, az önkormányzati választást érintően a következő önkormányzati általános választás kitűzésének napján lép hatályba; erről szükség esetén az Országgyűlés a területszervezési döntéssel egyidejűleg határoz.

(4) A köztársasági elnök hatáskörébe tartozó ügyben - a várossá nyilvánítás kivételével - a döntés az önkormányzati általános választás napján lép hatályba.

(5) A köztársasági elnök július 31-ig dönt a várossá nyilvánításról, döntését a Magyar Közlönyben közzéteszi.

97. § (1) A község, a város nevét úgy kell megállapítani, hogy ne lehessen összetéveszteni az országban lévő más helység nevével.

(2) A területváltozás költségeit az a község, város viseli, amelynek javára történt a területátcsatolás.

Önálló község alakítása

98. § (1) A választópolgárok kezdeményezésére, helyi népszavazás alapján új község alakítható az olyan - földrajzilag és építészetiileg - elkülönült, lakott településrészből, amely választópolgárainak közössége képes a helyi önkormányzás jogának önálló gyakorlására, a községi önkormányzat számára meghatározott feladatok önállóan vagy társulás útján történő teljesítésére a szolgáltatások színvonalának csökkenése nélkül úgy, hogy ezeknek a feltételeknek az a település is megfeleljen, amelyből az új község megalakult. A helyi népszavazást a település teljes közigazgatási területére kell kitézni.

(2) Az új község alakításának további feltétele, hogy az elkülönült településrész lakosság száma a kezdeményezést megelőző tíz évben folyamatosan növekedjen, és infrastrukturális ellátottsága meghaladja az országos átlagot, valamint a községi önkormányzat számára meghatározott feladatokat az országos átlagot meg nem haladó költségráfordítással látja el.

(3) Új község alakításának a kezdeményezése esetén a falugyűlés, város esetében a községalakítással érintett településrész lakossági fóruma (a továbbiakban együtt: falugyűlés) legalább háromtagú előkészítő bizottságot választ a településrészen lakó települési képviselők közül vagy más választópolgárokból.

(4) Az előkészítő bizottság javaslatot készít az (1) és (2) bekezdésben írt követelmények és a területszervezési eljárásról szóló kormányrendeletben meghatározott egyéb feltételek teljesítésére.

(5) A miniszter március 31-ig határozatában dönt arról, hogy nem terjeszti elő a kezdeményezést, ha az nem felel meg az (1) és (2) bekezdésben foglalt feltételeknek, vagy a jogszabályban előírt eljárási szabályt nem tartották meg. Az előkészítő bizottság, a képviselő-testület a miniszter határozatának felülvizsgálatát a kézbesítéstől számított harminc napon belül a miniszternek benyújtott kérelemben a Fővárosi Törvényszéktől kérheti. A miniszter az iratokat a kérelem beérkezésétől számított három napon belül megküldi a bírósághoz.

(6) A bíróság az ügyben a beérkezéstől számított harminc napon belül nemperes eljárásban dönt. Végzésében a kérelmet elutasítja, vagy a miniszter határozatát hatályon kívül helyezi. A végzés ellen fellebbezésnek helye nincs. A miniszter a határozat hatályon kívül helyezése esetén június 30-áig nyújtja be a kezdeményezést a köztársasági elnöknek.

(7) A településrész új községgé alakításáról szóló köztársasági elnöki döntés közzétételétől számított harminc napon belül az előkészítő bizottság településrészi önkormányzattá alakul át. A településrészi önkormányzat egyetértése szükséges a településrészt érintő

a) területszervezési kérdésben;

b) a bel- és külterületek lehatárolásához;

c) önkormányzati vagyonról, vagyoni jogokról és kötelezettségekről szóló döntéshez.

(8) Az önkormányzati vagyon megosztásáról a községgé nyilvánításról szóló döntés hatálybalépését követő hat hónapon belül az érintett önkormányzatok állapodnak meg. Megállapodás hiányában az önkormányzati vagyont lakosságárányosan kell megosztani.

(9) Az új község területéről a községgé nyilvánításról szóló döntés hatálybalépését követő hat hónapon belül az érintett önkormányzatok állapodnak meg. A megállapodásban az új község alakítására vonatkozó népszavazással érintett területtől eltérni nem lehet. Az új község külterülete a belterülethez kapcsolódó, egybefüggő terület. Eltérő megállapodás hiányában a település külterületét a belterületi népességgel arányosan kell megosztani.

(10) Az új község vagyonára, területére vonatkozó megállapodás hiányában bármelyik érintett önkormányzat keresete alapján a törvényszék dönt.

(11) A községgé nyilvánításról szóló döntés hatálybalépését követő hat hónapon belül az új község önkormányzata a törvényi feltételek keretei között polgármesteri hivatalt hoz létre vagy közös önkormányzati hivatalhoz (a továbbiakban: hivatal) csatlakozik. Eddig az időpontig az új község hivatali feladatait annak a településnek a hivatala látja el, amelyből az új község megalakult. A hivatal költségeinek viseléséről az érintett önkormányzatok állapodnak meg. Ennek hiányában a költségekhez az érintett önkormányzatok a települések lakosságszámának arányában járulnak hozzá.

99. § (1) Új község alakítását településegyesítés megszüntetés jogcímén akkor lehet kezdeményezni, ha a településrész egyesítése 1950. január 1-jén vagy azt követően lépett hatályba.

(2) Településegyesítés megszüntetésének a kezdeményezése a 98. §-ban foglalt feltételekkel és eljárással történhet.

Települések egyesítése

100. § (1) Helyi népszavazás alapján az érintett képviselő-testületek határozatukkal kezdeményezik az egybeépült községek, valamint város és község egyesítését, egyidejűleg javaslatot tesznek az új település nevére.

(2) Az egyesítéstől a községek jogai és kötelezettségei az új községet, várost illetik és terhelik.

(3) A települések egyesítésével megszűnt község a nevét településrész-névként megtartja.

(4) A miniszter március 31-ig határozatában dönt arról, hogy nem terjeszti elő a kezdeményezést, ha a települések nem egybeépültek, vagy a jogszabályban előírt eljárási szabályt nem tartották meg. A határozatot a miniszter a meghozatalától számított három napon belül az érdekelt önkormányzatok polgármestereinek küldi meg. A képviselő-testületek által kérhető felülvizsgálatra a 98. § szabályait kell alkalmazni.

Területrész átadása

101. § Az érintett képviselő-testületek megállapodhatnak egymással határos területrész átadásáról, átvételéről vagy cseréjéről (a továbbiakban együtt: területrész átadása).

102. § (1) Az érintett képviselő-testületek a területrész átadását előkészítő bizottság javaslata alapján előzetes megállapodást köthetnek az átadandó területrész területéről és határaitól, a vagyon megosztásáról.

(2) A lakott területrész átadásának kezdeményezése esetén az érintett képviselő-testületek együttes ülésen legalább háromtagú, területrész átadását előkészítő bizottságot választanak települési képviselőkől, valamint más választópolgárokból. Az előkészítő bizottság tagjainak több mint felét a lakott területrészen lakó települési képviselők vagy választópolgárok közül kell megválasztani. A bizottság elnökének és tagjainak megválasztásához a képviselő-testületi tagok több mint felének igen szavazata szükséges.

(3) Lakott területrész átadása esetén az ott lakó választópolgárok - helyi népszavazással kinyilvánított - többségi támogatása szükséges a megállapodáshoz.

- (4) A képviselő-testületek - az előzetes megállapodásnak megfelelően - a lakott területrészt átadásáról, annak részletes feltételeiről a helyi népszavazást követő kilencven napon belül állapodnak meg. Megállapodás hiányában az érintett képviselő-testület keresete alapján a törvényszék - soron kívül - dönt. Döntése a megállapodást pótolja.
- (5) Lakott területrészt átadása nem tagadható meg, ha a képviselő-testületek előzetes megállapodást kötöttek és az átadással a területrészt választópolgárainak többsége helyi népszavazás során egyetértett.
- (6) Külterületi lakott területrészt átadására a lakott területrésztre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Település megyék közötti átcsatolása

- 103. §** (1) A települési képviselő-testület minősített többségű határozattal kezdeményezheti, hogy az Országgyűlés a települést a területével határos másik megye területéhez csatolja át. A kezdeményezéssel kapcsolatban helyi népszavazást kell elrendelni.
- (2) A település a másik megyéhez általában a teljes közigazgatási területével csatolható át. Ettől eltérő javaslatot akkor lehet tenni, ha az új megyehatár eltérő kialakítását természetes vagy jelentős műszaki létesítményt jelentő mesterséges határvonal (folyó, közút, vasúti pálya stb.) indokolja.
- (3) Más megyéhez csatlakozni kívánó település átcsatolásáról az érintett megyei önkormányzatok közgyűlései állást foglalnak.

Várossá nyilvánítás

- 104. §** (1) Városi cím adható annak a községi önkormányzatnak, amely térségi szerepet tölt be, és fejlettsége eléri az átlagos városi szintet.
- (2) Ha a miniszter a várossá nyilvánítási kezdeményezést nem támogatja, erről tájékoztatja az érintett önkormányzat képviselő-testületét azzal, hogy milyen fejlesztések szükségesek az előterjesztéshez. Ha a képviselő-testület fenntartja a kezdeményezését, az eredmények elérését követő év január 31-ig - az önkormányzati választás évének kivételével - a korábbi felterjesztésének kiegészítésével ismételheti meg a kezdeményezését.

Fővárosi kerület létrehozása, a kerületi határok megváltoztatása

- 105. §** (1) Fővárosi kerület létesítését, kerület megszüntetését (a továbbiakban: kerületi tagozódás megváltoztatása) bármelyik, területileg közvetlenül érintett kerületi önkormányzat képviselő-testülete kezdeményezheti az Országgyűlésnél.
- (2) A kerületi tagozódás megváltoztatásának kezdeményezése esetén az érintett kerületi önkormányzat képviselő-testülete a kerületi tagozódás megváltoztatása kérdésében helyi népszavazást köteles elrendelni.
- (3) A kerületi tagozódás megváltoztatásával kapcsolatosan a fővárosi közgyűlés, valamint a többi érintett kerületi önkormányzat képviselő-testületének véleményét ki kell kérni.
- (4) Fővárosi kerület területrésznének más kerülethez való csatolását az érintett kerületi önkormányzatok képviselő-testületei - a fővárosi közgyűlés állásfoglalásával - kezdeményezhetik az Országgyűlésnél. Lakott területrészt esetén a kezdeményezéssel kapcsolatosan helyi népszavazást kell elrendelni.
- (5) A főváros határával közvetlenül érintkező fővárosi kerület képviselő-testülete kezdeményezheti az Országgyűlésnél a kerületnek vagy városrésznek a fővárosból történő kiválását és önálló településsé nyilvánítását. A kezdeményezéssel kapcsolatosan helyi népszavazást kell elrendelni.

(6) A fővároshoz csatlakozni kívánó, vele határos települési önkormányzat képviselő-testülete a csatlakozás kérdésében saját településén helyi népszavazást köteles elrendelni.

(7) Amennyiben az új kerületi tagozódás a főváros közigazgatási határát is érinti, a kezdeményezés a helyi népszavazás eredményével, az érintett települési önkormányzat képviselő-testülete, a változással érintett határos megyei önkormányzat közgyűlésének véleményével nyújtható be az Országgyűléshez.

(8) Az e §-ban megjelölt kezdeményezési jogosultság megilleti a Kormányt is. Ilyen esetben a helyi népszavazást a tervezett területi változással közvetlenül érintett települési önkormányzat köteles elrendelni. A népszavazás költségét a központi költségvetés viseli.

VI. FEJEZET A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK GAZDASÁGI ALAPJAI

Az önkormányzati vagyon

106. § (1) E törvény alkalmazásában saját bevétel:

- a) a helyi adók;
- b) saját tevékenységből, vállalkozásból és az önkormányzati vagyon hasznosításából származó bevétel, nyereség, osztalék, kamat és bérleti díj;
- c) átvett pénzeszközök;
- d) külön törvény szerint az önkormányzatot megillető illeték, bírság, díj;
- e) az önkormányzat és intézményei egyéb sajátos bevételei.

(2) A helyi önkormányzat vagyona a tulajdonából és a helyi önkormányzatot megillető vagyoni értékű jogokból áll, amelyek az önkormányzati feladatok és célok ellátását szolgálják.

107. § A helyi önkormányzatot - törvényben meghatározott eltérésekkel - megilletik mindazok a jogok és terhelik mindazok a kötelezettségek, amelyek a tulajdonost megilletik, terhelik. A tulajdonost megillető jogok gyakorlásáról a képviselő-testület rendelkezik.

108. § A helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonában álló nemzeti vagyon birtoklása, használata, hasznai szedésének joga, fenntartása, üzemeltetése, létesítése, fejlesztése, valamint felújítása a nemzeti vagyonról szóló törvényben szabályozott módon engedhető át másnak.

109. § (1) A képviselő-testület a helyi önkormányzat tulajdonában lévő nemzeti vagyonra a nemzeti vagyonról szóló törvény rendelkezései szerint az önkormányzati közfeladat átadásához kapcsolódva vagyonkezelői jogot létesíthet. Vagyonkezelői jog önkormányzati lakóépületre és vegyes rendeltetésű épületre, társasházban lévő önkormányzati lakásra és nem lakás céljára szolgáló helyiségre ingyenesen csak kizárólagos önkormányzati tulajdonú gazdasági társasággal, vagy ezen gazdasági társaság kizárólagos tulajdonában lévő gazdasági társaságával létesíthető.

(2) A képviselő-testület kizárólag a nemzeti vagyonról szóló törvényben meghatározott személyekkel köthet vagyonkezelési szerződést. A vagyonkezelési szerződés versenyeztetés nélkül köthető.

(3) A vagyonkezelői jog átadása nem érinti az önkormányzati közfeladatok ellátásának kötelezettségét. A vagyonkezelői jog átadása az önkormányzati feladatellátás feltételeinek hatékony biztosítása, a vagyon állagának és értékének megőrzése, védelme, továbbá értékének növelése érdekében történhet.

(4) A képviselő-testület rendeletében határozza meg a vagyonkezelői jog ellenértékét, az ingyenes átengedés, a vagyonkezelői jog gyakorlásának, valamint a vagyonkezelés ellenőrzésének részletes szabályait.

(5) A helyi önkormányzat tulajdonában lévő védett természeti területek és értékek, az erdők, véderdők, a műemlékingatlanok, védetté nyilvánított kulturális javak, valamint történeti

(régészeti) emlékek tekintetében az illetékes miniszter, a védművek és védelmi létesítmények esetében az illetékes szerv hozzájárulása szükséges a vagyonkezelői jog létesítéséhez.

(6) A vagyonkezelő a vagyon felújításáról, pótlólagos beruházásáról legalább a vagyoni eszközök elszámolt értékcsökkenésének megfelelő mértékben köteles gondoskodni és e célokra az értékcsökkenésnek megfelelő mértékben tartalékot képezni.

(7) A vagyonkezelő a vagyonkezelésébe vett vagyon használatából, működtetéséből származó bevételeit, illetve közvetlen költségeit és ráfordításait elkülönítetten köteles nyilvántartani oly módon, hogy az a saját vagyonnal folytatott vállalkozási tevékenységből származó bevételeitől, költségeitől és ráfordításaitól egyértelműen elhatárolható legyen.

(8) A vagyonkezelő a tulajdonosi ellenőrzést köteles tűrni, az ellenőrzés érdekében kötelezhető minden közérdekből nyilvános adat, valamint - az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvény rendelkezéseit nem sértő - az önkormányzati vagyonra és vagyonkezelésre vonatkozó adat szolgáltatására és okirat bemutatására.

(9) A vagyonkezelői jog létesítése nem keletkeztethet a közfeladat ellátásával összefüggésben központi költségvetési többlettámogatási igényt.

(10) A helyi önkormányzat a határozatlan idejű, illetve határozott idejű vagyonkezelési szerződést rendkívüli felmondással akkor szüntetheti meg, ha

a) a vagyonkezelő a számára jogszabályban előírt kötelezettségét megsérti, vagy a vagyonkezelési szerződésben előírt kötelezettségét súlyosan megszegi;

b) a vagyonkezelő a vele szemben a vagyonkezelési szerződés megkötését megelőzően megindult csőd- vagy felszámolási eljárásról a helyi önkormányzatot nem tájékoztatta, vagy a vagyonkezelővel szemben a vagyonkezelési szerződés hatályának időtartama alatt csőd- vagy felszámolási eljárás indul;

c) a vagyonkezelő adó-, illeték-, vám- vagy társadalombiztosítási járulék tartozása több mint hat hónapja lejárt, és ennek megfizetésére halasztást nem kapott.

(11) A helyi önkormányzat tulajdonában lévő vagyon vagyonkezelésbe adása illetékmentes.

110. § (1) A helyi önkormányzat tulajdonába tartozó vagyonelemről kormányrendeletben meghatározott módon nyilvántartást kell vezetni. Az önkormányzati vagyonnyilvántartás (vagyonkataszter) folyamatos vezetéséért, az adatok hitelességéért a jegyző felelős.

(2) Az önkormányzati törzsvagyont a többi vagyontárgytól elkülönítve kell nyilvántartani. Az éves zárszámadáshoz a vagyonállapotról vagyonkimutatást kell készíteni.

(3) Amennyiben törvény másképp nem rendelkezik, a helyi önkormányzat társulásba bevitt vagyonát a társuló helyi önkormányzat vagyonaként kell nyilvántartani, a vagyonnövekmény a társult helyi önkormányzatok közös vagyona, és arra a Polgári Törvénykönyv közös tulajdonra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

Az önkormányzat gazdálkodása

111. § (1) A helyi önkormányzat költségvetése az államháztartás része. Az önkormányzati alrendszer költségvetése a központi költségvetéstől elkülönül, ahhoz központi költségvetési támogatásokkal kapcsolódik.

(2) A helyi önkormányzat gazdálkodásának alapja az éves költségvetése. Ebből finanszírozza és látja el törvényben meghatározott kötelező, valamint a kötelező feladatai ellátását nem veszélyeztető önként vállalt feladatait.

(3) A (2) bekezdés szerinti feladatok ellátásának forrásait és kiadásait a helyi önkormányzat egységes költségvetési rendelete elkülönítetten tartalmazza.

(4) A költségvetési rendeletben működési hiány nem tervezhető.

(5) Az állami költségvetési tervezés önkormányzatokat érintő feladatait az államháztartásért felelős miniszter és a helyi önkormányzatokért felelős miniszter végzi.

112. § (1) A helyi önkormányzat feladataihoz igazodóan választja meg a gazdálkodás formáit, és pénzügyi előírások keretei között önállóan alakítja ki az érdekeltségi szabályokat. A helyi önkormányzat a feladatai ellátásának feltételeit saját bevételeiből, más gazdálkodó szervektől átvett bevételekből, valamint központi költségvetési támogatásból teremti meg.

(2) A helyi önkormányzat veszteséges gazdálkodásának következményei a helyi önkormányzatot terhelik, kötelezettségeiért a központi költségvetés nem tartozik felelősséggel.

(3) Az önkormányzati gazdálkodás e törvényben nem szabályozott kérdéseiben az államháztartásról szóló törvényben és végrehajtási rendeleteiben foglaltakat kell alkalmazni.

113. § A helyi önkormányzat költségvetési, a költségvetés teljesítési és szakmai tevékenységének bemutatására, értékelésére vonatkozó adatainak jogszabályban meghatározott körét a jegyző legalább évente a helyben szokásos módon közzéteszi.

114. § A helyi önkormányzat a pénzügyi, ügyviteli, ügyintézési és egyéb alapvető feladatok egységes szabályok szerinti elvégzését, átláthatóságát biztosító - az állami informatikai rendszerrel összekapcsolható - informatikai rendszert működtet, mely a folyamatos pénzügyi állami ellenőrzés eszközeként is szolgál. A rendszerben kötelezően nyilvántartandó adatok körét jogszabály határozza meg.

115. § (1) A helyi önkormányzat gazdálkodásának biztonságáért a képviselő-testület, a gazdálkodás szabályszerűségéért a polgármester felelős.

(2) Ha a helyi önkormányzat a költségvetési évre vonatkozóan nem rendelkezik elfogadott költségvetéssel, nem fogadja el a költségvetési évet megelőző évre vonatkozó zárszámadását, államháztartási beszámolási kötelezettségének vagy vagyon-nyilvántartási kötelezettségének nem tesz eleget, a költségvetés elfogadásának, a zárszámadás elfogadásának, az államháztartási beszámoló benyújtásának, valamint vagyon-nyilvántartás elkészítésének határidejét követő hónaptól a mulasztás megszüntetését követő hónapig a nettó finanszírozás keretében finanszírozott támogatásainak folyósítása felfüggesztésre kerül.

116. § (1) A képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.

(2) A gazdasági program, fejlesztési terv a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól.

(3) A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

(4) A gazdasági program, fejlesztési terv - a megyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban - tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.

(5) A gazdasági programot, fejlesztési tervet a képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül fogadja el. Ha a meglévő gazdasági program, fejlesztési terv az előző ciklusidőn túlnyúló, úgy azt az újonnan megválasztott képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül köteles felülvizsgálni, és legalább a ciklusidő végéig kiegészíteni vagy módosítani.

A helyi önkormányzatok feladatfinanszírozási rendszere

117. § (1) A helyi önkormányzatok által kötelezően ellátandó, törvényben meghatározott feladatok ellátása működési kiadásainak fedezetét az Országgyűlés a feladatfinanszírozás rendszerén keresztül, feladatalapú támogatással biztosítja.

(2) A feladatfinanszírozási rendszerben az Országgyűlés a helyi önkormányzat kötelezően ellátandó feladataihoz jogszabályokban meghatározott közszolgáltatási szintnek megfelelő támogatást biztosít.

(3) A (2) bekezdés szerinti támogatás biztosítása az alábbi szempontok figyelembe vételével történik:

a) takarékos gazdálkodás;

b) a helyi önkormányzat jogszabályon alapuló, elvárható saját bevétele;

c) a helyi önkormányzat tényleges saját bevétele.

(4) A figyelembe veendő bevételek körét és mértékét törvény határozza meg.

(5) A feladatfinanszírozási rendszernek biztosítania kell az önkormányzatok bevételi érdekeltségének fenntartását.

118. § (1) A feladatalapú támogatás - következő költségvetési évre történő - meghatározásához a helyi önkormányzat törvényben meghatározott módon és határidőig adatot szolgáltat. Az adatszolgáltatást az államháztartásért felelős miniszter és a helyi önkormányzatokért felelős miniszter ágazati miniszterek javaslata alapján kiadott útmutatójának megfelelően kell elkészíteni.

(2) A feladatalapú támogatás összegét a központi költségvetésről szóló törvény határozza meg.

(3) A kötelező feladatok kiadási szintjének 11. § (3) bekezdés szerinti változása esetén - szükség szerint a helyi önkormányzat újabb adatszolgáltatása alapján - módosítani kell a feladatalapú támogatás összegét.

(4) A feladatalapú támogatást a helyi önkormányzat éves szinten kizárólag a kötelezően ellátandó feladatainak kiadásaira fordíthatja. Az ettől eltérő felhasználás esetén a helyi önkormányzat köteles a támogatás összegét - jogszabályban meghatározott - kamatokkal terhelve a központi költségvetés részére visszafizetni.

(5) Az önként vállalt, az állam által prioritásként kezelt feladatok finanszírozására az állam támogatást biztosíthat az önkormányzatoknak.

(6) Kivételes esetben jogszabályban meghatározott módon a helyi önkormányzat működőképessége megőrzése érdekében kiegészítő támogatás adható.

A helyi önkormányzatok belső kontrollrendszere

119. § (1) A helyi önkormányzatnak nyújtott európai uniós és az ahhoz kapcsolódó költségvetési támogatások felhasználását az Európai Számvevőszék és az Európai Bizottság illetékes szervezetei, kormányzati ellenőrzési szerv, a fejezetek ellenőrzési szervezetei, a Magyar Államkincstár, az ellenőrzési hatóság, az európai uniós támogatások irányító hatóságai és a közreműködő szervezetek képviselői is ellenőrizhetik.

(2) A központi költségvetési, európai uniós vagy egyéb nemzetközi támogatásban részesülő önkormányzat vagy társulás köteles a támogatást nyújtó, a támogatás lebonyolításában részt vevő és a támogatást ellenőrző szervezetekkel együttműködni.

(3) A jegyző köteles - a jogszabályok alapján meghatározott - belső kontrollrendszert működtetni, amely biztosítja a helyi önkormányzat rendelkezésére álló források szabályszerű, gazdaságos, hatékony és eredményes felhasználását.

(4) A jegyző köteles gondoskodni - a belső kontrollrendszeren belül - a belső ellenőrzés működtetéséről az államháztartásért felelős miniszter által közzétett módszertani útmutatók és a nemzetközi belső ellenőrzési standardok figyelembevételével. A helyi önkormányzat belső ellenőrzése keretében gondoskodni kell a felügyelt költségvetési szervek ellenőrzéséről is.

(5) A helyi önkormányzatra vonatkozó éves ellenőrzési tervet a képviselő-testület az előző év december 31-éig hagyja jóvá.

(6) A helyi önkormányzat és költségvetési szervei belső ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokat jogszabály tartalmazza.

120. § (1) A pénzügyi bizottság a helyi önkormányzatnál és intézményeinél

a) véleményezi az éves költségvetési javaslatot és a végrehajtásáról szóló féléves, éves beszámoló tervezeteit;

b) figyelemmel kíséri a költségvetési bevételek alakulását, különös tekintettel a saját bevételekre, a vagyonváltozás (vagyon növekedés, -csökkenés) alakulását, értékeli az azt előidéző okokat;

c) vizsgálja az adósságot keletkeztető kötelezettségvállalás indokait és gazdasági megalapozottságát, ellenőrizheti a pénzkézelési szabályzat megtartását, a bizonylati rend és a bizonylati fegyelem érvényesítését;

d) ellátja a képviselő-testület rendeletében meghatározott feladatokat.

(2) A pénzügyi bizottság vizsgálati megállapításait a képviselő-testülettel haladéktalanul közli. Ha a képviselő-testület a vizsgálati megállapításokkal nem ért egyet vagy a szükséges intézkedéseket nem teszi meg, a vizsgálati jegyzőkönyvet az észrevételeivel együtt megküldi az Állami Számvevőszéknek.

Adósságrendezés

121. § A helyi önkormányzat fizetőképességének megszűnése esetén az önkormányzat pénzügyi helyzetének rendezése adósságrendezési eljárás keretében történik.

122. § A helyi önkormányzat az adósságrendezési eljárás ideje alatt a képviselő-testület által elfogadott válságköltségvetés alapján gazdálkodik.

123. § (1) Az adósságrendezésbe nem vonható be a helyi önkormányzat használatába, vagyonkezelésébe adott, nem az önkormányzat tulajdonát képező vagyon, továbbá hazai vagy uniós forrásból nyújtott fejlesztési támogatásból származó bevételek.

(2) Az adósságrendezés megindításának időpontjától kezdődően az eljárás lezárásáig terjedő időtartamban, a miniszter egyedi döntése alapján, egyedi beruházási kiadások teljesíthetők, különös tekintettel európai uniós támogatással megvalósuló beruházásokra és derogációs kötelezettség teljesítésére. A reorganizációs tervben a miniszter egyedi döntése alapján engedélyezett beruházások szerepelhetnek.

124. § Az önkormányzati adósságrendezéssel kapcsolatos szabályokat az adósságrendezésről szóló törvény tartalmazza.

VII. FEJEZET

A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK ÉS A KÖZPONTI ÁLLAMI SZERVEK KAPCSOLATA, A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK TÖRVÉNYESSÉGI FELÜGYELETE

125. § (1) Az Országgyűlés törvényben szabályozza a helyi önkormányzatok jogállását, feladat-és hatásköreit, a kötelezően ellátandó feladatait, kötelező szervtípusait, működésének garanciáit, anyagi eszközeit és gazdálkodásának alapvető szabályait.

(2) Az Országgyűlés az alaptörvény-ellenesen működő képviselő-testület felosztatásáról a Kormány javaslatának az Országgyűléshez való benyújtását követő soron következő ülésén határoz.

E napirend tárgyalására meg kell hívni az érintett helyi önkormányzat polgármesterét. A polgármester jogosult a képviselő-testület felosztatással kapcsolatos álláspontját az Országgyűlés döntésének meghozatala előtt ismertetni.

(3) Ha az Országgyűlés a képviselő-testületet felosztatja, az új képviselő-testület megválasztására vonatkozó időközi választást a felosztatás Országgyűlés által meghatározott időpontjától számított három hónapon belüli időpontra kell kitűzni.

(4) Az Országgyűlés dönt az állam területi tagozódásáról, továbbá - az érintett önkormányzatok véleményének kikérése után - a megyék összevonásáról, szétválasztásáról, határainak megváltoztatásáról, elnevezéséről és székhelyéről, valamint a fővárosi kerületek kialakításáról.

126. § A köztársasági elnök:

a) dönt az érintett helyi önkormányzatok kezdeményezésére - az ország területének közigazgatási tagozódásával, valamint területszervezéssel kapcsolatosan előkészített - városi cím adományozásáról, továbbá a község alakításáról, egyesítéséről, a községegyesítés megszüntetéséről, a város, község elnevezéséről;

b) megbízza az illetékes kormányhivatal vezetőjét - ha az Országgyűlés a helyi képviselő-testületet felosztatja -, hogy az új képviselő-testület megválasztásáig terjedő időre gyakorolja azokat a feladatokat és hatásköröket, amelyeket a jogszabály a polgármesternek állapít meg, halaszthatatlan esetben döntsön olyan ügyekben, amelyek a képviselő-testület átruházható hatáskörei.

127. § A Kormány a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszter irányításával, a kormányhivatal útján biztosítja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét.

128. § A helyi önkormányzatokért felelős miniszter:

a) közreműködik a helyi önkormányzatok feladatát és hatáskörét, a polgármester, a főpolgármester, a kormányhivatal tevékenységét érintő jogszabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök és egyedi állami döntések tervezeteinek előkészítésében;

b) közreműködik a helyi önkormányzat meghatározott kölcsönfelvételére vagy más kötelezettségvállalására vonatkozó kormányzati hozzájárulás megadásánál;

c) összehangolja a helyi önkormányzatok működésével összefüggő településfejlesztés, gazdálkodás, valamint az egyes adatbázisokkal kapcsolatos kormányzati feladatok ellátását;

d) koordinálja a helyi önkormányzatok rendelkezésére bocsátott fejlesztési források felhasználására kiírt pályázatokat, továbbá a helyi önkormányzatok gazdálkodását érintő jogszabályi feltételek kialakítását;

e) közreműködik az önkormányzatok feladatfinanszírozási rendszeréhez szükséges, továbbá kormányzati döntéseket megalapozó önkormányzati adatok gyűjtésében, rendszerezésében;

f) jogosult az államháztartásért felelős miniszter útján a Magyar Államkincstár önkormányzatok gazdálkodását érintő helyszíni vizsgálata elrendelésére;

g) jogosult az államháztartás információs rendszerének valamennyi, az államháztartás önkormányzati alrendszerére vonatkozó adatának megismerésére, rendszerezésére;

h) dönt a 85. § (10) bekezdésében foglalt jóváhagyás megadásáról.

129. § A helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszter:

a) irányítja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét;

b) kezdeményezi a Kormánytól az Alaptörvénnyel ellentétesen működő helyi képviselő-testület felosztatására vonatkozó országgyűlési előterjesztés benyújtását;

c) előkészíti az Országgyűlés és a köztársasági elnök hatáskörébe tartozó területszervezési döntéseket.

130. § A miniszter, feladatkörében eljárva:

a) meghatározza a polgármester, a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke, a jegyző, a kormányhivatal államigazgatási feladatai ellátásának szakmai szabályait és ellenőrzi azok érvényesülését;

b) a rendelkezésre álló forrásokra figyelemmel szabályozza a helyi önkormányzatok által fenntartott intézmények működésének szakmai követelményeit, az intézmények dolgozóinak képesítési előírásait, ellenőrzi az előírások érvényesülését;

c) az a) és b) pontban említett ellenőrzés eredményéről tájékoztatja a helyi önkormányzatot, javaslatot tesz a hiányosságok megszüntetésére, kezdeményezheti, hogy a képviselő-testület

tárgyalja meg az ellenőrzés tapasztalatait, törvénysértés esetén tájékoztatja a helyi önkormányzatokért felelős minisztert és a kormányhivatalt;

d) tájékoztatja a helyi önkormányzatot a központi ágazatpolitikai célokról, a szabályozási eszközökről, és biztosítja számukra az ágazati feladatok ellátásához szükséges információt;

e) a helyi önkormányzatoktól - ágazati feladatai körében - adatokat és tájékoztatást kérhet, amelyet az önkormányzat köteles teljesíteni;

f) a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott címen és feltételekkel a helyi önkormányzat részére a helyi önkormányzatokért felelős miniszter koordinálásával pénzügyi támogatást nyújthat.

131. § (1) Az országos önkormányzati érdekszövetségek jogalkotási feladatokra, intézkedések megtételére vonatkozó javaslatot tehetnek, konzultációt folytathatnak a Kormánnyal a helyi önkormányzati rendszert, valamint a helyi önkormányzatok által ellátott közszolgáltatásokat érintő stratégiai kérdésekről és a központi költségvetés önkormányzatokat érintő kérdéseiről.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában azokat a szervezeteket kell országos önkormányzati érdekképviselői szervezeteknek tekinteni, amelyek közül

a) a megyei önkormányzatok érdekképviselőjét ellátó szövetségnek legalább tizenhárom tagja megyei önkormányzat;

b) a megyei jogú városok érdekképviselőjét ellátó szövetségnek legalább tizenöt tagja megyei jogú város önkormányzata;

c) a fővárosi önkormányzat érdekképviselőjét ellátó szövetségnek legalább tizenöt tagja fővárosi kerületi önkormányzat;

d) a városi és a járásszékhely városi önkormányzatok érdekképviselőjét ellátó szövetségnek tagja az ilyen szerepet betöltő önkormányzatok több mint 50%-a, és a tagságon belül a járásszékhely városi önkormányzatok több mint 50%-a, továbbá

e) minden más olyan önkormányzati érdekképviselői szervezet (szövetség), amelynek tagja legalább négyszáz helyi önkormányzat, és legalább tizenegy területi (megyei) szervezetük működik.

(3) A (2) bekezdésben foglalt arányszámok számításánál egy helyi önkormányzatot csak egy érdekszövetség tagjaként lehet figyelembe venni.

A helyi önkormányzatok törvényességi felügyelete

A törvényességi felügyelet eszközei, terjedelme

132. § (1) A kormányhivatal a helyi önkormányzatok törvényességi felügyelete körében az Alaptörvényben meghatározott feladat- és hatáskörökön túl:

a) törvényességi felhívással élhet;

b) kezdeményezheti a képviselő-testület összehívását, valamint e törvényben meghatározott esetben összehívja a képviselő-testület ülését;

c) kezdeményezheti a Kormánynál, hogy indítványozza az Alkotmánybíróságnál az önkormányzati rendelet Alaptörvénnyel való összhangjának felülvizsgálatát;

d) kezdeményezheti a törvényszéknél az önkormányzat határozatának felülvizsgálatát;

e) kezdeményezheti a határozathozatali, feladat ellátási kötelezettségét nem teljesítő helyi önkormányzattal szemben bírósági eljárás megindítását, a határozathozatal pótlásának elrendelését;

f) javasolhatja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszternek, hogy kezdeményezze a Kormánynál az Alaptörvénnyel ellentétesen működő képviselő-testület feloszlását;

g) kezdeményezheti a Magyar Államkincstárnál a központi költségvetésből járó támogatás jogszabályban meghatározott részének visszatartását vagy megvonását;

h) pert indíthat a sorozatos törvénysértést elkövető polgármester tisztségének megszüntetése iránt;

i) fegyelmi eljárást kezdeményezhet a helyi önkormányzat polgármestere ellen és a polgármesternél a jegyző ellen;

j) kezdeményezheti a helyi önkormányzat gazdálkodását érintő vizsgálat lefolytatását az Állami Számvevőszéknél;

k) szakmai segítséget nyújt a helyi önkormányzatnak a feladat- és hatáskörébe tartozó ügyben;

l) törvényességi felügyeleti bírságot szabhat ki a helyi önkormányzatra az e törvényben meghatározott esetekben.

(2) A kormányhivatal törvényességi felügyeleti eljárásának célja a helyi önkormányzat képviselő-testülete, bizottsága, részönkormányzata, polgármestere, főpolgármestere, megyei közgyűlés elnöke, társulása, jegyzője (a továbbiakban: érintett) működése jogszerűségének biztosítása

(3) A kormányhivatal törvényességi felügyeleti eljárásában vizsgálja a helyi önkormányzat:

a) szervezetének, működésének, döntéshozatali eljárásának jogszerűségét;

b) döntéseinek (rendelet, határozat) jogszerűségét;

c) törvényen alapuló jogalkotási, továbbá jogszabályon alapuló döntési és feladat-ellátási (közzolgáltatási) kötelezettségének teljesítését.

(4) Nem terjed ki a kormányhivatal törvényességi felügyeleti eljárása - az (5) bekezdésben foglalt kivétellel - azokra a helyi önkormányzat és szervei által hozott határozatokra:

a) amelyek alapján munkaügyi vitának vagy közszolgálati jogviszonyból származó vitának vagy

b) jogszabályban meghatározott bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásnak van helye,

c) amelyet a képviselő-testület mérlegelési jogkörében hozott, a mérlegelési jogkörben hozott döntések esetében a kormányhivatal kizárólag a döntéshozatali eljárás jogszerűségét vizsgálhatja.

(5) A kormányhivatal törvényességi felügyeleti eljárása kiterjed a (4) bekezdésben felsorolt határozatokra is a (3) bekezdés a) pontjában meghatározott körben, továbbá a (4) bekezdés a) pontja esetében, ha a határozat a munkavállaló javára történő jogszabálysértést tartalmaz.

A kormányhivatal információkérési joga

133. § (1) A kormányhivatal a helyi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozóan az érintettől információt, adatot kérhet, konzultációt kezdeményezhet, amelyeknek az érintett a megadott határidőn belül köteles eleget tenni.

(2) A kormányhivatal javaslattal élhet a helyi önkormányzat működésére, szervezetére, döntéshozatali eljárására vonatkozóan. A javaslatot a helyi önkormányzat képviselő-testülete köteles megtárgyalni és arról döntést hozni. A javaslat elutasításának indokát a helyi önkormányzat köteles a kormányhivatallal ismertetni.

A törvényességi felhívás

134. § (1) Ha a kormányhivatal jogszabálysértést észlel, a törvényességi felügyelet körében legalább harminc napos határidő tűzésével felhívja az érintettet annak megszüntetésére. Az érintett a felhívásban foglaltakat köteles megvizsgálni és a megadott határidőn belül az annak alapján tett intézkedéséről vagy egyet nem értéséről a kormányhivatalt írásban tájékoztatni.

(2) A megadott határidő eredménytelen leteltét követően a kormányhivatal a törvényességi felügyeleti eljárás egyéb eszközeinek alkalmazásáról mérlegelési jogkörben dönt.

A képviselő-testület ülésének összehívása

135. § (1) A kormányhivatal kezdeményezi a polgármesternél a képviselő-testület ülésének összehívását, ha törvényességi kérdések képviselő-testület által történő megtárgyalása a helyi önkormányzat törvényes működésének biztosítása érdekében indokolt.

(2) Ha a polgármester a kormányhivatal képviselő-testületi ülésének összehívására tett javaslatának és a 44. § szerint tett indítványnak tizenöt napon belül nem tesz eleget, a képviselő-testület ülését a kormányhivatal hívja össze. Az ülés összehívása során a kormányhivatal eltérhet a helyi önkormányzat szervezeti és működési szabályzatában meghatározott szabályoktól.

Önkormányzati rendelet Alaptörvénybe ütközése esetére alkotmánybírósági felülvizsgálat kezdeményezése, önkormányzati rendelet jogszabállyal való összhangja bírósági felülvizsgálatának kezdeményezése

136. § (1) Az önkormányzati rendelet Alaptörvénybe ütközése esetén a kormányhivatal a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszter útján, az Alkotmánybíróságról szóló törvényben meghatározott formai és tartalmi követelményeknek megfelelő indítvány tervezetének megküldésével egyidejűleg kezdeményezi a Kormánytól az önkormányzati rendelet alkotmánybírósági felülvizsgálatának indítványozását. A kormányhivatal az indítványt a Kormánytól megküldött kezdeményezéssel egyidejűleg megküldi az érintett helyi önkormányzatnak.

(2) A kormányhivatal a helyi önkormányzat tájékoztatásának kézhezvételétől vagy a tájékoztatás adására nyitva álló határidő eredménytelen elteltétől számított tizenöt napon belül kezdeményezheti a Kúriánál az önkormányzati rendelet jogszabállyal való összhangjának felülvizsgálatát. A bírósági eljárás megindításával egyidejűleg az indítványt a kormányhivatal megküldi az érintett helyi önkormányzatnak.

(3) Az önkormányzati rendelet felülvizsgálatára irányuló bírósági indítvány tartalmazza:

- a) a Kúria által vizsgálandó önkormányzati rendeletet;
- b) az önkormányzati rendelet jogszabálysértőnek talált rendelkezésének megjelölését;
- c) azon jogszabályi rendelkezés megjelölését, amelyet az önkormányzati rendelet sért;
- d) annak okát, hogy a kormányhivatal az adott rendelkezést miért tartja jogszabálysértőnek.

(4) Az önkormányzati rendelet felülvizsgálatára vonatkozó bírósági eljárás szabályait és a bírósági döntés jogkövetkezményeit a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvény tartalmazza.

A helyi önkormányzati jogalkotási kötelezettség elmulasztásának megállapítása

137. § (1) A kormányhivatal a helyi önkormányzat egyidejű tájékoztatása mellett kezdeményezi a Kúriánál a helyi önkormányzat jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapítását, ha a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettségét elmulasztotta.

(2) A jogalkotási kötelezettség elmulasztásának megállapítására irányuló bírósági indítvány tartalmazza:

- a) azon törvényi rendelkezés megjelölését, amely alapján a helyi önkormányzat jogalkotási kötelezettsége fennáll;
- b) annak okát, hogy a kormányhivatal miért tartja a jogalkotási kötelezettség elmulasztását megállapíthatónak;
- c) a jogalkotási kötelezettség elmulasztásával összefüggő, a mulasztás elbírálásához szükséges önkormányzati rendeletet.

(3) Ha a helyi önkormányzat a Kúria által megadott határidőn belül nem tesz eleget jogalkotási kötelezettségének, a kormányhivatal a határidő leteltét követő harminc napon belül kezdeményezi a Kúriánál a mulasztás kormányhivatal által történő orvoslásának az elrendelését.

(4) A helyi önkormányzat jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapítására irányuló bírósági eljárás szabályait és a bírósági döntés jogkövetkezményeit a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvény tartalmazza.

A helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége pótlása

138. § (1) A kormányhivatal vezetője a rendeletet a helyi önkormányzat nevében, az önkormányzati rendeletre irányadó szabályok szerint alkotja meg azzal, hogy a rendeletet a kormányhivatal vezetője írja alá és a Magyar Közlönyben kell kihirdetni.

(2) A kihirdetett rendeletet a kormányhivatal megküldi a helyi önkormányzatnak. A jegyző gondoskodik a kihirdetett rendeletnek a szervezeti és működési szabályzatban az önkormányzati rendeletek kihirdetésére meghatározott szabályokkal azonos módon történő közzétételéről.

(3) A kormányhivatal vezetője által a helyi önkormányzat nevében megalkotott rendelet helyi önkormányzati rendeletnek minősül azzal, hogy annak módosítására és hatályon kívül helyezésére a helyi önkormányzat kizárólag a következő önkormányzati választást követően jogosult, ez idő alatt a módosításra a kormányhivatal vezetője jogosult.

Az önkormányzati határozat elleni bírósági eljárás kezdeményezési joga

139. § (1) A kormányhivatal a helyi önkormányzat tájékoztatásának kézhezvételétől vagy a tájékoztatás adására nyitva álló határidő eredménytelen elteltétől számított tizenöt napon belül kezdeményezheti a törvényszéknél az önkormányzati határozat felülvizsgálatát.

(2) Ha a jogszabálysértő önkormányzati határozat végrehajtása a közérdek súlyos sérelmével vagy elháríthatatlan kárral járna, a törvényszék a határozat végrehajtását felfüggeszti.

Önkormányzati határozathozatali és feladat-ellátási kötelezettség elmulasztása

140. § (1) A kormányhivatal a helyi önkormányzat tájékoztatásának kézhezvételétől vagy a tájékoztatás adására nyitva álló határidő eredménytelen leteltétől számított tizenöt napon belül kezdeményezheti a törvényszéknél a helyi önkormányzat törvényen alapuló:

a) határozathozatali kötelezettsége elmulasztásának megállapítását és a határozat meghozatalára való kötelezést, vagy

b) feladat-ellátási (közzolgáltatási) kötelezettsége elmulasztásának megállapítását és a feladat elvégzésére való kötelezést.

(2) A határozathozatali, feladat-ellátási kötelezettség elmulasztásának megállapítására irányuló bírósági indítvány tartalmazza:

a) azon törvényi rendelkezés megjelölését, amely alapján a helyi önkormányzat határozathozatali, feladat-ellátási kötelezettsége fennáll, és

b) annak okát, hogy a kormányhivatal miért tartja a határozathozatali, feladat-ellátási kötelezettség elmulasztását megállapíthatónak.

(3) A kormányhivatal kezdeményezésére a törvényszék megállapítja a határozathozatali kötelezettség elmulasztását és határidő tűzésével kötelezi az önkormányzatot a határozat meghozatalára.

(4) A kormányhivatal kezdeményezésére a törvényszék megállapítja a mulasztást és határidő tűzésével kötelezi a helyi önkormányzatot, hogy biztosítsa a feladat-ellátást (közzolgáltatást).

(5) Ha a helyi önkormányzat a törvényszék által megadott határidőn belül nem tesz eleget határozathozatali kötelezettségének, a kormányhivatal a határidő leteltét követő harminc napon belül kezdeményezheti a törvényszéknél a mulasztás kormányhivatal által történő pótlásának az elrendelését az önkormányzat költségére.

Törvényességi felügyeleti bírság megállapítása

141. § (1) A kormányhivatal a helyi önkormányzattal szemben törvényességi felügyeleti bírságot állapíthat meg,

a) ha a jegyző a kormányhivatal felhívása ellenére a megadott határidőn belül nem tesz eleget a jegyzőkönyv megküldési kötelezettségének;

b) ha a polgármester, a jegyző határidőben nem tesz eleget a kormányhivatal információkérésre irányuló megkeresésének;

c) ha a törvényszék megállapítja, hogy a helyi önkormányzat jogalkotási, határozathozatali, feladat-ellátási (közzolgáltatási) kötelezettségének nem tett eleget és a bíróság által tűzött határidő eredménytelenül eltelt;

d) ha a kormányhivatal kezdeményezése alapján a képviselő-testület nem folytatja le határidőben a polgármester, valamint a polgármester a jegyző ellen a fegyelmi eljárást.

(2) A törvényességi felügyeleti bírság legkisebb összege esetenként a köztisztviselői illetményalap, legmagasabb összege esetenként a köztisztviselői illetményalap tízszerese.

(3) A törvényességi felügyeleti bírság ugyanazon kötelezettség ismételt megszegése vagy más kötelezettségzegés esetén ismételten is kiszabható.

(4) A törvényességi felügyeleti bírság kiszabásánál a kormányhivatal figyelembe veszi:

a) a jogellenes kötelezettségzegés súlyát;

b) a helyi önkormányzat költségvetési helyzetét, és

c) az előző bírságok számát és mértékét.

(5) A kormányhivatal bírságot megállapító döntésének bírósági felülvizsgálatát kérheti a helyi önkormányzat a döntés közlésétől számított tizenöt napon belül.

(6) A kormányhivatal bírságot megállapító döntésére a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény előírásait megfelelően kell alkalmazni.

(7) A törvényszék a kormányhivatal döntését megváltoztathatja, a kormányhivatal új eljárás lefolytatására nem kötelezhető.

A bírósági eljárás kezdeményezésének közös szabályai

142. § (1) A 132. § (1) bekezdés h) pontja esetében a kormányhivatal által kezdeményezett bírósági eljárásra a 70. § rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni.

(2) A 139-140. § szerinti jogszabálysértések megszüntetésére irányuló pert a helyi önkormányzat vagy a polgármester ellen lehet megindítani.

(3) A kormányhivatalnak a helyi önkormányzattal szemben törvényességi felügyeleti bírságot megállapító döntése ellen a pert a kormányhivatal ellen kell megindítani.

(4) Az önkormányzati határozat bírósági felülvizsgálata, az önkormányzat határozathozatali és feladat-ellátási kötelezettsége elmulasztásának megállapítása iránt, valamint a kormányhivatal törvényességi felügyeleti bírságot megállapító határozatának bírósági felülvizsgálata iránt indított perekben a polgári perrendtartásról szóló törvény közigazgatási perekre vonatkozó fejezetének rendelkezéseit az e törvényben foglalt eltéréseknek megfelelően kell alkalmazni, e perekben a törvényszék jár el.

Záró rendelkezések

Felhatalmazó rendelkezés

143. § (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg:

a) a területszervezési eljárás szabályait;

b) a helyi önkormányzat tulajdonába tartozó vagyonelemek nyilvántartásának szabályait;

c) a 23. § (4) bekezdésének 1. pontjában meghatározott, a fővárosi önkormányzat kezelésében lévő főútvonalak, közutak és közterületek kijelölését;

d) a 16. §-ban meghatározott esetekben az Európai Unió vagy más nemzetközi szervezet felé vállalt kötelezettséggel összefüggő beruházás megvalósítása érdekében szükséges intézkedéseket;

e) a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletének részletes szabályait.

(2) Felhatalmazást kap a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszter, hogy az önkormányzati rendeletnek és a jegyzőkönyvnek a kormányhivatal részére történő megküldése rendjét rendeletben szabályozza.

(3) Felhatalmazást kap a települési, a fővárosban a fővárosi önkormányzat, hogy rendeletben állapítsa meg a közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám-megállapítás szabályait.

(4) Felhatalmazást kap a helyi önkormányzat képviselő-testülete, hogy rendeletben határozza meg:

a) a helyi önkormányzat szervezeti és működési szabályzatát;

b) a helyi önkormányzat költségvetését;

c) a helyi önkormányzat zárszámadását;

d) az öngondoskodás és a közösségi feladatok ellátásához való hozzájárulás, továbbá a közösségi együttélés alapvető szabályait, valamint ezek elmulasztásának jogkövetkezményeit;

e) a kirívóan közösségellenes magatartásokat, valamint a magatartás elkövetőjével szembeni pénzbírság kiszabásának szabályait;

f) az önkormányzati képviselőnek, a bizottsági elnöknek és tagnak, továbbá a tanácsnoknak járó tiszteletdíjat és természetbeni juttatást;

g) a nagyobb gazdasági teljesítőképességű, lakosságszámú települési önkormányzat számára előírt kötelező feladat- és hatáskör vállalását;

h) a polgármester általi forrásfelhasználás mértékét;

i) azon vagyonelemeket, amelyekre a helyi önkormányzat vagyonkezelői jogot létesíthet, továbbá a vagyonkezelői jog megszerzésének, gyakorlásának, valamint a vagyonkezelés ellenőrzésének szabályait.

Hatályba léptető rendelkezések

144. § (1) E törvény a (2)-(4) bekezdésben foglalt kivétellel 2012. január 1-jén lép hatályba.

(2) Az 51. § (4) bekezdés és a 143. § (4) bekezdés e) pontja 2012. április 15-én lép hatályba.

(3) A 2-20. §, a 21. § (1) bekezdés, a 22-26. §, a 27. § (3)-(4) bekezdés, a 41-51. § (3) bekezdés, az 51. § (5) bekezdés - 62. §, a 65-68. §, a 71. §, a 79-105. §, a 106. § (1) bekezdés, a 111-131. §, a 143. § (1) bekezdés a), c), d) pontja, a 143. § (3) bekezdés, a 143. § (4) bekezdés a)-d), g), h) pontja, a 146. §, a 156. § (2) bekezdés, valamint a 157. § 2013. január 1-jén lép hatályba.

(4) A 27. § (2) bekezdés, a 28-40. §, a 64. §, a 69-70. §, a 72-78. §, a 143. § (4) bekezdés f) pontja, a 154. §, a 156. § (3) bekezdése, valamint a 158. § a 2014. évi általános önkormányzati választások napján lép hatályba.

Az Alaptörvény sarkalatosságra vonatkozó követelményének való megfelelés

145. § E törvény 1-83. §-ai, a 84. § (1)-(4) bekezdése, a 85-109. §-ai, a 125-144. §-ai, a 146. §, a 148. §, a 153-154. §-ai, a 156. §-a, valamint a 158. § *b)* pontja az Alaptörvény 31. cikk (3) bekezdése alapján sarkalatosnak minősülnek.

Átmeneti rendelkezések

146. § (1) Az e törvény hatálybalépése előtt kötött önkormányzati társulási megállapodásokat a képviselő-testületek felülvizsgálják és e törvény rendelkezéseinek megfelelően módosítják e törvény hatálybalépését követő hat hónapon belül.

(2) A polgármesteri hivatalt és a közös önkormányzati hivatalt a 84-86. § hatálybalépését követő hatvan napon belül kell megalakítani.

(3) A 11. § (2) bekezdés *b)* pontja, 90. § (2) bekezdése, 98. § (8) és (11) bekezdése alkalmazása során a költségvetési törvényben meghatározott lakosságszám az irányadó, egyéb esetekben a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló törvényben meghatározott lakosságszámot és időpontot kell figyelembe venni.

Módosító rendelkezések

147. § A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény a 341. §-át követően a következő új alcímmel és 341/A. §-sal egészül ki:

„Az önkormányzat határozathozatali és feladat-ellátási kötelezettsége elmulasztásának megállapítása iránti per

341/A. § Az önkormányzat határozathozatali és feladat-ellátási kötelezettsége elmulasztásának megállapítása iránt indított perekre ennek a fejezetnek a rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni:

a) a perre az a bíróság illetékes, amelynek területén a kötelezettséget elmulasztó helyi önkormányzat székhelye található,

b) a keresetlevelet az illetékességgel rendelkező bíróságnál kell benyújtani,

c) a keresetlevélnek a 121. §-ban meghatározottakon túl a helyi önkormányzatokról szóló törvényben foglaltakat kell tartalmaznia,

d) a bíróság a keresetlevelet 30 napos határidő tűzésével megküldi a helyi önkormányzatnak a keresetlevélben foglaltakra vonatkozó nyilatkozata beszerzése céljából,

e) a perindítás hatályai a keresetnek az alperessel való közlésével állnak be,

f) tárgyalás tartását a felperes - a 338. § (8) bekezdés *b)* pontját ide nem értve - a keresetlevélben, az alperes a keresetlevélben foglaltakra vonatkozó nyilatkozatában kérheti; ennek elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye,

g) a bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye.”

148. § A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.)

a) 12. § (2) bekezdésében, 33/A. § (1) bekezdés *i)* pontjában, a 33/A. § (7) bekezdésében, az 52. § (2) bekezdésében, a 92/C. § (6) bekezdésében, a 95. § *a)* pontjában, a 96. § *c)* pontjában, a 97. § *a)* pontjában, a 105. §-ában a „helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzéséért felelős szerv” szövegrész helyébe a „fővárosi és megyei kormányhivatal”,

b) 17. § (2) bekezdésében, a 42. § (3) bekezdésében, a „helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzéséért felelős szervnek” szövegrész helyébe a „fővárosi és megyei kormányhivatalnak”,

c) 33/A. § (3a) bekezdésében és a 92/C. § (6) bekezdésében a „helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzéséért felelős szervet” szövegrész helyébe a „fővárosi és megyei kormányhivatalt”,

d) 59. §-ában, a 95. § a) pontjában és a 96/A. §-ában a „helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzéséért felelős miniszter” szövegrész helyébe a „helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéért felelős miniszter”,

e) 105. §-ában a „törvényességi ellenőrzéséért felelős miniszterhez” szövegrész helyébe a „törvényességi felügyeletéért felelős miniszterhez”,
szöveg lép.

149. § A polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. törvény

a) 7. § (1) bekezdésében, a 13. § (5) bekezdésében a „helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzéséért felelős szerv” szövegrész helyébe a „fővárosi és megyei kormányhivatal”,

b) 19. § (2) bekezdésében a „törvényességi ellenőrzéséért felelős miniszter” szövegrész helyébe a „törvényességi felügyeletéért felelős miniszter”
szöveg lép.

150. § A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény

a) 13. § (3) bekezdés d) pontjában, 20. § (2) bekezdésében a „helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzéséért felelős szerv” szövegrész helyébe a „fővárosi és megyei kormányhivatal”,

b) 13. § (4) bekezdésében, a 20. § (1) bekezdésében a „helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzéséért felelős szervnek” szövegrész helyébe a „a fővárosi és megyei kormányhivatalnak” szöveg lép.

151. § A területszervezési eljárásról szóló 1999. évi XLI. törvény

a) 3. § (1) bekezdésében a „törvényességi ellenőrzéséért felelős miniszterhez” szövegrész helyébe a „törvényességi felügyeletéért felelős miniszterhez”,

b) 6. § (1)-(2) bekezdésében, a 18. § (2) bekezdésében a „helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzéséért felelős szerv” szövegrész helyébe a „fővárosi és megyei kormányhivatal”
szöveg lép.

152. § A települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény

a) 7. § (3) bekezdés d) pontjában, a 12. § (2) bekezdésében a „helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzéséért felelős szerv” szövegrész helyébe a „fővárosi és megyei kormányhivatal”,

b) a 7. § (6) bekezdésében, a 12. § (1) bekezdésében a „helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzéséért felelős szervnek” szövegrész helyébe a „fővárosi és megyei kormányhivatalnak”
szöveg lép.

153. § A helyi önkormányzati képviselők jogállásának egyes kérdéseiről szóló 2000. évi XCVI. törvény

a) 4. § (2) bekezdés c) pontjában, az 5. § b) pontjában a „helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzéséért felelős szervnek” szövegrész helyébe a „fővárosi és megyei kormányhivatalnak”,

b) 10. § (3) bekezdésében a „helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzéséért felelős szerv” szövegrész helyébe a „fővárosi és megyei kormányhivatal”
szöveg lép.

154. § E törvény 41. § (8) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(8) Törvény előírhatja, hogy meghatározott közszolgáltatást kizárólag erre a célra alapított költségvetési szerv, olyan állami vagy többségi önkormányzati tulajdonban álló, jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság, amelyben az állam vagy az önkormányzat

többségi befolyással bír, vagy e gazdasági társaság kizárólagos tulajdonában álló jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság vagy önkormányzati társulás láthat el.”

155. § A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az Országgyűlés, a Kormány, a testületi központi államigazgatási szerv és az Alkotmányban megjelölt más testületi szerv normatív határozatban szabályozza az általa irányított szervek, valamint saját tevékenységét, működését és szervezetét, továbbá saját cselekvési programját. A helyi önkormányzat képviselő-testülete normatív határozatban szabályozza az általa irányított szervek tevékenységét, működését és szervezetét, továbbá saját cselekvési programját.”

Hatályon kívül helyező rendelkezések

156. § (1) Hatályát veszti

a) az Ötv. 32. § második mondata, a 61. § (1) bekezdése; a 61/A. §; a 78-80/B. §; a 88. § (1) bekezdés b) pontja, a 88. § (2)-(4) bekezdése, a 92/A. § (2) bekezdése; a 98-99. §;

b) a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. törvény 1. § (7) bekezdése;

c) a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. törvény melléklete.

(2) Hatályát veszti

a) az Ötv. 1-18. §; a 22-31. §; a 32. § első mondata, a 33. §; a 35-44. §; az 52-60. §; a 61. § (2)-(6) bekezdés; a 62-68/D. §; a 71-72. §; a 74. § (2)-(3) bekezdése; a 75-77. §; a 81-87. §; a 88. § (1) bekezdés a), c), d) pontja; a 89-97. §; a 101-115. § (4) bekezdése; a 115. § (6) bekezdése,

b) a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. törvény 3. § és 4. §-a és a 3. §-t megelőző alcím.

(3) Hatályát veszti az Ötv.

157. § Hatályát veszti

a) a helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény,

b) a területszervezési eljárásról szóló 1999. évi XLI. törvény,

c) a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény.

158. § Hatályát veszti

a) a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. törvény,

b) a helyi önkormányzati képviselők jogállásának egyes kérdéseiről szóló 2000. évi XCVI. törvény.

1. melléklet a 2011. évi CLXXXIX. törvényhez

A polgármester, az önkormányzati képviselő esküjének szövege

„Én, *(eskütevő neve)* becsületemre és lelkiismeretemre fogadom, hogy Magyarországhoz és annak Alaptörvényéhez hű leszek; jogszabályait megtartom és másokkal is megtartatom; *(a tisztség megnevezése)* tisztségemből eredő feladataimat a *(megye vagy település vagy kerület)* fejlődésének előmozdítása érdekében lelkiismeretesen teljesítem, tisztségemet a magyar nemzet javára gyakorlom.

(Az eskütevő meggyőződése szerint)

Isten engem úgy segítjen!”

2. melléklet a 2011. évi CLXXXIX. törvényhez

Vagyon-, jövedelem- és gazdasági érdekeltségi nyilatkozat helyi önkormányzati képviselő' (polgármester, alpolgármester), valamint a vele közös háztartásban élő házas- vagy élettársa és gyermeke számára

A nyilatkozatot adó személye

1. A nyilatkozatot adó:

a) helyi önkormányzati képviselő, polgármester, alpolgármester (a továbbiakban együtt: képviselő)

b) a képviselővel közös háztartásban élő házas- vagy élettárs (a továbbiakban: házas-/élettárs)

c) a képviselővel közös háztartásban élő gyermek (a továbbiakban: gyermek)

2. A képviselő neve:

3. A házas-/élettárs neve:

4. A gyermek neve:

A. Rész

VAGYONI NYILATKOZAT

I. Ingatlanok

1.

a) A település neve, ahol az ingatlan fekszik (Budapesten kerület is):

b) Az ingatlan területnagysága:

c) Művelési ága (vagy a művelés alól kivett terület elnevezése):

d) Az épület fő rendeltetés szerinti jellege (lakóház, üdülő, gazdasági épület stb.), az épület alapterülete:

e) Az ingatlan jogi jellege (társasház, szövetkezeti ház, műemlék, bányatelek stb.):

f) A nyilatkozó jogállása (tulajdonos, bérlő stb.):

g) Közös tulajdon esetén a tulajdoni hányad mértéke:

h) A szerzés jogcíme, ideje (a jogviszony kezdete):

II. Nagy értékű ingóságok

1. Gépjárművek:

a) személygépkocsi:..... típus

a szerzés ideje, jogcíme:

b) tehergépjármű, autóbusz:..... típus

a szerzés ideje, jogcíme:

c) motorkerékpár:..... típus

a szerzés ideje, jogcíme:

2. Vízi vagy légi jármű:

a) - b) jellege:..... típusa:

a szerzés ideje, jogcíme:

3. Védett műalkotás, védett gyűjtemény:

a) egyedi alkotások: megnevezés db

a szerzés ideje jogcíme:

b) gyűjtemény:megnevezés db

a szerzés ideje, jogcíme:

4. Egyéb, darabonként vagy készletenként (gyűjteményenként) a mindenkori köztisztviselői illetményalap havi összegét meghaladó értékű ingóság:

a) - e) megnevezés:.....

a szerzés ideje, jogcíme:.....

5. Értékpapírban elhelyezett megtakarítás vagy egyéb befektetés (részvény, kötvény, részjegy, nagy értékű biztosítás stb.):

megnevezés: névérték, biztosítási összeg:

6. Takarékbetétben elhelyezett megtakarítás:.....Ft

7. A mindenkori köztisztviselői illetményalap havi összegét meghaladó készpénz: Ft

8. Az összességében a mindenkori köztisztviselői illetményalap havi összegét meghaladó pénzügyi számlakövetelés vagy más, szerződés alapján fennálló pénzkövetelés:

a) pénzügyi számlakövetelés:

forintban:devizában (forintértéken):

b) más szerződés alapján fennálló pénzkövetelés összege:.....Ft

9. Más, jelentősebb értékű vagyontárgyak, ha azok együttes értéke a mindenkori köztisztviselői illetményalap havi összegét meghaladja:

megnevezés:

III. Tartozások

Ebben a rovatban kérjük feltüntetni a köztartozás címén, valamint a pénzügyi intézettel vagy magánszemélyekkel szemben esetlegesen fennálló tartozásait

1. Köztartozás (adó, vám, illeték, tb-járulék stb.):..... forint

2. Pénzügyi intézettel szembeni tartozás (hitel, kölcsön stb.):..... forint

3. Magánszemélyekkel szembeni tartozás:..... forint

IV. Egyéb közlendők

.....

B. Rész

JÖVEDELEMNYILATKOZAT

(a képviselői tiszteletdíjon kívüli adóköteles jövedelmek)

1. Foglalkozása:.....

Munkahelye:.....

Szünetelteti-e foglalkozását: igen nem

Foglalkozásából származó havi adóköteles (bruttó) jövedelme:.....Ft

2. Az 1. pontban írt foglalkozásán kívüli, valamennyi olyan tevékenysége, amelyből adóköteles jövedelme származik:

a) A tevékenység megnevezése:.....

b) A kifizető személye (kivéve a jogszabályon alapuló titoktartási kötelezettség alá eső tevékenységek):

c) A jövedelem rendszeressége (havi, egyéb rendszerességű, eseti vagy időszakos):

d) A jövedelem (bruttó) összege:..... Ft

C. Rész

GAZDASÁGI ÉRDEKELTSÉGI NYILATKOZAT

Gazdasági társaságban fennálló tisztsége vagy érdekelttsége:

I. -V.

1. Gazdasági társaság neve:.....

2. Gazdasági társaság formája:.....

3. Az érdekelttség formája (tulajdonos, részvényes, bt. esetén beltág/kültág stb.): ..

4. A tulajdoni érdekelttség keletkezésekor aránya:.....%

5. A tulajdoni érdekelttség jelenlegi aránya:.....%

6. A gazdasági társaságban viselt tisztsége:.....

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényben meghatározott határidőhöz kapcsolódó egyes feladatok

Esküt tesz a képviselő-testület előtt és erről okmányt ír alá	
Határidő: a megválasztását követő ülés	Kötelezett: önkormányzati képviselő, bizottság nem képviselő tagja polgármester
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 28. § (2), 40. § (1), 63. §

Köteles tájékoztatni a képviselő-testületet, ha a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán már nem választható	
Határidő: három napon belül	Kötelezett: önkormányzati képviselő
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 29. § (2)

Ismertetni kell az önkormányzati képviselő, polgármester lemondását	
Határidő: a lemondást követő ülés	Kötelezett: polgármester
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 30. § (2), 69. § (2)

Köteles részt venni a kormányhivatal által szervezett képzésen	
Határidő: három hónapon belül	Kötelezett: önkormányzati képviselő
Gyakoriság: eskütételét követően	2011. évi CLXXXIX. tv. 32. § (2) j)

Tájékoztatást nyújt képviselői tevékenységéről a választópolgárok.	
Határidő: egy alkalommal	Kötelezett: önkormányzati képviselő
Gyakoriság: évente	2011. évi CLXXXIX. tv. 32. § (2) j)

Köteles megszüntetni az összeférhetlenségi okot a megválasztásától vagy az összeférhetlenségi ok felmerülése után	
Határidő: harminc napon belül	Kötelezett: önkormányzati képviselő
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 32. § (2) k)

Köteles tájékoztatni a képviselő-testületet és a kormányhivatalt a méltatlansági okról	
Határidő: eseti	Kötelezett: önkormányzati képviselő
Gyakoriság: három napon belül	2011. évi CLXXXIX. tv. 38. § (2)

Köteles kérelmezni felvételét a köztartozásmentes adózói adatbázisba	
Határidő: harminc napon belül	Kötelezett: önkormányzati képviselő
Gyakoriság: megválasztása után	2011. évi CLXXXIX. tv. 38. § (4)

Köteles vagyonnyilatkozatot tenni	
Határidő: harminc napon belül	Kötelezett: önkormányzati képviselő
Gyakoriság: megválasztása után	2011. évi CLXXXIX. tv. 39. § (1)

Köteles vagyonnyilatkozatot tenni	
Határidő: január 1-jétől harminc napon belül	Kötelezett: önkormányzati képviselő
Gyakoriság: évente	2011. évi CLXXXIX. tv. 39. § (1)

Önkormányzati rendeletet megküldi a kormányhivatalnak	
Határidő: haladéktalanul	Kötelezett: helyi önkormányzat
Gyakoriság: kihirdetés után	2011. évi CLXXXIX. tv. 51. § (1)

Alakuló ülését tart	
Határidő: tizenöt napon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: választást követően	2011. évi CLXXXIX. tv. 43. § (1)

Megalkotja vagy felülvizsgálja szervezeti és működési szabályzatáról szóló rendeletét	
Határidő: alakuló vagy az azt követő ülés	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: választást követően	2011. évi CLXXXIX. tv. 57. § (1), 43. § (3)

Megválasztja bizottságát, a bizottság vagy bizottságok tagjait	
Határidő: alakuló vagy az azt követő ülés	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: választást követően	2011. évi CLXXXIX. tv. 43. § (3)

Megválasztja az alpolgármestert, alpolgármestereket, dönt illetményükről, tiszteletdíjukról	
Határidő: alakuló vagy az azt követő ülés	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: választást követően	2011. évi CLXXXIX. tv. 43. § (3)

Legalább hat ülést tart évente	
Határidő: szükség szerint	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: szervezeti és működési szabályzatban meghatározott	2011. évi CLXXXIX. tv. 44. §

Az ülést össze kell hívnia a települési képviselők egynegyedének, a képviselő-testület bizottságának, valamint a kormányhivatal vezetőjének a testületi ülés összehívásának indokát tartalmazó indítványára.	
Határidő: tizenöt napon belül	Kötelezett: polgármester
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 44. §

Köteles bejelenteni a személyes érintettséget	
Határidő: szükség szerint	Kötelezett: önkormányzati képviselő
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 49. §

Köteles a képviselő-testület, a bizottság jegyzőkönyvét megküldeni a kormányhivatalnak.	
Határidő: tizenöt napon belül	Kötelezett: jegyző
Gyakoriság: ülést követően	2011. évi CLXXXIX. tv. 52. § (2), 60. §

Közmeghallgatást tart	
Határidő: előre meghirdetett	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	2011. évi CLXXXIX. tv. 54. §

Össze kell hívnia a bizottságot polgármester indítványára	
Határidő: nyolc napon belül	Kötelezett: bizottság elnöke
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 61. § (1)

Kezdeményezheti egy alkalommal a képviselő-testület döntése ismételt tárgyalást	
Határidő: három napon belül	Kötelezett: polgármester
Gyakoriság: ülést követően	2011. évi CLXXXIX. tv. 68. § (1)

Dönt ismételt tárgyalás polgármesteri kezdeményezésekor	
Határidő: tizenöt napon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 68. § (1)

Beszámol a képviselő-testületnek a hivatal tevékenységéről	
Határidő: évente	Kötelezett: jegyző
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 81. § (3) f)

Megállapodik közös önkormányzati hivatal létrehozásáról vagy megszüntetéséről	
Határidő: hatvan napon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: önkormányzati választások napját követően	2011. évi CLXXXIX. tv. 85. § (3)

Köteles ügyfélfogadást biztosítani az egyes településeken	
Határidő: képviselő-testületek megállapodása alapján	Kötelezett: közös önkormányzati hivatal jegyzője, aljegyzője vagy megbízottja
Gyakoriság: folyamatos	2011. évi CLXXXIX. tv. 86. § (2)

Dönt társuláshoz való csatlakozásról és a kiválásról	
Határidő: legalább hat hónappal korábban	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 89. § (2)

Megállapodik önkormányzati vagyon megosztásáról, új község területéről	
Határidő: hat hónapon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: községgé nyilvánítás esetén	2011. évi CLXXXIX. tv. 98. § (8), (9)

Polgármesteri hivatalt hoz létre vagy közös önkormányzati hivatalhoz csatlakozik	
Határidő: hat hónapon belül	Kötelezett: új község képviselő-testülete
Gyakoriság: községgé nyilvánítás esetén	2011. évi CLXXXIX. tv. 98. § (11)

Ellátja az új község hivatali feladatait	
Határidő: hat hónapon belül	Kötelezett: érintett képviselő-testülete
Gyakoriság: községgé nyilvánítás esetén	2011. évi CLXXXIX. tv. 98. § (11)

Vagyonkimutatást kell készítenie vagyonállapotról	
Határidő: zárszámadás elfogadása	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	2011. évi CLXXXIX. tv. 110. § (2)

Közzéteszi a költségvetési, a költségvetés teljesítési és a szakmai tevékenység adatait	
Határidő:	Kötelezett: jegyző
Gyakoriság: évente	2011. évi CLXXXIX. tv. 113. §

Elfogadja gazdasági programját, fejlesztési tervét	
Határidő: hat hónapon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: alakuló ülését követően	2011. évi CLXXXIX. tv. 116. § (5)

Kiegészíti vagy módosítja az előző ciklusidőn túlnyúló gazdasági programot, fejlesztési tervet	
Határidő: legalább a ciklusidő végéig	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: alakuló ülését követően	2011. évi CLXXXIX. tv. 116. § (5)

Jóváhagyja a helyi önkormányzatra vonatkozó éves ellenőrzési tervet	
Határidő: előző év december 31-éig	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	2011. évi CLXXXIX. tv. 119. § (5)

Közli a képviselő-testülettel vizsgálati megállapításait	
Határidő: haladéktalanul	Kötelezett: pénzügyi bizottság
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 120. § (2)

Köteles megvizsgálni a törvényességi felhívásban foglaltakat és a kormányhivatalt írásban tájékoztatni az annak alapján tett intézkedéséről vagy egyet nem értéséről	
Határidő: megadott határidőn belül	Kötelezett: érintett
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 134. § (1)

Kormányhivatal bírságot megállapító döntésének bírósági felülvizsgálatát kérheti	
Határidő: tizenöt napon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: közlésétől számított	2011. évi CLXXXIX. tv. 141. § (5)

Felülvizsgálja a 2013. január 1. előtt kötött önkormányzati társulási megállapodásokat	
Határidő: 2013.június 30.	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXXIX. tv. 146. § (1)

Köteles megalakítani a polgármesteri hivatalt és a közös önkormányzati hivatalt	
Határidő: hatvan napon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti, 2013. január 1.-jétől	2011. évi CLXXXIX. tv. 146. § (1)

Az új önkormányzati törvényhez kapcsolódó jelentősebb jogszabályok

Útmutató a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény alkalmazásához önkormányzatok részére

I. rész

Magyarország Alaptörvénye rögzíti, hogy **az állam és a helyi önkormányzat tulajdona nemzeti vagyon**. A nemzeti vagyonnak a közérdek és a közösségi szükségletek céljára történő hasznosítása, a természeti erőforrások megóvása, a nemzeti értékek megőrzése és védelme, és a jövő nemzedékek szükségleteinek biztosítása szándékával, a nemzeti vagyonnal való átlátható és felelős gazdálkodás követelményeinek hosszú távú meghatározása érdekében az Országgyűlés 2011. december 23-án elfogadta a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvényt (Nvtv.), mely 2012. január 1-jén hatályba lépett. A törvény elvi alapját az Alaptörvény nemzeti vagyonra vonatkozó 38. cikk (1) és (2) bekezdéseinek előírásai képezik, melyek alapján a nemzeti vagyon egészét képező állami és helyi önkormányzati vagyonra egységes szabályozás szükséges egységes vagyongazdálkodási alapelvek rögzítésével.

A törvény célja, hogy a nemzeti vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit, az állam kizárólagos tulajdonának és kizárólagos gazdasági tevékenységek körét, és a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon elidegenítésének korlátait és feltételeit a legmagasabb jogszabályi szinten határozza meg. A sarkalatos törvény kerettörvényi jelleggel rögzíti a közfeladatok ellátásának elsődleges infrastruktúráját jelentő nemzeti vagyon védelmének és a vagyonnal történő gazdálkodás általános alapelveit.

A törvény tartalma szerint a nemzeti vagyon körébe tartozó egyes, adott esetben külön szabályozás hatálya alá tartozó állami vagyonelemekkel (pl. állami ingatlanok, termőföldvagyon, médiavagyon) és az önkormányzati vagyonnal (beleértve a nemzetiségi önkormányzatok vagyonát is) való gazdálkodás közös keretszabályait adja meg a külön szabályozások (az ún. feles törvények hatályának) fenntartásával. Az így elfogadott alapelvek hosszú távú stabilitását és védelmét a sarkalatos törvényi státus biztosítja, a részletszabályoknak a mindenkori állami és önkormányzati vagyonpolitikákhoz igazítását pedig az egyszerű törvényi szabályozások (pl. az állami vagyonról, a Nemzeti Földalapról, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvény) fenntartása, valamint – helyi szinten – az önkormányzati rendeletalkotás teszi lehetővé, ám ezek nem lehetnek ellentétesek a nemzeti vagyonról szóló törvény alapvető rendelkezéseivel.

Az önkormányzatok vagyonával való gazdálkodás legfőbb előírásait eddig a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a régi Ötv.) tartalmazta. Az Alaptörvényben megfogalmazott jogalkotási elvárásokra tekintettel azonban az önkormányzati vagyonra vonatkozó főbb alapelvek is a nemzeti vagyonról szóló törvényben kerültek szabályozásra azzal, hogy az önkormányzatok gazdálkodásának részletszabályait a

továbbiakban is a hatályos Ötv. és az államháztartási törvény rendelkezései írják elő, melyeket az Országgyűlés az Nvtv-vel csaknem egy időben fogadott el.

Az Nvtv. alkalmazására vonatkozó útmutató írásainkban sorra vesszük a törvény azon rendelkezéseit, amelyek az önkormányzatok vagyongazdálkodási feladatait érintik, bemutatva a vonatkozó jogalkotói szándékot kiegészítve a helyes eljárásra vonatkozó javaslatokkal.

1. Az önkormányzati vagyon kategóriái

A törvényben a nemzeti vagyon 4 fő kategóriába került besorolásra, ami a helyi önkormányzat vagyona tekintetében is leképezhető, e csoportok egyben az önkormányzati vagyon védelmének fő vonalait adják. A helyi önkormányzat vagyona törzsvagyon vagy üzleti vagyon lehet. A **törzsvagyon** a kötelező önkormányzati feladatok ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgálja, körét jogszabály – törvény vagy a helyi önkormányzat rendelete – határozza meg, forgalomképesége kizárt vagy korlátozott, eszerint további három vagyoni csoportot képez a törvény az alábbiak szerint. Minden más vagyon üzleti vagyonnak tekinthető, amellyel az önkormányzat a jogszabályi keretek között szabadon gazdálkodik.

1.1. Az első kategória a kizárólagos önkormányzati tulajdonba tartozó vagyoni kör, amit a törvény taxatívén sorol fel a 5. § (3) bekezdésben. Eszerint a helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező nemzeti vagyonba tartoznak a helyi közutak és műtárgyaik, a terek és parkok, a helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzetközi kereskedelmi repülőtér és létesítményei, valamint az önkormányzat tulajdonában álló - külön törvény rendelkezése alapján részére átadott - vizek, közcélú vízi létesítmények, a vízi közművek kivételével. Ezen vagyonelemek nagyon szigorú védelem alá esnek. Hasznosításuk kizárólag állami, vagy önkormányzati gazdálkodó szervezet által, vagy koncesszióban történhet. Teljes terjedelmükben forgalomképtelenek, nem idegeníthetők el, vagyonkezelői jog, jogszabályon alapuló használati jog vagy szolgálat kivételével nem terhelhetők meg, osztott tulajdon nem létesíthető ezeken a vagyonelemeken.

1.2. A második csoport a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon, amelynek a helyi önkormányzat tulajdonában történő megőrzése hosszú távon indokolt. Az ekként meghatározott vagyonelem az erről rendelkező jogszabály erejénél fogva elidegenítési és - vagyonkezelői jog, jogszabályon alapuló használati jog vagy szolgálat kivételével - terhelési tilalom, valamint osztott tulajdon létesítésének tilalma alatt áll, de a hasznosítása nem koncesszió-köteles. A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon a törvény 2. mellékletében meghatározottak szerinti, a többségi önkormányzati tulajdonban álló, közszolgáltatási tevékenységet, valamint parkolási szolgáltatást ellátó gazdasági társaságban fennálló társasági részesedések nevesítés nélkül, valamint törvényben vagy a helyi önkormányzat rendeletében ekként meghatározott önkormányzati vagyon. Az önkormányzat tehát rendeletével minősítheti így egyes vagyonelemeit, amelyek hosszú távú megőrzését kiemelten fontosnak tartja.

A kizárólagos önkormányzati tulajdonba tartozó és a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon együttesen az önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyonát képezi. Mivel a kizárólagos tulajdon körét az Nvtv. meghatározza, a törvény 18. § (1) bekezdése alapján a helyi önkormányzatok rendeletben forgalomképtelennek minősített vagyonukból – a törvény hatálybalépésétől számított 60 napon belül, azaz 2012. március 1-jéig – kötelesek rendeletben megjelölni azt a vagyoni kört, amit nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősítenek.

1.3. A harmadik kör a **korlátozottan forgalomképes** vagyontárgyakat tartalmazza, amely az állami vagyon tekintetében egy új kategória, viszont az önkormányzati tulajdon esetében ez korábban is ismert volt. Ezen vagyonelemek elidegeníthetők törvényben vagy a helyi önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek teljesülése esetén.

1.4. A negyedik vagyoni csoportba az **önkormányzat üzleti vagyona** tartozik, amely a fenti kötöttségek és korlátok nélkül elidegeníthető és hasznosítható.

2. Önkormányzati rendeletalkotás a nemzeti vagyonról szóló törvény rendelkezései alapján

A helyi önkormányzatok jogalkotó hatásköre, a rendeletalkotás lehetősége alaptörvényi felhatalmazás által biztosított. Eszerint a helyi közügyek intézése körében a helyi önkormányzat rendeletével általánosan kötelező magatartási szabályt alkot törvényi keretek között, de törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére. Az Nvtv. három szabályozási tárgykörrel bővíti az önkormányzatok rendeletalkotási hatáskörét.

2.1. Az önkormányzat rendeletével **nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősíthet vagyonelemeket**. Mint azt már a fentiekben is említettük, a törvény kötelezően elrendelte a korábbi önkormányzati rendelettel forgalomképtelennek nyilvánított vagyon körének felülvizsgálatát oly módon, hogy abból az önkormányzat rendeletben köteles megjelölni azokat a vagyonelemeket, amelyeket nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonként forgalomképtelen törzsvagyonnak minősít. Bár e kötelezéshez a törvény nem rendel kifejezett szankciót, és ilyen tárgyú rendelet alkotása bármikor lehetséges, az önkormányzatoktól alapvetően elvárt jogkövető magatartás a törvényi határidő figyelembe vétele és a forgalomképtelen önkormányzati vagyon megfelelő kategorizálása, ennek elmulasztása törvényi mulasztásként jelenhet meg az önkormányzati működés törvényességi vizsgálata során.

2.2. A helyi önkormányzat rendelete állapítja meg a **korlátozottan forgalomképes vagyonelemek körét**. E rendeletben szükséges előírni azokat a feltételeket, melyek a vagyon feletti rendelkezés (pl. elidegenítése és megterhelése) korlátait képezik.

2.3. A helyi önkormányzat rendeletével a tulajdonában álló nemzeti vagyon tekintetében **értékesítési értékhatárt határozhat meg**, ami felett a vagyon tulajdonjogát átruházni - ha törvény kivételt nem tesz - csak versenyeztetés útján, az összességében legelőnyösebb ajánlatot tevő részére, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás értékarányosságával lehet. Az értékhatár megállapításáról az aktuális, azaz a 2012-es évre vonatkozó költségvetési törvény (*Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény*) 68. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a helyi önkormányzatok, települési és területi nemzetiségi önkormányzatok tekintetében értékesítés esetén a versenyeztetés kötelező, ha az érintett vagyontárgy forgalmi értéke a 25 millió forintot meghaladja. A helyi önkormányzat rendeletében, valamint a települési és területi nemzetiségi önkormányzat határozatában ennél alacsonyabb értékhatárt is meghatározhat.

3. Az állami elővásárlási jog gyakorlása

3.1. Az Nvtv. 14. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a helyi önkormányzat tulajdonában lévő ingatlan értékesítése esetén a Magyar Államot minden más jogosultat megelőző elővásárlási jog illeti meg. Az Nvtv. 14. § (3) bekezdés a volt állami (tanácsi) és

önkormányzati bérlakások esetére rögzíti, hogy az állam elővásárlási joga a lakásban élő bérlő elővásárlási jogát követi. E sarkalatos törvényi rendelkezések az önkormányzati vagyon védelmét hivatott szolgálni a nemzeti vagyon körén belül, miszerint az önkormányzati ingatlanoknak a nemzeti vagyoni körből történő kikerülése esetére mintegy utolsó vagyonvédelmi szűrőként állami elővásárlási jogot biztosít.

Az állami elővásárlási jogra vonatkozó előírások figyelembe vétele egy önkormányzati ingatlanértékesítés előkészítése során nem csupán a hatályos törvényi rendelkezések általi elvi kötelezésből fakad, de erre szorítja az önkormányzatokat a törvény 15. §-a szerinti jogkövetkezmény, miszerint a törvény rendelkezéseibe ütköző szerződés, más jogügylet vagy rendelkezés semmis. Így ha egy értékesítést jogszerűen és támadhatatlanul kívánnak előkészíteni, az önkormányzatoknak ki kell kérni az elővásárlási jog gyakorlására jogosult szerv nyilatkozatát, de mindenesetre az elővásárlási jog gyakorlására a fenti rendelkezéseknek megfelelően felhívni.

3.2. Az elővásárlási jog gyakorlására **külön törvényben meghatározott szerv** - amennyiben törvény a nyilatkozattételi határidőre vonatkozóan eltérően nem rendelkezik - az átruházás valamennyi lényeges elemét tartalmazó ajánlat vagy az elővásárlási jog jogosultjával szemben még hatályba nem lépett a nemzeti vagyon értékesítésére irányuló szerződés részére történő kézbesítésétől számított 30 napon belül nyilatkozik, hogy kíván-e élni az elővásárlási joggal az állam nevében. A határidő elmulasztása jogvesztő.

3.2.1. Az elővásárlási jog gyakorlására külön törvényben meghatározott szerv **általános jelleggel a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV Zrt.), az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény** 17. § (1) bekezdés e) pontja alapján ugyanis az állami vagyonnal kapcsolatos polgári jogi jogviszonyokban - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - a Magyar Államot az MNV Zrt. képviseli. Ugyanezen törvény 66. § (2) bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy a Magyar Államot megillető elővásárlási vagy vételi jog gyakorlására - ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik - az MNV Zrt. jogosult.

Az MNV Zrt. köteles minden egyes önkormányzati megkeresésre konkrét, írásos választ adni oly módon, hogy a nyilatkozat kiadásával az önkormányzatok értékesítési eljárásainak folyamatát lehetőség szerint ne akadályozza. Az önkormányzati ingatlanok értékesítésével kapcsolatos állami elővásárlási jog gyakorlására vonatkozó megkeresést tehát főszabályként az MNV Zrt. részére kell az megküldeni, mivel a jognyilatkozat kiadása tekintetében az MNV Zrt. általános kompetenciája egyértelmű, hacsak jogszabály másként nem rendelkezik. Amennyiben az MNV Zrt. 30 napon belül nem nyilatkozik, a mulasztása jogvesztő, az önkormányzat folytathatja a megkezdett értékesítést.

3.2.2. Ilyen másként rendelkező jogszabály *a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény*, melynek 25. §-a szerint *a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény* alapján az államot megillető elővásárlási jogot a termőföldre vonatkozó elővásárlási és előhaszonbérleti jog gyakorlásának részletes szabályairól szóló rendeletben meghatározott módon **a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (NFA)** gyakorolja. A termőföldre vonatkozó elővásárlási és előhaszonbérleti jog gyakorlásának részletes szabályairól szóló 16/2002. (II. 18.) Korm. rendelet szerint az NFA-t az ajánlatról írásban - postai úton, tértivevénnyel megküldve, vagy személyesen átadva - kell értesíteni. Az NFA a közlés napját követő 15 munkanapon belül az ajánlatot elfogadó, illetve az elővásárlási jogáról lemondó jognyilatkozatot tehet. Az elővásárlási jogról való lemondásnak kell tekinteni, ha az NFA nem nyilatkozik. Termőföld-

ingatlan értékesítése esetén tehát az Nvtv. által előírt határidőnél szűkebb időtartam áll az NFA rendelkezésére az elővásárlási jog gyakorlására, valamint nem köti az eladó önkormányzatot az olyan elfogadó nyilatkozat, amelyet az NFA határidőn túl, illetve az ajánlattól eltérő tartalommal tesz meg.

3.2.3. Az autópályák és gyorsforgalmi utak építéséhez kapcsolódóan az út nyomvonalán található önkormányzati ingatlanokra nézve további eltérő rendelkezéseket tartalmaz a *Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény*, melynek 6. § (2) bekezdése alapján a Magyar Államot - termőföld esetében a termőföldről törvényben megjelölt más jogosultakat megelőzően - elővásárlási jog illeti meg a nyomvonalon található földrészekre. Az elővásárlási jogot a Magyar Állam nevében az **építető (a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. vagy a koncessziós társaság)** gyakorolja. A törvény 18. § (6) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján kiadott 21/2005. (II. 11.) Korm. rendelet alapján a termőföld vagy egyéb ingatlan tulajdonosaként az önkormányzat az ingatlanra vonatkozó és általa elfogadott vételi ajánlatot a szerződés megkötése előtt köteles az elővásárlásra jogosult, a Magyar Állam nevében eljáró építetővel teljes terjedelmében, térítvényes, ajánlott levélben közölni. Az építető az ajánlat megérkezését követő 15 napon belül az ajánlatot elfogadó, illetve az elővásárlási jogáról lemondó jognyilatkozatot tehet, amit közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni. Az elővásárlási jogról való lemondásnak kell tekinteni, ha az építető határidőben nem nyilatkozik, ráadásul az eladó önkormányzatot nem köti az olyan elfogadó nyilatkozat, amelyet az építető határidőn túl vagy az ajánlattól eltérő tartalommal tesz meg. Ebben az esetben is az Nvtv. által előírt határidőnél szűkebb nyilatkozattételi határidővel lehet számolni.

3.2.4. A teljesség kedvéért említve, eltérő szabályozást tartalmaz még a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület- és vidékfejlesztését szolgáló program (a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése) közérdekűségéről és megvalósításáról szóló 2004. évi LXVII. törvény, mely az árvízvédelmi beruházás vonalas létesítményeinek (tározógát, csatorna) 200 méter szélességű területsávjában a Magyar Államot megillető elővásárlási jog gyakorlójaként a beruházó vízügyi igazgatóságot jelölte ki.

4. Az Nvtv. megalkotásával előirányozott kormányzati cél nem volt más, mint tiszta viszonyok lefektetése az állami és önkormányzati vagyonnal való gazdálkodás területén közös javaink, a nemzeti vagyon védelme érdekében. A törvény alkalmazásával az önkormányzati vagyongazdálkodás eseti döntéseiben is meg kell gyökereznie az attitűdnek, miszerint egy önkormányzat felelős vezetőinek a közösség vagyonával a közösség egészére tekintettel kell gazdálkodnia és azt a leendő generációk részére megőriznie.

Tisztában vagyunk azzal, hogy az Nvtv. alkalmazása a gyakorlatban további kérdéseket vet majd fel, azonban azt le kell szögezni, hogy nem az a jó törvény, amelyik követi és leképezi a fennálló jogi- és életviszonyokat, hanem az, amelyik alakítja azokat. A nemzeti vagyon védelme és megőrzése iránti elkötelezettségünkben pedig nem lehetünk engedékenyek a mindenkorl gyakorlattal szemben. A vagyongazdálkodás gyakorlata által támasztott kérdéseket viszont lehetőség szerint a továbbiakban is részletesen megválaszoljuk, segítve ezzel a jogalkalmazók munkáját.

dr. Tóth Ernő Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Vagyonpolitikai Államtitkárság

Tájékoztató a helyi önkormányzatok részére az új államháztartási szabályokról

Magyarország Alaptörvénye a közpénzekkel kapcsolatban megfogalmazza az átláthatóság követelményét, melynek érvényesítése az új államháztartási törvény egyik kiemelt feladata. Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Áht.) szabályai közül kiemelendő az eddig széles körben alkalmazott „összevonások” jelentős korlátozása. A 2011. december 31-ig hatályos szabályok értelmében a helyi önkormányzat költségvetése összevontan tartalmazta az önkormányzat, az önkormányzat hivatala, a hozzá rendelt helyi nemzetiségi önkormányzatok költségvetését is. Az, hogy az összevont költségvetési előirányzatokon belül a három különböző jogi személy ténylegesen hogyan gazdálkodhatott, eddig csak az önkormányzat belső szabályzataiból, nyilvántartásaiból derült ki, a három különböző jogi személynek külön vezetett költségvetése nem volt. Ez a helyzet nem csak az átláthatóságot rontotta, hanem számos konkrét gyakorlati probléma forrása is volt, az adóalanyiság kérdésétől kezdve a számlavezetésig.

Az Országgyűlés által 2011. december 23-án elfogadott Áht. és a végrehajtására kiadott, az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011.(XII.31.) Korm. rendelet (továbbiakban: Ávr.) tartalmazza az önkormányzati alrendszer gazdálkodására vonatkozó 2012. január 1-től hatályos új szabályokat. Az új szabályozás alapelve az egységes szabályok kialakítása, a kivételek számának csökkentése.

I. Költségvetési tervezés

1. Helyi önkormányzat

Az Áht. 23.§ (2) bekezdése rögzíti a helyi önkormányzat költségvetési rendeletének tartalmára vonatkozó előírásokat. Az Áht. 23.§ (2) bekezdésének a) és b) pontja szerint **elkülönülnek egymástól a helyi önkormányzat költségvetési bevételei és költségvetési kiadásai, valamint a helyi önkormányzat által irányított költségvetési szervek** (ide értve az önkormányzati hivatalt is) **költségvetési bevételei és költségvetési kiadásai**.

- A helyi önkormányzat költségvetési bevételeinek és kiadásainak meghatározásához az Áht. és Ávr. előírásain túl elsősorban a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (továbbiakban: Ötv.) és az ágazati jogszabályok előírásai az irányadók. Pl. az Ötv. által előírt kötelező önkormányzati feladat ellátásához kapcsolódó kiadások az önkormányzat kiadásai lesznek (közvilágítás biztosítása, egészséges ivóvíz ellátás, helyi közutak, köztemető fenntartása, stb.). Ha ezekre a feladatokra külön intézményt, gazdasági társaságot tart fenn az önkormányzat, akkor a feladat ellátásához nyújtott önkormányzati támogatás lesz az önkormányzat kiadása.
- Az önkormányzati hivatal (polgármesteri hivatal, főpolgármesteri hivatal, megyei önkormányzati hivatal, körjegyzőség) költségvetési bevételeinek és kiadásainak meghatározásához szintén az Ötv. és az ágazati jogszabályok az irányadók. Elsősorban az önkormányzati hivatal működéséhez, a helyi önkormányzat, helyi nemzetiségi önkormányzat gazdasági feladatainak ellátásához, a jegyzőhöz telepített államigazgatási feladatok végzéséhez szükséges személyi tárgyi feltételek biztosításához, a vagyonkezelt ingó-ingatlan vagyon fenntartásához kapcsolódó bevételek és kiadások lesznek az önkormányzati hivatal költségvetési bevételei és kiadásai.

2. Helyi nemzetiségi önkormányzat

Az Áht. 26.§ (1) bekezdése és az Ávr. 29.§ (1) bekezdése alapján elkülönül a helyi önkormányzat költségvetésétől a helyi nemzetiségi önkormányzat költségvetése is. A helyi nemzetiségi önkormányzat költségvetését a helyi nemzetiségi önkormányzat képviselő-

testülete hagyja jóvá, mely nem épül be a helyi önkormányzat költségvetési rendeletébe. **A helyi nemzetiségi önkormányzat nevében végzett tevékenységekkel, továbbá a helyi nemzetiségi önkormányzat képviselő-testületének működésével, tagjainak díjazásával kapcsolatos költségvetési bevételeket és költségvetési kiadásokat a helyi nemzetiségi önkormányzat bevételi és kiadási előirányzatai között kell szerepeltetni.**

II. Elemi költségvetés és beszámolás, évközi gazdálkodás

1. Elemi költségvetés, beszámolás

Lényegi változás, hogy 2012-től külön-külön elemi költségvetés készül a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, a többcélú kistérségi társulás, a jogi személyiségű társulás, a térségi fejlesztési tanács, valamint az általuk irányított költségvetési szerv részére is, melyet az Áht. 28.§ (5) bekezdése alapján a polgármester, nemzetiségi önkormányzat elnöke, társulási tanács elnöke, térségi fejlesztési tanács elnöke hagy jóvá.

Az önálló elemi költségvetésből következően 2012-től a helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, többcélú kistérségi társulás, jogi személyiségű társulás, térségi fejlesztési tanács, valamint az általuk irányított költségvetési szerv (ideértve az önkormányzati hivatalt is) gazdálkodásáról önálló könyveket kell vezetni és önálló beszámolót kell készíteni. A helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, a többcélú kistérségi társulás, a jogi személyiségű társulás és a térségi fejlesztési tanács gazdálkodásával összefüggő feladatainak ellátásáról az Áht. 27.§ szerinti költségvetési szerv gondoskodik.

Az Ávr. 8.§-a alapján továbbra is lehetőség van arra, hogy az önállóan működő költségvetési szerv költségvetésében csak az alapfeladatai ellátását szolgáló személyi juttatások és az azokhoz kapcsolódó járulékok és egyéb közterhek előirányzatai kerüljenek megtervezésre. Az önállóan működő költségvetési szerv minden más előirányzata tervezhető a gazdálkodásával kapcsolatos feladatai ellátására kijelölt önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv költségvetésében is.

2. Helyi önkormányzati költségvetési szervek gazdálkodása

Az Ávr. 10.§ (1) bekezdése alapján, ha a költségvetési szerv nem rendelkezik gazdasági szervezettel, az irányító szerv köteles gazdasági szervezettel rendelkező költségvetési szervet kijelölni, amely a gazdasági szervezettel nem rendelkező költségvetési szerv tekintetében az Ávr. 9.§ (2) bekezdés c) pontja szerinti pénzügyi-gazdasági feladatokat ellátja. E feladatok ellátására az Ávr. 10.§ (3) bekezdése alapján az önkormányzati hivatal, a többcélú kistérségi társulás munkaszervezete, vagy kifejezetten más költségvetési szerv tervezési, gazdálkodási, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási feladatai ellátására létrehozott helyi önkormányzati költségvetési szerv külön gazdasági szervezet nélkül is kijelölhető. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az Ávr. előzőekben hivatkozott rendelkezése alapján csak egy másik költségvetési szerv jelölhető ki erre a feladatra, a helyi önkormányzat vagy a társulás maga nem.

3. Társulás által fenntartott helyi önkormányzati költségvetési szervek

A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény szerinti társulás, vagy többcélú kistérségi társulás által fenntartott költségvetési szervek esetében elterjedt az önkormányzatok körében az a gyakorlat, amely alapján a költségvetési szerv (pl. közoktatási intézmény) kiadási előirányzatainak csak egy része (pl. személyi juttatások és az azokhoz kapcsolódó járulékok és egyéb közterhek) kerül megtervezésre az adott költségvetési szerv saját költségvetésében, a kiadási előirányzatok másik része (pl. dologi kiadások) viszont a költségvetési szerv feladatellátási helye szerinti helyi önkormányzat költségvetésében, szakfeladaton kerül tervezésre. E gyakorlat ellentmond az

Ávr. 8.§ bekezdésében foglalt szabályoknak, melyeket a II/1. pontban részletesen ismertettünk.

A szabályos eljárás az, ha a feladatellátási hely szerinti önkormányzat hozzájárulást biztosít a költségvetési szerv fenntartásához, működéséhez, melyet a székhely önkormányzat, vagy a jogi személyiségű társulás, vagy a többcélú kistérségi társulás, mint irányító szerv útján intézményfinanszírozás formájában kap meg a költségvetési szerv.

III. Kötelezettségvállalás, pénzügyi ellenjegyzés

A kötelezettségvállalásra vonatkozó szabályokat az Ávr. 52.§-a tartalmazza, mellyel kapcsolatban felhívjuk a figyelmet arra, hogy az (1) bekezdés alapján kötelezettségvállalásra **az önkormányzati hivatal nevében a jegyző vagy az általa írásban felhatalmazott, az önkormányzati hivatal alkalmazásában álló személy jogosult**. A helyi önkormányzat nevében történő kötelezettségvállalásra továbbra is a polgármester vagy az általa írásban felhatalmazott személy jogosult. (Amennyiben egy-egy kiadás esetében a tervezés során nem dönthető el a jogszabályok alapján egyértelműen, hogy az a helyi önkormányzat vagy az önkormányzati hivatal kiadása lesz, javasolt a kötelezettségvállaló személyének meghatározása, amely támpontot adhat a tervezéshez.)

Az Áht. 2012. január 1-től megszüntette az utalvány ellenjegyzésének kötelezettségét és az eddigi kötelezettségvállalás ellenjegyzése fogalom helyett a **pénzügyi ellenjegyzés** fogalmát használja, melynek szabályait az Áht. 37.§ (1) és (2) bekezdése rögzíti. A pénzügyi ellenjegyzésre jogosult személyek körét, a pénzügyi ellenjegyző feladatait, összeférhetetlenségének eseteit, képesítési követelményeit az Ávr. 55.§-a határozza meg.

A helyi önkormányzatok esetében jelentős változás, hogy a korábbi szabályozástól eltérően a **jegyző gazdasági szervezettel nem rendelkező önkormányzati hivatal esetében sem végezhet pénzügyi ellenjegyzést** sem a helyi önkormányzat, sem a helyi nemzeti önkormányzat, sem az önkormányzati hivatal tekintetében. Az Ávr. 55.§ (2) bekezdése alapján **pénzügyi ellenjegyzésre kizárólag az önkormányzati hivatal gazdasági vezetője, ennek hiányában a jegyző által írásban kijelölt, az önkormányzati hivatal állományába tartozó köztisztviselő jogosult**, akinek az Ávr. 55.§ (3) bekezdése szerint a felsőoktatásban szerzett pénzügyi-számviteli végzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie.

IV. Számlavezetés

1. Helyi önkormányzat

A fentiekben már ismertetett szabályok szerint a helyi önkormányzat és az önkormányzati hivatal gazdálkodása 2012. január 1-től elkülönül, mely a gazdálkodáshoz kapcsolódó pénzforgalomra is vonatkozik. Az Ávr. 174.§ (2) és (3) bekezdése alapján **az önkormányzati hivatal köteles a számlavezetőjénél kezdeményezni a fizetési számlája, valamint a hozzá kapcsolódó számlák és alszámlák helyi önkormányzat nevére történő átvezetését**, figyelemmel az Ávr. 145. § (3)-(5) bekezdésére is.

- Azon helyi önkormányzatok esetében, ahol már van az önkormányzatnak saját önálló fizetési számlája (pl. agrártámogatás, pályázati támogatás miatt) célszerű ezt a számlát az önkormányzati hivatal számláinak és alszámláinak önkormányzat nevére történő átvezetésével egyidejűleg megszüntetni.
- Azon helyi önkormányzat, amely jelenleg az Áht. 84.§ és az Ávr. 145.§ szabályai szerinti fizetési számlával és alszámlákkal már rendelkezik, az Ávr. 174.§ (2) bekezdése szerinti átvezetést nem kell a számlavezetőnél kezdeményeznie.
- Azon **önkormányzat részére**, mely ezidáig nem rendelkezett saját adószámmal, **önálló adószámot is kell kérni** a Magyar Államkincstár útján az állami adóhatóságtól.

Az állami támogatás folyósításának feltétele az Áht 83. § (5) bekezdése alapján a felhatalmazó levelek megléte, így az átvezetéseket követően **újából meg kell küldeni a Kincstár részére a felhatalmazó leveleket**, amelyeknek adattartalmában változás történt.

2. Önkormányzati hivatal

A helyi önkormányzat és hivatala gazdálkodásának elkülönüléséből következően **az önkormányzati hivatal is köteles** a helyi önkormányzat által választott számlavezetőnél saját, önálló **fizetési számláját megnyitni**.

3. Önkormányzati költségvetési szervek

Az elkülönülő és átlátható gazdálkodás, valamint az önálló elemi költségvetés alapján **minden költségvetési szerv részére** az önkormányzat által választott számlavezetőnél **önálló fizetési számlát** (nem alszámlát) **kell nyitni**. Ez nem a költségvetési szerv gazdálkodási jogkörétől függ, tehát mind az önállóan működő és gazdálkodó, mind az önállóan működő költségvetési szerv is köteles az önálló számlanyitásra.

- Azon **önállóan működő költségvetési szerv részére**, mely ezidáig nem rendelkezett saját adószámmal és fizetési számlával, **önálló adószámot kell kérni** a Magyar Államkincstár útján az állami adóhatóságtól és az előzőekben ismertetett **önálló fizetési számlát** (nem alszámlát) **kell nyitni**.
- **Amennyiben a költségvetési szervnek** az önkormányzat vagy az önkormányzati hivatal számlájához kapcsolódó **alszámlája van, ezt** az önálló fizetési számlája megnyitásával egyidejűleg **meg kell szüntetni**.

4. Helyi nemzeti önkormányzatok

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 159.§ (1) bekezdése alapján 2012. január 1-től **a kisebbségi önkormányzat elnevezése nemzeti önkormányzat**. A névmódosulást a Magyar Államkincstár által vezetett törzskönyvi nyilvántartás felé a nemzeti önkormányzatnak adatváltozás címén be kell jelentenie.

Amennyiben a helyi nemzeti önkormányzat még nem rendelkezik adószámmal, részére **önálló adószámot is kell kérni** a Magyar Államkincstár útján az állami adóhatóságtól.

A névmódosítás bejelentését és a törzskönyvi nyilvántartásban történő átvezetését követően az Áht. 84. § (1) és (2) bekezdése alapján a **helyi nemzeti önkormányzat részére** a székhelye szerinti helyi önkormányzat által választott számlavezetőnél **önálló fizetési számlát kell nyitni**.

Az Áht. 111.§ (10) bekezdésében szereplő átmeneti szabály szerint **2012. évben a helyi nemzeti önkormányzatok részére** a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény 1. mellékletének IX. fejezetében **meghatározott költségvetési támogatásokat a 2011. december 30-án hatályos szabályok szerint kell igényelni és folyósítani**. Azaz az idén még a helyi önkormányzat számlájára érkezik a nemzeti önkormányzat általános működési támogatása. **A helyi önkormányzat a költségvetési támogatás helyi nemzeti önkormányzatot megillető**, a nettósítás során csökkentett **összegét** a fizetési számláján történő jóváírástól számított három munkanapon belül **továbbutalja a helyi nemzeti önkormányzat önálló fizetési számlájára**.

V. Szerződések

A korábbi egységes gazdálkodás elve alapján a helyi önkormányzatok a magánjogi szerződések megkötésekor sok esetben az önkormányzat neve mellett az önkormányzati hivatal adószámát és bankszámláját tüntették fel és használták. Az Ávr. 174.§ (4) bekezdése alapján **a helyi önkormányzat által 2012. január 1. előtt kötött és folyamatban lévő olyan magánjogi szerződése** (pl. támogatási szerződés, vállalkozási szerződés) **esetén, amelyben**

az önkormányzati hivatal adóazonosító száma, számlaszáma vagy más hasonló azonosító adatai szerepelnek 2012. február 29-ig köteles a helyi önkormányzat adatainak átvezetését kezdeményezni. (Ez a rendelkezés nem érinti azokat a szerződéseket, amelyeket az önkormányzati hivatal kötött saját adóazonosító száma és számlaszáma feltüntetésével.)

VI. ÁFA státusz

A helyi önkormányzat és az önkormányzati hivatal, mint egymástól elkülönülten gazdálkodó jogi személyek, egyaránt alanyai lehetnek az általános forgalmi adónak. A 2012. január 1-től hatályos új államháztartási szabályok szerint az önkormányzat gazdálkodásának jelentős része már nem az önkormányzati hivatal, hanem az önkormányzat adószámán fog zajlani. Az önkormányzatok többségét jelenleg alanyi adómentes adózóként tartja nyilván az állami adóhatóság. Az Áht. 111.§ (18) bekezdésében foglalt átmenti szabály alapján a helyi önkormányzat, mint az általános forgalmi adó alanya 2012. február 29-ig jogosult bejelenteni az alanyi adómentességre, a kizárólag közérdekű vagy egyéb speciális jellegére tekintettel adómentes tevékenység végzésére vagy az egyéb speciális jellegére tekintettel adómentes tevékenység esetén az adókötelessé tétel választására vonatkozóan korábban tett nyilatkozatának megváltoztatását az állami adóhatóság felé.

VII. Vagyon

Nem változik az a szabály, hogy továbbra is minden vagyon tulajdonosa az önkormányzat. **Főszabály, hogy a vagyont az önkormányzat könyveiben kell nyilvántartani**, kivéve azt az esetet, amikor a helyi önkormányzat vagyonkezelőt jelöl ki. Ebben az esetben a vagyonkezelő kezelésében lévő vagyont a vagyonkezelő könyveiben kell nyilvántartani. Javasoljuk a helyi önkormányzati vagyonrendeletek és az abban kijelölt vagyonkezelők körének felülvizsgálatát és szükség szerinti módosítását.

VIII. Alapító okiratok módosítása

A fenti jogszabályi változások szükségessé teszik az intézményi alapító okiratok felülvizsgálatát is. Lényeges változás, hogy a helyi önkormányzat, helyi nemzetiségi önkormányzat alaptevékenységeihez kapcsolódó szakfeladatok a jövőben nem szerepelhetnek az önkormányzati hivatal alapító okiratában. Ezeket a szakfeladatokat az alapító okirat módosításával törölni kell és a Magyar Államkincstár által vezetett törzskönyvi nyilvántartás felé be kell jelenteni. Tekintettel arra, hogy a helyi önkormányzat nem rendelkezik alapító okirattal, a helyi önkormányzat, helyi nemzetiségi önkormányzat alaptevékenységeihez kapcsolódó szakfeladatokat belső szabályzatban (pl.: SZMSZ) szükséges rögzíteni. Az Áht. 27.§ (1) bekezdése alapján célszerű az önkormányzati hivatal által összevont gazdálkodási szabályzatokat készíteni. Az összevont szabályzatokban elkülönítve kell a helyi önkormányzatra, helyi nemzetiségi önkormányzatra illetve az önkormányzati hivatalra vonatkozó belső gazdálkodási szabályokat és a végzett szakfeladatokat meghatározni.

Alapesetben az önkormányzati hivatal közfeladata az igazgatási típusú feladatok ellátása (önkormányzatok általános végrehajtó igazgatása, adóigazgatás, a szakigazgatási tevékenységek – ezen belül egyes szociális ellátásokra való jogosultságról szóló döntések meghozatala és folyósítása is, illetve a helyi nemzetiségi önkormányzat feladatainak ellátása érdekében biztosított feltételek tekintetében a helyi nemzetiségi önkormányzatok igazgatási tevékenységei szakfeladatok).

Minden egyéb feladat, tevékenység az önkormányzat törvényben meghatározott kötelező vagy önként vállalt közfeladata (pl. szociális, közoktatási feladatok, vagyongazdálkodás feladatai, városüzemeltetés, közfoglalkoztatás stb.), melyek ellátására többféle lehetőség közül választhat az önkormányzat:

- A feladat(ok) ellátására költségvetési szerve(ke)t, esetleg gazdasági társaságot hoz létre. Ez esetben az adott szakfeladatok e szervek alapító okiratában szerepelnek, az ellátásuk érdekében felmerülő kiadások és bevételek, valamint létszám a szervnél kerülnek (döntően) megtervezésre.
- Az önkormányzat intézményi keretek nélkül, „szakfeladaton” lát el valamely tevékenységet (jellemzően községekben, kis létszámmal ellátott közfeladatok ilyenek, mint pl. védőnői szolgálat, mezőőr, illetve a közfoglalkoztatás). Ez esetben a szakfeladat kiadásai és bevételei (beleértve a személyi juttatásokat is) közvetlenül az önkormányzatnál kerülnek megtervezésre és elszámolásra, a foglalkoztatottak munkáltatója a polgármester lesz.
- Az sem tilos (és jellemzően a kistélepeüléseken merül fel ilyen igény), hogy egyes önkormányzati feladatok ellátását a képviselő testület az önkormányzati hivatal működési körébe utaljon. Arra különös figyelmet kell ugyanakkor fordítani, hogy ilyen esetekben a hivatal nem mint a feladatok „törvényi címzettje” végzi a tevékenységet, hanem úgy, mint az önkormányzat bármely más közszolgáltató költségvetési szerve.

Amennyiben a fentiekkel kapcsolatban további kérdés merül fel, a Nemzetgazdasági Minisztérium kerdesek.ujahat@ngm.gov.hu e-mail címére várja az önkormányzatok megkereséseit.

Forrás: Nemzetgazdasági Minisztérium, Államháztartási Szabályozási Főosztály

Magyarország helyi önkormányzatainak törvényességi felügyeletéről

Az Alaptörvénnyel való összhang megteremtése érdekében 2011. december 19-ei ülésén az Országgyűlés elfogadta a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényt (a továbbiakban: MhÖtv.) Az MhÖtv. bizonyos rendelkezései 2012. január 1-jével hatályba léptek. Így hatályba léptek a helyi önkormányzatok törvényességi ellenőrzését felváltó törvényességi felügyeletre vonatkozó rendelkezések is.

Az új törvényességi felügyeleti rendszer bevezetésével Magyarország csatlakozott azon európai államokhoz – például Franciaország, Hollandia, Ausztria – ahol szintén egy erősebb jogi intézkedésekkel rendelkező törvényességi felügyelet működik.

A magyar önkormányzati rendszer 1990-ben a kontinens egyik legliberálisabb jogi megoldását választotta. A – tizenhét hónapos szünetelési időszaktól eltekintve - 2011. december 31-ig a helyi önkormányzatok tekintetében az állam kizárólag törvényességi ellenőrzési jogot gyakorolhatott.

A törvényességi ellenőrzési rendszer csak azt szolgálta, hogy a helyi önkormányzatok működése – az önkéntes jogkövető magatartásukban bízva – a jogszabályi korlátok között maradjon, azonban igazi kényszerítő erővel nem bírt.

Mindezek mellett a törvényességi ellenőrzést követő alkotmánybírói eljárás lassú, elhúzódó volt.

A jogbiztonság megkövetelte, hogy a helyi önkormányzatok működésének ellenőrzését felváltsa egy, az Alaptörvény által behatárolt korlátok közötti, pontos eljárási határidőket és jogi garanciákat is magába foglaló törvényességi felügyeleti rendszer.

A törvényességi felügyeleti rendszer sarkalatos törvénybe foglalásával mind az önkormányzatok, mind az állami felügyeletet gyakorló fővárosi és megyei kormányhivatalok (a továbbiakban: kormányhivatal) megfelelő biztosítékkal rendelkeznek arra vonatkozóan, hogy a felügyeleti eljárás lefolytatása során az önkormányzatokat megillető alapjogok ne sérülhessenek.

Az új rendelkezések elősegítik az államtól elvárt, hatékony, gyors törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatását, mely a XXI. század közigazgatásában kiemelten fontos. Ezen garanciális rendelkezések nélkül akár az önkormányzati intézmények működtetésében jelentkező probléma is elhúzódhatna, mely veszélyeztetné az állampolgárok számára biztosítandó közszolgáltatások megfelelő ellátását is.

A helyi önkormányzatok működésére vonatkozó törvényességi felügyeleti eljárás során olyan új elemek jelentek meg alkalmazható eszközként, mint a képviselő-testület összehívásának kezdeményezése törvényességi kérdések megtárgyalása érdekében, a jogalkotási kötelezettségét elmulasztó önkormányzat helyett a kormányhivatal – a Kúria jogerős ítélete alapján – pótolja az önkormányzati rendeletet.

A kormányhivatal 2012. január 1-jétől kezdeményezheti a törvényszéknél a határozathozatali, illetve feladat-ellátási kötelezettségét elmulasztó önkormányzat kötelezését a határozat meghozatalára, illetve a feladat ellátására.

Szintén új eleme a törvényességi felügyeleti rendszernek a törvényességi felügyeleti bírság intézményének bevezetése, mellyel a kormányhivatalok intézkedési jogosultságai bővülnek az önkéntes jogkövető magatartást nem tanúsító, a jogszabályoknak nem megfelelően működő önkormányzatokkal szemben.

Az Alaptörvénynek megfelelően a jövőben a jogszabályokat sértő önkormányzati rendeletek Alkotmánybíróság általi felülvizsgálatának kizárólagossága megszűnik. Csak és kizárólag az Alaptörvényt sértő önkormányzati rendeletek esetében lehet – a Kormányon keresztül – indítványozni az Alkotmánybírósági eljárását.

Amennyiben az önkormányzat rendelete más jogszabályt sért, a Kúriánál kezdeményezhető az önkormányzati rendelet jogszabállyal való összhangjának felülvizsgálata.

Ezek a rendelkezések szintén az eljárások ésszerű határidőben történő lefolytatását segítik elő azzal, hogy a törvényességi felügyeleti eljárás során az önkormányzatok alapjogainak biztosítása érdekében a bírósági eljárás kezdeményezése rendelkezésre áll.

A törvényességi felügyeleti eljárás szabályait az Mhőtv. tartalmazza. Az eljárás részletes szabályait az Mhőtv.-ben kapott felhatalmazás alapján a Kormány végrehajtási rendeletében fogja szabályozni. Továbbá várható annak a közigazgatási és igazságügyi miniszteri rendeletnek a közeljövőben való megjelenése, mely a helyi önkormányzatok rendeleteinek és jegyzőkönyveinek felterjesztését szabályozza.

Forrás: Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Területi Közigazgatásért és Választásokért Felelős Államtitkár

Megkezdődött a járások kialakításának előkészítése

A Kormány célja olyan modern kori járások kialakítása, melyek hozzájárulnak a mai közigazgatásnál alacsonyabb társadalmi költséggel működő rendszer létrejöttéhez. A járások kialakítása a közigazgatás átfogó, a közjót szolgáló átalakításának, a Jó Állam kialakításának egyik eleme. A Kormány által megfogalmazottak szerint a járások az államigazgatás legalsóbb területi szintjét jelentő egységek, melyek az államigazgatási tevékenységek, szolgáltatások döntő többségét minden magyarországi állampolgár számára elérhető közelségben és magas minőségben biztosítják.

Jársók kialakításánál érvényesíteni kívánt cél a területi államigazgatás újjászervezése kiemelkedő elemének megvalósítása, az államigazgatási feladatok államigazgatási területi szervekhez telepítése, az államigazgatás járási szintű szerveinek integrálása, valamint az identitásra, a közösségépítésre, a településszerkezeti adottságokra és a szakmai teljesítőképességre alapozott, hosszú távon stabil járás létrehozása.

A járási rendszer kialakítása szakmai megalapozása érdekében kutatóintézeti szakmai tanulmány készült. A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) a járások számára vonatkozó javaslat kialakítása kapcsán figyelembe vette a kutatói javaslatokat, valamint az előzetesen lefolytatott egyeztetéseket is. Ezekre alapozva alakult ki a KIM, mint járások előkészítéséért felelős szaktárcának a fővárosi és megyei kormányhivatalokkal egyeztetett javaslata, amely közzétételre került a kormány.hu oldalon 2012. január 10-én.

Az előkészítést követően a járások kialakításának koncepcionális elveiről a Kormány az 1299/2011. (IX. 1.) Korm. határozatával (a továbbiakban: Korm. határozat) döntött. Mindezek alapján a Kormány szükségesnek tartja a járás, mint az állam szervezetének legalacsonyabb szintű területi és szervezeti egységének a kialakítását a hatékonyabb, költségtakarékosabb és ügyfélközpontú területi közigazgatás megteremtése érdekében. A kialakítás alapelvei:

- gyors és könnyű hozzáférés biztosítása az államigazgatási szolgáltatásokhoz
- a létező ügyintézési helyszínek megőrzése
- a területi államigazgatási szervek illetékességi területeinek járási alapú rendezése
- a megyék határainak megőrzése.

Budapest főváros tekintetében mindenképpen javasolt több járás és járási hivatal kialakítása, amelynek alapja – a kialakult társadalmi, igazgatási kapcsolatokra figyelemmel – a kerületeknek kell lenniük.

A járási koncepció alapján 168 járás és a fővárosban 7 körzeti hivatal kialakítását tervezi a Kormány. A járási koncepció társadalmi egyeztetése lezajlott, 2012. január 29-éig volt lehetőség a javaslatok megküldésére. Ezt követően a KIM Területi Közigazgatásért és Választásokért Felelős Államtitkársága 2012. február 10-éig dolgozta fel a beérkezett javaslatokat. A társadalmi egyeztetés során megküldött javaslatok feldolgozását ismételt széleskörű szakmai egyeztetés követi a fővárosi és megyei kormányhivatalok bevonásával.

A járások és járási (fővárosi körzeti) kormányhivatalok (továbbiakban: járási kormányhivatal) a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti egységeiként kerülnek felállításra 2013. január 1-jével. A járási kormányhivatalok legfontosabb feladata a megyei szintnél alacsonyabb szinten intézendő államigazgatási feladatok ellátása lesz. Ennek alapján a járási kormányhivatalokhoz kerülnek

- a jegyző - kivételesen a polgármester, illetve a polgármesteri hivatal ügyintézője - hatáskörébe tartozó államigazgatási ügyek;
- a megyei kormányhivatalok szakigazgatási szervei kistérségi kirendeltségeinek, ügyfélszolgálatainak, irodáinak feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek.

Mindemellett fontos kiemelni a Kormányablakok szerepét. A Kormányablakok hálózatának kialakítása alapvetően a meglévő okmányirodák bázisán valósul meg ezzel erősítve a már hatékonyan működő, állampolgár közeli államigazgatási helyszínek számát. Miután a Kormányablakok a járási kormányhivatal részeit fogják képezni, így nem szükséges, hogy az államigazgatási ügyek hatékony intézéséhez minden település járásszékhelyként kerüljön kijelölésre, ugyanakkor biztosítható a Kormányablakon keresztül az állami szervek megjelenése a településeken.

Budapest, 2012. február 10.

Forrás: Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Területi Közigazgatásért és Választásokért Felelős Államtitkár

Tisztelt Olvasó!

A megújulás jegyében az eddig megszokott formától, eltérő bontásban jelenítjük meg a helyhatóságok számára kiemelten fontos új jogszabályokat. E rovatban figyelemfelhívó jelleggel kerülnek felsorolásra a Hírlevél megjelenése közötti időszakban elfogadott új, illetve módosító jogszabályok. A rendelkezéseket a könnyebb átláthatóság érdekében ágazatonként jelenítjük meg, feltüntetve az adott ágazatban született jogszabály számát, címét, a Magyar Közlöny érintett számához navigáló linket ([az oldalszámra kattintva](#)), valamint a hatálybalépését. Szerkesztőségünk bízik abban, hogy a jogszabályfigyelő rovatának újragondolt formája elnyeri tetszésüket és továbbra is hasznos iránymutatóként szolgál Olvasóink számára.

Belügyi ágazat

2011. évi CLXV. törvény a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól

Hatályba lépés időpontja:

Magyar Közlönyben való megjelenés

2012. február 1.

[2011. évi 144. szám](#), 34 395. oldal

2011. évi CLXXIV. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények, valamint a miniszteri hatósági hatáskörök felülvizsgálatával összefüggő egyes törvények módosításáról

Hatályba lépés időpontja:

Magyar Közlönyben való megjelenés

2011. december 22. és utána több időpontban

[2011. évi 151. szám](#), 37 537. oldal

2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól

Hatályba lépés időpontja:

Magyar Közlönyben való megjelenés

2011. december 20. és utána több időpontban

[2011. évi 154. szám](#), 37 866. oldal

2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól

Hatályba lépés időpontja:

Magyar Közlönyben való megjelenés

2012. január 1. és utána több időpontban

[2011. évi 161. szám](#), 39 436. oldal

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 9. és 2012. április 15.	2012. évi 2. szám , 317. oldal

258/2011. (XII. 7.) Korm. rendelet a megyei intézményfenntartó központokról, valamint a megyei önkormányzatok konszolidációjával, a megyei önkormányzati intézmények és a Fővárosi Önkormányzat egészségügyi intézményeinek átvételével összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 8. és 2012. január 1.	2011. évi 146. szám , 34 632. oldal

48/2011. (XII. 15.) BM rendelet az önkormányzati tűzoltóság legkisebb létszámáról, létesítményei és felszerelése minimális mennyiségéről, minőségéről és a szolgálat ellátásáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 152. szám , 37 749. oldal

58/2011. (XII. 23.) BM rendelet a hátrányos helyzetű önkormányzatok kiegészítő támogatásáról	
Hatályba lépés	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 24.	2011. évi 159. szám , 38 985. oldal

62/2011. (XII. 29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 163. szám , 40 185. oldal

2/2012.(III. 1.) BM rendelet a települési önkormányzatok és a többcélú kistérségi társulások létszámcsoökkentési döntéseivel kapcsolatos egyszeri költségvetési támogatás igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának és elszámolásának részletes feltételeiről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 2.	2012. évi 25. szám , 5 348. oldal

3/2012. (III. 1.) BM rendelet a megyei önkormányzati tartalékról, és az önhibájukon kívül hátrányos helyzetben lévő önkormányzatok 2012. évi támogatásáról	
--	--

Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 2.	2012. évi 25. szám , 5 359. oldal

4/2012. (III. 1.) BM rendelet az önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztésekhez kapcsolódó támogatások igénybevételének részletes szabályairól	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 2.	2012. évi 25. szám , 5 374. oldal

5/2012. (III. 1.) BM rendelet az önkormányzati felzárkóztatási támogatás igénybevételének részletes feltételeiről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 2.	2012. évi 25. szám , 5 384. oldal

6/2012. (III. 1.) BM rendelet az önkormányzatok és társulásaik európai uniós fejlesztési pályázatai saját forrás kiegészítése 2012. évi támogatásának rendjéről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 6. és 2012. december 31.	2012. évi 25. szám , 5 398. oldal

Egészség- és nyugdíj-biztosítási ágazat

2011. évi CLXVII. törvény a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1. és 2013. január 1.	2011. évi 148. szám , 37 320. oldal

2011. évi XLI. törvény a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 48. szám , 10939. oldal

Építésügyi és területfejlesztési ágazat

2011. évi CXCVIII. törvény a területfejlesztéssel és a területrendezéssel összefüggő egyes törvények módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés

2011. december 31. és 2012. január 1.	2011. évi 164. szám , 40 611. oldal
---------------------------------------	---

306/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet az építési beruházások közbeszerzésének részletes szabályairól	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 158. szám , 38 763. oldal

Igazságügyi ágazat

2011. évi CLXI. törvény a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 3. és utána több időpontban	2011. évi 143. szám , 34 046. oldal

314/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet a bírósági szervezet átalakításával összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 31. és 2012. január 1.	2011. évi 159. szám , 28 979. oldal

338/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet a Nemzeti Jogszabálytárról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1. és 2013. január 1.	2011. évi 163. szám , 40 069. oldal

36/2011. (XII. 23.) KIM rendelet az Önálló vállalkozók tevékenységi jegyzéke bevezetéséről és alkalmazásáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 158. szám , 38 827. oldal

43/2011. (XII. 31.) KIM rendelet a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 166. szám , 42 046. oldal

8/2012. (II. 22.) KIM rendelet a közigazgatási és igazságügyi miniszter Nemzetiségi Tanulmányi Ösztöndíjáról szóló 31/2011. (VI. 30.) NFM rendelet módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. február 23. és 2012. szeptember 1.	2012. évi 20. szám , 1 428. oldal

6/2012. (II. 21.) KIM rendelet a választójoggal nem rendelkező személyek nyilvántartásának vezetéséről szóló 32/1996. (XII. 22.) BM rendelet módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2012. évi 19. szám , 1 171. oldal

Közlekedési, hírközlési, vízügyi ágazat

2011. évi CCIX. törvény a víziközmű-szolgáltatásról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 31. 23.00 óra és utána több időpontban	2011. évi 166. szám , 41 670. oldal

300/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet a vízügyi igazgatási szervek irányításának átalakításával összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 23. és 2012. január 1.	2011. évi 157. szám , 38 553. oldal

12/2012. (II. 27.) NFM rendelet a közforgalmú, közútpótló folyami révek, kompok és az azokhoz szükséges parti létesítmények, kiszolgáló utak fenntartási, felújítási, valamint új eszköz beszerzési támogatása igénybevételének részletes szabályairól szóló 31/2011. (VI. 30.) NFM rendelet módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. február 28.	2012. évi 22. szám , 1 802. oldal

Mezőgazdasági és vidékfejlesztési ágazat

24/2012. (II. 29.) Korm. rendelet a fővárosi és megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek kijelöléséről szóló 328/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 15.	2012. évi 24. szám , 5160. oldal

116/2011. (XII. 14.) VM rendelet a 2012. évi óvoda-, iskolatej program szabályozásáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 15.	2011. évi 151. szám , 37 713. oldal

Munkaügyi ágazat

2011. évi CXCV. törvény a közszolgálati tisztviselőkről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 1. és utána több időpontban	2011. évi 164. szám , 40 622. oldal

2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. július 1.	2012. évi 2. szám , 257. oldal

2012. évi V. törvény a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvénnyel összefüggő átmeneti, módosuló és hatályát veszítő szabályokról, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. február 29. és utána több időpontban	2012. évi 23. szám , 1 771. oldal

273/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet a munkavédelmi bírság mértékére és kiszabására vonatkozó részletes szabályokról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 155. szám , 37 962. oldal

299/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet a munkabérek nettó értékének megőrzéséhez szükséges munkabéremelés 2012. évi elvárt mértékéről és a béren kívüli juttatás ennek keretében figyelembe vehető mértékéről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 30.	2011. évi 157. szám , 38 550. oldal

29/2012. (III. 7.) Korm. rendelet a közszolgálati tisztviselők képesítési előírásairól	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 10.	2012. évi 27. szám , 5 960. oldal

30/2012. (III. 7.) Korm. rendelet a közszolgálati tisztviselők munka- és pihenőidejéről, az igazgatási szünetről, a közszolgálati tisztviselőt és a munkáltatót terhelő egyes kötelezettségekről, valamint a távmunkavégzésről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 10.	2012. évi 27. szám , 5 997. oldal

31/2012. (III. 7.) Korm. rendelet a közszolgálati tisztviselőkkel szembeni fegyelmi eljárásról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 10.	2012. évi 27. szám , 6 001. oldal

42/2011. (XII. 2.) NGM rendelet a megyei (fővárosi) munkaügyi központok illetékességéről, valamint a felnőttképzési tevékenység megkezdésének és folytatásának részletes szabályairól szóló 2/2010. (II. 16.) SZMM rendelet módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 5. és 2012. január 1.	2011. évi 143. szám , 34 204. oldal

Oktatási és közművelődési ágazat

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1. és utána több időpontban	2011. évi 62. szám , 39 622. oldal

14/2012. (III. 6.) NEFMI rendelet az előadó-művészeti szervezetek és az előadó-művészeti érdekképviseleti szervezetek működésével kapcsolatos hatósági eljárások és adatszolgáltatások részletes szabályairól	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 9.	2012. évi 26. szám , 39 622. oldal

Pénzügyi ágazat

2011. évi CLXXXVIII. törvény Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 161. szám , 39 268. oldal

2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 31. és utána több időpontban	2011. évi 164. szám , 40 413. oldal

2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 31. és utána több időpontban	2011. évi 164. szám , 40478. oldal

310/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 158. szám , 38 794. oldal

341/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet az otthonteremtési kamattámogatásról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
Az Európai Bizottság jóváhagyó határozatának meghozatalát követő 15. nap	2011. évi 163. szám , 40 073. oldal

368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 166. szám , 41 709. oldal

369/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartás szervezetei beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet,	
---	--

valamint a kincstári elszámolások beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 240/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 166. szám , 41796. oldal

370/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1. és 2012. július 1.	2011. évi 166. szám , 41 825. oldal

20/2012. (II. 22.) Korm. rendelet a költségvetési szerveknél és az egyházak közcélú tevékenységet folytató intézményeinél foglalkoztatottak 2012. évi kompenzációjáról szóló 371/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 1.	2012. évi 20. szám , 1 410. oldal

26/2012. (III. 6.) Korm. rendelet az otthonteremtési kamattámogatásról szóló 341/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 6.	2012. évi 26. szám , 5 802. oldal

28/2012. (III. 6.) Korm. rendelet a nemzetiségi célú előirányzatokból nyújtott támogatások feltételrendszeréről és elszámolásának rendjéről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 7. és 2013. január 1.	2012. évi 26. szám , 5 806. oldal

54/2011. (XII. 29.) NGM rendelet az egyes adózási tárgyú pénzügyminiszteri rendelvek	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1. és utána több időpontban	2011. évi 163. szám , 40 239. oldal

1/2012. (I. 26.) NGM rendelet a rendezett munkaügyi kapcsolatok feltételeiről és igazolásának módjáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés

2012. január 27.	2012. évi 9. szám , 549. oldal
------------------	--

5/2012. (III. 1.) NGM rendelet az elemi költségvetésről	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 2.	2012. évi 25. szám , 5 435. oldal

6/2012. (III. 1.) NGM rendelet a törzskönyvi nyilvántartásról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 2.	2012. évi 23. szám , 5 756. oldal

Szociális és gyámügyi ágazat

321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 1.	2011. évi 160. szám , 39 222. oldal

329/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények ágazati azonosítójáról és országos nyilvántartásáról szóló 226/2006. (XI. 20.) Korm. rendelet módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 162. szám , 39 807. oldal

330/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet egyes kormányrendeletek szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatásokkal összefüggő módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 31. és 2012. január 1.	2011. évi 162. szám , 39 811. oldal

331/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet egyes kormányrendeleteknek a pénzügyi és természetbeni szociális ellátásokkal összefüggő módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2011. december 31. és 2012. január 1.	2011. évi 162. szám , 39 818. oldal

332/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 162. szám , 39 839. oldal

334/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendeletnek a családi pótlék intézményi felhasználásával kapcsolatos módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 162. szám , 39 852. oldal

21/2012. (II. 29.) Korm. rendelet egyes gyermekvédelmi és családtámogatási tárgyú kormányrendeletek módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. március 3.	2012. évi 24. szám , 5104. oldal

77/2011. (XII. 30.) NEFMI rendelet egyes gyermekvédelmi tárgyú miniszteri rendeleteknek a családi pótlék felhasználásával, valamint a gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatásokkal összefüggő módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 165. szám , 41 422. oldal

78/2011. (XII. 30.) NEFMI rendelet egyes szociális tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról	
Hatályba lépés időpontja:	Magyar Közlönyben való megjelenés
2012. január 1.	2011. évi 165. szám , 41 433. oldal

Összeállította: Belügyminisztérium, Önkormányzati Feladatok Főosztálya

A képviselő-testület és szervei meghatározott határidőhöz kapcsolódó egyes feladatai

Éves és féléves elemi költségvetési beszámolót kötelesek készíteni	
Határidő: február 28. és július 31.	Kötelezett: képviselő-testület

Gyakoriság: évente	249/2000. (XII. 24.) Korm. rend. 10. § (1)
--------------------	--

Éves és féléves elemi költségvetési beszámolt nyújt be a Kincstár területi szerveihez	
Határidő: tíz naptári napon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	249/2000. (XII. 24.) Korm. rend. 10. § (5) (5a)

Egyszerűsített éves költségvetési beszámolót terjeszt a testület elé	
Határidő: tárgyévet követő április 30-áig	Kötelezett: jegyző
Gyakoriság: évente	249/2000. (XII. 24.) Korm. rend. 10. § (7)

Egyszerűsített éves költségvetési tesz közzé és küld a Kincstárnak	
Határidő: tárgyévet követő június 30.	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	249/2000. (XII. 24.) Korm. rend. 10. § (7)

Lemondhat a normatív hozzájárulásról, támogatásról	
Határidő: április 30., július 31. és október 15.	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	368/2011. (XII. 31.) Korm. rend. 101. § (4) a)

Pótlólagos normatív hozzájárulást, támogatást igényelhet	
Határidő: július 31.	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	368/2011. (XII. 31.) Korm. rend. 101. § (4) b)

Pótlólagos normatív hozzájárulást, támogatást igényelhet	
Határidő: július 31.	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	368/2011. (XII. 31.) Korm. rend. 101. § (4) b)

Feladat-, illetve intézményátadáskor normatív hozzájárulást, támogatást igényelhet	
Határidő: átvételt megelőző hónap 5. napjáig, a tárgyévre vonatkozóan legkésőbb november 5-éig	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	368/2011. (XII. 31.) Korm. rend. 101. § (8)

Át kell adnia a tűzoltósági feladatokat elvégzéséhez szükséges vagyonukat	
---	--

Határidő: 2012. január 1. fordulónappal	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti	2011. évi CXXVIII. tv. 84. § (3)

Időközi költségvetési jelentést küld a Kincstárnak	
Határidő: április 20., július 20., október 20. és a költségvetési évet követő év január 20.	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	368/2011. (XII. 31.) Korm. rend. 169. § (2)

Köteles értesíteni a Kincstárt adósságrendezési eljárás megindításáról, illetve az erre irányuló kezdeményezés elutasításáról	
Határidő: három napon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti tudomására jutástól	368/2011. (XII. 31.) Korm. rend. 142. § (3)

Elszámol az igénybe vett hozzájárulásokkal, támogatásokkal	
Határidő: költségvetési év végét követően	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	2011. évi CXCV. tv. 57. § (3)

Költségvetési koncepciót nyújt be a képviselő-testületnek	
Határidő: november 30., választás évében december 15.	Kötelezett: polgármester
Gyakoriság: évente	2011. évi CXCV. tv. 24. § (1)

Költségvetési rendelettervezetet nyújt be a képviselő-testületnek	
Határidő: központi költségvetésről szóló törvény kihirdetését követő negyvenötödik napig	Kötelezett: polgármester
Gyakoriság: évente	2011. évi CXCV. tv. 24. § (2)

Tájékoztatja írásban a képviselő-testületet helyi önkormányzat gazdálkodásának helyzetéről.	
Határidő: szeptember 15. és a költségvetési koncepció ismertetésekor	Kötelezett: polgármester
Gyakoriság: évente	2011. évi CXCV. tv. 87. § (1)

Zárszámadási rendelettervezetet nyújt be a képviselő-testületnek	
Határidő: központi költségvetésről szóló törvény kihirdetését követő negyvenötödik napig	Kötelezett: polgármester
Gyakoriság: évente	2011. évi CXCV. tv. 91. § (1)

Rendeletben köteles megjelölni a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonként forgalomképtelen törzsvagyont	
Határidő: hatvan napon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti 2011. december 31.-től	2011. évi CXCVI. tv. 18. § (1)

Ha nemzeti vagyonnak 2011. december 31-éig kötött szerződés alapján a használója köteles feltárni a tulajdonosi szerkezetét	
Határidő: 2012. december 31-éig	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti	2011. évi CXCVI. tv. 18. § (1)

Ha nem átlátható szervezetnek megfelelő gazdálkodó szervezetben társasági részesedéssel rendelkezik, felülvizsgálja és kezdeményezi a gazdálkodó szervezet tulajdonosi szerkezetének az átlátható szervezetre vonatkozó előírásainak megfelelő átalakítását	
Határidő: 2012. december 31.	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti	2011. évi CXCVI. tv. 18. § (4)

Pályázatot ír ki a jegyzői, főjegyzői állás betöltésére	
Határidő: harminc napon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti, jogviszony megszűnését követően	2011. évi CXCVI. tv. 247. § (5)

Köteles érdemi választ adni a szülői, és egyéb szervezet javaslatára	
Határidő: tizenötödik napt követő első ülésen	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti	2011. évi CXCVI. tv. 39. § (1)

Köteles érdemi választ adni nemzetiségi önkormányzat kezdeményezésére	
Határidő: hatvan nap	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXIX. tv. 79. § (1)

Biztosítja a rendeltetésszerű helyiséghasználatot nemzetiségi önkormányzat számára	
Határidő: harminc napon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: alakuló ülést követően	2011. évi CLXXIX. tv. 80. § (2)

Megállapodást köt a helyi nemzetiségi önkormányzattal a helyiséghasználatra és a további feltételek biztosítására	
---	--

Határidő: harminc napon belül	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: alakuló ülést követően	2011. évi CLXXIX. tv. 80. § (2)

Felül kell vizsgálnia a helyi nemzetiségi önkormányzattal kötött megállapodást	
Határidő: január 31.	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	2011. évi CLXXIX. tv. 80. § (2)

Felül kell vizsgálnia a helyi nemzetiségi önkormányzattal kötött megállapodást	
Határidő: január 31.	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: évente	2011. évi CLXXIX. tv. 80. § (2)

Szervezeti és működési szabályzatában rögzíti a nemzetiségi önkormányzattal kötött megállapodás szerinti működési feltételeket a megállapodás megkötését, módosítását követő harminc napon belül	
Határidő: harminc napon belül	Kötelezett: képviselő-testület nemzetiségi önkormányzattal
Gyakoriság: megállapodás megkötése	2011. évi CLXXIX. tv. 80. § (2)

Közmeghallgatást tart	
Határidő: szervezeti és működési szabályzatban szabályozott rendben	Kötelezett: települési nemzetiségi önkormányzat testülete
Gyakoriság: évente	2011. évi CLXXIX. tv. 97. §

2013. január 1-jét megelőzően megszűnő települési és területi nemzetiségi önkormányzat kezelésébe került vagyont átadja a kormányhivatalnak	
Határidő: 2013. március 1.	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti	2011. évi CLXXIX. tv. 97. §

Nemzetiségi önkormányzatot meg nem illető támogatásokról értesíti a Támogatót, a kormányhivatalt és a Kincstárt, valamint egyidejűleg intézkedik a kiutalt támogatásoknak a Kincstár részére történő visszafizetéséről	
Határidő: 2013. március 1.	Kötelezett: jegyző
Gyakoriság: eredménytelen időközi választást követően	28/2012. (III. 6.) Korm. rend. 2. § (7)

Törzskönyvi bejelentést, adatváltozást teljesít a kincstárnak	
Határidő: nyolc nap	Kötelezett: képviselő-testület

Gyakoriság: adatváltozást követően	6/2012. (III. 1.) NGM rend. 5. §
------------------------------------	----------------------------------

Általa elfogadott helyi esélyegyenlőségi programot megküldi a Türr István Képző és Kutató Intézet számára

Határidő: haladéktalanul	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti	321/2011. (XII. 27.) Korm. rend. 3. §

Köteles hatályon kívül helyezni az önkormányzati rendeletekben meghatározott szabálysértési rendelkezéseket

Határidő: 2012. május 31.	Kötelezett: képviselő-testület
Gyakoriság: eseti	2012. évi II. tv. 254. § (2)

Összeállította: Belügyminisztérium, Önkormányzati Feladatok Főosztálya

JOGÉRTELMEZÉS ÉS JOGALKALMAZÁS

Az alapvető jogok biztosának jelentése

A Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának állásfoglalása a közterületi rendezvények és a közterületek egyéb szabadidős használatának követelményeiről

I. A vizsgálat indokai és lényege:

A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa (Biztos) elsődlegesen egyedi panaszok, egyedi ügyek kivizsgálására és megoldására hivatott. Az egyedi ügyek hibáinak, visszasságainak feltárása azonban önmagában nem jelent megoldást, ha maga a rendszerprobléma, tipikusan a helytelen jogi szabályozás, téves hatósági gyakorlat, illetve tisztázatlan koncepcionális kérdések változatlanul maradnak. Ezek megfelelő kezelése nélkül – akár tömegesen, illetve igen súlyos ökológiai, társadalmi károk bekövetkezésével – megismétlődhetnek az egyedi visszasságok.

Közismert a zaj, és következményében a pihenés hiányának egészségre gyakorolt hatása, amely jelentős mértékben negatívan befolyásolja az érintettek általános egészségi (fizikai és mentális) állapotát.

A Biztoshoz sok panasz érkezik zajterhelés miatt. A számos zajforrás és zajkonfliktus-típus között – sajátosságainál fogva – külön vizsgálandó a közterületi rendezvények által okozott zajterhelés. A közterületi rendezvények összességében – nagy számuk és hatásaik miatt – a lakosság meglehetősen nagy részét érintik. A rendezvények (elsősorban koncertek) elsődlegesen zajkibocsátásuk miatt jelentenek környezeti konfliktust, amit tovább súlyosbíthat a járulékos forgalomnövekedés, bűzterhelés, az esetlegesen nem megfelelően kezelt hulladékok, sőt még közegészségügyi szempontból is merülhet fel probléma (megfelelő számú mobil illemhely biztosításának, illetve használatának hiányában). Különösen súlyos az érintettség azokon a területeken, ahol rendszeresen tartanak ilyen rendezvényeket. További konfliktusként jelentkezik, hogy a nagyvárosi, belvárosi helyszíneken túl az elsődlegesen pihenésre szolgáló üdülőterületeken is nagy számban tartanak ilyen rendezvényeket.

A közterületi rendezvényekkel, fesztiválokkal kapcsolatosan 2008. és 2011. között az Irodánkhoz számos panasz érkezett. A panaszok és az egyedi vizsgálatok során egyértelművé vált, hogy az egyedi visszasságok a szabályozás hiányára, illetve nem megfelelő voltára vezethetők vissza. Mindezek alapján hivatalból átfogó vizsgálatot indítottunk arra vonatkozóan, hogy a közterület használatával járó zavaró mértékű zaj elleni fellépés tekintetében milyen jogszabályi lehetőségek állnak fenn és ezek gyakorlati alkalmazására mennyiben kerül sor.

Átfogó vizsgálatunk megállapításait összegző, a csendes környezet megőrzését és megteremtését biztosító jogi szabályozás megalkotására kiadott JNO-157-54/2010. számú jogalkotási javaslatunk (Az állásfoglalás elérhető a www.jno.hu honlapon). 214-235-ös pontjaiban foglalkozunk a szabadtéri (közterületi) rendezvények zajvédelmi szabályozásának problémakörével. Megállapítjuk, hogy jelenleg nincs központi szintű zajvédelmi tárgyú szabályozás ezekre a tevékenységekre vonatkozóan, ezáltal nincs biztosítva az egészséges környezethez való jog érvényesülése. Vagyis visszasságra vezet az, hogy a központi szabályozás nem terjed ki a közterületi rendezvényekre, hiszen az egészséges környezethez való jog magas szintű érvényesülését ez biztosítaná. JNO-157-24/2010. számú jogalkotási javaslatunkban kezdeményezzük, hogy a jogalkotó koncepciólagosan gondolja újra a közterületi rendezvények szabályozását, teremtsen meg a központi, megfelelő garanciákat biztosító jogi szabályozást.

Jogalkotási javaslat-tervezetünkre adott KmF/239/2/2011. számú válaszlevelében előadta a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM), hogy a közterületi rendezvények azért kerültek ki a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet (Zr.) hatálya alól, mert azok szokásosan alkalmi jellegűek, és a rendszeresen működő túlzott zajnak van bizonyítottan egészségkárosító hatása. A helyi igények tekintetében jóval szenzitívebb települési önkormányzatok által kialakítható szabályozás kellően megfelelő megoldásnak tűnik, így nem támogatja a fent említett központi szabályozás megteremtését.

A jogi szabályozás reménybeli módosítása tehát semmiképpen nem várható rövid időn belül. A visszasságok megelőzése, a környezeti terhelések minimumra csökkentése érdekében ezért nélkülözhetetlen áttekinteni, hogy a jelenlegi jogi helyzetben milyen lehetőségekkel, sőt kötelezettségekkel bírnak az önkormányzatok a közterületi rendezvények szabályozása tekintetében. Mivel a panaszok által érintett rendezvények lényegében azonos – szabályozási és hatósági – problémák miatt vezetnek visszasságra az egészséges környezethez való joggal összefüggésben, ezért általános, valamennyi felmerült problémakört áttekintő vizsgálat lefolytatása volt indokolt.

Minderre figyelemmel a jelen állásfoglalás arra törekszik, hogy egyenként elemezzen minden olyan problémát, jogalkotói, avagy jogalkalmazói bizonytalanságot, amelyek a közterületi rendezvények tekintetében a panaszok kapcsán felmerültek. Az állásfoglalás célja, hogy a vizsgált kérdésekre egyértelmű iránymutatást adjon, s így általános ajánlással segítse az önkormányzatokat és a lakosságot az egészséges környezethez való jog érvényesítésében.

Állásfoglalásunk tervezetét előzetes véleménykérés céljával megküldtük többek között a feladatkörükben érintett minisztériumoknak, az egyedi vizsgálatainkkal érintett önkormányzatoknak, hatósági szerveknek, valamint a tárgykörben panasszal élt beadványozóinknak. A jelen állásfoglalás kiadásáig beérkezett észrevételek figyelembe vételével került sor állásfoglalásunk véglegesítésére.

II. A hatáskör megalapozása

Az Alkotmány 18. §-a szerint a Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez. A 70/D. § (1) és (2) bekezdései szerint a Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez. Ezt a jogot

a Magyar Köztársaság egyebek mellett az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (Obtv.) 27/A. § (1) bekezdése alapján a Biztos figyelemmel kíséri, értékeli és ellenőrzi azon jogszabályi rendelkezések érvényesülését, amelyek biztosítják a környezet és a természet állapotának fenntarthatóságát és javítását. Feladata a mindezekkel kapcsolatban tudomására jutott visszasságok kivizsgálása vagy kivizsgáltatása, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedések kezdeményezése.

III. Jogi elemzés

1. Az önkormányzat köteles kifejezetten a zaj tekintetében helyi szabályozást alkotni a közterületi rendezvényekre, és a közterületek nem eseti, huzamosabb idejű használatba adására is

Felmerülhet a kérdés, szükséges-e egyáltalán a közterületi rendezvényekre vonatkozó külön szabályozás.

A közterületi rendezvényekre hatálya nem terjed ki a Zr. 1. § (2) bekezdés a) pontja alapján. Ezen túlmenően sem ismerünk olyan környezetvédelmi, közegészségügyi, rendészeti stb. jogszabályt, amely a közterületi rendezvények és a környezetükben lakók, tartózkodók jogviszonyát, illetőleg utóbbiak egészséges környezethez való jogának érvényesítését érdemben szabályozná.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) 16. § (1) bekezdése szerint a képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot. (Az önkormányzatokról szóló szabályozás nagy valószínűséggel sarkalatos kérdésekben módosulni fog, ugyanakkor az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkot. (3) Az önkormányzati rendelet más jogszabállyal nem lehet ellentétes.)

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt.) 46. § (1) bekezdés c) pontja szerint a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz.

A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköréről 1991. évi XX. törvény 85. § (1) bekezdés e) pontja szerint a települési önkormányzat képviselő-testületének feladat- és hatáskörébe tartozik a helyi zaj- és rezgésvédelmi szabályok megállapítása, ebben a körben az önkormányzat jogosult a lakosság nyugalma biztosító helyi zaj- és rezgésvédelmi szabályok megállapítására.

A közterületi rendezvények jelentős környezeti hatásokkal, elsődlegesen zajterheléssel járnak. Ebből következően meg kell határozni azon feltételeket, amelyek a környezeti terheléseket a lehető legalacsonyabbra szorítják. Ilyen feltételek, előírások hiányában a környezeti terhelések, konfliktusok nem kezelhetőek, a megelőzésre, ellenőrzésre és szankcionálásra nincs lehetőség. A jogállamiságból fakadóan továbbá ezen követelményeket általánosan kötelező normában, jogszabályban kell meghatározni, nem lehet a környezeti érdekek védelmét eseti, polgári jogi megállapodások tartalmától függővé tenni.

Az Alkotmány 18. § és 70/D. §-ában deklarált egészséges környezethez való jog értelmezését az Alkotmánybíróság a jelentősége folytán alaphatározatként értékelhető 28/1994. (V. 20.) AB határozatában, valamint az arra épülő későbbi határozataiban végezte el. Ezen

alaphatározatában a testület rámutatott arra, hogy „a környezethez való jog valójában az élethez való jog objektív, intézményvédelmi oldalának egyik része”, s ehhez kapcsolódva „az Alkotmányban biztosított környezethez való jog a környezet védelmére és az élet természeti alapjának fenntartására vonatkozó állami köteleességet jelenti. Az egészséges környezethez való jog az emberi élethez való jog érvényesülésének fizikai feltételeit biztosítja.

Az Alkotmánybíróság határozatából következően az egészséges környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére, beleértve a környezet elért védelme korlátozhatóságának feltételeit is. Az egészséges környezethez való jog jogalkotással való védelmének tehát különös, más jogokéhoz képest fokozottan szigorú voltát követeli meg.

Az Alkotmánybíróság az állam felelősségét hangsúlyozta, amiből egyértelműen következik, hogy az intézményvédelmi kötelezettség az önkormányzatokra, mint a helyi közhatalom gyakorlóira is kiterjed.

A 2012. január 1-jén hatályba lépő Alaptörvény XXI. cikke az egészséges környezethez való alapjogot az Alkotmány 18. §-ával azonos módon szabályozza, így az Alkotmánybíróságnak az egészséges környezethez való jog alkotmányos szabályaiból levezetett jogelvei az Alaptörvény hatálybalépését követően is változatlanul irányadók, azokat a további jogalkotás során is figyelembe kell venni.

A fentieket összefoglalva megállapítható, hogy a jelenlegi jogszabályi környezetben a helyi önkormányzatok hatáskörébe tartozik a közterületi rendezvények szabályozása. **A fentiekből ugyanakkor az is következik, hogy az önkormányzat számára nem csupán lehetőség a közterületi rendezvényekre vonatkozó részletes szabályozás kialakítása, hanem az Alkotmány 18. §-ában, valamint 70/D. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel (egészséges környezethez való jog, valamint a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jog), alkotmányos jogokkal összefüggő visszasságot okoz, ha az önkormányzat nem fekteti le a közterületi rendezvény(ek) megtartásának környezetvédelmi szabályait.**

Felhívjuk továbbá a figyelmet arra, hogy a szabályozásnak kellően részletesnek kell lennie. Nem elegendő tehát néhány, pl. a hangosító berendezésekre vonatkozó rendelkezés, hanem arra kell figyelemmel lenni, hogy a közterületi rendezvények számos sajátosságot mutatnak, így külön zajforrástípusként, külön szabályozást kell a vonatkozásukban teremteni. Ennek követelményeit a jelen állásfoglalás későbbi címeiben mutatjuk be.

Az állásfoglalás számos tekintetben irányadó a közterületek huzamosabb idejű használatára is, vagyis nem csak az eseti, alkalmi rendezvényekre. **Így a különböző szórakozóhelyek által igénybevett közterületekre, az ilyen szabadidős zajforrások működésére is értelemszerűen alkalmazandók a jelen állásfoglalásban megfogalmazott követelmények, különösen is a hatósági ügyként való szabályozás, a helyi rendeletek további szükséges tartalma, az ellenőrzés és a szankcionálás lehetőségeit illetően.**

Külön hangsúlyozandó végül a nem közterületen, de annak sajátosságaival bíró, a közterületekre illetőleg a környező magánterületekre jelentős hatást gyakorló rendezvények szabályozásának szükségessége. A magánterületen rendezett, de szintén jelentős tömeget vonzó, nagy zajjal, kihangosítással, szervezett programmal megvalósuló, és részben vagy egészben a nagy nyilvánosság számára hirdetett rendezvények vonatkozásában ugyancsak hathatós védelmet jelent, ha az önkormányzat helyi szabályokat alkot a környezet-terhelések megelőzése végett. A jelen állásfoglalás egyes részei így értelemszerűen irányadóak az ilyen rendezvények tekintetében is.

2. A közterületi rendezvényekhez fűződő érdekek nem vezethetnek az egészséges környezethez való jog sérelméhez

Egy közterületi rendezvény megtartásához gazdasági érdeke fűződhet az érintett önkormányzatnak és a helyi vállalkozóknak is. A rendezvények révén ismertté válik a település, nő a vendégforgalom, ezzel a vállalkozások és az önkormányzat (adó)bevételei is. Ugyancsak fontos ezen rendezvények kulturális értéke, illetve a lakosság jelentős része kifejezetten kedveli a kikapcsolódás ezen formáját, jelentős tömegek vesznek részt az ilyen programokon.

A közösségi tereken megvalósuló kulturált szórakozás és kikapcsolódás lehetősége – mint a pihenésnek és a közösségi élményeknek is egyik módja – fontos és biztosítani kell annak feltételeit. A közterületi rendezvények, fesztiválok fontosak lehetnek az ország számára is, gazdasági, kulturális és egyéb szempontokból. Nem csak a polgári jog, hanem a közigazgatási jog területén is alapvető szabály, hogy a társadalmi együttélés során bizonyos mértékű zavarást mindenki köteles elviselni. Ráadásul, egy-egy előre ismert és nagy jelentőségű rendezvény esetén a lakosság is felkészülhet, illetve igazodhat a várható zavaró hatásokhoz – főként ha azok egyszeriek, illetve az év csak néhány napját érintik (JNO 157/2010. számú jogalkotási javaslat-tervezet).

A közterületi rendezvények – amennyiben a lakosságot zavaró környezeti terheléssel járnak – az egészséges környezethez való jog korlátozását jelentik. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint valamely alapjog korlátozása akkor alkotmányos, ha másik jog védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos cél más módon nem érhető el és a korlátozás arányban áll az elérni kívánt cél fontosságával (58/1994. (XII. 14.) AB határozat).

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése kifejezetten is kimondja, hogy az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa OBH 3230/2006. számú ügyben született Jelentésében – hivatkozva OBH 3071/2003, OBH 6108/2005. és a 3071/2003 sz. ügyekre – az alábbi megállapításokat tette:

„A közterületek használatának, rendjének szabályozásakor (annak eseti engedélyezésekor) a tulajdon hasznosításához fűződő önkormányzati érdek, illetve a rendezvényekkel közvetlenül érintett lakosság érdekei közötti megfelelő egyensúlyra kell törekedni, különös figyelemmel arra, hogy a helyi önkormányzás alanya a választópolgárok közössége. A helyi közhatalmat gyakorló, tulajdonosként a „szomszéd” tulajdonosokkal egyenjogú önkormányzatnak fokozott kötelezettsége a lakók zavartalan nyugalmanak biztosítása legalább 22.00 - 06.00 óra között...A vizsgálattal érintett alkotmányos jogok sérelmével jár, ha a hatóságok a lakossági panaszokra nem vizsgálják az irányadó határértékek betartását vagy nem kötelezik az engedélyest a zajszint ellenőrzésére...az Ötv-ben meghatározott feladatok teljesítése, az önkormányzati tulajdon hasznosításához, a turizmus fejlesztéséhez fűződő érdek, illetve az érintett lakosság érdekei közötti megfelelő egyensúlyra kell törekedni. Ez az egyensúlyi állapot azzal valósítható meg, ha a rendezvényeket több helyszínen tartják, nem egyetlen területet terhelve az összes programmal (a programhoz választják a legalkalmasabb helyszínt), meghatározzák a szabadtéri rendezvények helyszínéül szolgáló közterületeken engedélyezhető maximális rendezvényszámot és azok időtartamát, a feltételek betartását pedig hatékonyan ellenőrzik.”

A közterületi rendezvényekhez fűződő, fentebb említett érdekek nem minősülnek olyan alapjognak, vagy alkotmányos értéknek, amely a korlátozást elkerülhetetlenül szükségessé tenné.

Az egészséges környezethez való jog korlátozása mindebből következően kizárólag a szükségesség-arányosság követelményének teljesülése esetén fogadható el. Ennek érvényesítésére garanciákat kell kidolgozni, amelyek biztosítják a zavaró hatások minimumra

csökkentését, illetve kizárását. A szennyező fizet elve alapján a rendezvény szervezője köteles gondoskodni valamennyi zavaró hatás csökkentéséről, megelőzéséről, a környezeti terheket nem háríthatja át másra. A szervező anyagi és egyéb érdeke, a résztvevők kikapcsolódása nem vezethet az érintett lakosság pihenésének megakadályozására, egészséges környezethez való jogának sérelmére. Az önkormányzat felelőssége, hogy mindennek jogi feltételeit megalkossa és érvényesítse az emberek egészséges környezethez való jogát, ezáltal biztosítsa, hogy ne lehessen olyan közterületi rendezvényt tartani, amely az alapjog sérelmét jelentené.

Fentiek alapján elfogadhatatlan az, ha egy adott területen rendszeresen, rövid időközönként ismétlődve, éjszakába, hajnalba nyúlóan tartanak rendezvényeket. Ez ugyanis - akár hónapokon keresztül - lehetetlenné teszi a környéken lakók pihenését. Alapvető jog lényeges tartalma nem vonható el. A pihenés teljes lehetetlenné válása, a zajterhelés voltaképpen állandósulása azonban már az alapjog lényegi tartalmának sérelmét jelenti. Visszásságot eredményez tehát az olyan szabályozás, illetve az olyan hatósági gyakorlat, amely mindegyik lehetőséget teremt.

Felhívjuk tehát az önkormányzatok figyelmét, hogy a helyi szabályozás kialakításánál, továbbá a tényleges engedélyek kiadásánál maradéktalanul teljesíteni kell az egészséges környezethez való jog korlátozására vonatkozó alkotmányos feltételeket, a szükségesség-arányosság követelményét, és hogy az alapjog lényegi tartalmát tiszteletben kell tartani.

3. A közterületi rendezvényekről nem szerződésben, hanem engedélyezési eljárás keretében kell rendelkezni

A helyi önkormányzatok sok esetben egyedi polgári jogi szerződés keretében állapodnak meg a közterületek használatáról, a közterületi rendezvények feltételeiről. Ez azonban több tekintetben sem felel meg az alkotmányos követelményeknek, melyeket az alábbiakban részletezünk. Nem szabályozott, hogy a közterületek használatba adása közigazgatási vagy szerződéses jogviszony keretében történhet-e. Vizsgálatainkban eltérő gyakorlatot tártunk fel az egyes önkormányzatoknál. Jóllehet az Alkotmánybíróság, illetve Irodánk álláspontja szerint is közigazgatási jogviszonyként szabályozandó a tárgykör, ez tételes jogszabályi rendelkezés hiányában sajnos nem nyilvánvaló az önkormányzatok számára. Az Alkotmánybíróság a 46/B/1996. AB. számú határozatában elvi élel megállapította, hogy a közterület-használat szabályozásával az önkormányzat közhatalmi megbízatásának tesz eleget, s a városrendezési tervek előírásait érvényesítve, továbbá a városképi, műemlékvédelmi, közegészségügyi, köztisztasági, kereskedelmi, turisztikai, stb. szempontokat mérlegelve közérdekű lakossági igényeket elégít ki, azaz alkotmányos feladatkörében jár el. Az előbbivel összhangban a 41/2000. (XI. 8.) AB határozat megállapította, hogy a közterület-használat iránti kérelem elbírálására önkormányzati hatósági eljárásban kerül sor.

Az AB rámutatott továbbá, hogy az önkormányzati hatósági ügyben folyó eljárásra – a jelenleg hatályos – a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) rendelkezéseit kell alkalmazni (JNO 5027/2008. számú állásfoglalás a debreceni szabadtéri rendezvényekkel kapcsolatban). A Ket. 19. § (2) bekezdése szerint önkormányzati hatósági ügyben első fokon a képviselő-testület, törvény rendelkezése alapján a polgármester jár el. A képviselő-testület ezt a hatáskörét önkormányzati rendeletben a polgármesterre, a részönkormányzat testületére, a képviselő-testület bizottságára vagy törvényben meghatározottak szerint létrehozott társulásra ruházhatja át. Az átruházott hatáskörrel bíró polgármester eljárására is a Ket. szabályai az irányadók.

További érvet az önkormányzati és területfejlesztési miniszter fogalmazott meg 2007-ben a közterület-használat hatósági ügykénti szabályozása mellett. Polgári jogi szerződés megszegése esetén ugyanis a polgári peres eljárás és esetleg a bírósági végrehajtás szabályainak alkalmazása rendkívül nehézkessé tenné az önkormányzat, mint szerződő fél érdekeinek érvényesítését, ráadásul – álláspontja szerint – a polgári jogi alapú szabályozási megoldás alkalmazása során a szabálysértési szankciók alkalmazása sem lehetséges. A közterületek használatának átengedése nem magánjogi aktus, nem két fél magánügye. Az önkormányzatok a köz felhatalmazása alapján a köz érdekének érvényesítése mentén a közterületek használatát engedik át. Az egészséges környezethez való jog – melynek elsősorban intézményvédelmi jellege a meghatározó – magában foglal alanyi jogi részjogosítványokat (mindenekelőtt közérdekű adatok megismerésének joga, döntéshozatalban való részvételhez és jogorvoslathoz való jog). Ezek garantálják az egészséges környezethez való jog tartalmának védelmét, azt, hogy annak érdekében az érintettek felléphessenek. A környezet megóvása, az ártalmak megelőzése közös érdek és közös felelősség. A környezethasználatok figyelemmel kísérésének lényegi és hatékony része a társadalmi ellenőrzés, melynek alapja, hogy biztosítani kell a részvételi és ellenőrzési jogokat és lehetőségeket azok számára, akik a hatásokat elviselni kénytelenek. Mindennek nem felel meg, ha magánjogi jogviszonyként értelmezik a közterület használatba adását, hiszen ebben az esetben nem érvényesül a társadalmi részvétel és ellenőrzés. A polgári jogi jogviszonyokban a felek egyenrangúsága folytán a megállapodás tartalma kölcsönös alkuk eredményeként, konszenzusként születik. Ennek folytán könnyen sérülhet a közérdek a magánérdekek előnyére. Az egészséges környezethez való jog intézményvédelmi sajátossága ezzel szemben különösen is kiemeli, hogy az önkormányzat a közhatalom birtokosaként visel felelősséget a környezet védelmének érvényesítésére. Nem fogadhatók tehát el magánérdekek által vezérelt engedmények a környezet védelme terén – amelyekre ugyanakkor a külső kontroll nélküli szerződéses konstrukció csaknem szükségszerűen vezet. Az engedélyezés és a konkrét engedély teremti meg továbbá a megelőzés, a hatékony kontroll és a szankcionálás lehetőségeit. Mindebből következően a közterületi rendezvények polgári jogi szerződés keretében történő rendezése az egészséges környezethez való jog érvényesülése szempontjából visszas. Az önkormányzati rendeletben a közterületi rendezvények engedélyezését önkormányzati hatósági ügyként kell szabályozni. A közterületi rendezvényeket engedélyhez kell kötni, és az eljárásra a Ket. rendelkezéseit kell alkalmazni.

4. A helyi rendelet nem állapíthat meg hatáskört a jegyző részére
(Itt fontos utalni arra, hogy a helyi önkormányzatokról szóló jogszabály-tervezet jelen állásfoglalás véglegesítésekor nyilvánosságra hozott formájában jelentősen módosítja az ide vonatkozó szabályozást. A továbbiakban nem a jegyző, hanem a polgármester lesz a címzettje az államigazgatási hatósági hatásköröknek, a jegyző a polgármester döntéseinek szakmai előkészítését végzi majd, illetve a polgármester által rá átruházott hatósági ügyekben jár el. Szintén fontos, hogy a képviselő-testület hatásköreit – többek között – a jegyzőre is átruházhatja majd, így önkormányzati hatósági jogkört is.)

A jelen állásfoglalás kiadásáig lefolytatott önkormányzati rendeletekre kiterjedő vizsgálataink azt mutatják, tipikus hiba, hogy azok hatáskört telepítenek a jegyzőhöz. Figyelemmel kell lenni e téren az önkormányzati hatósági jogkör és az államigazgatási hatósági ügyek elhatárolására.

Az Ötv. 9. § (1) bekezdése szerint az önkormányzati feladat- és hatáskörök a képviselő-testületet illetik meg. Ez alapján a képviselő-testület önállóan rendelkezik hatásköreivel, saját maga gyakorolhatja azokat, vagy él a hatáskör átruházás lehetőségével a törvényben megjelölt korlátokkal, vagyis nem minden hatásköre ruházható át, illetve azok csak meghatározott

szervére ruházhatóak át. A képviselő-testület egyes hatásköreit a polgármesterre, a bizottságaira, a részönkormányzat testületére, a kisebbségi önkormányzat testületére, törvényben meghatározottak szerint társulására ruházhatja (Ötv. 9. § (3) bekezdés). A jegyző államigazgatási hatósági hatáskört gyakorol, számára hatáskört az Ötv. 7. § (1) bekezdése alapján törvény, vagy kormányrendelet állapíthat meg, más jogforrás, következésképpen önkormányzati rendelet sem telepíthet hozzá hatáskört.

Az Alkotmány 42. (Alkotmány 42. §: A község, a város, a főváros és kerületei, valamint a megye választópolgárainak közösségét megilleti a helyi önkormányzás joga. A helyi önkormányzás a választópolgárok közösségét érintő helyi közügyek önálló, demokratikus intézése, a helyi közhatalomnak a lakosság érdekében való gyakorlása.) és 44/A. §-ai alapján a helyi önkormányzás a választópolgárok közösségét érintő helyi közügyek önálló, demokratikus intézését jelenti, célja hogy a társadalmi viszonyokat a jogviták felmerülésének megelőzése érdekében a helyi sajátosságokra tekintettel önállóan, vagy a meglévő központi szabályozáshoz képest kiegészítő (azzal nem ellentétes) jelleggel szabályozzák. Helyi közügy esetében önkormányzati hatósági jogkör gyakorlásáról lehet csak szó, ennek megfelelően a Ket. 19. § (2) bekezdése szerint első fokon a képviselő-testület jár el.

Felhívjuk tehát a figyelmet, hogy a jelenleg hatályban lévő szabályozás alapján helyi rendeletben önkormányzati hatósági ügyben hatósági hatáskört kizárólag a képviselő-testületre lehet telepíteni (esetleg annak átruházásáról lehet rendelkezni), a jegyzőre történő hatáskör-telepítés törvénysértő.

5. Határérték megállapításának lehetőségei

A gyakorlatban és a jogelméletben vitatott, hogy a helyi önkormányzatok állapíthatnak-e meg határértéket helyi rendeleteikben, ezért indokolt részletesebben elemezni a kérdést.

Az eddigiekben kifejtettek alapján az állam és az önkormányzatok kötelesek gondoskodni az egészséges környezethez való jog érvényesítéséről (intézményvédelmi kötelezettség). A közterületi rendezvényekre vonatkozó országos szabályozás hiánya azt jelenti, hogy az állam nem tesz eleget ezen kötelezettségének. Mivel ugyanis a Zr. hatálya nem terjed ki a közterületi rendezvényekre, így az annak végrehajtását szolgáló, a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet (együttes rendelet) hatálya sem terjed ki azokra. A szabályozás hiányossága önmagában is visszásságot jelent, amely számtalan, az egyes fesztiválokkal kapcsolatos egyedi visszásságot idéz elő.

Ennek elkerülésére, megelőzésére az önkormányzatok kötelesek fellépni és megfelelő helyi szabályozást teremteni. Kérdéses azonban, hogy ehhez rendelkezésükre áll-e minden szükséges eszköz. Erősen kifogásolható és visszás ugyanis, ha a központi szabályozás úgy telepíti át a szabályozás és a védelem felelősségét a helyi önkormányzatokra, hogy az ahhoz szükséges feltételeket, jogi eszközöket nem biztosítja.

A védelem egyik leghatékonyabb eszköze a határérték intézménye. Bár rendkívül fontos és nélkülözhetetlen pl. a helyszínek kijelölése, az időkorlátok meghatározása, az engedélyezés részletes feltételei, az ellenőrzés stb., nem elegendőek, nem nyújtanak valóban hathatós védelmet, ha nem lehet a zajkibocsátás mértékét kontrollálni.

A Kvt. 89. § (3) bekezdése szerint határértéket csak miniszter rendeletben, vagy egyedi ügyekben a környezetvédelmi hatóság jogosult megállapítani. Az Alkotmánybíróság 103/2008. (VII. 11.) AB határozata szerint „a helyi önkormányzatok rendeletalkotási hatásköre kiterjed a törvényhozó és Kormány rendeletében megállapított szabályozáshoz képest nagyobb mértékben korlátozó előírások meghatározására (937/B/2000. AB határozat, ABH 2004, 1893, 1900.) illetékességi területének a helyi specialitások figyelembevételével

kijelölt egy részén. [134/2008. (IV. 3.) AB határozat, ABK 2008. április] A települési önkormányzat képviselő-testülete azonban önálló, új határértékeket nem állapíthat meg.”

A határérték megállapításának hiánya azt jelenti, hogy az előírt feltételek, pl. időkorlát megtartása mellett bármekkora mértékű zajkibocsátás jogszerűen megvalósítható. Indokolt tehát megvizsgálni, hogy mit jelent a határérték megállapítása, és mit az arra vonatkozó törvényi és alkotmánybíróági korlát.

A Kvt. 89. § (3) bekezdését – amely a határérték megállapításának jogát a miniszterre, és az ő általa meghatározott keretek között a hatóságra ruházza – nem elegendő önmagában értelmezni. A határértékek megállapítására vonatkozó szabályokat a Kvt. 87-89. §-ai rögzítik. E rendelkezések alapján a jogalkotói szándék egyértelmű: a határértékek megállapítása komplex, több tudományágra kiterjedő feladat, amely megfelelő tudományos, műszaki, jogi megalapozottságot igényel. Ez a magyarázata tehát annak, hogy kizárólag az erre alkalmas szervek állapíthatnak meg határértéket az egyes kibocsátásokra, illetve környezetállapotokra. A kizárólagos felhatalmazás az önkényes, szakmailag megalapozatlan jogi szabályozást hivatott megakadályozni.

Nincs ugyanakkor indok arra, hogy a törvény alapján megfelelően, szakmai megalapozottsággal megállapított határértékeket ne alkalmazhatnák más szervek, jelesül az önkormányzatok ugyanazon jogviszonyokra (zajforrásokra) mint amelyekre megállapították azokat. Mind a törvényi rendelkezések, mind pedig az Alkotmánybíróság határozatai alapján egyértelmű, hogy csak új, önálló határérték megállapításának kizárólagos jogát fogalmazza meg a Kvt. 89. § (3) bekezdése. Nem lehet tehát más szabályok szerint számítani a határértéket (megítélési idő, alapul szolgáló időszakok stb.), vagy más, az eredetitől idegen zajforrásra rendelni azokat. Mindez nem zárja ki azonban azt, hogy az önkormányzat a miniszteri rendelet szabadidős zajforrásokra előírt határértékei teljesülését követelje meg a közterületi rendezvények vonatkozásában.

Ez már csak azért is indokolt, mert a 2008-ban hatályba lépett rendeleteket megelőzően a közterületi rendezvényekre is kiterjedt a központi szabályozás. Ennek keretein belül az üzemi (szabadidős) zajforrásokra megállapított határértékek voltak irányadóak a közterületi rendezvényekre is. Fontos, hogy ugyanezen határértékek ma is változatlanok a szabadidős zajforrásokra. Ezek az értékek tehát semmiképpen nem újak, nem önkényesen megállapítottak, hanem a Kvt. vonatkozó követelményei szerint az érintett miniszterek által rögzítettek. A különbség csupán annyi, hogy ma az együttes rendelet hatálya nem terjed ki a közterületi rendezvényekre, hiszen azok a helyi önkormányzati hatáskörbe tartoznak.

Ahogy arra már több szempontból is utaltunk, a közterületi rendezvényekre a helyi önkormányzatok kötelesek megfelelő szabályozást alkotni. Ennek hiánya visszásságot jelent az egészséges környezethez való jog tekintetében. Mindebből következően az együttes rendelet határértékeinek átvétele ezen visszásság megelőzését szolgálja, az nem minősíthető új határérték megállapításának, hanem az egyszer már központilag megállapított határérték alkalmazásának kell tekinteni. **Nem ütközik tehát a Kvt. 89. § (3) bekezdésébe, ha a helyi önkormányzati rendelet az együttes rendeletben a szabadidős zajforrásokra megállapított határértékek teljesülését írja elő a közterületi rendezvények vonatkozásában, sőt ezzel az egészséges környezethez való jog érvényesülését segíti elő.**

A Biztos már több állásfoglalásában felhívta a figyelmet arra, hogy több lehetséges megoldást tartalmazó jogértelmezési kérdésekben a környezet magasabb szintű védelmét, az egészséges környezethez való jog szigorúbb érvényre jutását jelentő megoldást kell alkalmazni. Jelen esetben a fenti jogértelmezést erősíti kifejezetten az alapjoggal kapcsolatos visszásság elkerülésének igénye. Határértékek alkalmazásának hiányában nem vitásan alacsonyabb szinten valósul meg a környezet védelme. Ugyanakkor nincs olyan alapjog vagy alkotmányos érték, amely a szűk, formális jogértelmezés érvényesítését, vagyis az egészséges környezethez

való jog korlátozását indokolná – miszerint a helyi rendelet semmiféle formában nem tartalmazhat határértéket.

Mindazonáltal az alapjog magas szintű védelméhez nélkülözhetetlen az egyértelmű központi jogi szabályozás megteremtése.

A már korábbiakban többször említett, a zaj elleni védelem jogi szabályozásának megújítására kiadott JNO-157/2010. számú jogalkotási javaslat-tervezetünkre érkezett Kmf/239/2/2011 számú válaszában a VM kifejtette, hogy határérték bevezetésének egy adott tevékenység vonatkozásában akkor van szakmailag létjogosultsága, ha annak betartására van műszaki megoldás, a közterületi fesztiválok, koncertek pedig nem tartoznak ebbe a körbe. Az országosan egységesen alkalmazandó kibocsátási határértékek egy olyan rugalmatlan megoldási lehetőséget kínálnának, amelyek figyelmen kívül hagyják a helyi közösségek igényeit. Továbbá a VM nem értett egyet azzal a javaslatunkkal, hogy a közterületi rendezvényekre vonatkozó szabályokat központi jogszabályban kellene rendezni, mivel azok hatásos kezelésére helyi közügyként van lehetőség.

Egyetértünk a VM álláspontjával annyiban, hogy a közterületi rendezvényekre általában jellemző pár órás időtartam miatt valóban nem optimális a szabadidős zajforrásokra megállapított – nappal a legnagyobb zajterhelést okozó nyolc órás, éjjel pedig fél órás megítélési idővel operáló – zajterhelési határértékek alkalmazása. A VM-mel egyezően továbbá úgy látjuk, hogy a közterületi rendezvények sajátossága valóban éppen abban rejlik, hogy szabadtéren kerülnek megrendezésre, tehát akusztikailag nem választhatók el a védendő területtől, így viszont igen korlátozottak azon műszaki intézkedések, amelyek alkalmazásával egyszerre valósul meg megfelelő védelem, és a közönség számára is még élvezhető marad a rendezvény. (Végső megoldásként megemlítendő az egyre inkább elterjedni látszó, ún. zajtalan vagy csendes diszkó megrendezésének lehetősége.)

Semmilyen jogpolitikai indok nem szól azonban amellett, hogy a szóban forgó közterületen tevékenységeket mindenfajta zajszennyezési határérték figyelembe vétele nélkül lehessen folytatni.

Az Optikai, Akusztikai, Film- és Színháztechnikai Tudományos Egyesület (OPAKFI) állásfoglalás-tervezetünkre küldött válaszlevelében a közterületi rendezvényekre vonatkozó módszertani ajánlás olyan megfogalmazását tartja megfelelő megoldásnak, amely a szabadidős zajforrások központi szabályozására épül, de lehetővé teszi a helyi sajátosságok, lakossági és önkormányzati igények figyelembevételét is. Célszerű lehet például a szabályozásban különbséget tenni az adott helyen ritkán – gyakran – rendszeresen tartott rendezvények között, vagy a részvételi díj ellenében látogatható, avagy a lakókörnyezet évi egy-két alkalommal megrendezett „központi” rendezvénye között.

Valamint az OPAKFI (valamelyest összezsengve a VM véleményével) hangsúlyozta, a határértékek teljesülését elősegítő műszaki intézkedések igen korlátozottak a szabadtéri rendezvények esetében, így javaslatuk szerint nem a még megengedhető határértékek előírásával, hanem több fokozatú környezeti zajterheléshez rendelt korlátozások (végső esetben tiltás) révén történne a szabályozás.

Irodánk szerint, az engedélyezés során történő különbségtétel például annak mentén, hogy a rendezvény díjmentesen, avagy díj ellenében látogatható, nem felelne meg az egyenlő elbánás követelményének, így Irodánk nem javasolja ilyen modell kialakítását. Valamint ehelyütt jegyezzük meg, hogy Irodánkhoz érkező panaszok többsége az adott településen már hagyományszerűen megrendezésre kerülő fesztiválok, ünnepségek zavaró hatásaival kapcsolatban érkezik (JNO-3934/2008. számú ügy a Veszprémi Utcazene Fesztivál, JNO-641/2010. számú ügy a Balatonboglári Szüreti Fesztivál, valamint JNO-139/2010. számú ügy a szegedi szabadtéri rendezvények és Szegedi Ifjúsági Napok miatt.), így látható, hogy olyan rendezvénysorozat is terhet jelenthet a lakosság számára, amelynek megtartása már-már egybeforrt a köztudatban az adott településsel.

Ismételten hangsúlyozzuk továbbá, a védelem egyik leghatékonyabb eszköze a határérték intézménye, és a jelenlegi jogszabályi környezetben csak a központilag megállapított határértékek alkalmazására van lehetősége az önkormányzatoknak.

Irodánk az állásfoglalás-tervezetünkre adott válaszok feldolgozását követően továbbra is azon a véleményen van, hogy a VM képviselte objektív, speciális szakértelem pedig legalább központi módszertani ajánlás megfogalmazása révén segítségére kell váljon a helyi önkormányzatoknak, továbbra is fenntartva persze a lehetőséget a helyi sajátosságok figyelembevételére is.

Végezetül megjegyezzük, hogy az együttes rendelet által a kulturális rendezvényekre meghatározott határértékek nem alkalmazhatóak a közterületi rendezvényekre a szabályozás hatályából következően. A határértékek továbbá nem vehetők át a fentiek szerinti módon sem, mivel álláspontunk szerint a szabályozás az egészséges környezethez való joggal összefüggésben több tekintetben is visszas, illetve alkotmányosértő. A kulturális fesztiválokra vonatkozó szabályozással szemben Irodánk az Alkotmánybírósághoz fordult (JNO-360/2010. számú ügy).

6. Budapest esetében a fővárosi és a kerületi önkormányzatok közötti együttműködésre van szükség

(Irodánk is tudomással bír a fővárosi önkormányzati rendszer felülvizsgálatára, megújítására irányuló koncepciókról, melyek révén akár gyökeres változások is lejátszódhatnak, mindazonáltal a koherens szabályozás és együttműködés szükségessége bármelyik struktúra esetén aktuális igény marad.)

A Főváros esetében sajátosan oszlik meg a jogalkotói hatáskör, mivel az Ötv. 63/A. § r) pontja szerint a fővárosi önkormányzat feladat- és hatásköre különösen, hogy rendeletében szabályozza a közterület-használatot és a közterület rendjét.

A fővárosi közterületek használatáról és a közterületek rendjéről szóló 59/1995. (X. 20.) Főv. Kgy. Rendelet (továbbiakban: FKGY rendelet) 2. § (1) bekezdése felhatalmazást ad Budapest főváros kerületi önkormányzatai számára, hogy az FKGY rendelet alapulvételével, annak végrehajtására és keretei között a helyi sajátosságoknak megfelelően önkormányzati rendeletben szabályozzák a saját tulajdonukban álló közterületek használatát.

Fentiek alapján a használat engedélyezése, ahhoz való hozzájárulás megadása is megoszlik a fővárosi és a kerületi önkormányzatok között, aszerint kinek a tulajdonában áll az ingatlan. A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő közterületek igénybevételének engedélyezésével kapcsolatban indokolt bevonni a területileg érintett kerületi önkormányzatot is, tekintve, hogy a rendezvények hatásai a kerületben érvényesülnek majd. Az érintett lakosság pedig elsősorban a kerületi önkormányzattól várja el (joggal), hogy érdekeit óvja, megvédje. Olyan helyzetbe kell tehát hozni a kerületeket, hogy érdemi befolyással lehessenek a területükön lévő fővárosi közterületek hasznosításával kapcsolatban is.

Megjegyezzük továbbá, hogy a közterületi rendezvényekre is vonatkozó helyi zajvédelmi szabályozás kialakítása a települési – és jelen esetben itt a kerületi – önkormányzatok hatáskörébe tartozik, így egy fővárosi tulajdonban lévő közterület használatának engedélyezésekor tekintettel kell lenni a kerületi szabályokra, és a Fővárosi Önkormányzat által kiadott engedélyben azok betartását is elő kell írni, az azokban meghatározott szankciókra való figyelmeztetéssel.

Budapest Főváros Főjegyzője állásfoglalás-tervezetünkre válaszul megküldött FPH070/534-2/2011. számú levelében többek között megfogalmazta, hogy egyetért a jelenlegi jogi szabályozás módosításának szükségességével, az egészséges környezethez való jog

érvényesítése van olyan fontos, amely indokoltá teszi a fővárosi szintű egységes szabályozást.

A fentieken túl az egyes kerületi önkormányzati szabályok kialakításánál is törekedni kell a koherenciára, az együttműködésre, hiszen egy adott tevékenység, rendezvény környezeti hatása nem feltétlenül csak az adott kerület közigazgatási határain belül jelentkezhet. (Példaként említve például az óbudai Hajógyári-Szigeten megrendezésre kerülő SZIGET Fesztivált.) Több kerületet érintő rendezvények esetén így előfordulhat, hogy kerületenként eltérő szabályokat kellene alkalmazni. Amennyiben ezt a megoldást a fővárosi döntéshozók igazságtalannak tartják, arra is módjuk van, hogy az érintett kerületek szabályai közül a lakosság érdekeit legjobban védő megoldásokat válassza ki.

A helyi szabályozás további szükséges tartalma

Ahhoz, hogy az önkormányzatok eleget tegyenek az Alkotmány 18. §-ából eredő intézményvédelmi kötelezettségüknek, olyan részletszabályokat kell megalkotniuk, amelyek a lehető legmagasabb szinten biztosítják a környezeti érdekek védelmét. A helyi viszonyok, adottságok által megkívánt eszközök alkalmazása, megteremtése nem pusztán lehetőség, hanem kötelezettség.

Meg kell határozni a rendezvényekre irányadó anyagi jogi szabályokat, előírásokat, valamint az engedélykérelmek követelményeit és a mellékletként benyújtandó adatokat, iratokat. Ez utóbbi tekintetében lényeges, hogy a kérelem minden olyan adatot, tényt, körülményt tartalmazzon, amelyből a várható környezeti hatások megítélhetők és a megelőzés érdekében az engedély feltételei rögzíthetők.

A rendeleti szabályozás előírhatja, hogy rendezvények céljára mely közterületek vehetők igénybe. Tételesen felsorolhatja a megtartható rendezvények típusát, a közterület igénybevételének legrövidebb, valamint leghosszabb időtartamát, a rendezvényekre vonatkozó engedélykérelem benyújtásának határidejét. Az általános rendelkezéseken túl részletszabályok is meghatározandók, így például: a rendezvénnyel kapcsolatos közterület-igénybevételi kérelem tartalmi követelményei (szervező felelős, várható létszám megjelölése). Az engedélyező döntésben pedig meghatározandók a rendezvény lebonyolításának további részletszabályai (például: hulladékgyűjtő edények, nyilvános toalették számának meghatározása a várható létszám függvényében. Forrás: közterület használat útmutató a helyi önkormányzatoknak 2010. (BM). Sajnos általános tapasztalat, hogy a nagy résztvevői létszámmal megvalósuló rendezvények esetén nem biztosítottak a megfelelő számban kihelyezett mobil illemhelyek, hulladékgyűjtő zsákok, konténerek, így pedig a harsogó zene mellett számolni lehet jelentős köztisztasági problémával is, megfelelő előkészítéssel azonban mindez is megelőzhető, megelőzendő.

A közterület-használati engedély kiadása előtt az eljáró hatóságnak tisztáznia kell az engedélyben foglaltak betartásáért fennálló felelősségi viszonyokat. E kérdéskörnek főleg akkor van jelentősége, ha több szervező, rendező közreműködésével valósul meg egy rendezvény, gyakorta előfordul, hogy a szervezők külön az adott esemény tekintetében ún. konzorciumot hoznak létre (amely megfeleltethető a polgári jog által szabályozott polgári jogi társaság fogalmának). Az engedély iránti kérelem elbírálásakor a hatóságnak meg kell győződnie (az együttműködési megállapodás, szerződés megvizsgálásával) arról is, hogyan alakul a felelősségi viszony a rendezvény megszervezése, lebonyolítása során. Fontos figyelemmel lenni arra, hogy engedély jogosultja (kötelezettje) jogalanyisággal kell bírjon, egy (többnyire fantáziánévvel létrehozott) konzorcium azonban nem rendelkezik a résztvevő tagoktól elkülönült jogalanyisággal, így engedély sem adható ki számára.

A közterületi rendezvények megtartásának engedélyezése során alapos körtekintéssel, a környező lakosság bevonásával kell eljárni. A helyi igényeknek megfelelően meg kell határozni a rendezvények megtartásának időkorlátait. Indokolt a rendezvények részletes technikai feltételeinek meghatározása is (pl. elő lehet írni hangárnyékoló eszközök alkalmazását, meg lehet határozni pontosan, milyen teljesítményű hangerősítőtől milyen beállítással (iránnyal), meddig és hányat lehet használni a rendezvény során).

Rendkívül fontos, hogy az ellenőrzésnek és a szankcióknak az alapjait is meghatározzák a rendeletek. Így indokolt megteremteni a jogsértő rendezvény korlátozásának, felfüggesztésének, megtiltásának jogi lehetőségét, illetve kötelezettségét, esetleg bírság alkalmazását.

Elképzelhetőnek tartunk olyan helyi szabályozást, amelyben a határértéket tartósan, esetleg visszatérően betartani képtelen, azt jelentősen túllépő közterületi rendezvényekre nézve szigorúbb előírásokat (szankciókat), esetleg kompenzációs kötelezettségeket határoz meg a helyi rendelet. Végső esetben a jelentős határérték túllépés a közterületi rendezvények betiltásának, felfüggesztésének vagy korlátozásának az alapját is képezhetik. A határérték megállapításának tehát ebben a speciális esetben orientáló szerepe lehet a zajcsökkentést csak közvetetten célzó intézkedésekhez.

Ugyancsak lényeges, hogy amennyiben a szabálysértési jog kínálta lehetőséggel is hatékonyan élni kíván az önkormányzat, akkor önálló tényállás(ok) megteremtésével kifejezetten jelölje meg, hogy a rendelet mely előírásainak megsértése minősül szabálysértésnek. A jogkövetkezményekkel és az ellenőrzés egyes kérdéseivel a következő alcímek foglalkoznak. (Itt lényeges utalni arra, hogy a jelen állásfoglalás véglegesítésekor nyilvánosságra hozott, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló jogszabály-tervezet szerint szabálysértés az a törvény vagy törvényi felhatalmazáson alapuló kormányrendelet által büntetni rendelt tevékenység vagy mulasztás, amely veszélyes a társadalomra, vagyis a jelenlegi szabályozással ellentétben önkormányzati rendelet már nem nyilváníthat majd szabálysértéssé valamely cselekményt.)

8. Alkalmazható felelősségi eszközök

Mindenekelőtt rögzíteni szükséges, hogy több külön jogág felelősségi rendszere is alkalmazható hatékonyan a jogsértő közterület-használatokkal szemben. Elsődlegesen a közigazgatási jog és a szabálysértési jog, illetve bizonyos esetekben, főként rendszeres, ismétlődő, vagy folyamatos zavarás esetén felmerülhet még a polgári jogi felelősség, a birtokvédelem jogintézménye is. Az egyes felelősségi rendszerek között lényeges különbségek figyelhetők meg.

Egyrészt a közigazgatási jog és a birtokvédelem – általában – objektív alapú, vagyis vétkességtől független, míg a szabálysértési jog csak a jogszabályok vétkes megszegéséhez rendel jogkövetkezményeket (szándékosságot/gondatlanságot kell bizonyítani). Másrészt a közigazgatási jog és a birtokvédelem jogi személyekkel, gazdálkodó szervezetekkel szemben is alkalmazható, míg a szabálysértési jog alapján csak természetes személy marasztható el.

Ezen különbségek folytán a szabálysértési felelősségre vonás a gyakorlatban sokszor nehézkes, sőt el is marad, a felelős felkutatásának, a felelősség bizonyításának hiánya, vagy aránytalan hatósági terhe miatt (hiszen mindig meg kell állapítani annak személyét, aki személyesen is felelős a jogszabályok megszegéséért. Ez nagy, sok gazdálkodó szervezet és egyéb résztvevő közreműködésével megtartott rendezvények esetében igen bonyolult eljárást, bizonyítást tesz szükségessé). Mindezek ellenére a szabálysértési szankció, éppen az egyéni felelősségre vonás lehetősége miatt fontos kiegészítője kell legyen a közterületekkel kapcsolatos ügyekben alkalmazott jogkövetkezmények rendszerének.

A közigazgatási jog ezzel szemben egyértelmű jogalkalmazást biztosít, hiszen a jogkövetkezmények az engedéllyessel (ügyféllel) szemben és – többnyire – vétkességtől függetlenül alkalmazhatók.

A jelen állásfoglalás már több vonatkozásban is hangsúlyozta, hogy a közterületek használatba adása önkormányzati hatósági ügy, ekként a Ket. rendelkezései szerint kell eljárni az azokkal kapcsolatos jogviszonyokban. Így a közterületek használatára vonatkozó jogszabályok és egyedi hatósági határozatok (pl. engedély) előírásainak megszegése a közigazgatási jog keretében szankcionálandó. Az alkalmazandó közigazgatási anyagi jogi előírásokat pedig a helyi önkormányzati rendelet tartalmazza.

A helyi rendeletben indokolt megteremteni a lehetőségét, illetve bizonyos feltételektől függően a kötelezettségét a tevékenység hatósági korlátozásának, felfüggesztésének, megtiltásának, és közigazgatási bírságot is létre lehet hozni. E tekintetben van tehát jelentősége annak, hogy a helyi rendelet mind a rendezvények feltételeit, mind pedig a jogsértések esetén alkalmazható szankciókat megfelelő részletességgel szabályozza, példának okáért bírság esetében szabályozni kell megállapításának szabályait, annak számítási módját, mértékét. Csakis így lehet eredményes és hatékony a jogkövetkezmények alkalmazása, és azok segítségével a speciális és generális prevenció.

A közigazgatási jogon belül továbbá alkalmazhatók az eljárási jellegű szankciók, vagyis a Ket. végrehajtásra vonatkozó szabályai. (Ket. 140. § meghatározott cselekmény végrehajtása.) Kiemelendő ezek közül az eljárási bírság, amely az előírások vétkes megszegőivel szemben szabható ki (pl. az engedélyben feltételként meghatározott kötelezés megszegése esetén).

A birtokvédelem pedig az érdekekben sértettek oldalán az egyedi, magánjogi érdekekre van tekintettel, így bonyolultabb bizonyítást tesz szükségessé, olyannyira, hogy az eseti rendezvények vonatkozásában általában nem is alkalmazható eredménnyel. Hiszen egy közterületi rendezvény – vagy az akár napokig tartó rendezvénysorozatok – időtartama jóval rövidebb, mint egy esetlegesen lefolytatandó bizonyítási eljárás, könnyen előfordulhat, hogy a sérelmezett esemény az eljárást lezáró határozat jogerőre emelkedése előtt befejeződik. Ezen jogintézmény alapvetően nem hordozza magában egy közterületi rendezvény zavaró hatásaival szembeni azonnali intézkedés lehetőségét.

Azonban (a legalább megközelítőleg) ugyanazon területen, ugyanolyan (vagy legalábbis igen hasonló) jellemzőkkel (mint például az előadások, koncertek hangosításának módja, mértéke, az előadások időtartama, látogatók, résztvevők száma, stb.) időről-időre rendszerint megrendezésre kerülő szabadtéri események esetében már eredményes lehet birtokvédelem címén a rendezvény megtartásának megtiltását, korlátozását kérni. Érdemes szem előtt tartani azt is, hogy annál nagyobb a valószínűsége a kérelem kedvező elbírálásának, minél többen kérnek birtokvédelmet az érintett lakóközösségből.

A szabálysértési jog alkalmazására egyfelől az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet (Szabsr.) 6. §-ában meghatározott csendháborítás tényállása alapján (Csendháborítást követ el, aki lakott területen, az ott levő épületben, vagy az ahhoz tartozó telken, tömegközlekedési eszközön, továbbá természeti és védett természeti területen indokolatlanul zajt okoz, amely alkalmas arra, hogy mások nyugalmát, illetőleg a természeti vagy a védett természeti értéket zavarja, harmincezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható) kerülhet sor, másfelől az önkormányzat – jelenleg – helyi rendeletében is alkothat szabálysértési tényállásokat. A csendháborítás tényállásának túlzottan általános jellege miatti bizonyítási nehézségek miatt hatékonyabb és egyértelműbb helyzetet teremt, ha a helyi rendelet bizonyos konkrétan kiemelt előírások megsértését szabálysértéssé nyilvánítja. Lényeges, hogy a szabálysértési tényállás valamennyi eleme (kikényszerítendő előírás és a szankció) biztosított és a törvénynek megfelelő legyen, továbbá praktikus a helyszíni bírságolás lehetőségét is szabályozni. (A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Szabstv.) 134-135. §.)

9. A közterületek rendeltetésszerű használatának ellenőrzése

Az egészséges környezethez való jog érvényesítéséhez a jogi szabályozás önmagában nem elegendő, a tényleges védelemhez nélkülözhetetlen az ellenőrzés. Minél részletesebb és egyértelműbb szabályozást teremt az önkormányzat, annál egyszerűbb és hatékonyabb az ellenőrzés és a végrehajtás.

Hangsúlyozzuk, hogy az ellenőrzés nem csupán a hatósági kontrollt jelenti. Emellett igen nagy jelentőséggel bír a rendezvény szervezője által végzett önellenőrzés és a lakosok által megvalósított társadalmi ellenőrzés. E három ellenőrzési formának egymás mellett, egymást kiegészítőleg és erősítőleg kell működnie. Általános követelmény továbbá, hogy a rendezvény idején történjék az ellenőrzés, és az folyamatos, de legalább rendszeres legyen. Ennek különösen többnapos rendezvények esetében van jelentősége, hiszen ilyenkor kellő időben fel lehet lépni, megelőzhetőek a további jogsértések.

Azon településeken – főleg nagyvárosokban – ahol számottevő közterületi rendezvény kerül megszervezésre indokolt a közterület-felügyelet éjjel-nappal, munka- és munkaszüneti napokon történő ügyeleti rendszerben való működtetése is, a lakosság számára ingyenesen igénybe vehető riasztási rendszerrel. Biztosítani kell az esetleges panaszokra való gyors reagálás lehetőségét.

A hatóságnak biztosítani kell, hogy az engedélyben és a jogszabályokban foglaltakat betartsák. A hatósági ellenőrzés hatékonyságát növelheti az önellenőrzés. Az önkormányzat rendeletében, engedélyében előírhatja, hogy a szervező méréseket végezzen, azokat dokumentálja, vagy más módon igazolja az előírásoknak való megfelelést. Szükséges ugyanakkor azt is rögzíteni, hogy eltérő adatok, eredmények esetén a hatósági mérést kell irányadónak tekinteni. A mérésekkel kapcsolatos esetleges szándékos mulasztások, hibák esetén minden esetben kötelező a büntető feljelentés megtétele (magánokirat-hamisítás, hamis szakvélemény adás, csalás stb. alapos gyanúja miatt). Ennek segítségével növelhető az önkéntes jogkövetés, illetve utólag is tisztázható, hogy a rendezvényt az előírásoknak megfelelően tartották-e meg.

Elengedhetetlen a társadalmi ellenőrzés is. A lakossági bejelentéseket a legalaposabban ki kell vizsgálni és azok alapján akár utólag is intézkedni kell.

Általános jogalkalmazási, jogértelmezési kérdésként merül fel, hogy a hatóságok mely törvény alapján és milyen szabályok szerint kötelesek eljárni lakossági bejelentések tárgyában. Felmerülhet az európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény (panasz-törvény) 141-143. §-ainak, vagy a Ket. előírásainak alkalmazása.

A panasz-törvény szerinti kivizsgálására kizárólag akkor kerülhet sor, ha a sérelem hatósági (bírószági) hatáskörben nem vizsgálható ki, mert az nem jogsértést fogalmaz meg. A Ket. alapvető rendelkezései egyértelművé teszik, hogy a jogsértés kivizsgálását, vagyis a hatósági ellenőrzést kizárólag a Ket. alapján lehet lefolytatni. A panasz-törvény által szabályozott jogintézmények a jogsértésnek nem minősülő olyan sérelmek orvoslására szolgálnak, amelyek egyetlen hatóság hatáskörébe sem tartoznak. Előfordulhatnak olyan helyzetek, amelyek nem valósítanak meg jogszabálysértést, így hatósági (bírószági) segítség (állami úton is kikényszeríthető jogkövetkezmények alkalmazása) nem vehető igénybe, ugyanakkor egyéni, vagy társadalmi érdekeket sértenek, és orvoslásuk a közhatalom gyakorlóinak fellépésével lehetséges. Mindebből az a következtetés vonható le, hogy környezetvédelmi jogszabály vagy egyedi határozat megsértésére utaló lakossági bejelentésben foglaltakat a Ket. és nem a panasz-törvény szerint kell kivizsgálni. (A kérdésről szóló elemzést ld.

bővebben az illegális hulladékégetéssel szembeni fellépés lehetőségeiről szóló JNO 420-1/2011. számú állásfoglalás-tervezetben (www.jno.hu).

Természetesen a lakossági bejelentések nyomán tisztázni kell, hogy milyen jogi felelősségi formákat érintenek az abban foglaltak. Ha egy bejelentés alapján több eljárás is megindulhat, akkor a bejelentőt megfelelően tájékoztatni kell a lehetséges jogi eljárásokról és nyilatkoztatni kell, hogy melyik eljárás megindítására irányult a szándéka. Kétség esetén, vagy válasz hiányában – az egyes felelősségi formák párhuzamosságának elve alapján – valamennyi eljárás megindítása iránt intézkedni kell (szabálysértési, közigazgatási hatósági).

A lakosságot zavaró hatások megelőzése érdekében követendő azon települések példája, ahol a zajjal járó tevékenységekkel leginkább érintett területeken, ha nem is állandó, de legalábbis fokozott a közterület-felügyelők jelenléte. Üdvözlendő megoldás zajvizsgálati munkacsoport („zajkommandó”) létrehozása is, amelynek lényege, hogy az önkormányzat megbízása alapján egy szakértő szervezet ügyeleti rendszerben bármikor zajméréseket végezhet, és annak eredménye alapján hatóságilag is megfelelően fel lehet lépni. (Ilyen működik pl. 2004 óta Miskolcon, és a Jegyzőtől J-3934/2008. számú vizsgálatunkban kapott tájékoztatás szerint általánosságban elmondható, hogy már a zajkommandó megléte is bizonyos fókig visszatartó erővel bír, és a hatósági intézkedések hatékonyabbak mind a szankcionálás, mind a megelőzés terén.)

10. Intézkedésre jogosultak, egyben kötelezettek

Egyedi vizsgálataink tapasztalatai szerint a hatékony ellenőrzés hiánya gyakran arra vezethető vissza, hogy nem egyértelműen ismert, hogy mely szervezet, milyen jogkörben és milyen intézkedési lehetőségekkel léphet fel a jogsértő magatartásokkal szemben. Indokolt tehát ezek rövid áttekintése.

Mindenekelőtt hangsúlyozzuk, hogy mind a közigazgatási, mind a szabálysértési hatósági jogkörben eljárók nem csak jogosultak, hanem kötelesek is eljárni (intézkedni, vagy értesíteni az intézkedésre jogosult hatóságot, szervet) amennyiben a közterületek rendeltetésétől eltérő használatát tapasztalják.

Önkormányzati hatósági ügyről lévén szó az ellenőrzésre és a végrehajtásra, illetve a szankciók alkalmazására a Ket. szabályait kell alkalmazni. Ebből következően a hatáskörrel bíró hatóság járhat el, vagyis a helyi rendelet függvényében a képviselőtestület, vagy átruházott hatáskörben tipikusan a polgármester. A gyakorlatban a polgármesteri hivatal feljogosított ügyintézője tarthat helyszíni ellenőrzést, és alkalmazhatja a Ket. és a helyi rendelet előírásait.

Szabálysértési alakzat esetén a szabálysértési hatóság, illetve a helyszíni bírságolásra jogosultak intézkedhetnek. (A Szabstv. 32. § (1) bekezdése szerint szabálysértés miatt - ha a szabálysértést meghatározó jogszabály másként nem rendelkezik - a községi, városi, megyei jogú városi, fővárosi kerületi jegyző jár el. A Szabsr. 6. § (2) bekezdés kimondja, hogy a csendháborítás – tetten ért – elkövetőjével szemben a rendőrség, továbbá a helyi önkormányzat képviselő-testülete hivatalának erre felhatalmazott ügyintézője, a közterület-felügyelő, a természeti és védett természeti területen a természetvédelmi őr, helyi jelentőségű védett területen az önkormányzati természetvédelmi őr helyszíni bírságot szabhat ki.)

A közterületek rendjére, használatára vonatkozó jogszabályi rendelkezések ellenőrzésére és a jogsértésekkel szembeni fellépésre hivatott a **közterület-felügyelet**. (1999. évi LXIII. törvény a közterület-felügyeletről.) A közterület-felügyelet feladata – többek között – a közterületek jogszerű használatának, a közterületen folytatott engedélyhez kötött tevékenység szabályszerűségének ellenőrzése; a közterület rendjére és tisztaságára vonatkozó jogszabály által tiltott tevékenység megelőzése, megakadályozása, megszakítása, megszüntetése, illetve

szankcionálása. A felügyelő jogszabálysértés esetén egyfelől a hatáskörrel bíró hatóság eljárását kezdeményezi, másfelől megteheti a törvényben meghatározott intézkedéseket.

Előbbi ponthoz kapcsolódóan állásfoglalás-tervezetünkre adott 13-2020/2011 számú válaszában a Fővárosi Közterület-felügyelet egyetértését fejezte ki az egységes jogi szabályozás megteremtésével. Véleményük szerint is összehangolt fellépéssel lehetséges csak a városlakók nyugalma megzavaró zajhatások felszámolása. A hatékony fellépést azonban nagyban akadályozza, hogy a Fővárosi Közterület-felügyelet nem rendelkezik hitelesített zajmérő berendezéssel, továbbá a védendő homlokzat előtti mérőpont meghatározása, valamint a határértéke teljesülését igazoló mérésekhez előírt félórás átlagolás is nehezíti a hatékony ellenőrzést.

A közterület-felügyelet mellett a **rendőrség** is ellát közrendvédelmi feladatokat. Amennyiben a közbiztonságot, a közrendet sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni a rendőrségi törvény és a szolgálati szabályzat alapján. (Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 13. § (1) bekezdés.)

Végül a polgárőrségről szóló 2006. évi LII. törvény 1. § (1) bekezdése értelmében a **polgárőrség** – egyebek mellett – az ország közrendje és közbiztonsága fenntartásának segítésében, a környezet- és természetvédelemben, illetve az önkormányzatok és a lakosság közötti bizalom erősítésében közreműködő szervezet, amely együttműködésével segíti a helyi önkormányzatok és a rendőrség jogérvényesítő tevékenységét.

A közterület-felügyelet és a rendőrség két szempontból is különös jelentőséggel bír. Egyfelől szabálysértési jogköröket gyakorolhatnak (vagy eljárhatnak, illetve előállíthatnak), másfelől az általuk rögzített jelentés/feljelentés okirati bizonyítéknak minősül az esetleges későbbi – közigazgatási hatósági – eljárás során.

Felhívjuk tehát a figyelmet arra, hogy ezen szerveknek nem elegendő csak azt vizsgálni, hogy szabálysértési felelősségre vonásnak van-e helye. Ezen túlmenően is rögzíteniük kell minden olyan tény, körülményt, amely a helyi rendeletben vagy az engedélyben foglalt előírások megsértését jelenthetik, és annak kivizsgálására az önkormányzati hatóság eljárását kell kezdeményezniük.

10. Összefoglalás

Az egészséges környezethez való jog érvényesülésének biztosítása az önkormányzatok intézményvédelmi kötelezettsége.

A közterületen, szabadtéren megvalósuló rendezvények által okozott zaj jellemzően olyan mértékű, hogy az mások egészséges környezethez való jogát korlátozza, esetleg el is vonja. A közterületi rendezvényekhez fűződő érdekek (gazdasági, kulturális, idegenforgalmi stb.) nem vezethetnek az egészséges környezethez való jog sérelméhez. Alapjog korlátozására csak a szükségesség és arányosság érvényesülésével kerülhet sor. Az alapjoggal kapcsolatos visszasságot jelent az olyan szabályozás, hatósági gyakorlat, amely lehetőséget biztosít közterületi rendezvények rendszeres, sűrű időközönkénti megtartására, ezáltal a folyamatos zavarásra, az éjszakai, hétvégi pihenés megakadályozására.

A helyi önkormányzatok kötelesek megteremteni a közterületi rendezvények és egyébként a közterület használatával járó zajjal járó tevékenységek olyan szabályozását, amely megfelelő garanciákat tartalmaz a zavaró zaj megelőzésére, kizárására.

A közterületi rendezvényekről való döntés önkormányzati hatósági ügy. Arról szerződéses formában nem lehet rendelkezni, hanem minden esetben a Ket. szerinti engedélyezési eljárást kell lefolytatni.

Az engedélyezéssel, ellenőrzéssel, szankcionálással stb. kapcsolatos hatósági hatáskört nem lehet a jegyzőhöz telepíteni, a hatáskör főszabály szerint a képviselő-testületet illeti meg.

Bár az eljárás lefolytatására a Ket. irányadó, azonban az anyagi jogi szabályokat az önkormányzatnak kell megalkotnia. A helyi szabályozásnak tartalmaznia kell a közterületen tartott rendezvények rendjének, rendezési feltételeinek és lebonyolításának részletes követelményeit, meg kell határozni a jogsértésekkel szemben alkalmazható és alkalmazandó jogkövetkezményeket (korlátozás, felfüggesztés, tilalom, bírság, helyi szabálysértési alakzatok).

A helyi rendeletekkel átvehetők és alkalmazhatók a miniszteri együttes rendelet szabadidős zajforrásokra megállapított határértékei. A védelem egyik leghatékonyabb eszköze a határérték intézménye, annak hiánya a szabályozás elégtelenségét, és így az egészséges környezethez való joggal kapcsolatos visszásságot jelenthet.

Budapesten a fővárosi és a kerületi önkormányzatok közötti szoros együttműködésre van szükség, össze kell hangolni a közterületek használatba adásának engedélyezésére vonatkozó előírásokat és gyakorlatot.

A közterületi rendezvényeket, azok jogszerűségét folyamatosan ellenőrizni kell, jogsértés esetén következetesen alkalmazni kell a közigazgatás és a szabálysértési felelősséget, jogkövetkezményeket. Mindebben szerepe van magának a szervezőnek (önellenőrzés), az önkormányzati hatóságnak, a lakosságnak, a közterület-felügyeletnek, a rendőrségnek és a polgárőrségnek.

Ajánlás

Ajánlással fordulok az önkormányzatokhoz, hogy egyfelől a helyi rendelet felülvizsgálata, másfelől a közterületek használatának ellenőrzése és a jogsértésekkel szembeni fellépés érdekében az állásfoglalásban kifejtettek szerint járjanak el. Az ellenőrzés és szankcionálás tekintetében kezdeményezzék a rendőrség és polgárőrség együttműködését is.

Kezdeményezés a Kormányhivatalokhoz

Kezdeményezem a Kormányhivataloknál, mint a települési önkormányzatok törvényességi felügyeletére hatáskörrel rendelkező szerveknél, hogy felügyeleti jogkörükben eljárva fokozott figyelemmel ellenőrizzék, hogy az önkormányzatok jelen állásfoglalásnak megfelelő joggyakorlatot folytatnak-e.

VI. Utóvizsgálat, másodlagos intézkedések

A jövő nemzedékek országgyűlési biztosa irodájának eljárási rendje alapján minden állásfoglalást követően utóvizsgálatot kell tartani. Az utóvizsgálat eredményéhez mérten a biztos az Obtv. 26. § (1) bekezdése szerinti intézkedéseket teheti.

Budapest, 2011. december 19.

dr. Fülöp Sándor a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa

Az Étv. nem teszi lehetővé elővásárlási jog önkormányzati rendelettel történő alapítását.
71/2011. (X. 12.) AB határozat;

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 117. szám](#), 29 541. oldal

A helyi önkormányzat rendeletalkotási hatáskörét egyrészt az Alkotmány, másrészt az Ötv. állapítja meg. Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében meghatározott alkotmányos korlát szerint a helyi önkormányzat feladatkörében rendeletet alkothat, amely azonban nem lehet ellentétes más jogszabállyal. Az Ötv. 16. § (1) bekezdése előírja, hogy a képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá a törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot. Az Étv. 25. § (1) bekezdése kimondja, hogy a települési önkormányzatot elővásárlási jog illeti meg az építési szabályzatban és a szabályozási tervben meghatározott településrendezési célok megvalósításához szükséges ingatlanok esetében. Az Étv. 25. § (2) bekezdésének - az indítvány előterjesztésekor hatályos - szövege felhatalmazást adott az elővásárlási jog önkormányzati rendeletben való megállapítására. Az Alkotmánybíróság azonban a 43/2006. (X. 5.) AB határozatában alkotmányellenesnek találta az Étv. 25. § (2) bekezdését, mert annak alapján nem került sor olyan közigazgatási határozat meghozatalára, amellyel szemben jogorvoslattal lehetett volna élni, ehelyett a települési önkormányzat rendelete határozta meg, melyek azok a telkek, amelyekre a megjelölt településrendezési cél megvalósítása érdekében elővásárlási jog keletkezett. A jogorvoslat hiánya sértette az Alkotmány 57. §-ának (5) bekezdését, ezért az Alkotmánybíróság megállapította az Étv. 25. §-a (2) bekezdésének az alkotmányellenességét (ABH 2006, 540, 548-549.), és azt ex nunc hatállyal megsemmisítette. Az Étv. így jelenleg nem teszi lehetővé elővásárlási jog önkormányzati rendelettel történő alapítását, de ez nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az az önkormányzat - az Étv. 25. § (1) bekezdése alapján - elővásárlási jogával éljen az ingatlan értékesítése esetén.

A 842/H/1993. AB határozat szerint a törvényességi kontroll keretében az Alkotmánybíróságnak az alacsonyabb szintű jogszabályt az éppen hatályos törvényi rendelkezéshez kell viszonyítania. (ABH 844, 846.) Az Alkotmánybíróság így a jelen ügyben is az Étv. hatályos szabályai alapján - arra tekintettel - vizsgálta az Ör. szabályait. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az Alkotmánybíróság nem vizsgálta - nem is vizsgálhatta -, hogy az Ör. 2004. évi módosítása megfelelt-e az Étv. akkor hatályos rendelkezéseinek.

Az Ör. - a fentiek alapján - törvényi felhatalmazás nélkül rendelkezik az önkormányzat elővásárlási jogának létesítéséről, ami az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésének sérelmével jár. Ezért az Alkotmánybíróság az Ör. 34. § (6) bekezdés c) pontjának alkotmányellenességét megállapította és a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette. A megsemmisített rendelkezés e határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét követő napon veszti hatályát. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megjegyzi, hogy a megsemmisítés nem érinti az Ör. 34. § (6) bekezdés c) pontja alapján már teljességbe ment jogügyleteket.

A megsemmisített rendelkezés egy konkrét jogügyletre - a Debreceni Körzeti Földhivatal ingatlan-nyilvántartása szerint 10009. helyrajzi számon felvett ingatlan tulajdonjogának megszerzése - vonatkozott. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az elővásárlási jog gyakorlásával ez a rendelkezés okafigyottá vált, a norma kiüresedett. Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 10. § (2) bekezdése szerint a hatályos jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) - főszabály szerint - a hatályon kívül helyezni kívánt jogszabály (jogszabályi rendelkezés) megalkotására hatáskörrel rendelkező szerv helyezheti hatályon kívül. A dereguláció hiánya felvetheti az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság sérelmét is, mint arra 162/E/2001. AB határozat rámutatott. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban a végrehajtott, kiüresedett norma hatályon kívül helyezése nem az

Alkotmánybíróság, hanem a jogalkotó feladata. [ABH 2002, 1219, 1227.] Ugyanakkor a formálisan hatályos önkormányzati rendelet vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik.

Az önkormányzati helyiségeknek a Lt. 58. § (1) bekezdése alapján elővásárlási joggal rendelkező bérlők részére történő elidegenítése nem tartozik az Áht. 108. § (1) bekezdésben szabályozott versenytárgyalási kötelezettség körébe.

Törvénysértő az önkormányzati rendelet azon rendelkezése, amely az Lt. 58. § (1) bekezdésének hatálya alá nem tartozó helyiségek bérlői részére történő eladását, értékhatarra tekintet nélkül, ugyanazon feltételekkel teszi lehetővé, mint az állam tulajdonából az önkormányzat tulajdonába került helyiségek törvényi elővásárlási joggal rendelkező bérlője részére.

72/2011.(X. 12.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 117. szám](#), 29 538. oldal

Az indítvány alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy ellentétesek-e az Áht. 108. §-ával, valamint a Kt. 2. § (1) bekezdésével az Ör.-nek azok a rendelkezései, amelyek az önkormányzat tulajdonában álló helyiségeknek az Lt. 58. § (1) bekezdése alapján elővásárlási joggal rendelkező bérlők számára történő elidegenítését szabályozzák. Az Áht. 108. § (1) bekezdése előírja, hogy az államháztartás alrendszeréhez kapcsolódó, a Kt.-ben meghatározott értékhatar meghaladó értékű vagyont értékesíteni - ha törvény vagy állami vagyon esetén törvényi felhatalmazás alapján kiadott jogszabály kivételt nem tesz - csak nyilvános versenyeztetés útján, a legjobb ajánlatot tevő részére lehet. E rendelkezés alapján a Kt.-ben meghatározott értékhatar meghaladó értékű önkormányzati vagyon értékesítése esetén a versenytárgyalás tartása akkor kötelező, ha törvény ez alól kivételt nem tesz. Ilyen kivételeket állapít meg maga az Áht. 108. § (1) bekezdése a)-c) pontjában. Ez azonban nem zárja ki, hogy más törvény ne szabályozhatná az értékhatar meghaladó értékű önkormányzati vagyon elidegenítésének további eseteit is. A Kt. 72. § (1) bekezdése az Áht. 108. § (1) bekezdésében előírt versenytárgyalás kötelező alkalmazását azokban az esetekben írja elő, ha az érintett önkormányzati vagyontárgy forgalmi értéke a 25 millió forintot meghaladja, az önkormányzat rendeletében ennél kisebb értékhatar is megállapíthat.

Tekintettel arra, hogy az Áht. 108. § (1) bekezdése lehetőséget ad arra, hogy az ott szabályozott versenyeztetési eljárás kötelezettség alól az önkormányzati vagyon értékesítése esetében törvény kivételt tegyen, az Alkotmánybíróságnak eljárása során azt kellett vizsgálnia, hogy az Lt. 58. § (1)-(2) bekezdésébe, valamint 60. §-ába foglalt szabályok tekinthetők-e olyan rendelkezéseknek, amelyek az Áht. 108. § (1) bekezdésében előírt kötelező versenytárgyalás alól kivételt teremtenek.

Az állam tulajdonából az önkormányzat tulajdonába került helyiségek értékesítésére az Lt. tartalmaz szabályokat. Az Lt. 58. § (1) bekezdése alapján - eltérő törvényi rendelkezés hiányában - az ilyen helyiségekre a bérlőt (bérlőtársat) elővásárlási jog illeti meg. Az Lt. e szabályán alapuló elővásárlási jog jogosultja részére történő elidegenítés esetére az 58. § (2) bekezdése rendeletalkotási kötelezettséget ír elő az önkormányzat számára. Ennek alapján az önkormányzat rendeletében határozza meg a helyiségek vételárának mértékét, megfizetésének módját (részletfizetés, vételárengedmény stb.) és feltételeit. Az Lt. 60. §-a pedig előírást tartalmaz a vételár mértékére nézve is azzal, hogy kimondja: ha az önkormányzati tulajdonban levő helyiséget az Lt. alapján elővásárlásra jogosult veszi meg, a vételár mértéke nem haladhatja meg a helyi forgalmi értéket.

Az Ör. 14. § (1) bekezdése az Lt. e rendelkezéseinek megfelelően - általános szabályként - a helyiség helyi forgalmi értékében határozza meg vételárát. Az Ör. 14. § (2) bekezdése alapján

a vételár a forgalmi érték 70%-a akkor, ha a bérlő az Örmód. hatálybalépését megelőzően nyújtotta be vételi kérelmét, illetőleg a képviselő-testület határozatain alapuló emelt bérleti díj megfizetésére irányuló kötelezettségének eleget tett.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Lt. 58. § (2) bekezdésében, valamint 60. §-ában foglalt rendelkezés az Áht. 108. §-ának (1) bekezdésében adott felhatalmazás alapján megállapított törvényi kivételt tartalmaz a versenytárgyalás útján történő értékesítés kötelezettsége alól. Az Lt. 58. § (2) bekezdése ugyanis az 58. § (1) bekezdése alapján elővásárlási joggal rendelkező bérlő részére történő elidegenítés esetére kötelezően előírja, hogy a képviselő-testület önkormányzati rendeletben normatív módon határozza meg a vételár mértékét - lehetőséget adva vételárendedmény megállapítására is - és 60. §-ában vételár maximumot is megállapít erre az esetre nézve. Bár az Lt. maga nem írja elő, hogy a helyiségnek az Lt. alapján elővásárlási joggal rendelkező bérlője részére történő értékesítéskor a versenytárgyalás tartása nem kötelező, a vételár mértékének megállapítására vonatkozó rendelkezései kizárják a versenytárgyalás tartását. Az Lt. és az Lt. kötelező előírása alapján megalkotott önkormányzati rendelet szabályainak sérelme nélkül nincs lehetőség ugyanis a versenytárgyaláson elért legmagasabb vételár érvényesítésére, ha az a helyi forgalmi értéket, illetőleg az Ör.-ben normatív módon megállapított vételárat meghaladja.

Az Lt.-nek az állam tulajdonából az önkormányzat tulajdonába került helyiségek bérlőit megillető elővásárlási jogot és a vételár megállapítására vonatkozó szabályokat a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény módosításáról rendelkező 1994. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Ltmód.) 1994. március 31-i hatállyal iktatta be az Lt.-be. Az Áht. 108. §-a már az Ltmód. elfogadásakor úgy rendelkezett, hogy „[a]z államháztartás alrendszereihez kapcsolódó - a költségvetési törvényben, illetőleg a helyi önkormányzatoknál a helyi önkormányzat rendeletében meghatározott értékhatár feletti - vagyont elidegeníteni, a használat, illetve hasznosítás jogát átengedni - ha törvény kivételt nem tesz - csak nyilvános versenytárgyalás útján, a legjobb ajánlatot tevő részére lehet”. A törvényhozó tehát már az Áht. 108. § - indítványozó által hivatkozott - előírásának hatályban létekor döntött úgy, hogy az állam tulajdonából az önkormányzat tulajdonába került helyiségeknek a bérlő részére való elidegenítésére - értékhatárra tekintet nélkül - az Áht. 108. §-ában foglaltaktól eltérő szabályozásmódot alkalmaz. 1994. március 31-ét követően mind az Lt.-t, mind az Áht.-t - beleértve annak 108. §-át is - többször módosították, e módosítások során az Lt. 58. § (2) bekezdése és 60. §-a változatlan maradt, a törvényhozó nem vonta az Áht. 108. § (1) bekezdésében szabályozott versenytárgyalási kötelezettség körébe az önkormányzati helyiségeknek az Lt. 58. § (1) bekezdése alapján elővásárlási joggal rendelkező bérlők részére történő elidegenítését. (Hasonlóan foglalt állást a Legfelsőbb Bíróság Kfv. III. 37.153/2007/6. számú ítéletében.)

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az Ör.-nek - az önkormányzati tulajdonú helyiségek Lt. alapján elővásárlási joggal rendelkező bérlői részére történő elidegenítésének szabályait megállapító, az indítványozó által vitatott - 4. § (2) bekezdés első mondata, 4. § (4) bekezdése nem sérti az Áht. 108. § (1) bekezdését és a Kt. 72. § (1) bekezdését, ezért e tekintetben az indítványt elutasította.

Az Lt. 58. § (1) bekezdése csak az állam tulajdonából az önkormányzat tulajdonába került helyiségek bérlői számára biztosít törvényen alapuló elővásárlási jogot. Az 58. § (2) bekezdésének és 60. §-ának a vételárra vonatkozó rendelkezései is csak a helyiségeknek ezen, elővásárlási joggal rendelkező bérlői részére történő elidegenítésére irányadóak.

Az Lt. 58. § (1) bekezdésének hatálya alá nem tartozó helyiségek értékesítésére vonatkozóan az Lt. maga nem tartalmaz szabályozást, az 58. § (3) bekezdése csupán azt írja elő, hogy ezen helyiségek eladásának feltételeit önkormányzati rendeletben kell megállapítani. Az Lt. 58. § (1) bekezdésének hatálya alá nem tartozó helyiségek tekintetében tehát nincs olyan törvényi

szabály, amely kivételt teremt az Áht. 108. § (1) bekezdésében szabályozott versenytárgyalás tartási kötelezettség alól. Ezen helyiségek értékesítése esetén amennyiben a helyiség forgalmi értéke meghaladja a költségvetési törvényben meghatározott értékhatárt az Áht. 108. § (1) bekezdésének és a Kt. 72. § (1) bekezdésének alkalmazása nem mellőzhető.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. 4. § (3) bekezdése, valamint a 11. § (2) bekezdésének az a rendelkezése, amely az Lt. 58. § (1) bekezdésének hatálya alá nem tartozó helyiségek bérlői részére történő eladását, értékhatárra tekintet nélkül, ugyanazon feltételekkel teszi lehetővé, mint az állam tulajdonából az önkormányzat tulajdonába került helyiségek törvényi elővásárlási joggal rendelkező bérlője részére, törvénysértő. Ezért az Alkotmánybíróság e rendelkezéseket megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság a törvényellenesnek ítélt szabályokat - figyelemmel az önkormányzatnak az Lt. 58. § (3) bekezdésén alapuló jogalkotási kötelezettségére - pro futuro, 2011. november 30-i hatállyal semmisítette meg, ezzel időt kívánt biztosítani a jogalkotónak az új, törvényes szabályok megalkotására.

A Jat. szerinti vélemények beszerzésével kapcsolatos kötelezettségszegés önmagában nem érinti a jogszabály érvényességét, vagyis pusztán ez a kötelezettségszegés nem elégséges ok a kiadott jogszabályok alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére

Mivel a Hatv. arról nem rendelkezik, az önkormányzatnak nincs lehetősége arra, hogy a több telekkel rendelkező adózók esetében a külön helyrajzi számon lévő – tehát önálló ingatlanok minősülő – telkek alapterületének összegét tekintse a telekadó alapjának

99/2011.(XI. 17.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 134. szám](#), 32 643. oldal

Az indítványozó mind az Ör., mind az Ör.Mód. elfogadásával kapcsolatban hivatkozott arra, hogy annak során a jogalkotó elmulasztott eleget tenni bizonyos - a Jat.-ban, illetve az új Jat.-ban írt - jogszabály-előkészítési kötelezettségének. A kérelem azonban csak az Ör. elfogadásával - a telekadó mint új adónem bevezetésével - kapcsolatban tartalmazott indokolást, és ebben a tekintetben is csupán a Jat. 18. § (1) bekezdésének (hatásvizsgálat végzésének követelménye), illetve 20. §-ának (jogalkalmazó szervek, társadalmi szervezetek és az érdek-képviselői szervek bevonása a jogszabály-tervezetek előkészítésébe) vélt sérelmét támasztotta alá érvekkel.

Emiatt az Alkotmánybíróság az Ör. egészét támadó - a Jat. 19. §-ának sérelmére alapított - indítványt, illetve az Ör.Mód.-ot érintő indítványt a rendelkező részben foglaltak szerint vissza utasította, és érdemben csak az Ör.-t támadó, a Jat. 18. § (1) bekezdésére és 20. §-ára alapított kérelmet vizsgálta meg.

Mindenekelőtt jelen ügyben is szükséges utalni arra, hogy „[a] Jat. megsértése [Alkotmány 7. § (2) bekezdés] az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint önmagában nem teszi alkotmányellenessé a jogszabályt, csak az Alkotmány valamely rendelkezésével való kapcsolatában” [32/1991. (VI. 6.) AB határozat; ABH 1991, 146, 159.]. Az Alkotmány 7. § (2) bekezdése értelmében ugyan a jogalkotás rendjét törvény szabályozza, ez a rendelkezés azonban nem emelte az Alkotmány szintjére a jogalkotási törvény normáit [ld. először: 496/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 493, 496.].

Ennek alapján az 54/1996. (XI. 30.) AB határozat kimondta, hogy „a Jat. 18. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés nem alkotmányi szabály. Ennek a szabálynak a megsértése feltehetően a törvény társadalmi hatékonyságának a kárát fogja eredményezni, de közvetlen alkotmányvétséshoz csak az vezet, ha maga a törvény sérti az Alkotmány valamely

rendelkezését. A törvényjavaslat előkészítése körébe tartozó társadalmi-szociológiai követelmények teljesítése, illetve azok elmulasztása az Alkotmány rendelkezéseivel nem hozható közvetlen összefüggésbe, s az nem vezet a jogállamiság és a jogbiztonság sérelméhez.” [ABH 1996, 173, 190.; megerősítette: 38/2000. (X. 31.) AB határozat, ABH 2000, 303, 313. és 109/2008. (IX. 26.) AB határozat, ABH 2008, 886, 902.]

A Jat. 20. §-át érintően az Alkotmánybíróság a legutóbb a 74/2006. (XII. 15.) AB határozatban összegzett álláspontjára utal, mely szerint: „önmagában a Jat. 20. §-a szerinti szervezetek és szervek törvényalkotási folyamatba való bevonásának elmaradása nem teszi az egyébként szabályszerűen megalkotott törvényt alkotmányellenessé. (352/B/1990. AB határozat, ABH 1990, 228, 229.) A jogalkotó szervek egyeztetési kötelezettségét előíró, a Jat. 20. §-a és 27. § c) pontjában foglalt szabályok megsértése kapcsán az Alkotmánybíróság - áttekintve az Alkotmánybíróság addigi gyakorlatát - a 39/1999. (XII. 21.) AB határozatában (ABH 1999, 325, 349.) leszögezte: A Jat. e rendelkezéseit figyelembe véve megállapítható, ha a jogalkotó a jogszabály előkészítése során nem kéri ki az érintett társadalmi szervek véleményét, megsérti a Jat. e rendelkezéseit. Az Alkotmánybíróság számos határozatában kifejtette, hogy a jogszabályt előkészítő szervezetek a Jat. szerinti vélemények beszerzésével kapcsolatos kötelezettségszegése önmagában nem érinti a jogszabály érvényességét, vagyis pusztán ez a kötelezettségszegés nem elégséges ok a kiadott jogszabályok alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére. [352/B/1990. AB határozat, ABH 1990, 228, 229.; 30/1991. (VI. 5.) AB határozat, ABH 1991, 421, 422.; 32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 159.; 34/1991. (VI. 15.) AB határozat, ABH 1991, 170, 172.; 496/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 493, 495.; 7/1993. (II. 15.) AB határozat, ABH 1993, 418, 419-420.; 54/1996. (XI. 30.) AB határozat, ABH 1996, 173, 195.; 50/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 387, 395-397.] (...) A jogszabályok előkészítésére vonatkozó törvényi előírások megsértése csupán a jogalkotó államigazgatási, esetleg politikai felelősségét alapozhatja meg. [7/1993. (II. 15.) AB határozat, ABH 1993, 418, 419.] Az Alkotmány 7. § (2) bekezdéséből nem láttat levezethetőnek az Alkotmánybíróság a jogalkotó szervek azon kötelezettségét, hogy a jogalkotási eljárás során az érintett társadalmi szervek véleményét kikérje. [39/1999. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1999, 325, 349.; 9/2003. (IV. 30.) AB határozat, ABH 2003, 89, 116.]” (ABH 2006, 870, 872-873.)

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság elutasította az Ör. egészét azon az alapon támadó indítványt, hogy a jogalkotó annak megalkotása során megsértette a Jat. 18. § (1) bekezdésében és 20. §-ában írtakat.

Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozónak az Ör. 8. §-át támadó kérelmét vizsgálta meg.

E körben mindenekelőtt arra kell utalni, hogy „[a] helyi önkormányzatok adómegállapítási joga az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés d) pontján alapul. Az Alkotmány e rendelkezése a helyi önkormányzati alapjogok között a képviselő-testület alkotmányi védelemben részesített hatásköröként határozza meg azt, hogy a képviselő-testület a törvény keretei között meghatározza a helyi adók fajtáit és mértékét. A helyi önkormányzat adómegállapítási jogának a kereteit a Hatv. [a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény] szabályozza. E rendelkezések alapján a helyi önkormányzat széles körű önállósággal rendelkezik a helyi adók szabályozása során. A Hatv. [Hatv.] keretei között szabadon dönt arról, hogy vezet-e be helyi adót, ha igen, akkor a helyi adók melyikét vezeti be.” [25/2005. (VI. 24.) AB határozat, ABH 2005, 658, 662-663.] Az önkormányzat a szabályozást később - a helyi tapasztalatok függvényében - bármikor módosíthatja is.

A Hatv. a telekadó (mint vagyoni típusú adó) esetében alternatív módon határozza meg az adó alapját, illetőleg mértékét: választási lehetőséget ad a helyi önkormányzatnak a tekintetben, hogy a telek alapterülete alapján tételes adóként vagy az ingatlan korrigált forgalmi értéke

alapján, annak bizonyos %-ában határozza meg az adó mértékét (Hatv. 21-22. §). Hangsúlyozni kell ugyanakkor azt is, hogy a Hatv. 17. §-a értelmében a telekadónak az önkormányzat illetékességi területén lévő beépítetlen belterületi földrészlet (telek) a tárgya, tehát az ingatlan-nyilvántartás szerinti önálló ingatlan. A Hatv. az adó alanyai és az adó tárgya tekintetében kógens rendelkezéseket tartalmaz, azaz nem teszi lehetővé azt, hogy a helyi önkormányzatok a helyi adórendeleteik megalkotása során ezektől a törvényi rendelkezésektől eltérjenek [Vö. 57/1996. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1996, 339, 340.; 57/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 504, 507.] 1058/H/2006. AB határozat; 1058/H/2006. AB határozat, ABH 2009, 2581, 2584-2585.]. Az adó tehát csak a törvény szerinti adótárgyat terhelheti, az önkormányzat azt nem határozhatja meg a törvényben foglaltaktól eltérő módon, és az adó mértékét is a Hatv. szerinti adótárgyak vonatkozásában kell szabályoznia. A telekadót ennek megfelelően - a Hatv. eltérő rendelkezése hiányában - adótárgyanként kell megállapítani és kivetni.

A Hatv. csak egyetlen esetben ad lehetőséget adótárgyak alapterületének összeadására, mégpedig az építményadó vonatkozásában: a Hatv. 15. § a) pontja szerinti tételes adó esetében az 52. § 9. pontja alapján az egy helyrajzi számon lévő, több azonos fajtájú épület, épületrész esetén ezek összesített hasznos alapterületét kell hasznos alapterület alatt érteni. Ugyanakkor az adókötelezettséget ebben az esetben is adótárgyanként külön-külön kell megállapítani, és az adót is így kell kivetni.

Mindezekből következően - mivel a Hatv. arról nem rendelkezik - az önkormányzatnak nincs lehetősége arra, hogy a több telekkel rendelkező adózók esetében a külön helyrajzi számon lévő - tehát önálló ingatlannak minősülő - telkek alapterületének összegét tekintse a telekadó alapjának. Ez ugyanis a telekadó törvényben meghatározott tárgyának (beépítetlen belterületi földrészlet mint önálló ingatlan) megváltoztatását eredményezi. Megjegyzendő továbbá, hogy egy ilyen megoldás arra is vezethet (amint az az indítványozó által becsatolt iratok alapján jelen esetben is történt), hogy az adókivetésre nem adótárgyanként kerül sor, hanem adózónként összesítetten (tehát a telkek alapterületét összeszámítva egyetlen határozatban állapítják az adózót terhelő adókötelezettséget), ami azt jelenti, hogy nem lehet egyértelműen megállapítani a Hatv. szerinti adótárgyat - az egyes földrészleteket külön-külön - terhelő adó mértékét.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja: az Ör. 8. §-a azáltal, hogy a telekadó mértékének szabályozásakor alapterület-összeszámítást ír elő, s ehhez rendel sávosan differenciált adómértékeket, a Hatv.-be ütköző - s ezáltal az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését sértő, alkotmányellenes - előírást tartalmaz. Az Alkotmánybíróság ezért az Ör. 8. §-át az adóévre tekintettel 2011. december 31. napjával megsemmisíti. Az Alkotmánybíróság az időpont meghatározásakor figyelemmel volt arra, hogy a megsemmisítés veszélyeztetheti az önkormányzat gazdálkodását, az ellátandó feladatok tárgyévi finanszírozását, ezért azt - az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 43. § (4) bekezdése alkalmazásával - úgy állapította meg, hogy az önkormányzatnak elegendő idő álljon rendelkezésére az új szabályozás megalkotására.

A hulladék begyűjtésére szolgáló zsák árának tartalmaznia kell a hulladékmennyiség kezelési költségét is

A Hgt. 25. §-a rendelkezik a hulladékkezelési közszolgáltatás díjáról, így a Ártv. hatálya erre a közszolgáltatásra nem terjed ki

139/2011.(XII. 2.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 143. szám](#), 34 353. oldal

A települési hulladékkezelés a Hgt. 21. § (1) bekezdése alapján helyi közszolgáltatás. Így, mint minden közüzemi szolgáltatásra, a hulladékkezelésre is irányadók a polgári jognak a közüzemi szolgáltatásokra vonatkozó általános érvényű jogszabályi előírásai, és a hulladékgazdálkodás sajátosságaira tekintettel külön törvény, a Hgt. határozza meg a hulladékkezelés speciális szabályait. A hulladékszállítás biztosítása tehát olyan helyi közfeladat, amely törvényi szabályozás alatt áll. Erre tekintettel az önkormányzat rendeletalkotási szabadsága korlátozott, a képviselő-testületet csak a törvény felhatalmazása alapján, a törvények keretei között illeti meg a szabályozás joga.

A települési önkormányzat rendeletalkotási hatáskörébe tartozó szabályozási tárgyköröket a Hgt. 23. § (1) bekezdése határozza meg, a 24. § szerint pedig a települési önkormányzat a hulladékgazdálkodási feladatainak végrehajtása érdekében hozott önkormányzati rendeleteiben - törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott módon és mértékben - illetékességi területére a más jogszabályokban előírtaknál szigorúbb hulladékgazdálkodási előírásokat is meghatározhat.

A Kr3. 6. § (4) bekezdése szerint a hulladék begyűjtésére szolgáló zsák árának tartalmaznia kell a hulladékmennyiség kezelési költségét is. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Kr3. fenti rendelkezése kogens előírásokat tartalmaz, attól az önkormányzat nem térhet el, azaz a zsákos egységcsomag megvásárlásával a helyi ingatlantulajdonosok nemcsak a zsákot magát vásárolják meg, hanem a hulladékszállítás díját is kifizetik. Az önkormányzat tehát nem állapíthatott volna meg a Kr3.-ban foglaltaktól eltérő szabályokat a zsákos hulladékszállítás tekintetében. Az Ör2. 4. § (1) bekezdésének támadott rendelkezése - a fentiekben foglaltak alapján - ellentétes a Kr3. 6. § (4) bekezdésével, mivel a hulladék begyűjtésére szolgáló zsákos egységcsomag árán felül szállítási díj fizetésére is kötelezi az ingatlantulajdonosokat.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör2. 4. § (1) bekezdésének negyedik mondata - „Az egységcsomag itt meghatározott árán felül a 2. mellékletben szereplő szemétszállítási díjat is meg kell fizetni.” - ellentétes a Kr3. szabályaival, így sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését, ezért az Ör. e rendelkezését megsemmisítette.

Az önkormányzati rendelet Alkotmánysértő, ha az Étv. hatálybalépése előtt alkotott, így már hatályban nem lévő rendezési terv (RRT) alkalmazását rendeli el

140/2011.(XII. 2.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 143. szám](#), 34 359. oldal

Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy az Étv. 60. § (3) bekezdése 2009. október 1. napjával hatályát veszítette. Bár a 2009. évi LVII. törvény 46. § (7) bekezdésének 24. pontja valóban hatályon kívül helyezte az átmeneti időszakra vonatkozó törvényi rendelkezést, ez nem jelenti azt, hogy a városi önkormányzatok ennek következtében eltérhetnének az Étv. településrendezésre vonatkozó szabályaitól. Épp ellenkezőleg, az Étv. 60. § (3) bekezdésében szabályozott átmeneti időszak lezárultával a városi önkormányzatoknak már rendelkezniük kell az Étv. szabályainak megfelelő településszerkezeti tervvel, helyi építési szabályzattal. A jogalkotó erre tekintettel döntött a határidő lejártát követően az átmenetet biztosító rendelkezés deregulációjáról.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Eger Megyei Jogú Város Közgyűlése 2006. évben - a törvényi határidő lejártát után - kifejezett törvényi tiltás ellenére alkotta meg az érvényes szabályozási tervvel nem érintett városrészekben folyó építési tevékenység szabályozásáról szóló rendeletét. Az Ör. azzal, hogy az Étv. hatálybalépése előtt alkotott, így már hatályban nem lévő rendezési terv (RRT) alkalmazását rendeli alkalmazni, eltér az Étv. kogens szabályaitól. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapítja, hogy

az Ör. az Étv. 18. § (2) bekezdésébe ütközik, így sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében foglaltakat, ezért megsemmisíti azt.

Az önkormányzatok városrendezésre és építésügyre vonatkozó szabályozási autonómiája kizárólag a rendeletalkotás tartalmát és az alkalmazott eljárás lefolytatását meghatározó törvényi keretek között érvényesülhet

Az érdekelt államigazgatási szervekkel való egyeztetés kötelezettsége és a lakosság bevonása az eljárásba olyan garanciális jellegű eljárási követelményeket jelent, amelyeket a jogi szabályozás nem ír elő más önkormányzati rendelet megalkotása során

141/201.(XII. 2.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 143. szám](#), 34 361. oldal

Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben, a helyi építési szabályzatok vonatkozásában a 11/2004. (IV. 7.) AB határozatában a következőkre mutatott rá: „A helyi társadalmi viszonyok között fontos szerepet töltenek be az Ét. felhatalmazása alapján alkotott helyi építésügyi szabályzatok és a településrendezési tervek, miután ezek az adott település és környezete fejlődését, a településen élők, ott-tartózkodók életkörülményeit hosszabb időszakra döntően befolyásolják. Ebből is következik, hogy a helyi építésügyi előírásoknak több követelménynek kell eleget tenniük: az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdéséből adódóan az e tárgyban alkotott önkormányzati rendelet sem lehet ellentétes magasabb szintű jogszabállyal, a helyi építésügyi szabályzatnak és a települési rendezési tervnek figyelembe kell venni az országos településrendezési szakmai előírásokat, a település társadalmának igényét. Mindezekre tekintettel az Ét. részletesen szabályozza az építésügyi szabályzatok, a településrendezési tervek előkészítésének, egyeztetésének és elfogadásának a rendjét. Az Ét. 9. §-a részletezi tehát a helyi építésügyi szabályzat és a településrendezési tervek kidolgozása során érvényesítendő eljárási szabályokat, rendezi, hogy az érintett állampolgárokat, szervezeteiket, államigazgatási szerveket, települési önkormányzatokat milyen tartalommal, milyen módon, határidőben kell tájékoztatni, véleményüket kérni, véleményeltérés esetén egyeztető tárgyalást tartani, az el nem fogadott véleményekről tájékoztatást adni” (ABH 2004, 853, 857.). Az Ét. 9. § (7) bekezdése szerint a helyi építési szabályzat és a településrendezési tervek a (2)-(6) bekezdésben előírt véleményezési eljárás lefolytatása nélkül nem fogadhatók el, és az Ét. 9. § (9) bekezdése előírja, hogy az Ét. 9. §-ában szabályozott eljárási rendet érvényesíteni kell a rendezési tervek módosításánál is.

Ahogy az Alkotmánybíróság a 7/2003. (III. 13.) AB határozatában megállapította, az Ötv. 16. § (1) bekezdéséből, az Ét. 9. § (7) bekezdéséből és 13. § (1) bekezdéséből kitűnik, hogy „az önkormányzatok városrendezésre és építésügyre vonatkozó szabályozási autonómiája kizárólag a rendeletalkotás tartalmát és az alkalmazott eljárás lefolytatását meghatározó törvényi keretek között érvényesülhet. Ilyen, az önkormányzati rendeletalkotás során irányadó eljárási rendelkezéseket állapít meg az Ét. fentiekben említett 9. §-a is, amikor a helyi építési szabályzat elfogadásához a közérdek érvényesítése érdekében számos egyeztetési kötelezettséget ír elő, és az érintett állampolgárok, szervezetek, érdekképviselők, hatóságok számára véleménynyilvánítási, javaslattételi, észrevételezési lehetőséget biztosít” (ABH 2003, 753, 756.). Az érdekelt államigazgatási szervekkel való egyeztetés kötelezettsége és a lakosság bevonása az eljárásba olyan garanciális jellegű eljárási követelményeket jelent, amelyeket a jogi szabályozás nem ír elő más önkormányzati rendelet megalkotása során.

E rendelkezések alapján megállapítható, hogy az önkormányzat képviselő-testületének nincs szabad döntési lehetősége abban a tekintetben, hogy a helyi építési előírások megállapításáról az Ét.-ben szabályozott eljárási rendben elfogadott helyi építési szabályzatban, vagy ezen eljárási kötöttségek nélkül elfogadott önkormányzati rendeletben rendelkezik-e. A helyi

építési előírásokat a képviselő-testületnek az Ét. 9. §-ában szabályozott eljárási rendben elfogadott helyi építési szabályzatban kell megállapítania.

A településeken az életviszonyok a helyi sajátosságokhoz igazodnak, amelyek így helyi speciális szabályozást igényelnek. Az Ét. 6. § (3) bekezdése meghatározza, hogy a települési önkormányzatok az Ét. végrehajtására milyen tárgykörökben alkothatnak rendeletet. Az Ör. a megjelölésében meghatározott tárgya szerint nem, de rendelkezéseinek tartalmából és a 6. § (1) bekezdésének rendelkezéséből („E rendelet előírásait a rendezési tervek alkalmazása során - mind a beépítési előírások kiadásakor, mind az építési hatóság döntéseinek meghozatala során -figyelembe kell venni.”) következően a meglévő szabályozása tervek kiegészítésére irányul, oly módon, hogy az Ét. 9. §-ában szabályozott egyeztetési eljárást előzetesen nem folytatták le.

Az Ét. 9. § (7) bekezdése értelmében a településrendezési eszköz a (2)-(6) bekezdésben előírt véleményezési eljárás lefolytatása nélkül nem fogadható el. Az Ét. 9. § (9) bekezdése kimondja továbbá, hogy az (1)-(8) bekezdésben foglalt rendelkezéseket a településrendezési eszköz módosítása esetén is alkalmazni kell. Tekintettel arra, hogy az Ét.-nek az Ör. elfogadásakor hatályos szabálya nem sorolt fel olyan kivételes eseteket, amikor a véleményezési eljárás lefolytatása mellőzhető lett volna, ezért - az Ör. tartalmából következően - a véleményezési eljárás lefolytatása az Ör. megalkotáskor kötelező lett volna.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az Ör. - az elfogadása során alkalmazott törvénysértő eljárásra tekintettel - sérti az Ét. 9. § (4)-(9) bekezdésének rendelkezéseit, és ezáltal más jogszabályba, jelen esetben törvénybe ütközik, emiatt ellentétes az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével. Mivel az Ör. alkotmányellenes módon, az Ét. garanciális szabályainak megsértésével jött létre, az Alkotmánybíróság az Ör.-t alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette.

A gyülekezéshez való jog korlátozását jelenti, ezért alkotmánysértő, ha az önkormányzati rendelet a pártok által közterületen szervezett rendezvényeket közterület-használati engedélyhez és díjhoz köti

142/2011.(XII. 2.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 143. szám](#), 34 365. oldal

Az Alkotmány 62. § (1) bekezdése szabadságjogként szabályozza a békés gyülekezéshez való jogot. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a kommunikációs jogok egyikeként fogja fel a gyülekezéshez való jogot, amely az egyéneknek azt a jogát védi, hogy a közügyekben másokkal együtt kinyilváníthassák véleményüket. [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171.; 55/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 442, 449.; 4/2007. (II. 13.) AB határozat, ABH 911, 914.; 75/2008. (V. 29.) AB határozat, ABH 2008, 651, 662-663.]

A pártok által közterületen szervezett rendezvények a közügyek megvitatásának olyan fórumai, amelyek lehetőséget nyújtanak a részt vevő polgárok számára a párt közügyekben kialakított álláspontjának megismerésére, azzal kapcsolatos nézeteik kifejtésére, közös vélemény kialakítására, s így a gyülekezéshez való jog gyakorlása körébe tartoznak. Az Ör. 4. § n) pontja, valamint mellékletének 14. pontja - azzal, hogy közterület-használati engedélyhez és díjhoz kötik az ilyen rendezvényeket - olyan szabályokat tartalmaznak, amelyek az Alkotmány 62. § (1) bekezdésében szabályozott gyülekezéshez való jogot érintik, azt korlátozzák.

Az Alkotmány 8. § (2) bekezdése alapján az alapvető jogokra vonatkozó szabályokat törvényben kell megállapítani, alapvető jog lényeges tartalmát törvény sem korlátozhatja. Az Alkotmány 62. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a gyülekezési jogról szóló törvény elfogadásához a jelenlevő képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az önkormányzatnak volt-e hatásköre a vizsgált szabályok megalkotására.

A helyi önkormányzat rendeletalkotási jogkörét az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése és a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 16. §-a szabályozza. Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése alapján az önkormányzat képviselő-testülete feladatkörében alkothat rendeletet, amely nem lehet ellentétes más jogszabállyal. Az Ötv. 16. §-a alapján a képviselő-testület törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, és törvény felhatalmazása alapján annak végrehajtására alkothat rendeletet.

A gyülekezési jog gyakorlásának részletes szabályait a jelenlevő képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény, a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) tartalmazza, amely meghatározza a közterületi rendezvények szervezésének, megtartásának feltételeit. Tekintettel arra, hogy az Alkotmány 8. § (2) bekezdése és 62. § (2) bekezdése alapján a gyülekezési jog szabályozása kizárólagos törvényhozási tárgy, a helyi önkormányzat a Gytv.-ben meghatározott feltételrendszert nem módosíthatja, nem egészítheti ki.

A törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok körében a közterület-használat szabályozása az Alkotmány és az Ötv. idézett rendelkezései alapján az önkormányzat jogalkotó hatáskörébe tartozik, azonban ez a jogköre nem terjed ki arra, hogy a közterület-használat szabályozása során Alkotmányban szabályozott alapvető jogok gyakorlását érintő, azokat korlátozó szabályokat állapítson meg.

Törvénysértő a képviselő-testület működése, ha annak összehívása nem szabályszerűen történt, továbbá ha a törvénysértő ülés levezetésére a jelenlevő képviselők a korelnököt jelölték ki. A korelnöknek az Ötv. 30. § (1) bekezdése alapján kizárólag a képviselő-testület alakuló ülésének vezetésére lett volna lehetősége

A jogszabályokkal ellentétes képviselő-testületi működés során végzett jogalkotás sérti a Jat. 2. § (4) bekezdés a) pontjában meghatározott, az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből eredő formai követelményeket

145/2011.(XII. 2.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 143. szám](#), 34 371. oldal

A helyi önkormányzat rendeletalkotási jogkörének kereteit az Alkotmány, valamint az Ötv. szabályozza. Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján az önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati ügyekben önállóan szabályoz és az *e)* pont alapján törvény keretei között önállóan alakítja ki a szervezetét és működési rendjét, a 44/A. § (2) bekezdése pedig kimondja, hogy az önkormányzat képviselő-testülete feladatkörében rendeletet alkot, amely nem lehet ellentétes más jogszabállyal.

Az Ötv. 16. § (1) bekezdése az önkormányzat rendeletalkotási jogkörével kapcsolatosan a következő rendelkezést tartalmazza: „A képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkothat.”

Az Ötv. - 2011. április 12-én hatályos - 12. § (2) bekezdése alapján a képviselő-testület elnöke a polgármester, aki összehívja és vezeti a képviselő-testület ülését. A polgármester helyettesítésére az Ötv. 34. § (1) bekezdése alapján alpolgármestert választhat, továbbá a 31. §-a alapján a polgármesteri és az alpolgármesteri tisztség egyidejű betöltetlensége, illetőleg tartós akadályoztatásuk esetére a szervezeti és működési szabályzat rendelkezik a képviselő-testület összehívásának, vezetésének a módjáról. A Képviselő-testület 2010. október 17-én megtartott alakuló ülése óta 2011. április 12-ig nem választott alpolgármestert, és a

polgármester akadályoztatása esetén történő helyettesítéséről az SZMSZ 11. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Képviselő-testület ülését a Polgármester, akadályoztatása esetén az általános helyettesítési jogkörrel megbízott főállású alpolgármester, mindkettejük akadályoztatása esetén a polgármester és az alpolgármesterek feladatmegosztásáról szóló polgármesteri utasításban meghatározottak szerinti alpolgármester hívja össze. E rendelkezésekből következően a Képviselő-testület ülésének összehívására, vezetésére a Polgármesteren kívül kizárólag az alpolgármester, illetve az SZMSZ-ben megjelölt személy - valamelyik alpolgármester - jogosult.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Polgármester 2011. április 11-i intézkedését követően a Képviselő-testület tizenöt tagjából (Polgármester és tizennégy önkormányzati képviselő) megjelent tizenegy önkormányzati képviselő által megtartott ülés összehívása nem az Ötv. 12. § (2) bekezdésében és az SZMSZ 11. § (1) bekezdésében meghatározott módon került sor. A Képviselő-testület ülését kizárólag a Polgármester hívhatta volna össze, más erre jogszerűen nem volt jogosult, mivel a Polgármester helyettesítésére a Képviselő-testület alpolgármestert nem választott, és a Polgármester akadályoztatása esetén a helyettesítésére az SZMSZ egyéb rendelkezést nem tartalmazott. Ebből következően a 2011. április 12-én tizenegy önkormányzati képviselő által megtartott ülés képviselő-testületi ülésként való megtartása törvénytörő volt.

Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az Ötv. 12. § (2) bekezdése és az SZMSZ 15. § (1) bekezdése alapján a Képviselő-testület üléseit - alpolgármester megválasztásának hiányában - a Polgármestert volt jogosult vezetni, ezért törvénytörő működést jelentett, hogy a törvénytörő képviselő-testületi ülés levezetésére a jelenlévő tizenegy önkormányzati képviselő a korelnököket jelölte ki, mivel a korelnöknek az Ötv. 30. § (1) bekezdése alapján kizárólag a Képviselő-testület alakuló ülésének vezetésére lett volna lehetősége.

A helyi önkormányzat az Alkotmány és az Ötv. idézett rendelkezései alapján a helyi társadalmi viszonyok szabályozása körében elsődleges, eredeti jogalkotási jogkörrel rendelkezik, rendeletet alkothat olyan helyi közügyek szabályozására, amelyeket magasabb szintű jogszabály még nem szabályozott. A törvény által szabályozott társadalmi viszonyok körében az Ötv. felhatalmazása alapján, a felhatalmazás keretei között végrehajtási rendelet alkotásának a joga illeti meg.

A jogszabály akkor érvényes - és határolható el más, nem jogi normáktól - ha megfelel az ún. érvényességi kritériumoknak: enélkül ugyanis érvényességről nem lehet beszélni. A közjogi érvényességi kritériumok (érvényességi kellékek) a következők:

- a) A jogszabálynak a létrehozására feljogosított szervtől kell származnia, vagyis annak az állami-közhatalmi szervnek kell megalkotnia, amely erre kifejezetten jogosult.
- b) A jogszabályt a vonatkozó eljárási előírásoknak megfelelően kell megalkotni, vagyis az előírt eljárási rendszerint kell létrejönnie.
- c) A jogszabály nem állhat ellentétben a felsőbb fokozatú jogszabállyal, végső fokon az Alkotmánnyal (érvényesülnie kell a jogforrási hierarchiának).
- d) A jogszabályt az előírt módon ki kell hirdetni.

Az a) pont tulajdonképpen a jogalkotói hatáskör kérdése, vagyis annak vizsgálata, hogy az adott szervnek van-e felhatalmazása (autoritása) a jogalkotásra. A jogszabály érvényessége szempontjából ez azért jelentős, mert az érvényesség feltételezi a jogszabály kötelező erejét. Az Alkotmánybíróság már a 11/1992. (III. 5.) AB határozatában kifejtette: „A jogállamiság és a jogbiztonság elvéből fakadnak az eljárási garanciák. (...) Csak a formalizált eljárás szabályainak követésével keletkezhet érvényes jogszabály (...)” (ABH 1992, 77, 85.) Az Alkotmánybíróság a 29/1997. (IV. 29.) AB határozatában kifejtette, hogy a „formai hibás törvényhozási eljárás (...) a jövőben alapot ad a törvény kihirdetése napjára történő visszamenőleges hatályú megsemmisítésére”. (ABH 1997, 122.) A határozat indokolása szerint „[a] megsemmisítés alapja a közjogi érvénytelenség, amely a norma formai

alkotmányellenességének egyik változata”. (ABH 1997, 122, 128.) Az 52/1997. (X. 14.) AB határozat rendelkező részében az Alkotmánybíróság megismételte azt a korábbi határozatában foglalt tételt, melynek megfelelően a jogalkotás során elkövetett eljárási alkotmányértés önmagában megalapozza a törvény megsemmisíthetőségét. (ABH 1997, 331, 332.) Az Alkotmánybíróság a 39/1999. (XII. 21.) AB határozatában leszögezte, hogy „a törvényalkotási folyamat egyes eljárási szabályainak betartása a törvény érvényességének az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből levezethető jogállami követelménye.” (ABH 1999, 325, 349.) E határozatból következően az alacsonyabb szintű jogszabályok megalkotásánál is érvényes az, hogy az egyes eljárási szabályok be nem tartása az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe ütköző alkotmányellenességet eredményez.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Képviselő-testület működése, döntéshozatala akkor törvényes, ha az önkormányzati képviselők a jogszabályok által meghatározott eljárási rendet betartják. Az Ör1. és Ör2. megalkotásakor és kihirdetésekor a 2011. április 12-én tanácskozássra összeült tizenegy önkormányzati képviselőnek nem volt felhatalmazása a jogalkotásra, mert a tizenegy önkormányzati képviselő által megtartott ülés összehívására és vezetésére nem az Ötv.-ben és az SZMSZ-ben meghatározott jogszabályi előírások alapján került sor, és a jogszabályokkal ellentétes képviselő-testületi működés sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság elvét és a jogszabályokkal ellentétes képviselő-testületi működés során végzett jogalkotás sérti a Jat. 2. § (4) bekezdés *a*) pontjában meghatározott, az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből eredő formai követelményeket. Ebből következően az Ör1. és Ör2. esetében közjogi érvénytelenség áll fenn, és ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör1. és Ör2. formai okból alkotmányértő (érvénytelen), és azt annak kihirdetése napjára visszamenőleges hatállyal az Alkotmány 2. § (1) bekezdése sérelme miatt megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a tizenegy önkormányzati képviselő által megtartott törvénysértő ülésen megalkotott Ör1. és Ör2. további formai okból is törvénysértő, mivel az Ötv. - 2011. április 12-én hatályos - 16. § (3) bekezdése alapján az önkormányzati rendeletet a polgármester és a jegyző írja alá, és az Ör1.-et és Ör2.-t az ülést vezető korelnök és jegyző írta alá. A polgármester akadályoztatása esetén az önkormányzati rendelet aláírójaként a polgármestert csak az alpolgármester helyettesíthette volna.

Törvénysértő a kutya- és macskatenyésztés önkormányzati rendeletben történő engedélyhez kötése, mivel nem tiltható meg a jogszabályoknak megfelelően tartott állatok tartása
Önkormányzati rendelet nem állapíthat meg a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010.(II.26.) Korm. rendeletben meghatározott tartási szabályoktól eltérő rendelkezéseket

146/2011.(XII. 2.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 143. szám](#), 34 378. oldal

Az Ávtv. egyes esetekben - állatkert, állatkereskedés létesítése - engedélyhez köti az állattartást, de ezek között a kedvtelésből tartott állatok, mint a kutya és a macska tenyésztése nem fordul elő. Az Ávtv. meghatározza az önkormányzatok állatvédelmi feladatait (48/A. §), amelyek között a kedvtelésből tartott állatok tenyésztésének engedélyezése egyáltalán nem szerepel. Az önkormányzat hatósági jogkörei az Ávtv. 49. § (3) bekezdés *b*) pontjában kapott felhatalmazás alapján kibocsátott Korm. rendelet² szerint állatvédelmi jellegűek. A felsorolt jogszabályok tehát meghatározták az önkormányzatok hatósági tevékenységét a kedvtelésből tartott állatokkal kapcsolatban is. Az önkormányzat hatósági tevékenységében az engedélyezés nem szerepel, viszont a jegyző számos hatósági intézkedést tehet, ám ezek

feltétele mindig az állatvédelemre vagy állattartásra vonatkozó szabályok megsértése (az itt nem releváns veszélyes állatok kivételével). Előzetes engedélyezésről sehol nincs szó.

Az önkormányzat tehát rendeletben sem írhatja elő a kutya- és macskatenyésztés engedélyhez kötését, mert egyáltalán nem tilthatja meg a jogszabályoknak megfelelően tartott állatok tartását. Egyedül a jogszabályok megsértése esetén jogosult (akkor is államigazgatási hatáskörben) az állattartóval szemben (aki lehet tenyésztő is) hatósági eszközökkel fellépni. Ennek következtében a kutya- és macskatartás, vagy tenyésztés nem köthető hatósági engedélyhez. Ugyanakkor az önkormányzat állatvédelmi hatósági jogkörében köteles ellenőrizni, hogy az állatokat a jogszabályok szerint előírt feltételek között tartják-e.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. 10. § (1) bekezdése az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésébe ütközik, és ezért megsemmisítette.

A 2010-es Korm. rendelet1 megalkotásával a jogi helyzet alapvetően megváltozott, mivel addig nem volt a kedvtelésből tartott állatok tartásáról országos szintű jogi szabályozás, amelyhez az önkormányzatoknak igazodniuk kellett volna. 2010 óta már van ilyen, így a továbbiakban a kedvtelésből tartott állatok tartásának szabályozása nem lehet a helyi önkormányzatok képviselő testületének biztosított jogalkotási tárgy. Isaszeg Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete a Korm. rendelet1 14. § (5)-(6) bekezdéseiben alkalmazott módszert figyelmen kívül hagyva határozta meg az Ör. 9. § (6) bekezdésében az ebtartás szabályait. Az Ör. a Korm. rendelet1 14. § (2), valamint (8) bekezdéseiben meghatározott tartási szabályokon túl nem állapíthat meg azoktól eltérő rendelkezéseket.

Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a Korm. rendelet1 14. § (2) bekezdése - a Ptk. 100. §-ával összhangban - úgy határozza meg az állattartás módját, hogy az állat természetes viselkedésének biztosítása mellett e tevékenység tartósan és szükségtelenül ne zavarja a környező lakóközösség kialakult élet- és szokásrendjét. Az állatok tartása tehát a Ptk., az Ávtv., valamint a Korm. rendelet1 szabályainak betartásával történhet. Az állattartó és az állattartással érintett személyek (környező lakóközösség) jogosultságaira és kötelezettségeire is vonatkoznak az előbb említett szabályok, tehát ha az állattartással érintett személyeket tartósan és szükségtelenül zavarja tulajdonjuk gyakorlásában az állattartás, akkor a Ptk. 191. §-a alapján a jegyzőhöz és bírósághoz fordulhatnak birtokvédelmi igényük érvényesítésére. Az Ávtv. szabályozza az állattartó kötelezettségeit az állattartás körülményeivel kapcsolatban is, felhatalmazására született a Korm. rendelet2, valamint az állatvédelmi bírságról szóló 244/1998. (XII. 31.) Korm. rendelet. E jogszabályok alapján a jegyző hatósági jogkörben eljárva az állatvédelmi és állattartási szabályok megsértése esetén meghatározott cselekmény végzésére, tűrésére, vagy abbahagyására kötelezheti az állattartót, az állattartást korlátozhatja, megtilthatja, továbbá bírságot szabhat ki. Ebben természetesen kötve van a Korm. rendelet1 szabályaihoz is.

A közterületre kihelyezett gyűjtőedényzetből szemét kiöntésének, kivételének, vagy abban való guberálásnak önkormányzati rendeletben szabálysértéssé nyilvánítása alkotmányértő.

176/2011.(XII.29.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 163. szám](#), 40 360. oldal

A Szabs. r. 7. § (1) bekezdés a) pontja alapján a közterületen történő szemeteletés ötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal, a Rendelet 14. § (2) bekezdése szerint a gyűjtőedényzetből történő szemétkiöntés miatt az elkövető harmincezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható. Vagyis lényegében ugyanazt a szabálysértési cselekményt a két jogszabály némiképp eltérő elkövetési magatartással határozza meg, és különbözőképpen szankcionálja. A Rendeletben

szabálysértéssé nyilvánított „szemetet önt ki” elkövetési magatartás azonban megvalósítja a Szabs. r. 7. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt köztisztasági szabálysértést. A Rendelet így nemcsak hogy nincs összhangban a magasabb szintű jogszabállyal, de ellentétes is a Szabs. r. 7. § (1) bekezdés a) pontjával. Ez egyfelől sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményét, amely azt várja el a jogalkotótól, hogy a jog szabályai „világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára (...) előre láthatóak legyenek” [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 84. Egy önkormányzati rendeletben foglalt szabálysértési tényállásra vonatkozóan lásd: 46/1998. (XI. 13.) AB határozat, ABH 1998, 469, 474-475.]

Az eltérő normatartalom és jogkövetkezmény arra vezethet továbbá, hogy a jogalkalmazó diszkrecionális döntésén múlik, az adott cselekményt melyik jogszabályi rendelkezés [a Rendelet 14. § (2) bekezdése vagy a Szabs. r. 7. § (1) bekezdés a) pontja] alapján ítéli meg, és nem zárható ki az ugyanazon cselekmény miatti kétszeres büntetés sem.

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a Rendelet 14. § (2) bekezdésében foglalt „szemetet önt ki” fordulat a magasabb szintű jogszabállyal való összhang hiánya miatt sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését.

A tulajdonvédelem azért nem szolgáltat kellő indokot a vizsgált szabálysértési tényállás megállapítására, mert a Szabs. tv. 157. §-a és a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 316. §-a alapján a lopást elkövető egyébként is felelősségre vonható.

Az Alkotmánybíróság azt is vizsgálta, hogy a levéltitok és a magántitok védelme kellően megalapozza-e a szemét kivételére vonatkozó szabálysértési tényállás megállapítását. Az Alkotmány 59. § (1) bekezdése alapján mindenkit megillet a magántitok védelmének joga. Az alkotmánybírósági gyakorlat e jog alapvető elemének tekinti a levéltitok védelmét. [634/B/1991. AB határozat, ABH 1993, 558, 559.] Önmagában a levéltitok védelme azonban nem szolgáltat kellő indokot a szemét kivételének szankcionálására, hiszen a levéltitok oltalmát a Btk. 178. § (1) bekezdése biztosítja. E rendelkezés szerint ugyanis, „[a]ki másnak közlést tartalmazó zárt küldeményét, a tartalmának megismerése végett felbontja, megszerzi, (...) ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és pénzbüntetéssel büntetendő”. Emellett az állampolgári jogok országgyűlési biztosának jelentései, továbbá más empirikus ismeretek sem támasztják alá, hogy a szemét kukából való kivétele és a levéltitok megsértése között alkotmányjogilag bármiféle értékelhető kapcsolat lenne.

Mindezek alapján megállapítható, hogy Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése a Rendelet 14. § (2) bekezdésében foglalt „a közterületre kihelyezett gyűjtőedényzetből szemetet (...) vesz ki” cselekmény szabálysértéssé nyilvánításával túllépett jogalkotó hatáskörének az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében, az Ötv. 16. § (1) bekezdésében és a Szabs. tv. 1. §-ában biztosított keretein.

A harmadik elkövetési magatartás, a gyűjtőedényzetben való guberálás szankcionálásának alkotmányosságát vizsgálta.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának mostani indítványa azonban nemcsak a magasabb szintű jogszabályba ütközés miatt, hanem azért is alkotmánysértőnek tartja a guberálás szabálysértéssé nyilvánítását, mert - álláspontja szerint - annak nincs alkotmányosan igazolható, valódi, érdemi és legitim indoka. A guberálás kifejezés a köznap szóhasználatban a még használható, esetleg értékkel bíró dolgok szemétként való keresésére, kiválogatására utal. Ez a cselekmény - például, ha a guberáló a talált holmikat összeszedi és elviszi - nem jár szükségképpen együtt a környezet szennyezésével, ezért általában és önmagában a környezetvédelem, köztisztaság szempontja nem indokolja a guberálás szankcionálását.

Az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra is, hogy az önkormányzat által szankcionált guberálás többnyire egzisztenciális kényszerűségből következő emberi cselekvés. A

szemétben és hulladékban hasznosítható holmit keresők ugyanis az esetek túlnyomó többségében nem szabad választásuk eredményeképpen guberálnak, hanem azért, mert nincs más választásuk, vagy nem látnak más választást.

A guberálási tevékenység többnyire az életben maradáshoz szükséges javak megszerzésére irányuló, mások jogait és a közrendet nem sértő kényszerű cselekvés, amelynek a társadalomra való veszélyessége nem állapítható meg. Ezért az a rendeleti szabály, amely pénzbírsággal (és annak meg nem fizetése esetén a személyi szabadságot korlátozó közérdekű munka és elzárás kiszabásával) fenyegeti a guberálókat, súlyosan veszélyezteti az érintett magánszemély és a vele együtt élő közeli hozzátartozók létfenntartását. [Lásd ehhez a 79/2009. (VII. 10.) AB határozatot. ABH 2009, 735, 714.]

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése a Rendelet 14. § (2) bekezdésében foglalt „abban guberál” magatartás szabálysértéssé nyilvánításával túllépett jogalkotó hatáskörének az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében, az Ötv. 16. § (1) bekezdésében és a Szabs. tv. 1. §-ában biztosított keretein.

Végül az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a Rendelet támadott rendelkezése összeegyeztethető-e az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdéséből fakadó egyenlő bánásmód követelményével. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának álláspontja szerint a guberálás szankcionálása hatásában, közvetett módon kifejezetten egy adott, kiszolgáltatott helyzetben lévő, körülhatárolható társadalmi csoport, a hajléktalan, a létminimum határán élő emberek ellen irányult: e személyek kirekesztését, stigmatizálását szolgálta.

Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését sértő közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül, ha látszólag semleges rendelkezések sora vezet a jog és a társadalmi szokás által gyakorta hátrányos megkülönböztetéssel sújtott, az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében tételesen felsorolt, illetve az azzal döntő hasonlóságot mutató „egyéb helyzetben” lévő személyek kizárásához vagy valamely lehetőségtől való megfosztásához. A 63/2008. (IV. 30.) AB határozat ehhez hasonlóan fogalmazza meg, hogy „[a]z elfogadott jogszabálynak nemcsak látszólag kell semleges előírásokat tartalmaznia. Azt is biztosítani kell, hogy a minden[kire] egyformán érvényes jogi norma végül a [személyek] egy jól körülhatárolható csoportja esetében de facto ne eredményezzen alkotmányos indok nélküli hátrányos megkülönböztetést.” (ABH 2008, 559, 570-571.)

Ezt az elvet juttatja kifejezésre az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXCV. törvény 9. §-a, amely alapján közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport volt, van vagy lenne.

A Rendelet 14. § (2) bekezdése alapján szabálysértést követ el, aki a közterületre kihelyezett gyűjtőedényzetből szemetet önt ki, vesz ki vagy abban guberál. A Rendelet 14. § (2) bekezdése látszólag általános, semleges, mindenkire vonatkozó rendelkezés, amely alapján szankcionálható volna például az a személy, aki a véletlenül a kukába dobott mobiltelefonját megpróbálja előkeresni. Valójában azonban - ahogyan arra az állampolgári jogok országgyűlési biztosának az AJB 756/2010. számú ügyben kiadott jelentése is utal - a guberálási tevékenység tiltása egyértelműen egy bizonyos élethelyzetben lévő társadalmi csoport ellen irányul. A szemét összegyűjtésére és a guberálásra kényszerülők ugyanis tipikusan a kilátástalan anyagi helyzetben lévő, a társadalom legszegényebb és legkiszolgáltatottabb rétegéhez tartozó személyek, akiknek megélhetését végső soron a szeméttárolókból kiszedett dolgok hasznosítása és a kidobott élelem biztosítja. Ha a szemetelést meg nem valósító cselekményeket, a dolgok szemétből való kivételét és a guberálást az önkormányzat szabálysértéssé nyilvánítja, azzal a hajléktalan vagy az

egzisztenciálisan más módon kiszolgáltató helyzetben lévő embereket stigmatizálja. Ez pedig az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében tiltott egyéb helyzet szerinti hátrányos megkülönböztetést okoz.

A szennyvízdíj megállapítása során a lakosság annak ellenére jogosult az ún. locsolási kedvezményre, hogy azt az önkormányzat a rendeletében nem szabályozta.

178/2011.(XII. 29.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 163. szám](#), 40 375. oldal

A 38/1995.(IV.5.) Korm.r. (Kr). és az Ör. szabályainak összevetéséből kitűnik, hogy az Ör.-nek a szennyvízdíj megállapításánál figyelembe vehető vízmennyiségre vonatkozó előírásai lényegesen eltérnek a Kr. szabályaitól. Az Ör. csak az állattartási és az ipari tevékenység során keletkező szennyvíz tekintetében teszi lehetővé a díjfizetés alapjául szolgáló szennyvízmennyiség csökkentését, abban az esetben, ha a fogyasztó igazolja, hogy az adott tevékenységből származó szennyvizet hatóságilag engedélyezett tárolóban helyezte el. Az Ör. 3. § (3) bekezdése részben megfelel a Kr. 24. § (4) bekezdésének a) pontjában foglaltaknak, azonban a Kr. 24. § (4) bekezdésében foglalt egyéb szennyvízmennyiség és költségcsökkentő szabályt teljes mértékben figyelmen kívül hagyja. Így többek között az ún. locsolási kedvezmény sem került szabályozásra az Ör.-ben, amit az indítványozó is kifogásolt beadványában.

Az Alkotmánybíróság elvi jelleggel a 61/1994. (XII. 24.) AB határozatában megállapította: „Nincs jogszerű akadálya annak, hogy a helyi rendelet a magasabb szintű jogszabálynak a saját rendeletébe illeszthető előírásait - szó szerint - átvegye. Az sem törvénysértő, ha a helyi rendelet a magasabb szintű jogszabály előírásait nem ismétli meg. A magasabb szintű jogszabályi rendelkezések ugyanis - akár a szó szerinti átvétellel, akár alacsonyabb szintű jogszabályba való beillesztés nélkül - önmagukban is érvényesek. A vegyes jogszabály-szerkesztési megoldás azonban homályos, megtévesztő és félrevezető.” [ABH 1994, 471, 472, 474.]

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 3. §-a szerint a jogi szabályozás nem lehet indokolatlanul párhuzamos vagy többszintű. Ezzel összhangban - a 3. § harmadik mondata - egyértelműen kimondja, hogy a jogszabályban nem ismételhető meg olyan jogszabály rendelkezése, amellyel a jogszabály az Alkotmány alapján nem lehet ellentétes.

Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése szerint a helyi önkormányzat rendelete más jogszabállyal nem lehet ellentétes. A fentiekből következik, hogy a helyi önkormányzat rendeletében más jogszabályi rendelkezés nem ismételhető meg. Önkormányzati rendeletek esetében a Jat. - tekintettel az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésére - lényegében általános jelleggel tiltja meg más jogszabályok rendelkezéseinek idézését. Ebből következően a helyi önkormányzatok rendeleteikben nem ismételhetik meg a magasabb szintű jogszabályok rendelkezéseit. A Jat. a fentebb ismertetett alkotmánybírói gyakorlatot tehát részben törvényi szabállyá formálta, megerősítve, hogy a magasabb szintű jogszabályi rendelkezések - szó szerinti átvétel nélkül - önmagukban is érvényesek, arra az állampolgárok közvetlenül is hivatkozhatnak. Jelen ügyben ez azt jelenti, hogy bár az Ör. nem szabályozza az ún. locsolási kedvezményt [Kr. 24. § (4) bekezdés d)-e) pontja], annak igénybevételére a Kr. alapján a község lakosai is jogosultak.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Jászalsószentgyörgy Község Önkormányzat Képviselő-testülete az Ör. 3. § (4) bekezdésének megalkotásával jogbizonytalanságot idézett elő, mivel a Kr. előírásait átfogalmazva, azoktól eltérő szabályozást alakított ki. Mindezek alapján az Ör. 3. § (4) bekezdését - és a szoros tartalmi összefüggésekre tekintettel a (3)

bekezdést is - az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében védett jogbiztonságot sértőnek tekintette, s ezért alkotmányellenesnek nyilvánította és megsemmisítette.

Az alpolgármestert nem illeti meg az önkormányzat költségvetési rendeletében meghatározott összegű alap felhasználásának joga, mivel az alpolgármester a képviselő-testületnek nem szerve, ezért a képviselő-testület hatáskört az alpolgármesterre nem ruházhat át.

179/2011.(XII.29.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 163. szám](#), 40 380. oldal

Az Alkotmánybíróság 23/2001. (VI. 29.) AB határozatában az Ötv. 9. § (2) bekezdésére figyelemmel megállapította, hogy „az alpolgármester a képviselő-testületnek nem szerve, ezért a képviselő-testület hatáskört az alpolgármesterre nem is ruházhat át.” (ABH 2001, 629, 632.)

Fenti határozatában az Alkotmánybíróság hivatkozott az Ötv. 34. § (1) bekezdésére, amelynek értelmében a képviselő-testület - a saját tagjai közül, a polgármester javaslatára, titkos szavazással - a polgármester helyettesítésére, munkájának a segítésére alpolgármestert választ, alpolgármestereket választhat. Ezt figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jogállását tekintve a képviselő-testület saját tagjai közül választott alpolgármester önkormányzati képviselő, aki az Ötv. 34. § (3) bekezdése alapján a polgármester irányításával látja el feladatait. [23/2001. (VI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 629, 633.]

Az Ötv. 34. § (1) bekezdése az Alkotmány 44/B. § (1) bekezdésének 2010. július 6-i módosítása nyomán kiegészült azzal a szabállyal, ami immáron lehetővé teszi, hogy a képviselő-testület alpolgármesternek olyan személyt is megválasszon, aki nem tagja a képviselőtestületnek. Esetükben a képviselő-testületi hatáskör-átruházás tilalma - az előzőekben kifejtettekből következően - fokozottabban érvényesül, hiszen az ilyen személyek alpolgármesterként még a képviselő-testület tagjának sem minősülnek.

Az Ötv. 9. § (3) bekezdése taxatív felsorolja azokat az önkormányzati szerveket, amelyekre a képviselő-testület a hatásköreit átruházhatja. Az Ötv. 9. § (3) bekezdése, amint arra idézett határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott, nem teszi lehetővé az alpolgármesterre történő hatáskör-átruházást.

A Kgyr. 12. § (1) és (3) bekezdésének támadott szövegrésze, valamint (4) bekezdése értelmében az alpolgármestereket a költségvetési rendeletben meghatározott összegű alap illeti meg, s a Kgyr. az alap felhasználására hatalmazza fel őket. A közgyűlés tehát a Kgyr.-ben az önkormányzati költségvetés egy része, a költségvetési rendeletben meghatározott összegű költségvetési alap felett rendelkezést biztosít az alpolgármestereknek, s kötelezi őket arra, hogy azt a Kgyr.-ben meghatározott keretek között, de lényegében saját hatáskörben használják fel. Ezt figyelembe véve megállapítható, hogy a Kgyr. alpolgármesteri alapról szóló rendelkezései ellentétesek az Ötv. 9. § (3) bekezdésével, amely nem teszi lehetővé az alpolgármesterre történő hatáskör-átruházást.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Kgyr. 12. § (1) bekezdésének „valamint az alpolgármestereket”, illetve „alpolgármesteri”, továbbá (3) bekezdésének „az alpolgármester az alpolgármesteri alapot” szövegrésze, valamint (4) bekezdése az Ötv. 9. § (3) bekezdésével mint magasabb szintű jogszabállyal ellentétes, ezáltal sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését. Az alkotmányellenes rendelkezéseket az Alkotmánybíróság megsemmisítette.

Temetkezési szolgáltatóval szemben önkormányzati rendeletben óvadék kikötésével az önkormányzat túllépi a rendeletalkotási hatáskörét.

Tevékenységet engedély szerint végző szolgáltatónak a temetőbe való belépését további polgármesteri engedélyhez kötni törvényellenes.

180/2011.(XII.29.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 163. szám](#), 40 382. oldal

Az indítványozó azzal az indokkal kérte megsemmisíteni a támadott rendelkezéseket, mert az - álláspontja szerint - a tárgykört szabályozó magasabb, törvényi és kormányrendeleti szintű felhatalmazó szabályozás nélkül született. A helyi önkormányzat rendeletalkotási hatáskörének korlátját egyrészt az Alkotmány, másrészt a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) határozza meg. Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése szerint: „A helyi képviselő-testület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes más jogszabállyal.” Az Ötv. 16. § (1) bekezdése pedig megállapítja, hogy „[a] képviselő-testület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.”

Az Alkotmánybíróság már több alkalommal vizsgált olyan önkormányzati rendeleti szabályokat, amelyeket az indítványozói érvek szerint felhatalmazás nélkül, vagy azon túlterjeszkedve fogadott el a helyi jogalkotó. Amennyiben azt állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy a törvény által már szabályozott viszonyok végrehajtására irányuló helyi szabályozás tekintetében az önkormányzat a törvény felhatalmazása nélkül, vagy azon túlterjeszkedve adott szabályozást, az ilyen túlterjeszkedő rendelkezéseket megsemmisítette [lásd pl.: 119/2009. (XI. 20.) AB határozat, ABH 2009, 1270, 1273.; 80/2009. (VII. 10.) AB határozat, ABH 2009, 1215, 1217-1218.; 5/2003. (III. 13.) AB határozat, ABH 2003, 744, 746-747.]

Az Alkotmánybíróság megvizsgálta az Ör. rendelkezéseit, annak szabályozási környezetét és megállapította, hogy a temetkezési szolgáltatást a Ttv. és a Vhr. részletesen szabályozza. A Ttv. felhatalmazó rendelkezései között [Ttv. 41. § (3) bekezdés, 42. §] nem található olyan, amely a temetkezési szolgáltatóval szemben óvadék kikötésére hatalmazná fel a temetőt fenntartó önkormányzatot. Részletesen szabályozza viszont a Ttv. és a Vhr. a temetkezési szolgáltató biztosítékadási kötelezettségét, annak mértékét és folyamatos rendelkezésre állási kötelezettségét. E szabályok közt sem található olyan, amely az önkormányzat számára további biztosítékadásának előírását lehetővé tenné. Az Ör. 11. § (2) bekezdésében szereplő polgármesteri engedély kapcsán pedig az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a temetkezési szolgáltató tevékenységét a Ttv. keretei között, engedély alapján végzi. Az ilyen tevékenységet az engedély szerint végző szolgáltatónak a temetőbe való belépését további polgármesteri engedélyezéshez kötni a fenti érvek mentén szintén törvényellenes.

Mindebből az következik, hogy a Képviselő-testület az óvadék előírásával túllépte rendeletalkotási hatáskörét. Az Alkotmánybíróság az indítvánnyal támadott rendelkezéseket csak az óvadékot közvetlenül előíró szabályok, valamint az azokkal szoros összefüggésben lévő rendelkezések tekintetében semmisítette meg.

Önkormányzati rendelet nem határozhat személyes adatok közzétételéről, azt csak törvény rendelheti el.

181/2011.(XII. 29.) AB határozat

Megjelent: Magyar Közlöny [2011. évi 163. szám](#), 40 385. oldal

Az Alkotmánybíróság az adatvédelmi biztos indítványa alapján indult eljárásban mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlésének

volt-e felhatalmazása a Rendelet kifogásolt rendelkezésének: „33. § (6) Amennyiben az átmeneti segélyben vagy aktív korúak ellátásában részesülő személy a megítélt támogatást indokolatlanul nem veszi át, vagy a felajánlott munkát indokolás nélkül nem fogadja el, vagy neki felróható módon olyan magatartást tanúsít, amely miatt a közfoglalkoztatott munkaviszonyát rendkívüli felmondással, vagy azonnali hatállyal a próbaidő alatt megszünteti a munkáltató, az önkormányzat az érintett személyes adatait (név, születési idő, lakcím) a felelősséglista nyilvántartásban 1 éves időtartamra felfektetí és nyilvánosságra hozza. Az adatkezelés célja a visszatartás attól, hogy visszaéljenek a szociális támogatásokkal, illetve kárt okozzanak a közvagyonban.” - megalkotására.

Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésének megfelelően az Ötv. 16. § (1) bekezdése felhatalmazza a helyi önkormányzatok képviselő-testületeit arra, hogy a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkossanak. A most vizsgált kérdésben az önkormányzat az utóbbi, delegált jogalkotási hatáskörében járt el.

A Szocvtv. 18. §-a alapján ugyanis a jegyző nyilvántartást vezet a szociális ellátásra való jogosultság megállapításához szükséges adatokról. Ez a nyilvántartás - többek között - a jogosult személyazonosító adatait, lakó- vagy tartózkodási helyét tartalmazza.

A Szocvtv. a szociális ellátásra jogosult személyes adatokhoz fűződő jogának érvényesülése érdekében az adatkezelés garanciális szabályairól is rendelkezik. Eszerint a szociális ellátásokban részesülőkről nyilvántartást vezetni, a nyilvántartásokba betekinteni, azokról adatot szolgáltatni csak a Szocvtv. 18-24. §-aiban foglaltak szerint lehet. Ugyancsak garanciális elv, hogy akire nézve a nyilvántartás adatot tartalmaz, az adatokba betekinthe és jogosult az adatok helyesbítését, törlését kérni, ha annak feltételei fennállnak (22. §). Ilyen esetek fordulhatnak elő például akkor, ha az adatkezelő az ellátás megszűnésétől számított 5 év után az adott személyre vonatkozó adatok törlését elmulasztja, vagy valótlan tényeket, illetve a Szocvtv.-ben fel nem sorolt adatokat tart nyilván.

A Szocvtv. rendelkezik arról is, hogy a nyilvántartásból adat csak az adatigénylésre jogosult szervnek és a jogosultságot megállapító szociális hatáskört gyakorló szervnek szolgáltatható (21. §), és arról is, hogy a Szocvtv. alapján nyilvántartást vezető szervek a nyilvántartás adatait a természetes személyazonosító adatok nélkül statisztikai célra felhasználhatják. [24. § (1) bekezdés] Egyébként a Szocvtv. szerint az adatkezelésnek meg kell felelnie az Avtv. és az egészségügyi adatkezelésre vonatkozó törvény rendelkezéseinek. [24. § (2) bekezdés] Tekintettel arra, hogy a Rendeletben nem egészségügyi adatokról, azaz különleges (szenzitív) adatokról van szó, hanem a szenzitív adatok körébe nem tartozó személyes adatokról (név, születési idő, lakcím), ezért ez utóbbi törvény rendelkezései - a mostani ügyben - nem relevánsak.

Figyelembe veendők viszont az Avtv. ide vonatkozó szabályai. Mindenekelőtt a 3. § (1) bekezdése, amely szerint személyes adat akkor kezelhető, ha *a)* ahhoz az érintett hozzájárul, illetve *b)* azt törvény vagy - törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben - helyi önkormányzat rendelete elrendeli. A Rendelet adatvédelmi biztos által támadott 33. § (6) bekezdése az adatkezelés [Avtv. 2. § „9. adatkezelés: az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így például gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása. Adatkezelésnek számít a fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérynymat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése is;”] egy fajtájáról, a személyes adatok nyilvánosságra hozataláról [Avtv. 2. § „11. nyilvánosságra hozatal: ha az adatot bárki számára hozzáférhetővé teszik;”] rendelkezik.

Maga a Rendelet is kimondja, hogy a név, a születési idő és a lakcím személyes adatnak minősül. A személyes adatok védelméhez való jogot az Alkotmány 59. § (1) bekezdése elismeri és biztosítja. Az Alkotmánybíróság e jogot olyan információs önrendelkezési jogként fogja fel, mely alapján mindenki maga rendelkezik személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról. Személyes adatot az érintetten és az eredeti adatfeldolgozón kívüli harmadik személy számára hozzáférhetővé tenni csak konkrét törvényi felhatalmazás esetén szabad, illetve abban az esetben, ha az érintett abba beleegyezik [15/1991. (IV. 13.) AB határozat, ABH 1991, 40-42.]. A személyes adat tehát általában nem lehet közzététel tárgya, azaz nem nyilvános. Maga az érintett ugyan dönthet a nyilvánosságra hozatalról, de a vizsgált Rendelet nem biztosítja az érintett számára, hogy eldöntse, önként feltárja-e személyes adatait, és azt sem, hogy tájékozott beleegyezést adjon a közzétételhez. A személyes adatok tulajdonosán kívül azonban kizárólag az Alkotmány 8. § (2) bekezdésének megfelelő törvény rendelheti el a személyes adat bárki számára történő hozzáférhetővé tételét, illetve nyilvánosságra hozatalát. [563/B/2007. AB határozat, ABH 2008, 2723, 2728.] Ezt juttatja kifejezésre az Avtv. 3. § (4) bekezdése, amely szerint törvény közérdekből - az adatok körének kifejezett megjelölésével - elrendelheti a személyes adat nyilvánosságra hozatalát.

A Rendelet 33. § (6) bekezdése önkormányzati rendeletként határoz a személyes adatok nyilvánosságra hozataláról. Erre azonban sem az Avtv., sem a Szocvtv. nem ad lehetőséget, sőt, az Avtv. 3. § (4) bekezdése a személyes adatok közzétételének elrendeléséhez kifejezetten megköveteli a törvényi szintet. Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlése ezért a Rendelet 33. § (6) bekezdésének megalkotásával megsértette az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését, amely előírja, hogy önkormányzati rendelet nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.

Az Avtv. a személyes adatoknak azt a körét, melynek nyilvánosságra hozatalát (vagy hozzáférhetővé tételét) törvény - közérdekből - elrendeli, közérdekből nyilvános adatnak nevezi. [Avtv. 2. § 5. pont] Tekintettel arra, hogy ezekben az esetekben közérdek nevében alapvető jogot korlátoznak, ezért az alkotmánybírósági kontroll a közérdekre hivatkozás jogosságára is kiterjed. Közérdekből nyilvános adatnak minősülnek például a közhatalmat ellátó helyi önkormányzati képviselőknek a vagyonynyilatkozatban szereplő személyes adatai, amelyek nyilvánosságra hozatalát törvény - a közélet ellenőrizhetővé tétele érdekében - rendeli el. Ebben az esetben az adatokhoz való hozzáférés bárki számára alanyi jogon biztosított. [83/2008. (VI. 13.) AB határozat, ABH 2008, 1407, 1412-1413.] A Rendelet támadott rendelkezése azonban nem a szabad döntésük alapján közhatalmi megbízást teljesítőkre, hanem magánszemélyekre, a helyi lakosság legkiszolgáltatottabb, „mélyszegénységben” élő tagjaira vonatkozik: azokra, akik a Szocvtv. 33. §-a alapján az aktív korúak ellátására jogosultak, illetve, akik a létfenntartásukat veszélyeztető rendkívüli élethelyzetük miatt a Szocvtv. 45. §-ában foglalt átmeneti segélyben részesülnek. Erre a személyi körre vonatkozóan azonban a személyes adatok közzétételére az Avtv. alapján kizárólag akkor van lehetőség, ha a személyes adatok közzétételének alkotmányos célja van.

A Rendelet 33. § (6) bekezdése az ellátásban részesülő magánszemélynek a nevét, születési idejét és lakcímét rendeli nyilvánosságra hozni, ha „a megítélt támogatást indokolatlanul nem veszi át, vagy a felajánlott munkát indokolás nélkül nem fogadja el, vagy neki felróható módon olyan magatartást tanúsít, amely miatt közcélú vagy közhasznú munkaviszonyát rendkívüli, vagy azonnali hatályú felmondással megszünteti a munkáltató”. A Rendelet szerint a személyes adatok közzétételének a célja „a visszatartás attól, hogy visszaéljenek a szociális támogatásokkal, illetve kárt okozzanak a közvagyonban”. Személyes adatok közzététele a személyes adatok védelméhez való jog korlátozását jelenti. Ez a korlátozás akkor tekinthető szükségesnek, ha megfelel a célhoz kötöttség követelményének: azaz, ha a személyes adat közzétételének törvényben előírt, pontosan meghatározott és alkotmányos indoka van. Sem a Szocvtv., sem pedig az Avtv. nem teszi azonban lehetővé, hogy

önkormányzati rendelet ilyen preventív és megszégyenítő céllal személyes adatok közzétételét rendelje el. A Szocvtv. 24. § (1) bekezdése a jegyző nyilvántartásában szereplő adatoknak kizárólag a statisztikai célú (egyedi beazonosításra nem alkalmas) felhasználását engedi. A kifogásolt rendeleti szabály tehát az adatkezelés célját illetően sem felel meg a magasabb szintű jogszabályban foglaltaknak.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Rendelet 33. § (6) bekezdését, annak alkotmányellenessége miatt megsemmisítette. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság megállapította: a Rendelet 33. § (6) bekezdése sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését, nem vizsgálta, hogy a magánszférához való jognak a támadott rendelkezésben foglalt korlátozása összhangban van-e az Alkotmány 8. § (2) bekezdésével.

Mivel a Rendelet 33. § (7) és (8) bekezdései visszautalnak a Rendelet 33. § most megsemmisített (6) bekezdésére, ezért az Alkotmánybíróság - szoros összefüggés okán - a 33. § (6) bekezdése nélkül értelmezhetetlenné és alkalmazhatatlanná váló (7) és (8) bekezdéseket is megsemmisítette. [3/1992. (I. 23.) AB határozat, ABH 1992, 329, 330.; 67/2006. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2006, 971, 978.; 35/2010. (III. 31.) AB határozat, ABH 2010, 273, 281.]

Az önkormányzat képviselő testülete a jogszabály keretei között maradvá döntött az élő sövény jellegű kerítés létesítésének elrendeléséről a település külterületének beépítésre nem szánt részein. Mindez nem ellentétes az OTÉK-nak az indítványozó által megjelölt rendelkezésével.

1589/B/2011. AB határozat

Megjelent ABK [2011. évi 12. szám](#), 1 458. oldal

A Rendelet 7. § (3) bekezdés f) pontja az épületek, építmények építészeti kialakításának szabályozásával összefüggésben akként rendelkezik, hogy belterületen az utcai kerítés alacsony - max. 80 cm - lábazattal készüljön. A lábazat anyaga lehet áttört fa, világos színűre vakolt téglá, a kerítés mező anyaga fa, melynek magassága max.1,6 m lehet. Drótfonat tüskésdróttal nem építhető.

A támadott R. 14. § (1) bekezdésének i) pontja a külterületek beépítésre nem szánt részei vonatkozásában írja elő, hogy kerítés csak élő sövényből létesíthető, kivéve az erdővel, gyeppel határos területeken a vadvédelmi célú kerítést. Az R. szerint ilyen területnek minősülnek a mezőgazdasági területek (általános mezőgazdasági övezet, illetve kertes mezőgazdasági terület), az erdőterületek, valamint a vízgazdálkodási területek.

A jogszabály elemzése kapcsán tehát világossá válik, hogy az - számos, a kerítés létesítésétől különböző egyéb tekintetben is - éles különbséget tesz a település belterületi és külterületi ingatlanjaira vonatkozó szabályok között.

Emellett az Alkotmánybíróság áttekintette az OTÉK-nak az indítványozó által felhívott rendelkezését is. Ezzel összefüggésben megállapította, hogy az OTÉK 44. § (1) bekezdése kimondja, hogy a telek határvonalain - eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában - kerítés létesíthető. A 44. § (6) bekezdése értelmében a telek határvonalain létesíthető kerítés kialakítását - a helyi sajátosságokra is figyelemmel - a helyi építési szabályzat meghatározhatja. Ennek hiányában tömör kerítés csak legfeljebb 2,50 m magassággal létesíthető. Amennyiben a telek határvonalán támfal építése is szükséges, a támfalon tömör kerítés csak akkor építhető, ha a támfal és a tömör kerítés együttes magassága a 3,0 m-t nem haladja meg.

Az indítványozó az OTÉK 111. § (1) bekezdését is megjelölte, mint érintett jogszabályt. Eszerint az OTÉK II-III. fejezetében meghatározott településrendezési követelményeknél szigorúbb követelményeket a helyi építési szabályzat megállapíthat.

Az Alkotmánybíróság a fenti jogszabályi rendelkezéseket figyelembe véve megállapította, hogy az indítványozó tévesen hivatkozott arra, hogy az OTÉK 44. §-a a IV. fejezetben lenne, ugyanis az ténylegesen az OTÉK III. fejezetében (építmények elhelyezése) található (azaz az önkormányzat elviekben az OTÉK-ban előírt kerítés létesítési szabályoknál szigorúbb szabályokat is előírhatja).

Az OTÉK a helyi építési szabályzatra bízta a telek határvonalain létesíthető kerítés kialakításának szabályozását azzal, hogy a képviselő-testületnek a helyi sajátosságokat is figyelembe kell vennie.

Az, hogy az önkormányzat úgy döntött, hogy külterületen a kerítés csak élő sövényből létesíthető, az OTÉK fent idézett rendelkezése alapján nem eredményezi az OTÉK.-nál szigorúbb követelmény előírását. Az önkormányzat képviselő testülete a jogszabály keretei között maradván döntött az élő sövény jellegű kerítés létesítésének elrendeléséről a település külterületének beépítésre nem szánt részein. Mindez nem ellentétes az OTÉK.-nak az indítványozó által megjelölt rendelkezésével.

Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az R. támadott rendelkezése ellentétes-e az R2.-vel. Az R2. az építésügyi hatósági engedélyhez vagy bejelentéshez kötött építési tevékenységek között nem sorolja fel a kerítés létesítését (kizárólag a műemléki vagy világörökség területén lévő telek közterület felőli telekhatárán megvalósuló kerítés építése minősül engedélyköteles tevékenységnek). Az, hogy a kerítés építéséhez sem engedély, sem bejelentés nem szükséges, nem ellentétes azzal, hogy kerítésként csak élő sövény telepíthető. E két szabály nincs összefüggésben egymással, a rendelkezések más-más esetet szabályoznak. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt, mint megalapozatlant ebben a vonatkozásban is elutasította.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság határozott kérelem alapján jár el, mely kérelemben - az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint - három feltételnek kell együttesen fennállnia: egyrészt a kérelemnek tartalmaznia kell a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, továbbá az Alkotmány érintett szakaszát, valamint azt az indokot, amely alapján az indítványozó az alkotmány sértést fennállónak véli. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a kérelem alapjául szolgáló ok hiányában az indítvány - a tartalmi követelményeknek meg nem felelő volta miatt - érdemben nem bírálható el, ezért azt az Alkotmánybíróság visszautasítja [18/1993. (III. 19.) AB határozat, ABH 1993, 161, 171.]. Az indítványozó sem a tulajdonhoz való jog, sem pedig a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megjelölésekor nem indokolta meg a kérelmét, nem bizonyította, hogy a támadott rendelkezés az Alkotmány megjelölt rendelkezéseit milyen okból sérti. A Ptk. vagy a Római egyezmény rendelkezéseinek pusztán felsorolása nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat megindítására. Az indítványban - ezek mellett - azt is meg kellett volna jelölni, hogy az R. azokat milyen okból sérti. Tekintettel arra, hogy az indítvány ezen feltételeknek nem felelt meg, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a tekintetben visszautasította.

A Ttv. 22. § (1) bekezdése által biztosított mérlegelési jogkör alapján az önkormányzatnak az Ör. által felsorolt helyrajzi számú szőlőterületek védetté nyilvánítására lehetősége volt, az Alkotmánybíróság pedig nem vizsgálja a védetté nyilvánítás indokoltságát

1543/B/2011. AB határozat

Megjelent ABK [2011. évi 12. szám](#), 1 455. oldal

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8. § (1) bekezdése alapján a települési önkormányzat feladata az épített és természeti környezet védelme. Csopak Község

Önkormányzatának Képviselő-testülete ezen előírás, illetve a Ttv. 24. § (1) bekezdése alapján eljárva a község természeti adottságai, hagyományai, gazdálkodása részét képező csopaki szőlőterületek megőrzése érdekében az Ör. megalkotásával helyi jelentőségű természetvédelmi területté nyilvánította a szőlőművelési ágban lévő, illetve a nem szőlőművelési ágba tartozó, de szőlővel beültetett, a 2. számú mellékletben felsorolt területeket.

A helyi jelentőségű védetté nyilvánításnak (az országoshoz hasonlóan) Ttv.-nek az indítványozó által felhívott 22. §-a az alapja, miszerint „kiemelt oltalmuk biztosítása érdekében védetté kell nyilvánítani a tudományos, kulturális, esztétikai, oktatási, gazdasági és más közérdekből, valamint a biológiai sokféleség megőrzése céljából arra érdemes” vadon élő szervezeteket; régi hazai háziállat- és növényfajokat, fajtákat, változatokat; természetes, természetközeli tájakat, tájrészleteket; stb. A védetté nyilvánítást egy előkészítő eljárás előzi meg, melynek során a Ttv. 25. § (6) bekezdése értelmében meg kell vizsgálni a védetté nyilvánítás indokoltságát, a védelem céljainak megvalósításához szükséges intézkedéseket és a védelemhez szükséges feltételek, pénzügyi eszközök biztosíthatóságát, valamint a védelem várható következményét. Az előkészítést végző - az érdekeltek álláspontjának megismerése érdekében - ugyanezen § (7) bekezdése értelmében egyeztető megbeszélést és a szükséghez képest helyszíni szemlét tart, amelyre - a kitűzött időpont előtt legalább 15 nappal -(jelentős számú érdekelt esetén pl. hirdetmény útján) meghívja azt, aki a védetté nyilvánítást javasolta, valamennyi érdekelt hatóságot, továbbá mindazokat, akikre a védetté nyilvánításból jogok vagy kötelezettségek hárulnak, illetőleg akik jogos érdekét a védetté nyilvánítás közvetlenül érinti. Az önkormányzat mindezek után rendeletet hoz a helyi védetté nyilvánításról.

Jogalkotói aktusról van tehát szó, hiszen a védetté nyilvánításról - megfelelő előkészítés után - rendeletben kell döntenie a képviselő-testületnek. Ugyanakkor azt is le kell szögezni, hogy a védetté nyilvánítás egy, alapvetően a Ttv. 22. § (1) bekezdésén alapuló szakkérdés, szakmai döntés: a Ttv. a képviselő-testület mérlegelési körébe utalja annak megítélését, hogy pl. valamely tájat, tájrészletet, növénytelepítést, földtani képződményt stb. kiemelt oltalomra érdemesnek talál-e.

Az önkormányzat képviselő-testülete az Ör. megalkotása során a számára a Ttv. járt el. A Ttv. 22. § (1) bekezdése által biztosított mérlegelési jogkör alapján a jogalkotónak az Ör. által felsorolt helyrajzi számú szőlőterületek védetté nyilvánítására lehetősége volt, az Alkotmánybíróság pedig „nem vizsgálja a védetté nyilvánítás indokoltságát” (80/B/2001. AB határozat, ABH 2001, 1465, 1469.).

Az Ör.-nek a Ttv. 22. § (1) bekezdésével való ellentéte tehát nem állapítható meg, ezért az Alkotmánybíróság az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésére alapított indítványt ebben a tekintetben elutasította.

Az Alkotmánybíróság megvizsgálta az indítványozónak az Éhtv. 1. § a) és e) pontjaival, a Korm.rend. 1. §-ával, 4. §-ával és 12. § (1) bekezdésével kapcsolatos érveit is. Az Éhtv.-nak az indítványozó által felhívott rendelkezése a törvény céljai között említi a biztonságos, illetve a megfelelő minőségű élelmiszer előállítását, valamint az emberi fogyasztásra kerülő és az élelmiszerek alapanyagául szolgáló növények szennyezésektől mentes termőföldön történő termesztését. A Korm.rend. hivatkozott előírásai pedig azt tiltják meg, hogy védett természeti területen szennyvizet, szennyvíziszapot használjanak fel. Megállapítható, hogy e rendelkezésekkel nem áll ellentétben az Ör. 2. számú melléklete 12. pontjában felsorolt helyrajzi számú, szőlő művelési ágú területek védetté nyilvánítása. Az említett előírásokból (célok, tilalmak) ugyanis semmilyen következtetés nem vonható le arra vonatkozóan, hogy a helyi önkormányzatok mely területeket nyilváníthatják helyi jelentőségű természetvédelmi területté, illetve ugyanez mely esetekben kizárt. A magasabb szintű jogszabályba ütközés megállapítására irányuló indítványt az Alkotmánybíróság tehát ebben a tekintetben is megalapozatlannak találta és elutasította.

Az Európai Unió szervei által kibocsátott EK R. egyes előírásaival való ellentétre alapított indítvány tekintetében pedig az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az Alkotmánybíróság hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §-a határozza meg. Az ebben foglaltak alapján nincs lehetősége annak vizsgálatára, hogy valamely jogszabály sérti-e az Európai Unió jogát [29/2011. (IV. 7.) AB határozat, ABK 2011. április, 323, 331-332.; 61/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABK 2011. július-augusztus, 696, 713.].

A Hatv. 19. § a) pontja szerint mentes a telekadó alól az építési tilalom alatt álló telek a tilalom ideje alatt, mivel azt maga az önkormányzat rendeli el. Ezen túlmenően azonban a telekadó megállapíthatóságának nem feltétele az, hogy az adott belterületi ingatlan az építésügyi szabályok szerint beépíthető (közművesített) legyen.

1331/B/2010. AB végzés

Megjelent ABK [2011. évi 11. szám](#), 1 291. oldal

Az indítványozók az Ör. rendelkezéseivel kapcsolatban előterjesztett - az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére és 70/I. § (1) bekezdésére alapított - kérelmükben azt kifogásolták, hogy az önkormányzat közművesítettségétől függetlenül minden telek után azonos(an magas) adómértéket állapított meg, tehát nem vette figyelembe, hogy az adott telek valóban beépíthető-e.

Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban mindenekelőtt egy korábbi ügyben tett megállapításaira utal, miszerint „[a] telekadó esetében (...) nem - az ingatlan beépítésének elmaradásához fűződő - szankcióról van szó, hanem egy vagyontárgyhoz kapcsolódó közteherrel. A telekadó kötelezettség törvényi meghatározása és az indítványozók által felhívott építésügyi szabályok (a beépíthetőség, illetve be nem építhetőség) között ebből következőleg semmiféle összefüggés nem állapítható meg; nem befolyásolja a közterhekhez való hozzájárulás kötelezettségének vagyoni alapját az, hogy az adott belterületi ingatlan milyen okból beépítetlen. Ez alól kivételt maga a törvény határoz meg: a Hatv. 19. § a) pontja szerint például mentes a telekadó alól az építési tilalom alatt álló telek a tilalom ideje alatt, mivel azt maga az önkormányzat rendeli el. Ezen túlmenően azonban a telekadó megállapíthatóságának nem feltétele az, hogy az adott belterületi ingatlan az építésügyi szabályok szerint beépíthető (közművesített) legyen. (...) Az indítványozók által hivatkozott kritériumot, az építésügyi szabályok szerinti beépíthetőséget az Alkotmánybíróság nem találta a telekadó, mint vagyoni adókötelezettség immanens tartalmi elemének (...)”.

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor jelen ügyben az Ör. vonatkozásában érdemi alkotmányossági vizsgálatot nem folytatott le, ugyanis az indítvány benyújtását követően az önkormányzat módosította rendeletét: az Ör. 4. § d) pontjába új adómentességi okot iktatott be, mely szerint mentes a telekadó alól az olyan ingatlan, amelyre építési engedély a tulajdonos(ok)nak fel nem róható okból nem adható ki. Tekintettel arra, hogy e körbe értelemszerűen beletartozik a közművesítettség hiánya, az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítvány az említett jogszabály-módosítás miatt okafogyottá vált.

A Vgt. 4. § (3) bekezdése egyértelműen meghatározta, hogy az ár- és belvízelvezetés feladatai a fővárosban a fővárosi önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartoznak.

874/F/2008. AB határozat

Megjelent ABK [2011. évi 12. szám](#), 1 407. oldal

Az Ötv. 63. §-a a fővárost, mint speciális kétszintű önkormányzatot szabályozza. Ennek értelmében a főváros területén két típusú települési önkormányzat működik, melyek az Ötv. 4. §-a alapján egyenlők és mellérendeltségi kapcsolatban vannak, az Ötv. 6. §-a alapján azonban feladat- és hatásköreik egymástól eltérőek. A kétszintű önkormányzat ugyanazon települési szinthez kötődik, ahol a főváros az egész, benne a kerületek a részek. Ezt a kettősséget és ellentmondást oldja fel úgy a törvény, hogy kimondja, a fővárosi kerületek a települési önkormányzatokat megillető feladat- és hatásköröket önállóan, de törvényi keretek között - azaz a többi települési önkormányzathoz képest szűkítve - gyakorolják. Az önkormányzati alapjogok egyenlősége mellett tehát a törvény az eltérő kötelezettségek lehetőségét rögzíti, ami a főváros és kerületek vonatkozásában egyes feladat és hatáskörök fővárosi szintre történő telepítésének enged utat.

Igaz ugyan, hogy a feladat- és hatáskör-telepítés egyik rendezőelve, hogy a közfeladatokat általában az állampolgárokhoz közelebb álló szerveknek kell megvalósítaniuk, amelyek a főváros esetében nyilvánvaló módon a kerületek, ugyanakkor szintén létező és széles körben alkalmazott telepítési elv az, ami szerint a földrajzi értelemben vett közelség mellett legalább ennyire fontos a lakosság megfelelő színvonalú és hatékonyságú közszolgáltatásokkal való költséghatékony ellátása. Ennek a szempontnak az érvényre juttatása a főváros esetében szintén egyes, - egyébként települési önkormányzati - feladat- és hatáskörök fővárosi önkormányzatra történő telepítését alapozzák meg.

Az Ötv. 63. § (1) bekezdése taxatív felsorolással pontos listáját adja a kerületi önkormányzatok által ellátandó kötelező feladatoknak (óvodai nevelés, általános iskolai nevelés és oktatás, egészségügyi és szociális alapellátás, parkolás biztosítása, a nemzeti és etnikai kisebbségek jogainak érvényesítése). Ezeknek a feladatoknak az ellátásáról tehát a kerületeknek mindenképpen gondoskodniuk kell, illetve ezekhez képest, ezeken felül fakultatív jelleggel további feladatok ellátását is vállalhatják.

Az Ötv. 63. § (2) bekezdése és 63/A. §-a nem kimerítő jelleggel és igénnyel szabályozza a fővárosi önkormányzat feladat- és hatásköreit. A szabályozás több rétegű, olyan egymásra épülő, egymást kiegészítő normákat tartalmaz, amelyek csak komplexitásukban vizsgálva adhatnak választ arra a kérdésre, hogy egy adott feladat- és hatáskör a fővárosi önkormányzathoz tartozik-e.

Ennek alapján a fővárosi önkormányzat látja el elsősorban azokat a feladatokat- és hatásköröket, amelyek a főváros egészét vagy egy kerületet meghaladó részét érintik, másodsorban azokat, amelyek a fővárosnak az országban betöltött különleges szerepköréhez kapcsolódnak, harmadsorban az Ötv. 63/A. §-ának a)-s) pontjaiban szereplő egyes feladat- és hatásköröket. Ez utóbbi lista nem teljeskörű, ezt jelzi a felsorolás elején alkalmazott „különösen” kitétel is. Végül az Ötv. 63/A. §-ának harmadik mondata alapján külön törvények, ún. szaktörvények is megállapíthatnak feladat és hatásköröket valamennyi önkormányzat, így a fővárosi kerületi és a fővárosi önkormányzat számára is. Ennek a megoldásnak kifejezetten a fővárosra vonatkozó szabálya az Ötv.-ben, hogy amennyiben ilyen szaktörvényi rendelkezés születik, úgy abban meg kell határozni azt is, hogy az adott feladat- és hatáskör gyakorlója a fővárosban a fővárosi vagy a kerületi önkormányzat. Az Ötv. tehát önmaga tág teret enged a szaktörvényekben történő feladat- és hatáskör szabályozásnak, ennek egyetlen korlátja, hogy a kerületi kötelezően ellátandó feladat- és hatáskörök Ötv.-ben pontosan meghatározott listáját tiszteletben kell tartani.

Kétségtől ilyen ágazati törvény a Vgt. is. A törvény értelmében a települési önkormányzat feladatai egyebek mellett a helyi vízrendezés és vízkárelhárítás, az ár- és belvízelvezetés. A Vgt. 4. § (3) bekezdése - figyelemmel arra, hogy a fővárosban települési önkormányzatnak minősül a kerületi és a fővárosi önkormányzat is -, eleget téve az Ötv. erre vonatkozó előírásának egyértelműen meghatározta, hogy ezek a feladatok a fővárosban a fővárosi önkormányzat képviselő - testületének hatáskörébe tartoznak. Az Alkotmánybíróság

megjegyzí, hogy az Ötv. 62. § (3) bekezdése értelmében a főváros képviselő-testülete a fővárosi közgyűlés.

Megállapítható tehát, hogy az Ötv. nem szabályozta, de nem is szabályozhatta teljes körűen, a teljesség igényével a fővárosi önkormányzat feladat- és hatásköreit, és - tekintettel a szóba jöhető életviszonyok sokszínű és szerteágazó voltára - az alapvető rendelkezéseken túl ezek pontos és részletes, mindenre kiterjedő meghatározását rábízta az ágazati törvényekre.

Miután jelen esetben a vitatott hatásköri kérdést a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 4. §-ának (3) bekezdése egyértelműen szabályozza akként, hogy a szóban forgó feladat- és hatáskör címzettjeként a fővárosi önkormányzat közgyűlését jelöli meg, az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Az Ör.-ben a magánszemélyeknek nyújtott telekadó- és építményadó-kedvezmény az önkormányzat mint jogalkotó mérlegelési körébe tartozó, önmagában alkotmányossági problémát fel nem vető, helyi gazdaság- és adópolitikai kérdés. A szabályozás egy objektív tényhez - a jogalanyiség jellegéhez - kötött, nem tekinthető önkényesnek, és nem eredményezi a kedvezménnyel nem érintett adóalanyok alapjogainak korlátozását, alapjogokkal nem hozható összefüggésbe.

821/B/2009. AB határozat

Megjelent ABK [2011. évi 10. szám](#), 932. oldal

Az Ör. által alkalmazott szabályozási modell lényege a következő. Az Ör. alapján a nem magánszemély adóalanyokat [az Ör. 9. § (1) bekezdés szerint ebbe a körbe tartoznak a jogi személyek, a jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok és a magánszemélyek jogi személyiséggel nem rendelkező személyi egyesületei] adótárgyanként 1042 Ft/m²/év építményadó, illetve 231 Ft/m²/év telekadó terheli. E körben az adó mértéke nem függ az adótárgy funkciójától. Az önkormányzat a magánszemélyek ingatlanai közül viszont kizárólag a nem lakás célú ingatlanokra vetett ki építményadót [Ör. 3. § (2) bekezdés a) pont], s a lakás célú (tehát építményadó-mentes) építményhez kapcsolódó telket is mentesítette a telekadó alól [Ör. 10. § (1) bekezdés g) pont]. Továbbá a magánszemély vállalkozó üzleti célt szolgáló épülete kivételével a magánszemélyek ingatlanai kedvezményes adókulcs alá esnek. Mindez azt jelenti, hogy a magánszemélyek ingatlanai után vagy egyáltalán nem fizetnek (telek-, illetve építmény) adót, vagy - az üzleti célú ingatlanokat kivéve - kedvezményes kulccsal adóznak. [Ez a kivétel a Hatv.-nek való megfelelést szolgálja: a Hatv. 7. § e) pontja alapján ugyanis a vállalkozó üzleti célt szolgáló épülete, épületrésze utáni építményadó, telke utáni telekadó megállapítása során az önkormányzatok kedvezményeket nem állapíthatnak meg.] A nem magánszemélyeknek viszont ettől eltérően az ingatlanai rendeltetésétől függetlenül adózniuk kell, és kedvezményt sem vehetnek igénybe.

Az Alkotmánybíróság megjegyzi: a jelen indítványra okot adó konkrét eset hátterében az a probléma áll, hogy a köztemetők fenntartása - mint közfeladat ellátása - a fővárosban a Fővárosi Önkormányzat feladata (ennek megfelelően a fővárosi temetők a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló BTI Zrt. tulajdonában vannak), telek- és építményadó megállapításának a jogával viszont a kerületek rendelkeznek.

Az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdésében írt tilalom elsősorban az alkotmányos alapjogok tekintetében tett megkülönböztetésekre terjed ki. Abban az esetben, ha a megkülönböztetés nem az emberi vagy az alapvető állampolgári jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot sérti. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során ez utóbbi körben akkor ítélte alkotmányellenesnek a jogalanyok közötti megkülönböztetést, ha a jogalkotó önkényesen,

ésszerű indok nélkül tett különbséget az azonos szabályozási kör alá vont - homogén csoportba tartozó - jogalanyok között. [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 77-78.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 281-282.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 203-204.; 30/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 130, 138-140. stb.] A diszkrimináció tilalma nem jelenti azt, hogy minden, még a végső soron nagyobb társadalmi egyenlőséget célzó megkülönböztetés is tilos. A megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azaz az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.]. Az építményadó és a telekadó mint vagyoni típusú adók esetében az adókötelezettségnek minden adóalany vonatkozásában ugyanaz az alapja, mégpedig az ingatlantulajdon. Az adókötelezettség tehát az érintett tulajdonosok mint adóalanyok esetében azonos törvényi okból keletkezik [Vö. 55/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 525, 535.]. Ugyanakkor - amint azt az Alkotmánybíróság korábbi döntésében elvi éllel állapította meg - a jogalkotó az adórendszert nagyfokú önállósággal alakítja ki. E körben az adóalanyok egyes, speciális jellemzőkkel rendelkező csoportjaira, egy adott vagyontárgy jellegére, közérdekű vagy más funkciójára tekintettel differenciált szabályrendszer megalkotására kerülhet sor [55/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 525, 537.]. „A helyi önkormányzatok adómegállapítási joga az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés d) pontján alapul. Az Alkotmány e rendelkezése a helyi önkormányzati alapjogok között a képviselő-testület alkotmányi védelemben részesített hatásköréként határozza meg azt, hogy a képviselő-testület a törvény keretei között meghatározza a helyi adók fajtáit és mértékét. A helyi önkormányzat adómegállapítási jogának a kereteit a Htv. [Htv.] szabályozza. E rendelkezések alapján a helyi önkormányzat széles körű önállósággal rendelkezik a helyi adók szabályozása során. A Htv. keretei között szabadon dönt arról, hogy vezet-e be helyi adót, ha igen, akkor a helyi adók melyikét vezeti be. A Htv. 6. § c) pontja arra hatalmazza fel az önkormányzatot, hogy a helyi sajátosságok, az önkormányzat gazdálkodási követelményei, az adóalanyok teherbíró képességének figyelembevételével állapítsa meg az adók mértékét. A Htv. 6. § d) pontja pedig arra hatalmazza fel az önkormányzatot, hogy a Htv. második részében meghatározott mentességeket további mentességekkel, illetőleg kedvezményeket további kedvezményekkel kibővítsen.” [25/2005. (VI. 24.) AB határozat, ABH 2005, 658, 662-663.]

A Htv. által megállapított kereteken belül tehát az önkormányzatok a 6. § c) (adómérték) és d) (kedvezmények, mentességek) pontja alapján nagyfokú autonómiával rendelkeznek mind az építményadó mértéke, mind pedig az adó megfizetése alóli kedvezmények nyújtása tekintetében. Az adókedvezmények az állami gazdaságpolitika olyan eszközei, amelyek a jogalkotó által lényegesnek és fontosnak tartott célok elérését hivatottak elősegíteni, ezért az adókedvezmények biztosítása, korlátozása, illetőleg megvonása is a jogalkotó szándékától függő gazdaságpolitikai kérdés, alkotmányossági problémát önmagában nem képez [Ld. pl. 9/1994. (II. 25.) AB határozat, ABH 1994, 74, 75.; 1259/B/1996. AB határozat, ABH 1997, 691, 692.]. „A helyi adópolitika kialakítása jogalkotói mérlegelés kérdése, s e mérlegelés során a helyi önkormányzat (...) figyelemmel a helyi sajátosságokra és az adóalanyok vagyoni és jövedelmi viszonyaira - érvényre juttathat gazdaságpolitikai, szociálpolitikai és egyéb célkitűzéseket is” (463/H/1995. AB határozat, ABH 1996, 690, 691-692.). A mentességek és kedvezmények meghatározásánál - amint azt a 61/1992. (XI. 20.) AB határozat is megállapította - „a jogalkotót széles körű mérlegelési jog illeti meg. Ennek gyakorlása során tekintettel lehet bizonyos, az Alkotmányban is nevesített jogokra - pl. az egészséges környezethez vagy a szociális biztonsághoz való jogra - de ezen túlmenően érvényre juttathat az Alkotmányból közvetlenül le nem vezethető, esetenként rövid távra irányadó

gazdaságpolitikai, életszínvonal-politikai, szociálpolitikai és egyéb célkitűzéseket. Ekként tehát, noha a jogalkotót a mentességek és kedvezmények megállapításánál is kötik az Alkotmányban meghatározott jogi korlátok, a jogalkotói mérlegelésnél nem a jogi, hanem az egyéb szempontok játsszák a meghatározó szerepet, s ebből eredően az esetleges helytelen, a társadalom érdekeivel ellentétes tartalmú mérlegelés is elsődlegesen politikai felelősséget von maga után. A kifejtettekből következik, hogy a kedvezményekre vonatkozó jogszabályi rendelkezések alkotmányossági felülvizsgálata során az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag annak ellenőrzése tartozik: a jogalkotó mérlegelési jogának gyakorlása során nem került-e ellentétbe az Alkotmány valamely rendelkezésével, s az Alkotmánybíróság nem jogosult a jogalkotói mérlegelés célszerűségi - pl. gazdaságpolitikai - szempontú felülbírálatára.” (ABH 1992, 280, 281.)

A Hatv. 6. § d) pontja tehát kifejezett felhatalmazást adott arra, hogy az önkormányzat a törvény második részében meghatározott mentességeket további mentességekkel kibővítsé, s ezáltal egy differenciált szabályrendszert hozzon létre. E felhatalmazás alapján az önkormányzat megállapíthatott mentességeket. Mentességek megállapítása pedig értelemszerűen mindig valamilyen különbségtételt is jelent. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ugyanakkor az Ör.-ben a magánszemélyeknek nyújtott telekadó- és építményadó-kedvezmény az önkormányzat mint jogalkotó mérlegelési körébe tartozó, önmagában alkotmányossági problémát fel nem vető, helyi gazdaság- és adópolitikai kérdés. A szabályozás egy objektív tényhez - a jogalanyiség jellegéhez - kötött, nem tekinthető önkényesnek, és nem eredményezi a kedvezménnyel nem érintett adóalanyok alapjogainak korlátozását, alapjogokkal nem hozható összefüggésbe. E körben kell utalni arra, hogy „az Alkotmánybíróság az Alkotmány és a Ptk. alapján az általános személyiségi jog egyik megfogalmazásaként megjelenő emberi méltóság jogát szükségképpen köti a természetes személyhez, mert fogalmilag kizárt, hogy e jogot személyek, avagy személyösszességek jogaként értelmezze” [96/2008. (VII. 3.) AB határozat, ABH 2008, 816, 824.]. A szabályozás - a magánszemélyeknek nyújtott adókedvezmény - tehát ebben a vonatkozásban sem vet fel alkotmányossági aggályt.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja: a támadott rendelkezések nem sértik az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését, s ezért az Ör. tekintetében benyújtott indítványt a rendelkező rész első pontjában foglaltak szerint elutasította.

Megjegyzi ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy az önkormányzatnak - bár erre vonatkozó alkotmányos kötelezettsége nincs - lehetősége van arra, hogy a törvényi előírások, korlátok (pl. Hatv. 7. § e) pont) figyelembevételével a Hatv. 52. § 35. pontjában felsorolt közszolgáltatókon kívül más közszolgáltatókat is adómentességben részesítsen, vagy az adott terület (jelen esetben: köztemető) funkciójához kapcsolódó adómentességet (adókedvezményt) adjon.

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása szerint szakítani kell a diszkrimináció tilalmának azzal az önkényes kiterjesztésével, melyet az Alkotmánybíróság kezdeti éveiben az akkori alkotmánybírói többség hajtott végre, és hűen a 70/A. § (1) bekezdésben rögzített korlátokhoz az állampolgári és emberi jogokra kell ezt alkalmazni. Csak kitekintésképpen kell megjegyezni, hogy a 2012. január 1.-től hatályba lépő új Alkotmány, az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdése tartamilag ugyanúgy állapítja meg a diszkrimináció tilalmának a korlátait, mint a jelenleg hatályos Alkotmány 54. § (1) bekezdése, csak emberi és állampolgári jogok helyett az „alapvető jogok” kifejezést használja.

Dr. Bragyova András alkotmánybíró különvéleményében nem ért egyet a többség által elfogadott határozat rendelkező részével és indokolásával sem. A Pestszentlőrinc-Pestszentimre önkormányzatának vizsgált rendelete szerintem ellentétes a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Hatv.) 3. § (2) bekezdésével, ezért meg kellett volna semmisíteni. Ez egyben (másodfokú) alkotmányellenességet is jelent, hiszen az Alkotmány

44/A. § (2) bekezdése szerint az önkormányzat rendelete nem lehet törvénnyel ellentétes. A rendelet alkotmányellenessége így törvényellenességéből következik.

A Hatv, másrészt ezt megerősítendő a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) Budapest önkormányzatáról szóló rendelkezései értelmezésén alapulnak. A Hatv. 3. § (2) bekezdéséből kiinduló érvelés alapján a Budapesti Temetkezési Intézet Zrt. (a továbbiakban: BTI Zrt.) adómentességre jogosult. Az Ötv.-ből levezetett érvelés alapján az önkormányzati közfeladatot ellátó közszolgáltató BTI Zrt. nem adóalany.

Az adókedvezményekkel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata során követett álláspontja az, hogy az adókedvezményekre senkinek nincs az Alkotmányon alapuló alanyi joga, az adókedvezmények megadása, illetőleg visszavonása a jogalkotó mérlegelési jogkörébe tartozik, önmagában alkotmányossági problémát nem képez.

Jelen ügyben az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, mely arra utalna, hogy az önkormányzat az építmény- illetve telektulajdonosok önkényes módon meghatározott körére kívánná terhelni a település infrastruktúrájának fenntartása/fejlesztése miatt szükségessé váló kiadásokat. Az önkormányzat az állandó lakosokra tekintettel nyújtott állami támogatásra, tehát az Alkotmánybíróság által már korábban is elfogadhatónak minősített indokra hivatkozik az állandó lakosoknak nyújtott kedvezmény kapcsán.

758/B/2010. AB határozat

Megjelent ABK [2011. évi 11. szám](#), 1 191. oldal

Több indítványozó utalt arra, hogy az önkormányzat adókiivetési gyakorlatát több ok miatt sem tartja alkotmányosnak, ezek a kérelmek azonban hatáskör hiánya miatt nem bírálhatók el. Az Alkotmánybíróság hatáskörét az Abtv. 1. §-a határozza meg, de sem az ebben található felsorolás, sem más törvény nem utalja az Alkotmánybíróság hatáskörébe a jogalkalmazói aktusok közé tartozó egyedi hatósági határozatok alkotmányossági, illetve törvényességi szempontú felülvizsgálatát. Az adókiivetési határozatok jogszerűségét fellebbezés alapján a felettes szerv vizsgálhatja meg, illetve ezt követően a bírósági út is rendelkezésre áll. Az indítványokat az Alkotmánybíróság emiatt az Ügyrend 29. § b) pontja alapján ebben a tekintetben visszautasította.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ör.4. 12. § (2) bekezdése (a telekadó mértéke), valamint 8. § (1) bekezdése (állandó lakosok adókedvezménye az építményadó vonatkozásában) és 13. § (1)-(2) bekezdése (állandó lakosok adókedvezménye a telekadó vonatkozásában) tekintetében folytatta le az alkotmányossági vizsgálatot, továbbá a nyugdíjasok adókedvezményének a hiányával kapcsolatos kérelmet vizsgálta meg.

Először az adómérték alkotmányossági vizsgálatára került sor, mely az indítványozók szerint a Hatv. 6. § c) pontját, és ezen keresztül az Alkotmány 70/I. § (1) bekezdését - illetve ezzel összefüggésben az Alkotmány 13. § (1) bekezdését is - sérti.

1. A helyi önkormányzatnak - amely helyi közügyekben demokratikus módon, széles körű nyilvánosságot teremtve kifejezi és megvalósítja a helyi közakaratot - egyik alkotmányos alapjoga a törvény keretei között érvényesülő adóztatási jog [Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés d) pont]. Az önkormányzatok a Hatv. keretei között szabadon dönthetnek arról, hogy vezetnek-e be egyáltalán helyi adót, s ha igen, akkor a helyi adók melyikét vezetik be, továbbá meghatározhatják az adó mértékét és bevezetésének időpontját, a szabályozást pedig később - a helyi tapasztalatok függvényében - bármikor módosíthatják is. „A helyi adópolitika kialakítása jogalkotói mérlegelés kérdése, s e mérlegelés során a helyi önkormányzat (...) figyelemmel a helyi sajátosságokra és az adóalanyok vagyoni és jövedelmi viszonyaira - érvényre juttathat gazdaságpolitikai, szociálpolitikai és egyéb célkitűzéseket is” (463/H/1995. AB határozat, ABH 1996, 690, 691-692.).

A Hatv. mind az építményadó, mind a telekadó esetében alternatív módon határozza meg az adó alapját, illetőleg mértékét: választási lehetőséget ad a helyi önkormányzatnak abban a tekintetben, hogy az építmény, illetőleg telek alapterülete alapján tételes adóként vagy az ingatlan korrigált forgalmi értéke alapján, annak bizonyos %-ában határozza meg az építmény-, illetőleg telekadó mértékét (Hativ. 15-16. § és 21-22. §). Az Alkotmánybíróság egy korábbi határozatában az építményadóval kapcsolatban már megállapította, hogy a „Htv.[Hativ.] -nek az építményadó alapjára vonatkozó (...) 15. §-a választási lehetőséget nyújt az önkormányzatnak, hogy - döntésétől függően - mely módon határozza meg az építményadó alapját. Az újpesti önkormányzat az Ör. 6. § (1) bekezdésének vizsgált első mondatában úgy döntött, hogy az építményadóalap az építmény m²-ben számított hasznos alapterülete. Ennek megfelelően az adó mértékét az önkormányzat - a Htv. [Hativ.] 16. § a) pontja alapján - az alapterület m²-ére vonatkoztatott Ft. összegben (...) állapíthatja meg. Nincs tehát olyan törvényi kötelezettsége az önkormányzatnak, hogy a hasznos alapterület nagyságának alapul vételével megszabott adómérték kialakítása során a Htv. [Hativ.] 16. § b) pontjában foglaltakra is tekintettel legyen.” (508/B/1999. AB határozat, ABH 2000, 980, 982.) E megállapítások a telekadó vonatkozásában is érvényesek. Ez azt jelenti, hogy a Hatv. 22. § b) pontja (az adó évi mértékének felső határa a telek korrigált forgalmi értékének 3%-a) kizárólag a 21. § b) pont szerinti adóalap-számítás esetén alkalmazandó. Amennyiben viszont az önkormányzat a Hatv. 21. § a) pontja (a telek m²-ben számított területe) szerint szabályozza a telekadó alapját, nem köteles figyelemmel lenni a Hatv. 22. § b) pontjában írtakra. Hozzá kell tenni azonban, hogy a Hatv.-nek az általános rendelkezések között található 6. § c) pontja lehetővé teszi, hogy az önkormányzat a Hatv. 22. § a) pontjában írt adómértéktől az infláció követésével eltérjen. Ezért a tételes módon meghatározott telekadónak a Hatv. 22. § a) pontja szerinti mértéke - a Hatv. 6. § c) pontja által lehetővé tett indexálás folytán - nem azonos az önkormányzatok által kivethető adómaximummal.

Hangsúlyozni kell, hogy a telekadó mértékével összefüggésben az Alkotmánybíróság mozgástere igen szűk: a normakontroll során kizárólag alkotmányossági szempontok figyelembe vételére van lehetőség, az Alkotmánybíróság nem veheti át az önkormányzat jogalkotó szerepét, nem feladata, s lehetősége sincs arra, hogy a konkrét helyi viszonyok, tehát a lakosok jövedelmi és vagyoni viszonyait vizsgálva meghatározza, hogy a törvényi kereteken belül egy adott községben, városban mennyi lehet az adó maximuma. A helyi körülmények, feltételek (telekárak, átlagos jövedelmi, vagyoni viszonyok stb.) vizsgálata, mérlegelése és ennek alapján az adó mértékének a meghatározása -továbbá esetleges adókedvezmények bevezetése, illetve adómentességi szabályok megalkotása - mindig az érintett önkormányzat feladata, helyi jogalkotási és gazdaságpolitikai kérdés.

Az Alkotmánybíróságnak csak akkor van lehetősége arra, hogy a törvényi adómaximumot meg nem haladó telekadó mértékét alkotmányellenesnek minősítse, ha egyértelműen, minden kétséget kizáróan megállapítható, hogy az önkormányzat nem tett eleget a Hatv. 6. § c) pontjából, illetve közvetlenül az Alkotmány 70/I. § (1) bekezdéséből fakadó mérlegelési kötelezettségének. Ennek nyilvánvalóan nem lehet pusztán az a mércéje, hogy az adózó az általa egy adott adóévben fizetendő adó mértékét szubjektíve magasnak érzi. Az adó mértékét emellett önmagában még az sem teszi alkotmányellenessé, ha kiderül, hogy egyes adózók számára a rájuk kivetett adó megfizetése esetleg objektíve is problémát jelent: az adóhatóság ebben az esetben fizetési halasztást, részletfizetést vagy adómérséklést engedélyezhet.

Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során a telekadó mértékét a következő esetekben minősítette alkotmányellenesnek:

a) Elsősorban akkor került sor alkotmányellenesség megállapítására, amikor az önkormányzat az adó mértékét egyszerűen a Hatv.-ben meghatározott törvényi adómaximumban határozta meg. Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az önkormányzat az adó mértékének a törvényi adómaximumban való megállapításával ugyan formálisan eleget tesz a Hatv. 22. § a)

pontjában foglalt tételes előírásnak, amennyiben azonban mellőzi a Hatv. 6. § c) pontjának kötelező mérlegelési követelményeit, megsérti egyúttal az Alkotmány 70/I. §-ában [jelenleg 70/I. § (1) bekezdésében] szabályozott arányos közteherviselés követelményét is (1531/B/1991. AB határozat, ABH 1993, 707, 710.; 22/2001. (VI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 620, 624.).

b) Emellett alkotmányellenességet állapított meg az Alkotmánybíróság két esetben akkor is, amikor az érintett önkormányzat ugyan az adómaximumot el nem érően, de egyértelműen „egységesen, az érintett ingatlanok rendeltetésének, értékének, az adóalanyok teherviselő képességének mérlegelése nélkül a Hatv. 22. § a) pontja által meghatározott összegben állapította meg a telekadó mértékét (és nem élt az árszínvonal változáshoz kapcsolódó korrekciós lehetőséggel sem)”, mert „az adómentességek, adókedvezmények szabályozása során sem alkalmazott olyan megoldásokat, amelyek a helyi sajátosságok, a telkek rendeltetésében, értékében fennálló különbségek, az adóalanyok teherviselő képességének mérlegelését tükröznék” [63/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABK 2011. július-augusztus, 760, 762.; és 64/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABK 2011. július-augusztus, 763, 764.]. Egyéb esetekben azonban, amelyekben az önkormányzat ugyan nem differenciált, de az adó mértékét alacsonyabban határozta meg, az Alkotmány 70/I. §-ának sérelmét nem állapította meg (pl. 507/B/2000. AB határozat, ABH 2002, 1500, 1506.).

c) Végezetül pedig néhány kivételes esetben tényvizsgálatra [az adott telek forgalmi értékének és a kivetett (telek)adó mértékének az összevetésére] is sor került. A jogalkotónak általában nincs kötelezettsége arra, hogy az adók megállapítása során annak mértékét az adó tárgyaként megállapított jövedelem vagy vagyon nagyságától, illetőleg értékétől függően, differenciáltan, azzal arányosan kellene szabályoznia, ezért nem tekinthető alkotmányellenesnek az a szabályozás, amely valamely adó mértékét tételesen meghatározott összegben állapítja meg (66/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 735, 737.; 544/B/1998. AB határozat, ABH 2000, 893, 898-899.; 956/B/1998. AB határozat, ABH 2000, 937, 939.). Mindazonáltal „a tételes adó mértékénél súlyosan aránytalan, ha az adott vagyontárgy értékének 20%-át meghaladja az évi vagyonadó mértéke”, és „ha adó címen olyan elvonást alkalmaz egy norma, amely az adóalany ellehetetlenülését eredményezi, az már nem adó” (1531/B/1991. AB határozat ABH 1993, 707, 711.). Tényvizsgálatra került sor később a 263/H/1994. AB határozatban is, e döntés értelmében „az Alkotmány szerint »mindenki vagyoni helyzetének megfelelő mértékben« köteles hozzájárulni a közterhekhez. Ez semmiképpen nem értelmezhető »egyenlő köz-teherviselést« kimondó szabályként, (...) hanem az csupán a vagyoni helyzettel arányos mértéket jelent. Az adó rendelkezések absztrakt előírásainak arányossága a már idézett alkotmánybírósági álláspont szerint akkor állapítható meg, ha az adóteher nem jár az adóval terhelt érték túlnyomó részének elvonásával.” (ABH 1994, 817, 822.). Az 544/B/1998. AB határozat ugyanakkor azt is hangsúlyozta, hogy nem tekinthető az alkotmányellenesség egyetlen kritériumának a vagyon értéke és az adó mértéke közötti 20%-os arány, „további mérlegelési szempontnak kell tekinteni az ingatlan aktuális értékét meghatározó tényezők vizsgálatát is”, ugyanis „nem hivatkozhat az önkormányzati rendeletben normatív módon megállapított adómértékek súlyos aránytalanságára az az ingatlantulajdonos, akinek tulajdonosi magatartása közrehatott abban, hogy az ingatlana értéke a településen a hasonló adottságú ingatlanok értéke alatt marad. Az ingatlanok használatának, hasznosításának hiánya, leromlott állapota nem tekinthető alkotmányos indoknak ahhoz, hogy az önkormányzat erre tekintettel adókedvezményben részesítse az ingatlan tulajdonosát.” (ABH 2000, 893, 901.) Amennyiben tehát megállapításra kerül, hogy az éves adó meghaladja a telek becsült forgalmi értékének bizonyos százalékát, akkor az adott, konkrét ügy tényei arra engedhetnek következtetni, hogy a jogalkotó elmulasztotta figyelembe venni az Alkotmány 70/I. § (1) bekezdésében [illetve a Hatv. 6. § c) pontjában] írt követelményeket, s ezért az adó mértékére vonatkozó előírása alkotmányellenes lehet. Különösen akkor, ha az adó csak a

tulajdonosok szűk körét érinti. Hangsúlyozni kell, hogy az említett tényvizsgálatra csak kivételes esetekben - és az utólagos normakontroll eljárás alapvetően absztrakt jellegéből fakadóan igen szűk körben - kerülhet sor.

Jelen ügyben a vizsgált Ör.4. az adó mértékét egységesen 200 Ft/m²-ben állapítja meg. A telekadó maximuma a Hatv. rendelkezései alapján - figyelembe véve a Hatv. 22. § a) pontja mellett 6. § c) pontja által lehetővé tett indexálás lehetőségét is - ennél magasabb (kb. 287 Ft/m²). Az Ör.4. támadott előírása tehát a magasabb szintű jogszabály - a Hatv. - által előírt kereteket nem lépi túl, a törvényi adómaximumot nem haladja meg, de nem is éri el.

Emellett azt sem lehet megállapítani, hogy a jogalkotó egységesen, mindenfajta mérlegelés nélkül állapította volna meg a telekadó mértékét, hiszen adómentességi szabályokat (pl. 10. § b) pont: egyes, teljesen közmű ellátottság nélküli telkek, c) pont: ipari telkek) és adókedvezményt is bevezetett. Az önkormányzat közlése alapján Pilisjászfalu községben 476 db telek található, melyek közül az adómentes telkek száma jelenleg 358 db, további 23 telek esetében pedig kedvezményes adót kell fizetni.

A differenciálás ténye arra utal, hogy az önkormányzat figyelembe vette a telkek rendeltetésében, értékében fennálló különbségeket, s nem mechanikusan, nem mérlegelés nélkül alkalmazta a törvény által lehetővé tett - és az adómaximumot el nem érő - 200 Ft/m²-es adómértéket. Erre tekintettel jelen ügy eltér a fentebb idézett 63/2011. (VII. 13.) AB határozattól (ABK 2011. július-augusztus, 760, 762.) és a 64/2011. (VII. 13.) AB határozattól (ABK 2011. július-augusztus, 763, 764.), s a telekadó mértékének (200 Ft/m²/év) alkotmányellenessége ebben a vonatkozásban szintén nem állapítható meg.

Az első indítványozó alapvetően az Ör.1. és az Ör.2. alapján kivetett adó nagyságát kifogásolta (és e körben a tulajdonában álló összesen hét telek után fizetendő adó és kiszabott adóbírság két éves együttes összegét jelölte meg, s tartja túlságosan soknak), és a hiánypótlási felhívásra válaszul is csak abban a tekintetben pontosította érvelését, hogy a kivetett adó megfizetését folyó bevételei nem teszik lehetővé. Felhívásra sem nyilatkozott azonban abban a kérdésben, hogy az Ör.4. alapján is keletkezett-e adófizetési kötelezettsége (vagy vonatkozik-e rá az Ör.4. adómentességi szabálya), illetve azt sem jelölte meg, hogy a fizetendő éves adó hogyan viszonyul a telkei mint vagyontárgyak aktuális értékéhez. Pusztán arra tett általános utalást, hogy véleménye szerint, ha az önkormányzat a Hatv. 22. § b) pont szerint állapította volna meg a fizetendő adót [a korrigált forgalmi érték maximum 3%-a; a Hatv. 52. § 13. pontja alapján pedig a korrigált forgalmi érték a forgalmi érték 50%-a], akkor egy 1500 m²-es telek esetében legfeljebb 60 000 Ft-ot kellene fizetnie évente. Ebből az a következtetés adódik, hogy az indítványozó becslése szerint egy 1500 m²-es telek átlagosan 4 000 000 Ft-ot ér. Ehhez képest pedig az Ör.4. szerinti telekadóval (200 Ft/m²) számolva, a telek után fizetendő összeg (300 000 Ft/év) nem éri el az ingatlan értékének 20%-át. A második indítványt benyújtó két indítványozónak két telekadó-köteles belterületi ingatlana van a községben, s indítványuk szerint telkeként 160 000 Ft a fizetendő éves adó. Az indítvány azonban - amellett, hogy a kérelmezők javasolták a fentebb említett, az adó és az ingatlan értékével összefüggő, az addigi alkotmánybíróági gyakorlatban alkalmazott százalékos határ módosítását - hiánypótlást követően sem tartalmazott olyan érvelést, mely lehetővé tenné az adó mértékének alkotmányellenessé nyilvánítását. Az indítványozók pusztán arra hivatkoztak, hogy jövedelmük nem teszi lehetővé az adó megfizetését, de az adó elengedésére vonatkozó méltányossági kérelmüket - melyben bevételeiket és kiadásukat részletezték - az adóhatóság első és másodfokon is elutasította. A harmadik indítványozó 2000-ben 1,2 millió Ft-ért vette azt a közművesítetlen, belterületi telket, melyet jelenleg 100 800 Ft éves adó terhel.

Mint fentebb említésre került, az adó mértékének a meghatározása jogalkotói hatáskör és felelősség, az alkotmányossági szempontú vizsgálat tárgya nem az a kérdés, hogy szükséges volt-e a telekadó bevezetése vagy mértékének emelése. Az adómértéket előíró helyi

jogszabály megsemmisítésére csak akkor kerülhet sor, ha kétséget kizáróan megállapítható, hogy az önkormányzat nem vette figyelembe az Alkotmány 70/I. § (1) bekezdésében írt követelményt. Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozók által közölt adatok alapján nem lehet arra következtetni, hogy az önkormányzat nyilvánvalóan elmulasztotta volna az adóalanyok teherviselő képességének vizsgálatát, vagy hogy az adóteher az adóval terhelt érték túlnyomó részének az elvonásával járna, s ezért alkotmányellenes lenne.

Az Alkotmánybíróság ezért a Hatv. 6. § c) pontjának, illetve ezen keresztül az Alkotmány 70/I. § (1) bekezdésének és 13. § (1) bekezdésének a sérelmére alapított, az Ör.4. 12. § (2) bekezdése megsemmisítésére utaló indítványt jelen ügyben elutasította.

Megjegyzi az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is, hogy a telekadó-mérték alkotmányossági vizsgálatának specialitásaiból adódóan - amiatt, hogy az eljárás során adott esetben lehetőség van tényvizsgálatra - egy, a jelen ügyben eltérő ténybeli alapokra helyezett indítvány alapján az Ör.4. 12. § (2) bekezdése utólagos normakontroll indítvány vagy alkotmányjogi panasz alapján a jövőben is vizsgálható. Ilyen esetben az alkotmányossági vizsgálat szempontjából e határozat nem jelent res iudicata-t (ítélt dolgot).

Az egyik indítvány előterjesztői sérelmezték, hogy az Ör.4. nem biztosít a nyugdíjasoknak a telekadó vonatkozásában adókedvezményt. Ez tartalmilag mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványnak tekinthető, melynek az Abtv. 49. §-a szerint akkor van helye, ha az Alkotmánybíróság azt állapítja meg, hogy a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő. Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapít meg emellett akkor is, ha alapjog érvényesüléséhez szükséges jogszabályi garanciák hiányoznak [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 232.].

Az adókedvezményekkel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata során követett álláspontja az, hogy az adókedvezményekre senkinek nincs az Alkotmányon alapuló alanyi joga, az adókedvezmények megadása, illetőleg visszavonása a jogalkotó mérlegelési jogkörébe tartozik, önmagában alkotmányossági problémát nem képez. Az adókedvezményre vonatkozó jogszabályi rendelkezések vizsgálata során az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag annak a megállapítása tartozik, hogy a jogalkotó a mérlegelési jogkörében megállapított kedvezményekkel nem sért-e alkotmányos rendelkezést (1393/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 626, 629.). Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság számos döntésében [pl. 670/B/1997. AB határozat, ABH 1999, 600, 604.; 411/B/2005. AB határozat, ABH 2007, 2511, 2516.] rámutatott, hogy a helyi önkormányzat - a törvény keretei között - széles körű döntési szabadsággal rendelkezik a helyi adópolitika kialakításában, és a helyi adók körében az adómentességek, adókedvezmények meghatározása során - mely a helyi önkormányzat adómegállapítási jogának egyik részjogosítványa - a helyi sajátosságokat, gazdaságpolitikai, adópolitikai szempontokat, a lakosság szociális körülményeit mérlegelve, szabadon dönt arról, hogy az adóalanyok mely csoportját vonja az általánostól eltérő kedvezőbb megítélés alá, az adóalanyok mely csoportja számára nyújt adómentességet, adókedvezményeket.

Jelen ügyre vonatkoztatva mindez azt jelenti, hogy az önkormányzat szabadon mérlegelheti azt, hogy a nyugdíjasoknak biztosít-e adókedvezményt a telekadót illetően, erre vonatkozó kötelezettsége azonban az Alkotmányból nem vezethető le. Az Ör.4. vonatkozásában előterjesztett, mulasztás megállapítására vonatkozó indítványt ezért az Alkotmánybíróság elutasította.

Az Ör.4.-nek az állandó lakosok adókedvezményére vonatkozó előírásai [8. § (1) bekezdés az építményadó és 13. § (1)-(2) bekezdés a telekadó vonatkozásában] alkotmányossága tekintetében a következőket állapította meg.

Korábbi döntéseiben az Alkotmánybíróság már vizsgálta a jelenlegihez hasonló szabályozást [ld. összefoglalóan: 55/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 525.], és megállapította, hogy „az alanyi kötelezettek között a lakóhely szerinti különbségtétel - a kizárólag az állandó lakosoknak nyújtott adókedvezmény - önmagában nem oldja el a vagyoni típusú adót (így az építményadót sem) az adó jogintézményének az Alkotmány 70/I. §-ában foglalt alkotmányos alapjaitól. Az adó és az alanyi kötelezettek adófizetési kötelezettség alá vont vagyona között közvetlen kapcsolat áll fenn, az adó az adóalanyok egy meghatározott vagyontárgyát terheli.” [55/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 525, 533.] Ezért elutasította azt az indítványt, amely szerint az állandó lakosok adómentessége sértene az Alkotmány 70/I. §-át. Ennek megfelelően az Alkotmány 70/I. § (1) bekezdésére alapított, az Ör.4. 8. § (1) bekezdése, illetve 13. § (1)-(2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt jelen ügyben is megalapozatlannak találta és elutasította.

Az Alkotmánybíróságnak az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését érintően kialakított álláspontja hosszú ideig az volt, hogy nem alkotmányosértő, ha az önkormányzat mentesíti az építményadó alól azokat, akik az ingatlant állandó bejelentéssel ténylegesen használják (vagy adókedvezményt ad nekik). Az állandó bejelentett lakosokat és a nem állandó lakosokat érintő szabályozási különbségeket az Alkotmánybíróság a diszkrimináció tilalmának szempontjából tulajdonképpen érdemben nem is vizsgálta, mivel a lakosság e két körét nem tekintette homogén csoportba tartozónak [722/B/1996. AB határozat, ABH 1997, 840.; 296/B/1999. AB határozat, ABH 2000, 976.; 968/B/2004. AB határozat, ABK 2007. február, 163.; 441/B/2005. AB határozat, ABH 2005, 1549.; 854/B/2006. AB határozat, ABH 2006, 2201.; 7/2007. (II. 28.) AB határozat, ABK 2007, 916.]. Az Alkotmánybíróság az 55/2008. (IV. 24.) AB határozatban azonban újból áttekintette a témakört, és elvi jelleggel azt állapította meg, hogy „az építményadó-kötelezettség megállapítása szempontjából az adóköteles ingatlanok tulajdonosai azonos csoportba tartozóknak - homogén csoportnak - tekinthetők, függetlenül attól, hogy ingatlanjuk állandó lakóhelyüknek minősül-e vagy sem”, ugyanis „az építményadó mint vagyoni típusú adó esetében az adókötelezettségnek minden adóalany vonatkozásában ugyanaz az alapja, mégpedig az ingatlanulajdon. Az adókötelezettség tehát az érintett tulajdonosok mint adóalanyok esetében azonos - a lakóhelytől teljes mértékben független - törvényi okból keletkezik. Az állandó lakosok és a nem állandó lakosok tulajdonosi minősége között jogi szempontból nincs különbség, ezért önmagában az a tény, hogy az építményadó alanya az adó tárgyát képező ingatlant állandó lakóhelyeként használja-e, nem releváns, a tulajdonosok csoportján belül az építményadó szempontjából nem önálló csoportképző tényező.” (ABH 2008, 525, 535.) Az építményadó alanyait tehát az Alkotmánybíróság homogén csoportnak tekintette.

A Hatv. által megállapított kereteken belül az önkormányzatok a 6. § c) és d) pontjai alapján nagyfokú autonómiával rendelkeznek mind az adó mértéke, mind pedig az esetleges kedvezmények nyújtása tekintetében. A d) pont úgy rendelkezik, hogy az önkormányzat adómegállapítási joga kiterjed arra is, hogy a törvény második részében meghatározott mentességeket (13. §) további mentességekkel, illetőleg kedvezményekkel további kedvezményekkel kibővítse. A kérdés tehát az, hogy az önkormányzat által az építmény- és a telekadó tekintetében az állandó lakóhelyre tekintettel nyújtott adókedvezmény - amely az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt egyéb helyzet szerinti különbségtételnek minősül - alkotmányosnak tekinthető-e az adóalanyok homogén csoportján belül.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az azonos helyzetben lévők között nem alapjogok tekintetében tett megkülönböztetés akkor tekinthető alkotmányellenesnek, ha nincs tárgyilagos megítélés szerinti ésszerű indoka, tehát önkényes [16/1991. (V. 20.) AB határozat, ABH 1991, 62.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280-282.]. Az önkormányzatok tekintettel lehetnek bizonyos, az Alkotmányban is nevesített jogokra (pl. oktatáshoz, egészségügyi ellátáshoz való jog stb.), de ezen túlmenően érvényre juttathatnak az

Alkotmányból közvetlenül le nem vezethető gazdaságpolitikai, életszínvonal-politikai, szociálpolitikai és egyéb célkitűzéseket is [vö. 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 281.]. Az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja, hogy a támadott megkülönböztetésnek van-e tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű és alkotmányosan elfogadható indoka.

Az önkormányzat által alkalmazott különbségtétel indokainak megismerése érdekében ezért az Alkotmánybíróság - gyakorlatának megfelelően [pl. 1122/H/2004. AB határozat, 2005, 1511.; 55/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 525.] - megkereste a támadott rendeletet megalkotó önkormányzatot. A kapott tájékoztatás szerint a megkülönböztetést elsősorban az állandó lakosokra tekintettel nyújtott állami támogatások (pl. a személyi jövedelemadóból való részesedés) indokolják: a kötelezően ellátandó önkormányzati feladatok, az önkormányzat által a minden építmény- és telektulajdonosnak egyformán nyújtott közszolgáltatások (a polgármester megfogalmazása szerint ún. „termelt közjavak”) finanszírozásához a nem állandó lakosok közvetve sem járulnak hozzá. A település infrastruktúráját tehát minden tulajdonos egyformán használja (utak, közvilágítás), abból senkit nem lehet kizárni, de azokat az önkormányzat két forrásból tudja csak finanszírozni: állami hozzájárulásból és helyi adókból.

Az indítványozók kérelmükben hivatkoztak az 55/2008. (IV. 24.) AB határozatra (ABH 2008, 525.), mely megsemmisítette az építményadó tekintetében az állandó lakosoknak adókedvezményt nyújtó ürömi rendeletet. Abban az ügyben azonban a döntés oka az volt, hogy a képviselő-testület az óvodai, iskolai férőhelyek bővítése miatt keletkezett költségeket kívánta a nem állandó lakosokra terhelni. Tehát egy olyan fejlesztési költséget kívánt a nem állandó lakosokra hárítani, melynek hasznaiból ők nyilvánvalóan nem részesedhettek. Ugyanakkor egyidejűleg az Alkotmánybíróság azt is leszögezte, hogy „a folyamatosan csökkenő lakosságszámú, forráshiányos önkormányzatok számára az állandó lakóhely létesítésének ösztönzése - az állandó lakosokra tekintettel nyújtott normatív állami támogatás miatt - alapvető fontosságú lehet” [55/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 525, 537.).

Jelen ügyben az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, mely arra utalna, hogy az önkormányzat az építmény- illetve telektulajdonosok önkényes módon meghatározott körére kívánná terhelni a település infrastruktúrájának fenntartása/fejlesztése miatt szükségessé váló kiadásokat. Az önkormányzat az állandó lakosokra tekintettel nyújtott állami támogatásra, tehát az Alkotmánybíróság által már korábban is elfogadhatónak minősített indokra hivatkozik az állandó lakosoknak nyújtott kedvezmény kapcsán. Ráadásul az Ör.4. az állandó lakosokat sem mentesíti teljes mértékben az adó alól, számukra is csupán adókedvezményt biztosít.

Az Alkotmánybíróság rámutat továbbá, hogy az állandó lakóhely ösztönzése mint jogalkotói cél még abban az esetben is elfogadható, hogy a telekadó-köteles ingatlanba való bejelentkezés fogalmilag kizárt, hiszen telekadó csak beépítetlen földrészletet terhelhet. A telekadó ugyanis a Hatv. alapján kizárólag belterületi földrészletekre vethető ki, s az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 2. § 4. pontja szerint a belterület a település közigazgatási területének beépített, illetőleg beépítésre szánt része. Tehát a beépítetlen belterületi telkek minden esetben beépítésre szántak, így az állandó lakóhely létesítésének ösztönzése ebben az esetben is - bár távlatibb, de - reális és megalapozott, a településfejlesztéshez kapcsolódó cél.

Az állandó lakosok adókedvezménye mindezek alapján jelen esetben az önkormányzati gazdaságpolitika része, mely nem minősíthető ésszerűtlen, önkényes különbségtételnek. Az Alkotmánybíróság ezért az Ör.4. 8. § (1) bekezdése, illetve 13. § (1) és (2) bekezdései megsemmisítésére irányuló - az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésére alapított - indítványt elutasította.

Az Alkotmánybíróság végezetül megvizsgálta az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének (jogállamiság, jogbiztonság követelménye) és 13. § (1) bekezdésének (tulajdonhoz való jog) sérelmére alapított indítványi kérelmeket, de a támadott rendelkezések - tehát az állandó lakosok adókedvezménye - és ezen alkotmányi előírások között érdemi összefüggést nem talált. Az indítványt ezért ebben a tekintetben is elutasította.

Az Alkotmánybíróság a Hatv. 6. § c) pontjában foglaltak mérlegelésének hiánya miatt a telekadó mértékét akkor minősítette alkotmányellenesnek, amikor az önkormányzat az adó mértékét a Hatv.-ben meghatározott törvényi adómaximumban határozta meg, és mellőzte a Hatv. 6. § c) pontjának kötelező mérlegelési követelményeit

671/B/2007. AB végzés

Megjelent ABK [2011. évi 11. szám](#), 1 232. oldal

Az Alkotmánybíróság a Hatv. 6. § c) pontjában foglaltak mérlegelésének hiánya miatt a telekadó mértékét akkor minősítette alkotmányellenesnek, amikor az önkormányzat az adó mértékét a Hatv.-ben meghatározott törvényi adómaximumban határozta meg, és egyidejűleg egyértelműen megállapítható volt, hogy mellőzte a Hatv. 6. § c) pontjának kötelező mérlegelési követelményeit (pl. 1531/B/1991. AB határozat, ABH 1993, 707, 710., 22/2001. (VI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 620, 624.). Azokban az esetekben azonban, amelyekben az önkormányzat ugyan nem differenciált, de az adó mértékét nem az adómaximumban határozta meg, az Alkotmány 70/I. §-ának sérelmét nem állapította meg (pl. 507/B/2000. AB határozat, 2002, 1500.; 441/B/2005. AB határozat, 1549.).

A telekadó Ör.2. szerinti mértéke (240-260 Ft/m²) megközelíti a Hatv. által megengedett adómaximumot (amely a Hatv. 6. § c) pontja és 22. § a) pontja alapján jelenleg 287,40 Ft/m²), de nem éri el azt. Az indítványozó konkrét problémája is az, hogy a törvényi kereteken belül (de még az Ör.1. alapján) megállapított, fizetendő telekadó mértéke az ő esetében forintban kifejezve milyen összeget tesz ki. Ezért kérte azt az Alkotmánybíróságtól, hogy az adott telek értékének és a kivetett (telek)adó mértékének az összevetése alapján állapítson meg alkotmányellenességet. Ez nem példa nélküli, hiszen az Alkotmánybíróság már az 1531/B/1991. AB határozatában - „tényellenőrzéssel, valamint adóelméleti szakvéleménnyel alátámasztott törvényességi, illetőleg alkotmányossági vizsgálattal” (ABK 1993, 707, 709.) kiegészítve eljárását - megállapította, hogy „ha adó címen olyan elvonást alkalmaz egy norma, amely az adóalany lehetetlenülését eredményezi, az már nem adó” (ABK 1993, 707, 711.). Konkrétan a telekadó vonatkozásában „a tételes adó mértékénél súlyosan aránytalan, ha az adott vagyontárgy értékének 20%-át meghaladja az évi vagyoadó mértéke” (ABK 1993, 707, 711.). Tényvizsgálatra tehát lehetőség van, de az utólagos normakontroll eljárás alapvetően absztrakt jellegéből fakadóan csak szűk körben, és konkrét adatok alapján.

Jelen ügyben az indítványozó a 2003. és az előtti évekre - még az Ör.1. alapján - kivetett adó mértékét kifogásolja. Az Ör.2.-re vonatkozó megsemmisítési kérelem érdemi alkotmányossági vizsgálatához azonban ezek az érvek nem elegendők, mivel nem teszik lehetővé annak megítélését, hogy az Ör.2. - az Alkotmány 70/I. § (1) bekezdésével ellentétes módon - olyan elvonást alkalmaz-e, amely az adóalany(ok) ellehetetlenülését eredményezi, s ezért valójában adónak már nem tekinthető. Az Abtv. 22. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság határozott kérelem alapján jár el, mely kérelemben három feltételnek kell együttesen fennállnia. Egyrészt a kérelemnek tartalmaznia kell a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, továbbá az Alkotmány érintett szakaszát, valamint azt az indokot, amely alapján az indítványozó az alkotmány sértést fennállónak véli. Az Alkotmánybíróság visszautasítja az indítványt, ha az indítványozó nem támasztja alá összefüggően, érdemi vizsgálatra alkalmas

érvekkel a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések és az Alkotmány megjelölt rendelkezései között fennálló alkotmányjogilag értékelhető összefüggéseket, nem jelöli meg, hogy az alkotmányellenesség milyen indokok alapján áll fenn (lsd. pl. 477/B/2001. AB végzés, ABH 2005, 1596.).

Jelen ügyben az indítványozó az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívásának nem tett eleget, s az Ör.2.-t érintő kérelmét nem egészítette ki olyan konkrét indokolással, mely alapján a fentebb vázolt alkotmányossági vizsgálat elvégezhető lett volna. Az indítványozó szubjektív véleménye, mely szerint az adó mértéke - számára - túlságosan magas, alkotmányjogi szempontból nem értékelhető.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 100. §-a alapján a tulajdonos a dolog használata során - erre vonatkozó kifejezett építésjogi előírás vagy tilalom nélkül is - köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amellyel másokat, különösen szomszédait szükségtelenül zavarná, vagy amellyel jogaik gyakorlását veszélyeztetné. Az építkezés során tehát minden esetben figyelembe kell venni a szomszéd szempontjait is.

510/B/2007. AB határozat

Megjelent ABK [2011. évi 11. szám](#), 1 180. oldal

A szabályozás tartalmának hiányos voltából eredő alkotmány sértő mulasztás megállapítása esetében is a mulasztás vagy a kifejezett jogszabályi felhatalmazáson nyugvó, vagy ennek hiányában, a feltétlen jogszabályi rendezést igénylő jogalkotói kötelezettség elmulasztásán alapul [4/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 52, 57.].

Mindezek alapján jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a KÉSZ 52. §-ában a 42. tömbre vonatkozó előírások kapcsán a kilátás-védelem tekintetében terheli-e az önkormányzatot - mint jogalkotót - mulasztás: az Étv.-nek az indítványozók által hivatkozott szabályaiból levezethető-e szabályozási kötelezettség (illetve van-e feltétlen jogszabályi rendezést igénylő kérdés), továbbá, amennyiben a jogalkotót terhelő mulasztás megállapítható, úgy a mulasztás előidézi-e alkotmányellenes helyzet kialakulását.

Az indítványozók az Étv. 7. § (1) bekezdésére és 8. § (1) bekezdés d) pontjára alapították kérelmüket. Az Étv. 7. § (1) bekezdése a településrendezés általános céljait sorolja fel, és e körben kerül említésre célként az országos, térségi, települési, illetve a jogos magánérdekek összhangjának megteremtése, az érdekütközések feloldásának biztosítása is. Ezen, valójában célokat felsoroló szabályból az indítványozók által kért rendelkezés (újbóli) megalkotásának a követelménye nem vezethető le.

A másik Étv.-rendelkezés - a 8. § (1) bekezdés d) pontja - vonatkozó szövegrésze szerint a településrendezés során figyelembe kell venni „az értékes építmény és tájrészlet látványát (rálátás), továbbá az ingatlanról feltároló kilátás védelmét, annak mértékéig, hogy az az érintett telkek szabályos beépítését ne akadályozza”. E szabály szintén egyfajta célmeghatározást tartalmaz, az önkormányzat képviselő-testületének mint jogalkotónak a törvény előírása alapján a helyi viszonyok ismeretében érdekösszemérést kell végeznie, tehát mind a kilátással, mind az új beépítéssel érintett tulajdonosok érdekeit is figyelembe kell vennie. E körben a törvény tág teret enged az önkormányzatoknak annak mérlegelésére és eldöntésére, hogy a rálátás és a kilátás védelmét milyen módon és eszközökkel biztosítják. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint azonban az idézett előírásból nem vezethető le az indítványozók által hiányolt tartalmú, feltétlen szabályozási kötelezettség. Megjegyzendő továbbá: a Módr.-rel hatályon kívül helyezett előírás maga is csupán egyfajta általános célmeghatározás volt, hiszen úgy szólt, hogy az érintett területen úgy kell megvalósítani az új

beépítést, hogy az „minél kevésbé akadályozza” a szomszédos telekről a Batthyány térre történő rálátást. A kilátás és a rálátás védelmét pedig a KÉSZ jelenleg is előírja: a 27. § szerint a „területen a kilátás megfelelő védelmét, a rálátásban érvényesülő látványhoz, a terület sziluettjéhez és a környezethez való illeszkedést biztosítani kell (...)”. Az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja végezetül, hogy arra is rámutasson, miszerint a kilátáshoz való jog alapvetően és elsősorban szomszédjogi kérdés. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 100. §-a alapján a tulajdonos a dolog használata során - erre vonatkozó kifejezett építésjogi előírás vagy tilalom nélkül is - köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amellyel másokat, különösen szomszédait szükségtelenül zavarná, vagy amellyel jogaik gyakorlását veszélyeztetné. Az építkezés során tehát minden esetben figyelembe kell venni a szomszéd szempontjait is.

Összefoglalásul: mivel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az Étv.-ből nem következik az indítványozók által hiányolt szabályozás megalkotásának a kötelezettsége, továbbá, mert a KÉSZ jelenleg is tartalmazza a kilátás és a rálátás védelmét, ezért a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt elutasította.

A „csőkígyó” kétségtelenül a Tszt. 3. § (1) bekezdés p) pontjában felsorolt „fogyasztói vezetékhálózatnak” minősül, így tehát az a Tszt. szerint akkor is „fogyasztói berendezés”, ha nem csatlakozik semmilyen mérőműszerhez, de hőleadásra képes.

436/D/2004. AB határozat

Megjelent ABK [2011. évi 11. szám](#), 1 136. oldal

Mind az Ör. 1. § (5) bekezdése, mind az Ör. 7. § (3) bekezdése vonatkozásában az indítványozó arra hivatkozott, hogy azok ellentétesek a Tszt. 3. § (1) bekezdés p) pontjával. Az indítványozó véleménye szerint a csőkígyó nem fogyasztói berendezés, mert az nem csatlakozik felszerelt fűtési mérőeszközhöz, ennek alapján pedig sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését, mivel a Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Közgyűlése által a feladatkörében alkotott önkormányzati rendelet e rendelkezései ellentétesek egy másik, náluk magasabb szintű jogszabállyal.

3. Az Ör. 7. § (3) bekezdés tekintetében a Tszt. egyszerű nyelvtani értelmezésével megállapítható, hogy a „fogyasztói berendezés” Tszt. szerinti fogalma alá tartozik egyrészt a fogyasztói hőközpont, másrészt a (fogyasztói) hőfogadó állomás, harmadrészt a fogyasztói vezetékhálózat, negyedrészt a felhasználó berendezés, ötödrészt pedig a fogyasztó által felszerelt fűtési és használati melegvíz-mérők, költségmegosztók. Vagyis az indítványozó értelmezésével ellentétben a Tszt. szerint egy berendezésnek nem kell, illetve a támadott jogerős bírói ítélet meghozatalának időpontjában nem kellett „felszerelt fűtési mérőeszközhöz” csatlakoznia ahhoz, hogy „fogyasztói berendezésnek” minősüljön; a „felszerelt fűtési mérőeszköz” a „fogyasztói berendezéseknek” csak egyetlen fajtája, négy másik, attól független fajtája mellett. Mivel pedig az indítványozó garázsában található „csőkígyó” kétségtelenül a Tszt. 3. § (1) bekezdés p) pontjában felsorolt „fogyasztói vezetékhálózatnak” minősül, így tehát az a Tszt. szerint akkor is „fogyasztói berendezés”, ha nem csatlakozik semmilyen mérőműszerhez, de hőleadásra képes. Emiatt az Alkotmánybíróság az Ör. 7. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

4. Az Ör. 1. § (5) bekezdésére a jogerős ítéletben nem történik kifejezett hivatkozás. Az Abtv. 48. § (1) bekezdése kimondja, hogy az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérrelme az

alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Ezt figyelembe véve az Alkotmánybíróság következetes és töretlen gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálását kizáró tényező, ha az indítványozó a panaszában olyan jogszabályi rendelkezés alkotmányellenességét állítja, amelyet ügyében a jogerős határozatot meghozó bíróság nem alkalmazott [1050/D/1999. AB végzés, ABH 2005, 1581, 1582.; 870/D/2002. AB végzés, ABH 2005, 1634, 1638.; 177/D/2004. AB határozat, ABH 2006, 1557, 1566.; 725/D/2004. AB határozat, ABH 2006, 1617, 1626.]. Ennek értelmében az Alkotmánybíróság az Ör. 1. § (5) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január 3.) 29. § b) pontja alapján visszautasította.

Összeállította: Belügyminisztérium, Önkormányzati Feladatok Főosztálya

JELENTÉSEK, TÁJÉKOZTATÓK

Integrációs modellprogram Győrságon

Az Európai Menekültügyi Alap támogatásával 2012. január 1-jén „Integrációs modellprogram” címmel egy kísérleti projekt vette kezdetét, amelyet – a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH) közreműködésével – Győrság község Önkormányzata hajt végre. A program célja, hogy a menekültügyi hatóság által nemzetközi védelemben részesített négytagú afgán család a helyi közösség segítségével illeszkedhessen be a magyar társadalomba. E cél eléréséhez a program számos támogatást kínál. A család tagjai ingyenes magyar nyelvoktatásban, a szülők szakképzésben vehetnek részt és biztosított az ingyenes lakhatási lehetőség is a program 18 hónapos időtartama alatt.

A programban történő részvétel a község számára sem előnytelen: a projekt összköltségvetése mintegy 14 millió Ft, végrehajtásához egy adminisztrátor és egy, a családot a mindennapi életvitel kialakításában aktívan segítő mentor alkalmazása vált szükségessé, így a 1498 lelket számláló településen két új munkahely jött létre. A projekt keretében került felújításra és lett teljes körűen berendezve az az önkormányzati bérlakás, amelyben a programra jelentkező afgán nemzetiségű család a projekt ideje alatt lakik. A család két gyermeke, az óvoda Zahra és a 2. osztályos Mahdi a község óvodájába, illetve iskolájába jár. A két gyermek már kiválóan kommunikál magyarul, beilleszkedésük az óvodai, iskolai környezetbe zökkenőmentes volt, a helyi gyerekek szinte azonnal befogadták őket.

A család érkezését a helyiek érdeklődéssel és nyitottsággal várták. A költözést követően az Önkormányzat és a BÁH közös lakossági fórumot szervezett, ahol a győrsági lakosok előadást hallgathattak meg Afganisztán kultúrájáról, a magyar kultúrával kimutatható hasonlóságokról, továbbá betekintést nyerhettek a magyar menekültügyi hatóság feladataiba is. A fórumon a lakosság tanúbizonyságot tett példamutató befogadó készségéről, ugyanis a részükről elhangzott hozzászólások szinte kivétel nélkül a humanitárius segítségnyújtás iránti elkötelezettség és az előítéletek elutasítása mellett tettek hitet. A család társadalmi beilleszkedésében aktívan kívánják támogatni a község polgármesterét, Ferenczi Zsoltot, aki az önkormányzati vezetők közül elsőként vállalta egy ilyen program végrehajtásában az aktív közreműködést. Szintén a kultúrák közeledését fogja szolgálni a projekt keretében a nyári hónapokra tervezett falunap, amelynek alkalmával az egyéb, hagyományörző programok mellett a család az afgán nemzeti ételekkel szeretné majd megismertetni a helyieket.

A program mind a helyi önkormányzatok, mind pedig a BÁH számára modellértékű, hiszen Magyarországon a menekült, illetve oltalmazott jogállású, távoli országból érkező külföldiek

helyi keretek között elősegített beilleszkedésének eddig nem volt hagyománya. A program segítségével ez a hosszadalmas, gyakran embert próbáló folyamat válhat sokkal hatékonyabbá, eszközül szolgálva az idegenellenesség elleni küzdelemhez is. Az Európai Menekültügyi Alapot kezelő Belügyminisztérium a jövőben több ilyen pályázati lehetőséget is elérhetővé kíván tenni helyi önkormányzatok számára.

Forrás: Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Menekültügyi Igazgatósága

Műemlékeink vannak ... műemlékem van

(Az írás címe utal az e cikk szerzője által írt, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal által a műemléktulajdonosok számára 2005-ben megjelentetett tájékoztató füzet címére.)

Az intézményes magyarországi műemlékvédelem 2012-ben ünnepli létrehozásának 140-ik évfordulóját, amely tény arról tanúskodik, hogy hazánkban nemzetközi összehasonlításban is az elsők között bontakozott ki – szándékolt anakronizmussal mai terminológiát használva – a múlt épített örökségének megőrzését, a következő generációk számára való továbbadását biztosító értékvédelmi koncepció.

Bár időszerű lenne, és bizonyára rengeteg hasznos tanulsággal is szolgálna, a következőkben mégsem a magyarországi műemlékvédelem majd' másfél évszázados történetéről lesz szó. Annak érdekében ugyanis, hogy ez a történet valóban eredményesen folytatódhasson a jelenben és – remélhetőleg – a közelebbi és távolabbi jövőben is – minden korábbinál nagyobb szükség mutatkozik a lehető legszélesebb körű együttműködésre – elsősorban is a műemlékek tulajdonosaival, használóival, hasznélvezőivel, legyenek azok a társadalom bármely területének képviselői – magánszemélyek, önkormányzatokkal, egyházi, vagy egyéb közösségekkel, illetve a műemlékekkel kapcsolatos, vagy azokat bármilyen módon érintő fejlesztések megvalósítóival.

Az együttműködéshez pedig nagy szükség van arra, hogy az abban résztvevők – legalább a leglényegesebb dolgokban – megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek, és „ugyanazt a nyelvet beszéljék”. Ez az írás arra törekszik, hogy azoknak a legfontosabb kérdéseknek a tömör ismertetését nyújtsa, amelyek az „érintettek és az érdekeltek” (A napjainkban általánosan használt angol kifejezés, a 'stakeholders' magyarul legjobban talán ezzel a kettős kifejezéssel adható vissza) számára (nemkülönb az érdeklődők) tájékoztatást nyújthatnak a műemlékek védelme és gondozása terén. Műfaját tekintve tehát nem tudományos igényű értekezés, hanem inkább olyan leegyszerűsített, gyakorlatias összefoglalás, amely ugyan önmagában nyilvánvalóan nem szólhat minden részletről, de talán meg tudja mutatni, hogy miként induljunk el a jó megoldás irányába úgy, hogy végül el is érjük azt.

A műemlék szót többféleképpen használjuk a köznyelvben, ezért célszerű mindenekelőtt meggyőződni arról, hogy a szóban forgó ingatlan minek számít: egyszerűen csak egy régi épület, amelyet mindenki műemléknek gondol, esetleg helyi (önkormányzati) védelem alatt álló épített örökségi érték, illetve egyéb (pl. régészeti védelem, műtárgy-védelem, természetvédelem) vonatkozik rá, vagy valóban műemlék, azaz jogilag is műemléki védelem alatt álló ingatlan. (Lásd a Kulturális örökség védelméről szóló 2001.évi LXIV tv. (a továbbiakban: Kövtv) 7.§. 8. és 10. pontjait.) A műemléki védelem alá vont értékek köre, ha kis mértékben is, de változik, bővül. Magyarországon jelenleg 13 628 egyedi műemléki védelem alatt álló építmény, együttes; 46 műemléki jelentőségű terület és – az előzőkkel összefüggésben - 873 kijelölt műemléki környezet szerepel a műemléki nyilvántartásban.

Az arra általa méltónak tartott, de még nem védett ingatlan örökségi érték műemléki védetté nyilvánítását bármely természetes vagy jogi személy kezdeményezheti. A beérkezett kérelem alapján a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal folytatja le a tudományos, szakmai értékelést és tesz javaslatot a védetté nyilvánításra. A műemléki védelmet a kulturális örökségért felelős

miniszter (A Nemzeti Erőforrás Minisztérium minisztere) rendeletben nyilvánítja ki. A védetté nyilvánítási folyamat elindításáról minden érintett tudomást szerez, és természetesen a védetté nyilvánítás megtörténtéről is.

A műemléki védelem alá helyezés – éppen a gondos előkészítés miatt – meglehetősen hosszadalmas, sokszor hónapokig tartó folyamat. Emiatt van, illetve lehet szükség a veszélyeztetett érték eseték az ideiglenes védelemre, amely egy évig állhat fent (és kivételesen még egy évre meghosszabbítható). Az ideiglenes védelemről szóló hatósági határozat ellen fellebbezni lehet, a miniszteri rendeletben történő védetté nyilvánítás viszont jogszabályi formában jelenik meg. A védelem ténye és milyensége kell, hogy a Földhivatali tulajdoni lapokra is rá legyen vezetve, de fontos tudni, hogy ha az valamilyen oknál fogva (még) nincs feltüntetve, az nem befolyásolja a védelem meglétét, amely a bejegyzés hiányában is fennáll! Konkrét ingatlan műemléki (és hasonlóan: régészeti) védettségével kapcsolatosan célszerű tehát minden esetben a közhiteles nyilvántartást vezető Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Nyilvántartási Irodáján is tájékozódni. Országos műemléki védettség – az adott objektum, helyszín jellemzőinek megfelelően - több kategóriában lehetséges: egyes objektumokra, együttesekre, történeti kertekre vonatkozó műemlék (M) kategória az úgynevezett egyedi műemléki védelem biztosítására szolgál. A nagyobb kiterjedésű, összetett helyszínek esetében alkalmazott (összefoglaló néven: a területi műemlékvédelem) kategóriái a műemléki jelentőségű terület (MJT), a történeti táj (TT) és a műemléki környezet (MK), amely legutóbbi valójában nem önálló védelmi kategória, hanem az előző kategóriák alapján védettek értékeinek hatékonyabb megőrzését szolgáló védelmi övezet, „puffer-zóna”.

Természetesen van tartalmi különbség az egyedi- és a területi védelem között, amely a kapcsolódó eljárások közötti különbségben is megjelenik. Az egyedi védelem alatt álló műemlékek és történeti kertek esetében az adott ingatlannal kapcsolatosan mindenben az örökségvédelmi hatósághoz kell fordulni, akkor is, ha a legegyszerűbb „építési” ügyről van szó. Ennél is fontosabb hangsúlyozni, hogy műemlékek esetében nem csak az építési engedélyezésre általánosan vonatkozó jogszabályban rögzített esetekben kötelező az engedély megszerzése, hanem minden más beavatkozásra is. Ez a gyakorlatban annyit jelent, hogy a műemlékek esetében egyetlen hatóság, az örökségvédelmi hatóság látja el az építési hatósági és az örökségvédelmi hatósági feladatokat. Ez a „mindent egy helyen” biztosító megoldás az érintettek számára egyszerűbben követhető, ugyanakkor garanciát jelent a műemléki (örökségi) értékek megőrzése szempontjából is.

A területi műemléki védelemmel érintett objektumok – Műemléki Jelentőségű Terület, Műemléki Környezet, Történeti Táj – esetében a területileg illetékes, általános hatáskörű építési hatósághoz kell fordulni, az örökségvédelem ilyen esetekben szakhatóságként fogalmazza meg az eljáró építési hatóság megkeresésére állásfoglalását, amely változtatás nélkül válik az engedélyező hatóság határozatának részévé. (A területileg illetékes Kulturális Örökségvédelmi Irodát területi védelem fennállása esetén is érdemes felkeresni, tanácsot, segítséget kérni. Gyakori, hogy az örökségvédelem többi ágazata: a régészet és az ingó kulturális javak védelme is érintett lehet első látásra csak műemléki érdekűnek ítélt ügyben.)

Gyakorta felmerül a kérdés, hogy valójában mit is jelent az érintettek – így különösen az ingatlan tulajdonosa - számára a műemléki védelem ténye. Általában a védelem keletkeztette kötöttségek, hátrányok szoktak előtérbe kerülni, annak ellenére, hogy az örökségi értékek, köztük a műemlékek megbecsülése a társadalom által általánosan elfogadottnak, illetve bizonyos értelemben megkövetelnek is tekinthető.

A védelem keletkeztette előnyök számbavételénél annak a tudatosítása a legfontosabb, hogy kivételes, egyedi érték van az adott műemlék tulajdonosának birtokában, amely nemcsak az ő számára, de a szűkebb-tágabb közösség számára is fontos. Az értékhordozó ingatlan területi és általában is vett épségét, megbonthatatlanságát törvény szavatolja. A védett objektumokat a településfejlesztési terveknel is adottságként kell kezelni, tehát a „műemlék” státusz komoly

garanciákat is jelent a tulajdonos számára. Az ingatlan adottságaitól függően annak megfelelő használata, bemutatása gyakorta hasznos tevékenység megalapozását is szolgálhatja. Egyre gyakrabban tapasztalható, hogy műemléki védelem alatt álló ingatlan fejlesztési programok központja, fontos, „húzóeleme” lehet, s mint ilyen, keresetté válik. A viszonylag kevés hazai példa mellett igen széles nemzetközi tapasztalat és gyakorlat bizonyítja, hogy a jó állapotú – vagy jó állapotba hozott műemlékeknél – a műemléki védelem ténye olyan presztízsérték-többletet jelent, amely annak értékét, eladási árát is növelheti! (Érdekes a franciaországi, a nagy-britanniai ingatlanhirdetéseket tanulmányozni, ahol szembetűnő módon jelzik a műemléki védelem meglétét, mert az ott egyértelműen értéknövelő tényező!)

A műemléki védelem ténye a tulajdonos számára mindenekelőtt az egyébként általánosságban a nem védett ingatlanokra is fennálló fenntartási, jó-karbantartási kötelezettség fokozott érvényre juttatásának a kötelezettséget jelenti. Ehhez csatlakozik a „méltó” használat kötelezettsége, azaz bizonyos funkciók esetleg eleve nem jöhetnek szóba egy-egy adott műemlék esetében. Ugyancsak lehetővé kell tenni - meghatározott körülmények mellett – a műemlék valamilyen formában való megismerhetőségét (pl. időszakonkénti látogathatóság) a tágabb közösség tagjai, látogatók és érdeklődők (turisták...) számára is, hiszen a műemlék egyebek között éppen azért kapta ezt a státuszát, mert a közösség, a közösségi identitás megtartása, építése szempontjából is számára fontos értékeket hordoz. Nem teljesítés esetén mindezekre az örökségvédelmi hatóság kötelezheti is a tulajdonost a kulturális örökségvédelmi törvényben foglaltak szerint. Ugyanez a törvény határozza meg azt is, hogy lehetővé kell tenni a műemlékekkel foglalkozó szakemberek számára (törvényben meghatározott feltételek mellett) a kutatás, ellenőrzés elvégzését, azaz erre vonatkozóan a tulajdonosnak „tűrési kötelezettsége” van.

A legfontosabb kötelezettség azonban mégiscsak az, hogy a műemlékeket folyamatosan kell gondozni, mivel annál jobb – gazdaságosabb és hatékonyabb – megoldás nincs az értékeinek a megóvására. A műemlék gondozása, karbantartás során is követni kell a szakmai szabályokat, előírásokat. A gondozás mértékét meghaladó tervezett beavatkozáshoz pedig, bármilyen csekélynek látszana is az, előzetesen meg kell kérni az örökségvédelmi hatóság hozzájárulását.

Ami a konkrét műemlékkel kapcsolatos konkrét kötelezettségekről való tájékozódás lehetőségét illeti, a helyi önkormányzat természetesen „mindig kéznél van”, de részletes információért érdemes mindjárt az illetékes szakigazgatási szervhez – a területileg illetékes Kormányhivatal Kulturális örökségvédelmi irodájához, illetve az örökségvédelem központi hivatalához, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalhoz fordulni. Ha pedig valaki a műemlék-helyreállítás nagy fájába vágná a fejszéjét, (egyébként műemlék megvásárlása esetében is!) érdemes azt megelőzően az örökségvédelmi hatóságtól előzetes nyilatkozatot (Kövtv. 65.§.) kérni. Ez az állásfoglalás írásban születik meg, a benne foglaltak pedig a hatóságot is kötik (csak akkor térhet el tőle, és tehet például szigorúbb előírásokat, ha valamilyen körülmény valóban időközben megváltozott volna).

Az, hogy a tulajdonos számára korlátozást is jelent a műemléki védelem ténye, fentebb már említést nyert, és talán különösebb magyarázatot sem igényel, hiszen, mint minden védelem, a műemléki értékek védelme is éppen azt jelenti, hogy nem engedhet meg bármit a védett objektummal kapcsolatban. Erre vonatkozóan azonban fontos, és minden körülmények között érvényesülő, érvényesítendő alapelv, hogy a korlátozás kizárólag az értékvédelem érdekében, és kizárólag csak a szükséges és indokolt mértékben állhat fenn! Ezen az alapon tehát az is elvárás lehetne, hogy előre és pontosan (minden részletében) ismert legyen ez a bizonyos „szükséges és indokolt” korlátozás, legalább műemlék-fajtánként, mintegy „katalógusból kikereshető” formában. A helyzet azonban az, hogy minden műemlék - éppen mert az, ami - egyedi adottságokkal bír, ezért az adott konkrét esetekben fennálló korlátok is jelentősen eltérőek lehetnek. Mégis – tájékoztatásul – álljon itt egy hangsúlyozottan nem teljes, és nem

mindig és mindenre érvényes felsorolás azon korlátozásokról, amelyekre igen nagy valószínűséggel számítani lehet. Tehát: műemlék nem bontható le, meghatározott esetektől (Kövtv 45.§. (2) bekezdés) eltekintve részlegesen sem; hozzáépítés csak korlátozottan, vagy esetleg egyáltalán nem lehetséges; a műemléki védelem alatt álló telek (ritka kivételtől eltekintve) nem osztható meg (Kövtv 45.§. (3) bekezdés); a környezetében lévő növényzet védelmét is biztosítani kell, különösen, ha az történetileg kialakult állapotot őriz. Továbbá: műemlék nem használható bármire, ezért a funkció (rendeltetés) váltást is előzetesen engedélyeztetni kell; állami és/vagy önkormányzati ingatlan elidegenítéséhez az örökségvédelmi hatóság előzetes hozzájárulásának a beszerzése szükséges. Végezetül a technikai megoldások terén: műemlék felújításához csak engedélyezett (legtöbbször hagyományos) anyagok és szerkezetek használhatók; a technikai (kényelmi) felszerelések közül gyakran csak a különleges módon adaptálhatóak alkalmazhatók, akárcsak a különféle biztonsági, akadálymentesítési, energiahatékonysági feltételek (kötelező vagy önként megvalósítani szándékozott) teljesítése során.

Mindezek után érthetően merül fel a gyakorta megfogalmazott kérdés: a tulajdonos (vagy más érintett és érdekelt fél) a műemléki védelem folytán előállt korlátozások miatt tarthat-e igényt valamiféle ellentételezésre? Kétségtelen, hogy akinek műkinca van a birtokában, az természetesen aligha panaszkodik emiatt, és nem is gondolja, hogy bárminemű kompenzációra szorulna. Ugyanakkor az is igaz, hogy bár a műemlék is hasonló érték, azonban azzal az el nem hanyagolható különbséggel az, hogy ingatlanként sokszor az elsődleges használati értéke a fontosabb (nem a „műkinca” érték). Emiatt aztán a tulajdonosa gyakorta korlátozva érezheti magát, és olyankor „jogorvoslatért” kiált... És valóban: a műemlék értékeinek feltárásában, megőrzésében, bemutatásában közösségi források biztosítása is indokolt, hiszen a védelmet megalapozó közösségi érdek érvényesítésével a közösség egyfajta „virtuális társtulajdonos” helyzetébe került. Tény, hogy Magyarországon ezen a téren jelenleg meglehetősen kevés eszköz áll rendelkezésre, annak ellenére, hogy a 2001. évi LXIV. törvényben megjelenített szándék az, hogy a közösség érdekében megfogalmazott és érvényre juttatott korlátok miatt keletkező többletterheket ne a tulajdonosnak kelljen egyedül viselnie. Remélhető, hogy a gazdasági helyzet javulásával ez valóban be is fog következni, és e tekintetben is fel lehet zárkózni más európai országok gyakorlatának legalább az átlagához. A kedvezmények és támogatások lehetősége adott kereteken belül is változhat, ezért arról minden esetben érdemes külön tájékozódni.

Arra a helyzetre általában véve, hogy nem kezdhet „bármit” a műemlékével a tulajdonosa, természetesen nincs sem kárpótlási, sem kompenzációs lehetőség. Ha azonban a korlátokat mégsem tudja elfogadni a tulajdonos, „végső esetben” természetesen el is adhatja a számára „elviselhetetlenné” váló terhet jelentő, de esetleg más szemében régóta vágyott értéként megjelenő műemlékét.

Foglalkozunk inkább azzal az esettel, amelyben a műemlék tulajdonosa (vagy arra jogosultságot szerzett más elkötelezett személy, intézmény) a reábízott műemlék védettségének tudatában úgy gondolja, hogy valamit tennie kell, vagy valamit tenni akar a műemlékkel. Első pillantásra akár úgy is tűnhet, hogy a műemlék is csak olyan, mint a többi ház, legfeljebb kicsit öregebb, esetleg rozogább, ezért érdemes leszögezni, hogy ennél természetesen többről, másról van szó. A műemlékben rejlő értékek megóvása, és az e téren szinte törvényszerűen jelentkező meglepetések megelőzése érdekében a legjobb mindjárt az elején, szinte már a beavatkozás gondolatának megszületése pillanatában szakemberhez fordulni. Olyan építészmérnökhöz, akinek jogosultsága és kellő tapasztalata is van az elvégzendő feladatok meghatározásához, megtervezéséhez. Tudja, hogy munkájához milyen további szakemberek közreműködésére van szükség, tudja, hogy mikor milyen előzetes egyeztetéseket kell lefolytatni, mit és hogyan kell beadni ahhoz, hogy a tervezett munkákra engedélyt adjon a hatóság. Sokszor beigazolódott már, ezért nyugodtan tekinthető egyfajta

alapszabálynak: nem szabad sajnálni a megfelelő előkészítésre ráfordított időt, fáradságot, mert az bőségesen megtérül az azt követő zökkenőmentes megvalósítás idején!

A legtöbb műemlék esetében az építészeti, helyreállítási (épületrestaurálási) tervhez szükség van azt megelőző szakvéleményekre (épületdiagnosztika, faanyagvédelem, talajmechanika, stb.); régészeti és művészettörténeti kutatásra (ideértve a szakzsargonban gyakorta „falkutatás”-nak nevezett helyszíni épületkutatást is); restaurátori vélemény(ek)re és nem ritkán még más, általánosságtól eltérő sajátos tudást igénylő közreműködő(k)re is. A tervezésben – különösen, ha egy műemlék teljes körű helyreállításáról van szó, az építész mellett csaknem mindig kell szerkezettervező (statikus), épületgépész, világítási szakember, belsőépítész, restaurátor, vagy éppen a történeti környezethez értő kert- és tájépítész.

A munkát megelőzően szükséges a kiindulási állapot alapos felmérése, amelyhez célszerűen kapcsolódik az ún. tudományos elődokumentáció. Ha bonyolultabb ügyről – például rendeltetésváltásról – van szó, érdemes elvi építési engedély kérésével kezdeni. Ez a tervet elbíráló hatóságnak is lehetőséget ad, hogy észrevételeit ne a már befejezett (pénzbe került!) tervre tegye meg. Ezzel ismét egy sokak által sokszor feltett kérdés következhet: mégis, milyen szempontok alapján dönt az örökségvédelmi hatóság? Elsőre azonosnak látszó esetekre hozott eltérő döntések nyomán nem ritkán a „műemlékesek” ellentmondásos, de legalábbis „szubjektív” állásfoglalásáról esik szó ebben az összefüggésben. Szükséges tehát legalább az elvi, szakmai alapokat jelentő legfontosabb szempontok megismertetése, merthogy az egyes, szakmailag mégoly megalapozott döntések is csak akkor lesznek elfogadhatóak, ha mindenki számára érthető, átlátható és követhető, hogy milyen alapon hozzák meg azokat. A legfontosabb annak a tudatosítása, hogy mindenek előtt és legfőképpen a védett értékek fennmaradása és minél kedvezőbb érvényre juttatása az, amit az örökségvédelem-műemlékvédelem – egyebek között a hatósági eszközök alkalmazásával – az engedélyezés során el akar érni.

Ennek keretében természetesen sok mindent (tudományos eszközökkel is) megvizsgál, közöttük azt, hogy melyek ezek az értékek; milyen megoldások alkalmazása eredményezi a hosszútávra szóló fennmaradásukat; valamint hogy melyik megoldás felel meg leginkább az egyéb, az épületekre és az építésre vonatkozó műszaki, valamint az egészségügyi, tűzvédelmi stb., a hatóság által figyelembe veendő szabályoknak, a helyi rendezési terveknek, illetve hogy vannak-e egyéb, az adott épület esetében figyelembe veendő (pl. történeti környezeti) szempontok. A hatóságnak egyszerre kell megfelelnie a legmagasabb mércével mért szakmai-tudományos szempontoknak (A szakmai-tudományos megalapozottságban természetesen benne foglaltatik a nemzetközi dokumentumokban: Kartákban, Ajánlásokban, Egyezményekben megfogalmazott általános és részletes iránymutatások figyelembevétele, követése. Ezek természetesen az időben változhatnak, fejlődhetnek. A magyar műemlékvédelem szakemberei is követik mindezt, vagy éppen részt is vesznek alakításukban. A legismertebb nemzetközi dokumentumok: Velencei Karta (1964); Granadai Egyezmény (1985); Nara-i Dokumentum (1994); Krakói Karta 2000) és a legpontosabban körülhatárolt, a jogszabályokban meghatározott igazgatási-hatósági eljárásnak; ezeknek teljes mértékben megfelelő határozatot kell, hogy hozzon.

Ha úgy alakul a helyzet, hogy a kérelmező nem ért egyet az elsőfokú örökségvédelmi hatóság határozatával, akkor, mint minden államigazgatási döntés esetében, a műemlékekre vonatkozóan is fennáll a jogorvoslat lehetősége. Ilyenkor a fellebbezést – a kifogásolt határozatban kötelezően szereplő határidőre és az ott megjelölt módon lehet benyújtani, az első fokon eljáró örökségvédelmi-hatósági szervnél (Kormányhivatal KÖI). Az iroda köteles azt 8 napon belül az illetékes másodfokú hatóságnak (ez esetben a KÖH elnöke) felterjeszteni. A fellebbezés elbírálása alatt a tervezett építési (vagy más, a műemléket érintő) tevékenységet sem megkezdeni, sem folytatni nem szabad.

Eljutva a jogerős engedélyhez, biztosak lehetünk abban, hogy az engedélyezett dokumentációban benne szerepelnek a legfontosabb teendők, rögzítve vannak a meghatározó paraméterek ... de természetesen az sem mindegy, hogy ki és hogyan valósítja meg a tervekben meghatározott, engedélyezett munkákat. Miután a műemlékek esetében az épített kulturális örökség „csúcstarabjairól” van szó, eléggé egyértelmű, hogy csak kiváló szakemberekkel érdemes (szabad) dolgoztatni. A történeti épületeken engedélyezett anyagokkal és technológiákkal... és mindezek ellenőrzését is a legjobb szakemberre bízni. Nagyobb munkáknál célravezető olyan kivitelezőt (restaurátort) választani, aki felelősséget vállal az egész munkáért, az általa kiválasztott szakterületi alvállalkozókat is beleértve. A műemlék-helyreállításoknál is érvényes a régi elv: nem biztos, hogy a legdrágább a legjobb, de azért nem szabad automatikusan a legolcsóbb ajánlatot választani! A megrendelő (és a hatóság!) által elvárt minőséget a legkedvezőbb feltételek (ár, idő, stb.) mellett teljesítő, megfelelő ajánlásokkal rendelkező vállalkozót ajánlott kiválasztani, olyat, aki évek múlva is megtalálható lesz még, „állja a garanciát”. Nem feltétlenül az a jó műemlék-helyreállító kivitelező, szakiparos, restaurátor, aki annak mondja magát! Csak olyat szabad megbízni, akinek jogosultságáról meggyőződünk, és az eddigi tevékenységéről is vannak megbízható ismereteink.

A műemléki helyreállítások még a legjobb előkészítés esetén is tartogathatnak meglepetéseket – jó, ha kéznél van a gyors és szakszerű megoldást adó, felelős szakember, ezért a műemlékhelyreállítások kivitelezésénél különösen nagy jelentősége van a folyamatos szakmai ellenőrzésnek és irányításnak. Ezt hivatott biztosítani a tervezői művezetés. A munkák előkészítése és megvalósítása során lehet számítani a Kormányhivatalok Örökségvédelmi Irodái, és a KÖH szakembereinek a segítségére is – amihez értelemszerűen minimum követelmény, hogy eleget kell tenni a(z engedélyhatározat szerinti) kezdési bejelentési kötelezettségnek.

A jól sikerült műemlékhelyreállításra általában mindenki büszke, tehát bizonyára szívesen megmutatja másoknak is, de azért – használatától függően is – a műemlékek iránti érdeklődés, látogatási szándék akár terhessé is válhat a tulajdonos, a használó számára, ilyenkor szokott felmerülni az a kérdés, hogy vajon „köteles vagyok-e mutogatni a műemlékemet?”. A válasz egyértelműen az „igen, de...” esete. Igen, mert a műemlék közérdekből védett, s valóban, e védelem egyik szempontja éppen az, hogy értékei a szélesebb közönség, közelebb- s távolabb élő emberek, sőt messziről éppen emiatt odaérkező turisták számára is „hozzáférhető” legyenek- ugyanakkor ott van a de is: „...műemlékek...nagyközönség által történő látogatásának időpontját és módját a hatóság úgy köteles meghatározni, hogy az a tulajdonost (használót) az ingatlan rendeltetésszerű használatában, vagy méltánylást érdemlő életviszonyaiban ne zavarja, kárt ne okozzon (Kövtv. 79.§.)”. Ennek megfelelően a látogathatóvá tétel, bemutatás körülményeit minden esetben e tulajdonossal egyeztetve lehet és kell meghatározni. Nem kell és nem is lehet minden időpontban, mindenkinek, mindent megmutatni! A bemutatás indokolt esetben korlátozható: időben (nap, napszak, esetleg: évszak); térben (esetleg a műemlék vagy együttes egy része látogatható csak); egyebekben (pl. csak előre bejelentve és/vagy csak vezetéssel látogatható). A bemutatás költségekkel járhat – ez indokolhatja pl. belépődíj alkalmazását. Mindezeket figyelembe veszi a hatóság, amikor egy-egy műemlék látogathatóságának biztosításáról, előírásáról dönt.

Összefoglalás

A műemlékek védelme és gondozása egyszerre sokféle dolgot jelent, sokféle, összehangolt és széleskörű együttműködésben megvalósuló tevékenységet igényel. Az idevágó fogalmak, az elvégzendő feladatok céljának és tartalmának az ismerete ugyanolyan fontos, mint azoknak a jogszabályokban rögzített előírásoknak a követése, eljárásoknak a tiszteletben tartása, amelyek egyszerre szolgálják az egész nemzet számára fontos kulturális örökségi elemeknek, az épített környezetünk kiemelkedő értékeinek a megőrzését és méltó hasznosítását és a

tulajdonosaik és azon kisebb vagy nagyobb közösségek érdekeinek érvényesítését, az érvényesülésökre vonatkozó garanciákat, akik-amelyek számára a műemlékek, műemléki együttesek a mindennapi élet keretét szolgálnak. Ez a kívánatos és elérendő egyensúly a műemlékek értékeinek megőrzésében olyan kötelezettség, amely mindenki számára jelent feladatot, ugyanakkor olyan mással nem pótolható, mert egy meg-nem-újuló erőforrásra támaszkodó lehetőség, amely az életminőség javításában és a folyamatosságnak-fenntarthatóságnak biztosításában kiemelkedő szerepet játszik.

A műemlékvédelemre vonatkozó főbb hatályos jogszabályok:

2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről;

2011. évi LXXVII. törvény a világörökségről, továbbá kormány és miniszteri rendeletek:

324/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalról, a kulturális örökségvédelmi szakigazgatási szervekről, és eljárásaikra vonatkozó általános szabályokról

191/2001.(X.18.) Korm.r. Az örökségvédelmi bírságról

253/1997. (XII.20.) Korm. r. Az országos településrendezési és építési követelményekről

17/2002. (VI.21.) NKÖM r. A kulturális örökség hatósági nyilvántartására vonatkozó szabályokról

3/2002. (II.15) NKÖM r. A kulturális örökség védetté nyilvánításának részletes szabályairól

10/2006. (V. 9.) NKÖM rendelet a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal eljárásaira vonatkozó szabályokról

..és más, kapcsolódó területek jogi szabályozásai:

1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről 1991. évi XX. törvény a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről

104/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet a településtervezési és az építészeti-műszaki tervezési, valamint az építésügyi műszaki szakértői jogosultság szabályairól

191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet az építőipari kivitelezési tevékenységről

192/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet az egyes építésügyi szakmagyakorlási tevékenységekről

193/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet az építésügyi hatósági eljárásokról és az építésügyi hatósági ellenőrzésről

66/1999. (VIII.13.)FVM r. Az építészeti örökség helyi védelmének szakmai szabályairól

I. Első fokú örökségvédelmi hatóságok:

1. A régészet és a műemlékvédelem területén, a 324/2010. (XII. 27.) Korm. rendeletben meghatározott esetekben:

Fővárosi és megyei kormányhivatalok kulturális örökségvédelmi irodái

2. A műtárgyvédelem területén (kulturális javak):

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Műtárgyfelügyeleti Irodája

3. Az örökségvédelmi hatósági nyilvántartás területén:

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Nyilvántartási Irodája

II. Másodfokú örökségvédelmi hatóság: Kulturális Örökségvédelmi Hivatal központi szerve

Készítette: dr. Fejérdy Tamás

KÖZVILÁGÍTÁS – hogyan tovább?

A jelenlegi gazdasági helyzet jelentősen befolyásolja a legtöbb önkormányzat költségvetését. Az önkormányzatok felelős vezetőinek mindent el kell követni annak érdekében, hogy kiadásait optimalizálják (csökkentsék). Fontos feladata továbbra is az önkormányzatoknak a település közvilágításának biztosítása.

A közvilágítási költségek csökkentésének legegyszerűbb módja a beépített teljesítmény csökkentése. Ez történhet a közvilágítás teljes (minden lámpa sötétben marad) vagy részleges (minden második lámpa működik) üzemén kívül helyezésével, azonban nyilvánvaló, hogy ezek a megoldások nem célravezetők.

A másik lehetőség a korszerűsítés. A korszerűsítési javaslatok megvalósulása majdnem kizárólag ún. harmadik feles megállapodásban történik, ami azt jelenti, hogy a felvett hitel visszafizetéséig (amelynek törlesztésére a kisebb villanyszámla a biztosíték) az önkormányzat nem tulajdonosa az új berendezésnek. Ezt figyelembe véve meg lehet és kell fogalmazni olyan szempontokat, amelyek fontosak az önkormányzat számára. Napjainkban az önkormányzatokat megkereső cégek nagy része a LED-re, egy kevés hányada pedig az indukciós lámpára építi az ajánlatát. **A LED technikának** ma olyan nagy a sajtója, hogy nem lehet megkerülni. A közvilágításban jelenleg általánosan használt nátriumlámpától és kompaktfénycsőtől eltérően, egy teljesen új, technikáról és technológiáról van szó. Tudni kell, hogy a LED technológia fejlesztése a világban olyan mértékben folyik, hogy 6-12 havonta megjelenik egy-egy újabb típus, aminek világítástechnikai paraméterei (fényhasznosítás, színvisszaadás) nagymértékben javulnak, a költségek csökkentése mellett. Az első LED-es lámpatestek 3 évvel ezelőtt jelentek meg, ma már nem lehet ugyanazt a fényforrást (modult), működtető elektronikát kapni. Ezért jelenleg a LED-es közvilágításra való áttérésben ajánlatos igen körültekintőnek lenni.

A közvilágítási átalakításokat, újításokat, fejlesztéseket megfelelő módon elő kell készíteni. **Az előkészítés legyen körültekintő:** A változtatást mindig előzze meg egy alapos és szakszerű állapotfelmérés. Ez vonatkozik egyaránt az üzemelési paraméterekre (villamos fogyasztás, világítási minőség, karbantartás) és a szükségletekre (az utak, területek világítási besorolása). Ez az állapotfelmérés még egyszerű esetekben sem valósítható meg becsléssel! Ehhez megfelelő szaktudás, mérés és eszközök szükségesek. Kerülendő, hogy az állapotfelmérését a majdani kivitelező végezze el. Jó lenne, ha a települési fejlesztési terv tartalmazná az utak, utcák, terek közvilágítási osztályba sorolását. Célszerű lenne a meglévő világítási rendszer fénytechnikai felülvizsgálatának (legalább megvilágítás mérésének) időszakonkénti elvégzettetése.

A település közvilágítási berendezéseinek szakember által történő átfogó felülvizsgálata után, készüljön **korszerűsítési tanulmányterv** (javaslat) a közvilágítás átépítésére, megújítására, amelynek megvalósítása esetén az önkormányzatnak a közvilágításra fordított kiadása kisebb lesz. (Ne mondjuk le ezekről azért, hogy gyorsabb legyen a látványosnak ígért átépítés. Az előkészítésre fordított idő sokszorosan megtérül!) **A megoldás legyen szakszerű:** A közvilágítás létesítésének szükségességét törvény, minőségét szabvány írja elő. A törvény betartása kötelező, a szabványé ajánlott. Célszerű írásos nyilatkozattal megerősíttetni a szabványra való pontos hivatkozással, annak megtartását. A műszaki és gazdasági tervek előre meghatározott szempontrendszer szerint készüljenek, azok elbírálása minden esetben szakmai és ne politikai kérdés legyen. A közvilágítás biztonsági rendszer: elégtelen működése baleseteket, tragédiákat okozhat. Ezekben a rendszer létrehozóinak és üzemeltetőinek (hatóság és vállalkozók) felelőssége megállapítható.

Néhány szempont, amire érdemes figyelni:

Az új berendezés **élettartama jelentősen haladja** meg a hitel visszafizetési idejét. Ez azért fontos, hogy mire az önkormányzat tulajdonába kerül a berendezés, akkor az még éveket szolgálja a közt, ne kelljen újabb korszerűsítésbe fogni. (mókuserék). Gyakori ugyanis, hogy a rekonstrukciót kezdeményező vállalkozó **nem valós információkat** közöl, vagy esetleg elhallgat néhány részletet az élettartamra és minőségre vonatkozóan.

A jelentkező vállalkozóval kötött megállapodás (szerződés) ne csak a megvalósulásra, hanem az azt követő futamidő végéig az üzemeltetési részre is térjen ki. A futamidőt az ajánlattevő (szállító) számolja ki, tehát erre az időre is kell valamilyen kötelezettséget vállalnia. (Az új rendszer üzemeltetési költségei legyenek annyival kisebbek a réginél, hogy az egy évre számított átlagos havi megtakarítás elegendő legyen a beruházás költségeinek havi törlesztésére a teljes futamidő alatt. A futamidő ne legyen hosszabb 5 évnél.)

Például, ha a leváltott berendezéssel szemben az általa javasoltat hosszabb működési idejűnek írja le és ez által lényegesen kevesebb üzemeltetési költséget vélelmez, abban az esetben ha nem teljesülnek ezek a feltételek anyagilag álljon helyt. Ha a szállító egy lámpatestgyártó, a működtető szerelvényekre is neki kell jóállást vállalnia, még ha nem is a saját terméke. Röviden: a **teljes körű garanciavállalás** legyen beépítve a szerződésbe, alapkövetelmény a futamidő vége.

A költségek számbavételénél a beruházáshoz kapott támogatások, hozzájárulások csak az önrészt csökkentik, a költségeket nem!

A közvilágítás éves üzemideje 4000 óra. A LED ajánlatok 50000 óráról írnak. Ez 12,5 év. A működtető elektronikára általában 3 év a garancia, de nagyon szorult szélső esetben az ajánlattevő 5 évet is vállal. Ez azt jelenti, hogy ha 12,5 évig működnek is a LED fényforrások, akkor is átlagban 4 évenként elektronikát kell cserélni. A 12,5 év alatt is van karbantartási költség (elektronika csere, lámpatesttisztítás, oszlopkarbantartás stb.) ez nem hagyható ki a számításból.

A közvilágítási korszerűsítés előtt és után az érintett útvonalakon független világítástechnikai mérés javasolt. A vizsgálat költségeinek előzetes meghatározása esetén ez beszámítható a kivitelező költségeibe. A használatba vétel feltétele legyen, hogy ezek a mérések és számítások igazolják a szerződésben vállalt kötelezettségeket.

A költségek csökkentése mindenek előtt! ez a jelszó, de egyik oldalról fontos a település úthálózatának besorolása, másik oldalról tudni kell, hogy ha a lámpahelyek nem változnak, ha nincs fogyasztásmérés, vagy más objektív mérőszám, akkor a költségek csökkenése nem lesz követhető. Célszerű a körzetenkénti fogyasztásmérés kiépítése a korrekt elszámoláshoz, hogy ne csak a türelmes papíron legyen megtakarítás.

A teljesítés legyen jól ellenőrizhető és értékelhető: Évenkénti értékelés állapítsa meg, hogy a rendszer teljesíti-e az előírt műszaki, gazdasági feltételeket. Ha nem, úgy a jól kikötött bankgarancia alapján lehívhatók azok az összegek, amelyekkel a hiányosságok pótolhatók.

Meg kell fontolni, gondolni, hogy az önkormányzat területe-e az a hely, ahol egy némely vállalkozás a saját kísérleteit elvégezheti az önkormányzat költségén. Amennyiben a kísérlethez finanszírozás is társul, úgy érdemes tapasztalatszerzés céljából korlátozott helyen az új technológiát kipróbálni.

A magyar **Világítástechnikai Társaság (VTT)** tisztán szakmai alapokon létrejött csak szakmaiságra elkötelezett szervezet. Tagjai sorában vannak tervezők, gyártók (közvilágítási oszlopok, szerelvények, fényforrások, lámpatestek), kivitelezők, a legnagyobb hazai közvilágítások üzemeltetői, valamint ezen cégek szakemberei, s végül hazai egyetemek oktatói. A VTT az **önkormányzatok részére felajánlja**, hogy megkeresés esetén a hozzá eljuttatott ajánlatokat megfelelő szakértővel megvizsgálhatja, és ennek alapján véleményezi.

Budapest, 2012.01.05.

MEE –VTT <http://www.vilagitas.org/> Postacím: 1042 Budapest, Árpád út 67, 1. em. 6,
Telefon, fax: (06 1) 369 6631(06 30) 537-9897, e-mail: vtt@vilagitas.org

Tájékoztató az általános gazdasági érdekű szolgáltatást nyújtó vállalkozásokra vonatkozó uniós szabályozás változásáról

Az általános gazdasági érdekű szolgáltatást (közszolgáltatást) nyújtó vállalkozások támogatására vonatkozó új uniós szabályozás 2012. január 31-étől változik. (Lásd a BIZOTTSÁG 2012/21/EU Határozata (2011. december 20.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 106. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott egyes vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról).

Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 107. cikke szerint „ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.” Az EUMSZ, valamint az uniós szervek által elfogadott rendeletek, határozatok meghatározhatnak és rögzíthetnek azonban a főszabály alóli kivételeket, vagyis amelyek alkalmazásával nyújtott támogatások a belső piaccal összeegyeztethetőnek minősülnek, és még az Európai Bizottság felé sem kell azokat adott esetben előzetesen bejelenteni.

Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások meghatározása terén a tagállamok széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek, az Európai Bizottság feladata kizárólag a nyilvánvaló hibák kiküszöbölésére vonatkozik e tekintetben.

A közszolgáltatások ellentételezésre vonatkozó, már elfogadott uniós szabályok

A közszolgáltatások ellentételezésére vonatkozó korábbi szabályokat az Európai Bizottság (továbbiakban: Bizottság) a szerzett tapasztalatok alapján felülvizsgálta, és a tagállami részvétellel zajló multilaterális ülést követően a Bizottság 2011. december 20-án az alábbi szabályokat fogadta el:

Az európai uniós állami támogatási szabályoknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezésére való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény.

A közlemény értelmezi a vállalkozás, a gazdasági tevékenység, az állami forrás, a kereskedelemre gyakorolt hatás fogalmát, illetve az Európai Unió Bíróságának Altmark ítéletében megállapított feltételeit.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 106. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott egyes vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló bizottsági határozat (továbbiakban: határozat).

Ezen határozat a korábbi, 2005/842/EK bizottsági határozat helyébe lép. A tervezet hatálya alá tartozó állami támogatásnak minősülő közszolgáltatásért járó ellentételezéseket továbbra sem szükséges az Európai Bizottság részére bejelenteni, azonban, **az eddigi éves 30 millió eurós támogatási összeg helyett csak 15 millió euró/év esetében mentesíthető a támogatás ezen szabály alapján.** Ugyanakkor a kedvezményezett árbevételére vonatkozó korábbi

szabályok – a kedvezményezett adózás előtti éves forgalma az általános gazdasági érdekű szolgáltatással való megbízást megelőző két pénzügyi évben 100 millió eurónál kevesebb kellett, hogy legyen – teljes egészében kikerültek a jelen határozat szövegéből.

A határozat további alkalmazási területei (amelyek tekintetében a bejelentési kötelezettség nem szükséges):

egészségügyi ellátás esetében, adott esetben sürgősségi betegellátást végző kórházak számára;

szociális szükségleteket kielégítő általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának ellentételezése esetén a következő területeken: egészségügy és hosszú távú gondozás, gyermekgondozás, munkaerőpiacra való belépés és visszatérés, szociális lakáshoz juttatás, továbbá a sérülékeny társadalmi csoportok gondozása és társadalmi befogadása;

általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásának ellentételezése esetén **olyan szigetekre érintő légi és tengeri járatok esetében**, amelyek átlagos éves utasforgalma az általános gazdasági érdekű szolgáltatással való megbízást megelőző két pénzügyi évben nem haladta meg a 300 000 főt;

általános gazdasági érdekű szolgáltatás nyújtásának ellentételezése során olyan **repülőterek és kikötők esetében**, amelyek átlagos éves utasforgalma az általános gazdasági érdekű szolgáltatással való megbízást megelőző két pénzügyi évben nem haladta meg repülőterek esetében a 200 000, illetve kikötők esetében a 300 000 főt.

A határozat az eddigiekhez képest további módszereket alkalmaz, és vezet be a szolgáltatást nyújtó vállalkozásnak nyújtandó ellentételezés összegének meghatározására (ilyen például az „ésszerű nyereség” kiszámítása).

A határozat 2012. január 31-én lép hatályba és a 2005/842/EK bizottsági határozat alapján korábban létrehozott támogatási programok vonatkozásában 2 éves átmeneti időszakot fogalmaz meg.

Az új szabály szerint tehát az általános érdekű gazdasági szolgáltatások nyújtásával megbízott vállalkozások akkor mentesülnek csak a Bizottság részére való bejelentési kötelezettség alól, ha ellentételezés összege kevesebb, mint évi 15 millió EUR. (A korábbi 30 millió EUR helyett.)

A közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásról szóló közösségi keretszabály

A keretszabály azokat a feltételeket rögzíti, amelyek alapján a Bizottság a részére előzetesen bejelentett közszolgáltatásért járó ellentételezéseket értékelni fogja. A keretszabály tartalmazza az ellentételezés kiszámításának módszereit, a szolgáltató kiválasztására vonatkozó alapelveket, az ellenőrzésre vonatkozó szabályokat. A keretszabály meglehetősen bonyolult hatástanulmányt kér a tagállamoktól a szabályoknak való megfelelés alátámasztása érdekében.

A keretszabály rendelkezéseit 2012. január 31-től kell alkalmazni.

Összefoglaló áttekintés a hajléktalan-ellátásról

Az ellátás alapadatai

A hajléktalanok ellátása törvény szerint önkormányzati kötelesség, a fenntartók a legtöbb ellátási formánál több, mint fele civil.

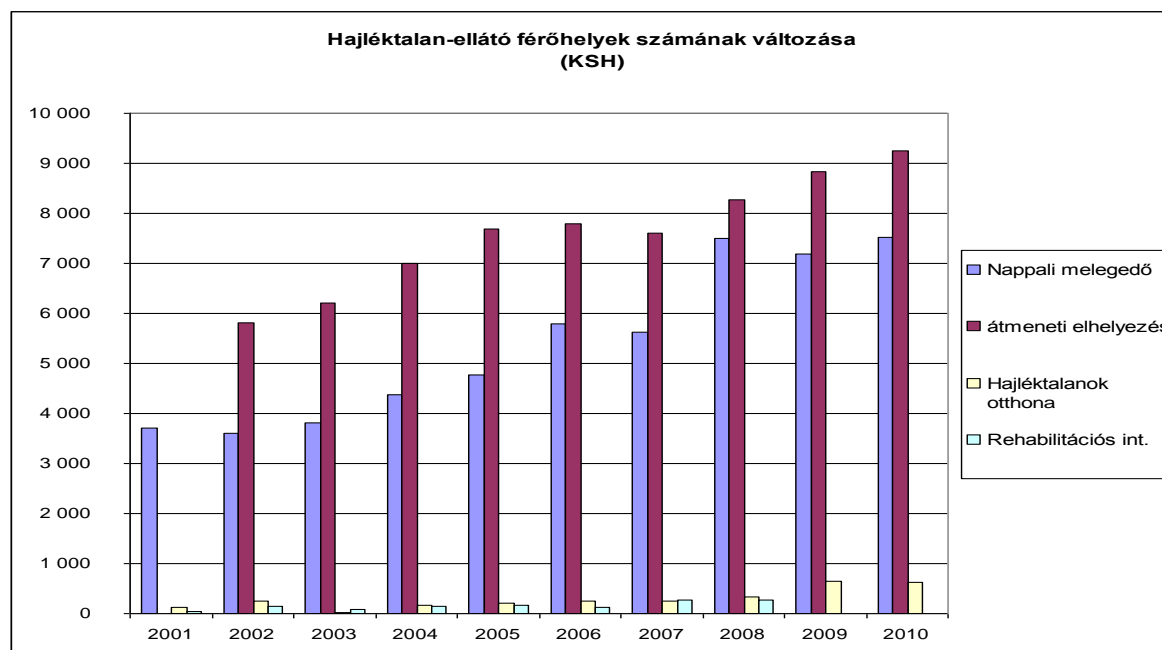
Az ellátórendszer legfontosabb adatai (KSH 2010.):

Ellátási forma	2008	2009	2010
Népkonyha (adag)	4.390	4.400	6.684
Nappali melegedő (férőhely)	7.508	7.185	7.521
Átmeneti szálló, éjjeli menedékhely (férőhely), ebből:	8.270	8.837	9.245
időszakos férőhely éjjeli menedékhelyen, átmeneti szállón (férőhely)	834	976	1.074
Rehabilitációs szálló, ápoló-gondozó otthon (férőhely)	599	655	633

Az **utcai munkás szolgálatok** számára vonatkozóan nincs naprakész KSH adatunk, számuk jelenleg **közel 110**.

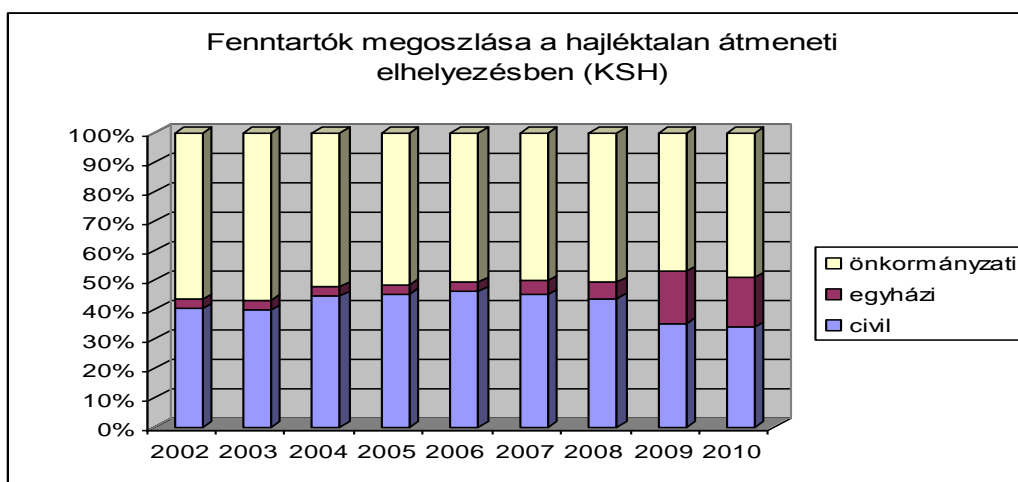
Fontos megjegyezni, hogy bár hajléktalan emberek ellátásának a törvényi szabályozás szerint az önkormányzatok kötelezettsége, azonban napjainkra a nem-önkormányzati fenntartású intézmények, a civil szervezetek feladatvállalása egyre szélesebb körűvé vált. Ez külön sajátosságként jellemzi a hajléktalan ellátás működését, melyre tekintettel kell lenni a rendszer átalakítását célzó intézkedések során.

A rendszerváltást követő fokozatos fejlődés eredményeként a KSH 2010. évi adatai alapján elmondható, hogy összesen 7.521 férőhely áll rendelkezésre a nappali melegedőkben, éjjeli menedékhelyen és átmeneti szálláson 9.245 hajléktalan ember juthat szálláshoz, a tartós ápolást, gondozást illetve rehabilitációs programot kínáló intézmények pedig 633 ember tudnak ellátni. A népkonyhai szolgáltatás keretében naponta összesen 6.684 adagot osztanak ki az utcán élők ellátásáról pedig 110 szolgálat gondoskodik.

A 2010. évi KSH adatok szerint a nappali melegedők 26,5%-át, míg a tartós és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények 45,9%-át működtetik csak az önkormányzatok. A hajléktalan-ellátás területén kezdetektől fogva magas a nem állami fenntartók aránya. A 2010. évben országosan a nappali melegedők férőhelyeinek 73,5%-át, a bentlakásos intézmények férőhelyeinek 62,4%-át, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi férőhelyek (átmeneti szállás és éjjeli menedékhelyek) 53,1%-át nem állami fenntartók működtették.

Az elmúlt évek egyre erősödő tendenciája az egyházi fenntartású intézmények arányának növekedése, így míg 2009-ben az átmeneti elhelyezést nyújtó szállók 17,6%-a volt egyházi fenntartásban, ez 2010-re 16,1%-ra csökkent. A nappali melegedők esetében egy év alatt 19,0%-ról 16,8%-ra csökkent, a népkonyhai étkeztetés keretében 20,0%-ról 23,9%-ra növekedett az egyházi fenntartásban működő férőhelyek aránya. Mindez a finanszírozásra is kihat, hiszen ezen fenntartók az állami normatív hozzájáruláson túl egyházi kiegészítő támogatásra is jogosultak, mely 2011. évben a normatíva összegének 82,6 %-a.. A fenntartók megoszlását az egyes szolgáltatások esetében az alábbi három ábra mutatja be.

Az ellátásra fordított költségvetési forrásokról

Bár a hajléktalan személyek ellátására fordított költségvetési források nagysága nem pontosan megadható, becsléseink szerint **a hajléktalan ellátásra a 2009. évben a költségvetés közel 8,9 Mrd Ft-ot fordított, míg 2010-ben mintegy 8,5 Mrd Ft-ot. Tekintettel arra, hogy a normatív támogatás összege 2010-hez képest nem változott, a 2011. évi ráfordítás is várhatóan azonos mértékű a 2010. évivel.**

2012. évben várható forrásokról jelenleg még nincs számításunk.

	Kapacitás (KSH 2009.)			Normatíva 2009.	Költségvetési ráfordítás 2009.			
	egyház	civil	önkorm.		egyház	egyházi kiegészítő	civil	önkorm.
Népkonyhai étkeztetés (adag)	880	2175	1345	91 050	80 124 000	55 846 428	198 033 750	122 462 250
Nappali melegedő (férőhely)*	1366	3867	1952	214 650	439 817 850	306 553 041	1 245 077 325	628 495 200
Utcai Szociális Munka (szolgálat)**	n.a.	90	13	4 921 600	-	-	442 944 000	63 980 800
Átmeneti elhelyezés (férőhely)	1555	3113	4169	516 750	714 665 250	498 121 679	1 430 880 750	1 916 625 750
Ebből: Időszakos férőhely***	172	344	460	516 750	44 440 500	30 975 029	88 881 000	118 852 500
Tartós bentlakást nyújtó intézmények (férőhely)	74	376	203	689 000	50 986 000	35 537 242	259 064 000	139 867 000
					1 330 033 600	927 033 419	3 664 880 825	2 990 283 500
				Összesen:	8 912 231 344			

	Kapacitás (KSH 2010.)			Normatíva 2010.	Költségvetési ráfordítás 2010.			
	egyház	Civil	önkorm.		egyház	egyházi kiegészítő	civil	önkorm.
Népkonyhai étkeztetés (adag)	1595	3636	1453	55 363	88 303 985	64 550 213	201 299 868	80 442 439
Nappali melegedő (férőhely)*	1260	4267	1994	206 100	389 529 000	284 745 699	1 319 143 050	616 445 100
Utcai Szociális Munka (szolgálat)**	n.a.	90	13	4 543 750	-	-	408 937 500	59 068 750
Átmeneti elhelyezés (férőhely)	1555	3148	4536	468 350	653 348 250	477 597 571	1 273 912 000	1 896 817 500
Ebből: Időszakos férőhely***	160	428	486	468 350	37 468 000	27 389 108	100 226 900	113 809 050
Tartós bentlakást nyújtó intézmények (férőhely)	74	356	203	635 650	47 038 100	34 384 851	226 291 400	129 036 950
					1 215 687	888 667 442	3 529 810 718	2 895 619 789

	335			
Összesen:	8 529 785 284			

* nappali melegedő költségvetési ráfordításának kiszámolásakor - mivel egzakt adatok nem állnak rendelkezésünkre - a normatíva másfélszeresével kalkuláltunk, tekintettel arra, hogy a nappali melegedők az engedélyezett férőhelyek maximum 3szorosát igényelhetik, de valószínűsítettük, hogy a férőhelyek felénél ezt nem érvényesítik.

** utcai szociális munka: a civil fenntartású szolgálatok száma tartalmazza az egyházi fenntartású szolgálatokat is

*** időszakos férőhelyek esetében a normatíva összegét a téli időszakra, vagyis november 1. - április 30. közöttre számoltuk.

Kiegészítő hazai és uniós források, programok

3.1. Közalapítványi kiegészítő programok, pályázatok

A normatív támogatáson túl a **hajléktalan ellátás kiegészítő programjaira** a terület két közalapítványán keresztül pótlólagos forrásokat is biztosít az állam:

	2008	2009	2010	2011
Összefogás Közalapítvány	230 000 000	260 000 000	238 000 000	100 000 000
Hajléktalanokért Közalapítvány*	360 000 000	397 400 000	277 900 000	207 900 000
Összesen:	590 000 000	657 400 000	515 900 000	307 900 000

* A Hajléktalanokért Közalapítvány intézményeket is fenntart és működtet, valamint számos esetben nyújt segítséget a minisztériumi feladatok ellátásában, a támogatási összeg egy része ezen feladatok ellátását célozza.

A 2012. évi költségvetésre vonatkozó törvény értelmében a hajléktalanokkal kapcsolatos közfeladatok ellátására mindösszesen 500,9 M Ft áll rendelkezésre.

3.1.1. Hajléktalanokért Közalapítvány pályázati programjai 2011-12 tele

Téli ellátás támogatása: **80 M Ft**

Cél: a téli időszakban az ellátást kiegészítő szolgáltatások, valamint a megnövekedett kapacitás igények miatti többletköltségek támogatása (pl. védőoltás, vitaminok, gyógyszerek, nappali melegedők hétvégi nyitva tartása, éjjeli menedékhelyen étkeztetés, stb.).

Téli időszakban nem várt események megoldásához támogatás **(kríziskeret) 28 M Ft**

Cél: Olyan nem várt események okozta problémák kezelése, melyek ellátási krízishelyzetet eredményeznének. Az erre az összegre kiírt pályázat folyamatos beadású, gyors elbírálással az támogatás gyorsan kiszerezhető, vagyis azonnali segítséget tud nyújtani.

Regionális diszpécserszolgálatok: **42 M Ft**

Cél: Az utcai ellátást szervező, a szolgáltatásokról információkat gyűjtő, az állampolgári hívásokat fogadó és a helyzetnek megfelelő intézkedést tevő szolgálatok éves működésének támogatása.

3.1.2. Összefogás Közalapítvány

1. Meghívásos pályázat a téli ellátás támogatására **46 M Ft**

Cél:

Éjjeli menedékhelyen és Lábadozóban a téli időszakban nyújtott étkeztetése támogatása

Hajléktalan emberek egészségügyi ellátásának támogatása

Tartósan utcán élők szolgáltatáshoz jutásának támogatása

A szervezet idén a tavaly futó programokat támogatta meghívásos pályázat keretében.

2. Hajléktalan személyeket jövedelemhez juttató szervezetek támogatása **24 M Ft**

Cél: hajléktalan emberek társadalmi beilleszkedésének segítése az önálló jövedelemhez jutást lehetővé tévő, illetve az efelé vivő megoldások támogatásával. A program azoknak a jelentős ügyfélforgalmú szolgáltatásoknak a működtetéséhez kíván hozzájárulni, melyek működése Budapesten nélkülözhetetlen.

3.2. Uniós programok

Az Európai Uniós források terhére megvalósított programok közül számos olyan van, melyben hajléktalan ember is részt vehet. Kifejezetten a hajléktalan emberek számára kiírt pályázat pedig a TÁMOP 5.3.3. program és ehhez kapcsolódik a TÁMOP 5.3.2. kiemelt program, mely annak módszertani megalapozását célozza.

3.2.1 TÁMOP 5.3.3. Az utcán élő hajléktalan személyek társadalmi visszailleszkedésének, foglalkoztathatóságának elősegítése, sikeres munkaerő-piaci integrációjának megalapozása
A jelenlegi kiírás – építve az elmúlt évek hazai forrásból megvalósult lakhatási programjainak tapasztalataira is – lehetőséget teremt a komplex megoldások megteremtésére, a hajléktalanságból való kivezető utak kialakítására, így a hajléktalan-ellátás hatékonyságának növelésére. A projekt alapvető célja az utcán, közterületen élő emberek társadalmi integrációjának elősegítése foglalkoztathatóságuk fejlesztésével, foglalkoztatási esélyeik növelésével, önálló életvitelük erősítésével.

A rendelkezésre álló forrásokat az alábbi tábla ismerteti:

Régió	Kiírt forrás	Beérkezett pályázatok száma	Beérkezett forrásigény
Közép-magyarországi régió	505 000 000 Ft	10	704 000 568 Ft
Konvergencia régiók	1 540 000 000 Ft	16	996 492 987 Ft
Összesen:	2 045 000 000 Ft	26	1 700 493 555 Ft

Támogatható tevékenységek, elszámolható költségek

használt eszközök (bútorzat, lakásfelszerelés, stb.) engedélyezése

Housing-first (Elsőként Lakhatás) típusú megoldás utcán élők részére

magasabb lakhatási támogatás az utcán élők esetében

TÁMOP-5.3.1 „első lépés” projekt elemeinek beemelése

utcán élők befogadásának elősegítésére: hajléktalan-ellátó intézményi férőhelyek átalakítása, komfortosítása,

önkéntes munkavégzés támogatása (célcsoporttag is lehet).

Az egy pályázó által elnyerhető támogatási összeg 10-140 M Ft.

A pályázat benyújtására 2011. november 21-ig volt lehetőség.

3.2.2. TÁMOP 5.3.2. Hajléktalan emberek társadalmi és munkaerő-piaci integrációjának szakmai és módszertani megalapozása

A TÁMOP 5.3.2 – FogLak projekt céljai:

Segítséget nyújtani a szervezeteknek a TÁMOP 5.3.3. nyílt pályázati programon való részvételhez, illetve a programok megvalósításához.

Hathatós segítséget nyújtani a hajléktalan ellátás fejlődéséhez

A program megvalósítója a Hajléktalanokért Közalapítvány, az Összefogás a Budapesti Lakástalanokért és Hajléktalan Emberekért Közalapítvánnyal közösen, mintegy 345 M Ft rendelkezésre álló támogatási kerettel.

A TÁMOP-5.3.2 kiemelt projekt 2008. áprilisban kezdődött, és 2012. június 30-ig tart.

A fenti két program kiemelten foglalkozik a hajléktalan célcsoporttal, azonban más, uniós program célcsoportjába is bekerülhetnek a hajléktalan emberek. Ezek közül kiemelkedő jelentőségűek a foglalkoztatást elősegítő programok, melyekbe a hajléktalan emberek, mint megváltozott munkaképességűek, illetve a munkaerőpiactól távol állók célcsoportként megjeleníthetők.

Ugyancsak lehetősége van a konvergencia régióban működő hajléktalan embereket ellátó intézményeknek pályázni alapszolgáltatás esetén a Regionális Operatív Programokba, szakellátás esetén pedig az intézmény korszerűsítést célzó TIOP 3.4.2.-11/1 számú programba is.

3.3. Fővárosi „Fűtött utca” program

A Kormány az 1395/2011. (XI. 18.) Korm. határozat révén 500 M Ft támogatást biztosított a fővárosi „Fűtött utca” program megvalósításához, melynek célja a budapesti szálláshelyek bővítése, növelése. A támogatás révén mindösszesen 694 férőhellyel bővül a fővárosi szálláskapacitás, mely egyrészt éjjeli menedékhelyeket, másrészt nappali melegedő férőhelyeket jelent. Ez a növekmény négy intézményben valósul meg, a felújítási munkálatok még néhol még zajlanak, azonban több intézmény már megnyitotta kapuit.

3.4. LÉLEK program támogatása

A NEFMI az év végén három fővárosi kerületben mindösszesen 300 M Ft-tal támogatta a VIII. kerületi önkormányzat szakemberei által kialakított Lakhatási, Életviteli, Lelki-segítségnyújtási és Egzisztencia-teremtési Közösségi, vagyis LÉLEK program megvalósulását.

A program célja a hajléktalanság megszüntetése, melyhez komplex szolgáltatási és lakhatási segítséget nyújt, célzott, személyre szabott szolgáltatásokkal. A komplex ellátás arra irányul, hogy az önálló otthonban történő életvitel feltételeit segítsen a hajléktalannak megteremteni, Legyen önálló egzisztenciája, azaz legyen állandó, lehetőleg munkából származó jövedelme. Képes legyen azt úgy beosztani, hogy abból a lakhatását önállóan biztosítani tudja. Legyen olyan csoport, társaság, közösség, amely őt befogadja és gondját viseli. Fontos cél ezen túl, hogy mindezen állapotokat képes legyen fenn is tartani, azaz ha fellelhető olyan eredendő ok, amely őt a lecsúszás lejtőjén elindította, az is megoldódjon, de legalábbis kezelést kapjon (függőség, pszichés betegség, iskolázatlanság, szocializációs hiányosságok/tévtutak stb.).

Rendszerszerű átalakítások, változások

Az utcai szociális munkás szolgálatok finanszírozásának átalakítása

A szociális szolgáltatások finanszírozása legnagyobb részt az állami normatív hozzájárulás biztosítása útján történik. Ez a rendszer, melyben minden, működési engedéllyel rendelkező, azonos típusú intézmény azonos összegű támogatást kap, elavult, pazarló és alulfinanszírozó egyben, ellenérdekeltté teszi a támogatottat a minőségi szolgáltatás kialakításában, csalásra, visszaélésekre, párhuzamos szolgáltatás finanszírozásra ad lehetőséget. Ráadásul az állami kifizetések kontrollálhatatlanok, mivel a működési engedélyek kiadása nem korlátozott (amely intézmény pedig rendelkezik működési engedéllyel, az normatív támogatást is kap). A rendszer átalakítása alapvető érdeke tehát az országnak és a szociális szakmának is.

A helyzet kezelése érdekében 2012. január 1-től a normatív finanszírozást felváltotta a pályázati úton történő forráselosztás, mely lényegesen hatékonyabb formája a szolgáltatás

finanszírozásának. A pályázaton nyertes szervezetek három évre szóló befogadást nyernek el, az állami támogatás ezen idő alatt biztosított.

A pályázat során mindösszesen 83 szervezet részesült támogatásban. Külön előny számukra, hogy a jelenlegi működési támogatásnál nagyobb, 5,5 és 7,15 M Ft közötti összegből végezhetik tevékenységüket szemben a 2011. évben érvényes szolgálatonkénti közel 4,5 M Ft/év állami normatív támogatással.

Készítette: Ghyczy Gellért főosztályvezető-helyettes Nemzeti Erőforrás Minisztérium, Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatások Főosztálya

A helyi jelentőségű védett természeti területek országos nyilvántartásának felülvizsgálatáról

A vidékfejlesztési miniszter a védett természeti területek és értékek nyilvántartásáról szóló 13/1997. (V. 28.) KTM rendelet alapján a helyi jelentőségű védett természeti területekről országos, hatósági nyilvántartást vezet.

A nyilvántartás átfogó felülvizsgálatát 2010 őszén kezdte meg a természetvédelemért felelős tárca. A felülvizsgálatra az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. évi LXXXII. törvény (Deregtv.) azon rendelkezése adott alapot, amely mintegy 800 helyi jelentőségű védett természeti terület védettségét megalapozó normatívát helyezett hatályon kívül 2008. január 1-jével. Ezek a normatívák az egykori megyei tanácsok által, jellemzően 1989. október 23-át megelőzően kibocsátott normatív jogi aktusok voltak.

A védettségi szint csökkenésének elkerülése érdekében az érintett, mintegy 420 települési önkormányzatnak a Deregtv. speciális felhatalmazása alapján, egy egyszerűsített eljárás keretében gondoskodnia kellett a védettség rendelettel történő fenntartásáról. A technikai jellegű deregulációnak nevezett folyamat tehát kizárólag a korábbi normatívák rendeleti formában történő hatályba léptetését eredményezte, az érintett önkormányzatok számára többlet-feladatokkal – az erre vonatkozó törvényi felhatalmazás hiányában – nem járt. Amennyiben ez a védettség-fenntartás 2008. január 1-jéig nem történt meg, úgy az érintett terület védettsége törvény erejénél fogva szűnt meg. Ezekben az esetekben a védettségi szint indokolatlan csökkenésének elkerülése érdekében csak a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben (Tvt.) előírtak szerinti védetté nyilvánítási eljárás keretében lehetett ismételten védetté nyilvánítani az érintett területeket. A technikai jellegű dereguláció folyamatáról és a jogalkotási feladatokról az érintett települések jegyzőit 2007-től több alkalommal, írásban értesítette a szak tárca.

A nyilvántartás mostani felülvizsgálatának célja a technikai jellegű deregulációval érintett önkormányzatok védettséget fenntartó, illetve ismételten védetté nyilvánító új rendeleteinek a nyilvántartott területek törzskönyvi adataihoz illesztése.

A felülvizsgálat során a fentiekén túl a nyilvántartásban szereplő valamennyi települési önkormányzati rendeletet abból a szempontból is megvizsgálunk, hogy azok mennyiben felelnek meg a Tvt. minimális tartalmi követelményeinek (pl. tartalmazzák-e a terület helyrajzi számait). Amennyiben olyan hiányosságot találunk, amely lehetetlenné teszi a terület pontos beazonosítását, úgy az érintett önkormányzat jegyzőjét írásban értesítjük és kezdeményezzük az adott rendelet szakmai szempontú pontosítását.

Az országos nyilvántartás felülvizsgálatának folyamata kapcsán az érintettek további információkhoz juthatnak, illetve szakmai segítséget kaphatnak a www.termeszetvedelem.hu/onkormanyzatok weboldala kattintva, továbbá a Vidékfejlesztési Minisztérium Természetvédelmi Birtokügyi Osztályának munkatársaitól telefonon vagy a helyivedett@vm.gov.hu e-mail címen. Emellett az illetékes nemzeti park igazgatóságtól is kérhetnek információkat és segítséget a helyi jelentőségű védett természeti területekkel kapcsolatban.

A nyilvántartás felülvizsgálatát 2011-ben kívánjuk lezárni és ehhez kérjük minden érintett önkormányzat és jegyző szíves szakmai segítségét. A felülvizsgált, aktuális adatbázis hozzájárul a helyi jelentőségű védett természeti területek hatékony megőrzéséhez, biztosítja a

helyi, regionális és országos szintű tervezési, stratégiaalkotási tevékenységek megalapozását, továbbá az eljáró szervek számára egyértelmű eligazítást ad a védetség fennállásáról például uniós finanszírozású fejlesztések megvalósítása, vagy egyéb közigazgatási hatósági eljárások során.

Budapest, 2011. június 22.

Készítette: dr. Nagy János osztályvezető, VM Természetvédelmi Birtokügyi Osztály

(A cikk Önkormányzati Hírlevélben történő megjelenítésével egyetért: **Érdiné dr. Szekeres Rozália** főosztályvezető, Természetmegőrzési Főosztály, **Dr. Rácz András** környezet- és természetvédelemért felelős helyettes államtitkár)

A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK PÁLYÁZATI LEHETŐSÉGEI

Hazai pályázati lehetőségek

Magyarországi Falumegújítási Díj – 2011. Végeredmény

Lezárult a Magyarországi Falumegújítási Díj – 2011. II., országos bírálati fordulója is.

A regionális zsűrik továbbították a Falumegújítási Szakértői Bizottságnak (Bizottság) az általuk továbbjuttatott két-két település pályázatait. A Bizottság a belügyminiszter és a vidékfejlesztési miniszter által kinevezett, a két tárca, az állami főépítések, a Magyar Urbanisztikai Társaság Falutagozatának és a Magyar Építőművészek Szövetségének képviselőiből tevődik össze.

Mivel a főépítési illetékességi területek nem minden esetben követik a tervezési statisztikai régiók beosztását, ezért közös zsűri bírálta el a Dél-Dunántúlról és a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetből (BKÜ) benyújtott pályázatokat. A BKÜ területéről érkezett a győztes pályázat, ezért a Bizottság – nem utolsó sorban látva a pályaműveket – a BKÜ nélküli Dél-Dunántúl 1. helyezettjének nyilvánította az összevont régió 2. helyezettjét, továbbjuttatva a korábbi 3. helyezettet is. A Bizottság – a pályaművek áttanulmányozása mellett – helyszíni bejárások, konzultációk révén is tanulmányozta az országos bírálati fordulóra jutott települések falumegújítási tevékenységét. 11 településre eljutottak, regionális 1. helyezett egy sem maradt ki.

A bizottság a pályázatok és a bejárások együttes mérlegelésével megállapította, hogy a regionális zsűrik jó és alapos munkát végeztek, gyakorlatilag elfogadta a zsűrik által kialakított sorrendeket, ahol regionális szinten nem sikerült ezt megtenni, eldöntötte a sorrendet. (Itt kell megjegyezni, hogy Megyer Község regionális szinten nem 2. lett, hanem megosztott 1. helyezést ért el. Az előző közleményben ez tévesen jelent meg – elnézést érte.)

A bizottság abban is egyetértésre jutott, hogy a régiók között sem volt tapasztalható szignifikáns különbség. Ezért a díjazási kategóriákat a regionális sorrendek alapján állapította meg. A győztest a regionális 1. helyezettek közül választotta ki.

A döntést nehezítette, hogy sok jó pályamű készült, a helyszíneken meggyőző teljesítményeket tapasztalt. Sokszor az „almát a körtével kellett összehasonlítani”, hiszen egymástól szögesen eltérő helyzetű települések más és más módszereket követve

eredményesek. A szavazás ezt híven tükrözte, hiszen a döntés minimális különbséggel született. A díjátadásra és konferenciára várhatóan április második felében kerül sor Alsómocsoládon. A pályázati kiírásban meghirdetett falumegújítási díjak mellett kiosztásra kerülnek a Vidékfejlesztési Minisztérium, a Magyar Urbanisztikai Társaság Falutagozatának és a Magyar Építőművészek Szövetségének különdíjai is. Ezek mellett, még további díjak is várhatók. A díjazott települések a konferenciára településükről egy tízperces előadásra, illetve egy standon kiállításra készüljenek fel. A bemutatkozáshoz a helyszínen mindenki – aki csatolt a pályázatához – visszakapja az elkészült poszttereket.

Minden résztvevőnek gratulálunk a falumegújításban elért eredményeihez. Mindenkit dicséret illet, akik vállalták ennek az összetett pályázatnak az elkészítését, a megmérettetést.

A Magyarországi Falumegújítási Díj – 2011. végeredménye:

A Magyarországi Falumegújítási Díj I. helyezése a falufejlesztés legkiemelkedőbb minőségű megvalósításáért – 2011.

Újszilvás (Pest megye)

Magyarországi Falumegújítási Díj a fenntartható falufejlesztés kiváló színvonalú megvalósításáért – 2011. (Az egyes kategóriákon belüli felsorolás ABC sorrendben történik)

Bakonyszombathely (Komárom-Esztergom)

Bicsérd (Baranya)

Komlóska (Borsod-Abaúj-Zemplén)

Kunszállás (Bács-Kiskun)

Kunsziget (Győr-Moson-Sopron)

Paloznak (Veszprém)

A falumegújítás több területén elért kiemelkedő teljesítményért – 2011.

Budajenő (Pest)

Csikóstöttös (Tolna)

Gyöngyössolymos (Heves)

Megyer (Veszprém)

Petőfiszállás (Bács-Kiskun)

Rábapatoná (Győr-Moson-Sopron)

Dicsérő oklevél – Valamennyi II. fordulóba került település magasabb besorolást kapott.

Living Road csúszásgátló útburkolat

A Living Road csúszásgátló rendszer mára már bizonyítottan élet és balesetmentő forgalomtechnikai rendszer. Két éves alkalmazása óta **nullás** a baleseti statisztikája ahová ilyen megoldás került. A rendszer bizonyítottan működik!

A Living Road rendszer telepíthető gyalogos-átkelők megközelítéséhez, keresztezésekben, éles kanyarokban, és minden olyan útszakaszra, ahol a megállás fontos szerepet játszik a baleset megelőzésében.

Figyelemükbe ajánljuk a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által „Közösségi közlekedés fejlesztése négy régióban” címen meghirdetett pályázatot. A pályázat keretében elnyerhető támogatás mértéke 95%-os, a megvalósítás során pedig a csúszásgátló rendszer beépítésére is

lehetőség van. További előnyt jelent, hogy a Generali a Biztonságért Alapítvány támogatja a csúszásgátló telepítést a fenti pályázat keretében, valamint az 5%-os Önrészt az Alapítvány felvállalja. Kérjük éljenek a kínált lehetőséggel, és alkalmazzák a csúszásgátló rendszert, mert életet ment.

A „Közösségi közlekedés fejlesztése négy régióban” című pályázat elérhető az alábbi oldalon: www.ujszecenytterv.gov.hu

Figyelmükbe ajánljuk továbbá a Living Road világító útburkolati jelet, melyet Cégünk a Hungarian Road Kft, a kerékpárutakra fejlesztette ki. Nagy öröm számunkra, hogy a XXI. századhoz méltó terméket sikerült alkotnunk, ezáltal biztonságosabbá téve a kerékpáros közlekedést.

Felhasználási terület:

- kerékpárút hálózaton,
- közvilágítás-mentes területen

Előnyök:

- esti órákban is biztonságossá válik a közlekedés,
- új fogalmat ad a kerékpáros közlekedésnek,
- látványosan elhatárolja a kerékpárutat a közúttól,
- önálló kerékpárúton nem szükséges közvilágítást kiépíteni,
- költséghatékony

Műszaki adatok:

- csekély fény esetén is teljes értékűen világít,
- 12 óra utánvilágítással rendelkezik,
- tartós burkolati jel alapú,
- nappali megjelenése nem tér el az eddig megszokott jelektől,
- 3 év garanciával ellátott,
- a Magyar Közút Nonprofit Zrt. engedélyével rendelkezik.

Bővebb információért tekintsek meg Cégünk weboldalát: www.livingroad.hu.

Közösségi kezdeményezések

Az Európai Területi Társulásokkal kapcsolatos aktuális kérdések, a 2012-es év feladatai

Az Európai Unió új együttműködési formaként hívta életre 2006-ban az Európai Területi Társulásokat (továbbiakban: ETT). Az újonnan kialakított együttműködési forma perspektívát kínál a határmenti területek felzárkózására, átfogó gazdaságfejlesztési projektek megvalósítására. A megalakult ETT-k kész együttműködési keretet nyitnak két ország határtérségének az európai uniós források fogadására, azok célirányos felhasználására.

Hazánk élen jár az ETT-k alapításában, 2007 óta hét ETT-t vett nyilvántartásba a Fővárosi Törvényszék magyarországi székhellyel. Ezek az alakulás időrendjében:

Ister–Granum ETT

Ung-Tisza-Túr-Sajó ETT

Abaúj- Abaújban ETT

Banat-Triplex Confinium Korlátolt Felelősségű ETT

ARRABONA Korlátolt Felelősségű ETT

Rába-Duna-Vág ETT

Novograd-Nógrád ETT

A fent említettek közül a tavalyi év folyamán négy ETT alakult.

A fentieken kívül további két magyar részvételű, de szlovákiai székhelyű ETT kezdte meg a működését (Pons Danubii Korlátolt Felelősségű EGTC, Bódva-Karszt EGTC).

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium 2010 decembere óta, mint jóváhagyó hatóság jár el az ETT-k alapítási folyamatában. 2011. év folyamán 94 jóváhagyást bocsátott ki.

Az ETTk-nek először, a tavalyi évben nyílt lehetőségük költségvetési támogatásra pályázni, amikor is 195.171.534 Ft állt rendelkezésre, alapítási, valamint működési költségek finanszírozására. A beérkezett 35 pályázatból, 25 részesült vissza nem térítendő pénzügyi támogatásban. A 2012-ben is kiemelt szerepet kapnak az ETT-k, az idei évben 141 millió forint áll rendelkezésre költségvetési támogatásra. Előreláthatóan március elején jelenik meg a pályázati felhívás.

2012. február 27-28-án, Lovasberényben kerül sor a KIM szervezésében az ETT jóváhagyó hatóságok találkozájára. A konferencia célja a jóváhagyó hatóságok közötti információcseré, a problémák kezelése és a szorosabb együttműködés kialakításának segítése. A rendezvényen a szomszédos országok jóváhagyó hatóságai mellett részt vesznek az Európai Bizottság, a Régiók Bizottsága, valamint a Fővárosi Törvényszék képviselői is.

Az ETTk-kel kapcsolatos további információk, aktualitások megtalálható a www.egtc.gov.hu honlapon.

Az Európai Integrációs Alap és az Európai Menekültügyi Alap

A Magyarországon három hónapot meghaladó tartózkodási joggal rendelkező külföldi állampolgárok száma a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal adatai szerint 2011. december 31-én mintegy 225 ezer volt. Közülük 90 ezren harmadik országból érkezett külföldiek. A menedékjogot élvező személyek száma megközelítőleg további 2 ezer fő.

Annak ellenére, hogy a külföldieknek az ország teljes népességéhez viszonyított aránya hazánkban – az Európai Unió többi tagállamához képest – viszonylag alacsony, mivel a külföldiek és a menedékjogot élvező személyek számos területen a magyar állampolgároktól eltérő szükségletekkel rendelkeznek, önálló, az önkormányzatok számára is nyitva álló pályázati lehetőségek vannak e két csoport társadalmi beilleszkedésének elősegítésére.

1. Harmadik országbeli állampolgárok társadalmi beilleszkedését segítő Európai Integrációs Alap

A Belügyminisztérium harmadik országbeli állampolgárok beilleszkedését segítő programokat támogat az Európai Integrációs Alapból származó támogatások felhasználásával. (Harmadik ország minden olyan ország, amely nem az Európai Unió tagállama.) A 2012 januárjától - 2013 júniusáig tartó időszakban erre a célra felhasználható uniós forrás összege több mint 600 millió forint.

Az Alap támogatásával megvalósíthatóak olyan programok, melyek a harmadik országbeli állampolgárok oktatására, képzésére, munkaerő-piaci beilleszkedésének elősegítésére irányulnak. Lehetőség van a befogadó társadalom és a harmadik országbeli állampolgárok közötti kultúrák közötti párbeszédet ösztönző, vagy a magyar társadalom harmadik országbeli állampolgárokkal kapcsolatos tudatosságának növelésére irányuló projektekre is. **Az önkormányzatok számára fontos lehet, hogy támogatható** a migránsokkal kapcsolatban lévő intézményeknél a struktúra fejlesztése, akár a munkatársak számára biztosított nyelvi vagy interkulturális képzéssel, információs anyagok terjesztésével, tolmácsolással/fordítással, akár a harmadik országbeli állampolgárokkal kapcsolatos tapasztalatok, jó gyakorlatok megosztásával.

A www.solidalapok.hu portálon megtalálhatóak az Európai Integrációs Alapra (illetve további Szolidaritási Alapokra, így az Európai Menekültügyi Alapra, az Európai Visszatérési Alapra és a Külső Határok Alapra) vonatkozó információk, és pályázati anyagok, ideértve a pályázati felhívásokat is.

A pályáztatás éves programok alapján történik, a projektek megvalósításának időtartama maximum másfél év lehet.

A következő pályázati felhívás megjelenésének várható ideje: 2012. március - április.

A projektek előfinanszírozással működnek, önrész biztosítására nincs szükség, mivel a projektek önrészét a Belügyminisztérium biztosítja!

2. Az Európai Menekültügyi Alap

Az Európai Menekültügyi Alap célja, hogy a védelemre szoruló, harmadik országból érkezett állampolgárok helyzetét javítsa azáltal, hogy hatékonyabbá teszi a menekültügyi eljárást, javítja a befogadási feltételeket, valamint elősegíti a társadalmi beilleszkedést. A Belügyminisztérium – szintén uniós forrás felhasználásával – 2012-ben 450 millió forintot biztosít pályázatok támogatására.

Idén tavasszal ismét kiírásra kerül egy pályázat célzottan az önkormányzatok számára a menekültek és oltalmazottak társadalmi beilleszkedésének elősegítésére.

Erre a pályázható tevékenységre **helyi önkormányzatok** olyan komplex pályázatait várjuk, amelyek az önkormányzatok által a nemzeti jogszabályok alapján ellátott állami feladatokat kiegészítve a menekültek, oltalmazottak magyar társadalomba való beilleszkedésének elősegítését célozzák. Az e tevékenység alatt pályázható projektek úgynevezett **komplex jellegűt** az adja, hogy több, egymásra épülő, illetve egymást kiegészítő elemből kell felépülniük, melyek összességében a projekt céljának elérését célozzák, illetve erősítik.

Az e tevékenység alatt pályázható komplex projekt egyes komponensei például a következők lehetnek:

- lakhatás biztosítása a célcsoport számára;
- létfenntartási eszközök (például ételmezés, ruházkodás, bútorok stb.) biztosítása a célcsoport számára;
- folyamatos, a célcsoport egyéni szükségleteihez igazodó, szociális munka biztosítása;
- szakmai, interkulturális, nyelvi és egyéb képzés biztosítása a célcsoport számára;
- a munkaerő-piachoz való hozzáférés megkönnyítését célzó szolgáltatások biztosítása.

Egy projekt esetén pályázható maximális támogatási összeg várhatóan 45 millió forint, melyhez önerő biztosítása nem szükséges.

Levelezési cím: Belügyminisztérium
Támogatás-koordinációs Főosztály
1051 Budapest, József A. u. 2-4.

Tel: (+36-1) 441-1131
(+36-1) 441-1679

Fax: (+36-1) 999-4846

E-mail: Európai Menekültügyi Alap: ema@bm.gov.hu
Európai Integrációs Alap: integracio@bm.gov.hu

Web: www.solidalapok.hu

SZOLIDARITÁS ÉS A MIGRÁCIÓS
ÁRAMLÁSOK IGAZGATÁSA

Vízkútúrési tevékenységgel kapcsolatos felhívás

Tisztelt Jegyző Asszony/Úr!

A Magyar Vízkútúrók Egyesülete (továbbiakban: MVE) részéről több megkeresés is érkezett a Vidékfejlesztési Minisztérium felé az engedély nélküli, szakszerűtlenül kivitelezett kútúrési tevékenység visszaszorítása érdekében.

Az MVE információi szerint 2010-ben az összes kút 80-90%-át építették szükséges engedélyek és nyilvántartásba vétel nélkül (!) amellet, hogy a kútúrók nem jelentéktelen része szakmai felkészültség és felszereltség hiányában nem képes elfogadható minőségű munkára. A vízjogi engedély nélkül mélyített kutak ismeretlen mennyisége, az ellenőrzés nélkül kiképzett vízállásértékek révén a vízkészlet-gazdálkodás alapjai kerülnek veszélybe, a jelenlegi állapotok fenntartásával a vízadó rétegekbe kerülő szennyezőanyagok az ivóvízellátásra igénybe vett vízadókat is veszélyeztetik.

A 2012. január elsején hatályba lépett Magyarország Alaptörvényének P) cikke rögzíti, hogy „A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a **vízkészlet**, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek **a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.**”

A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 24. § (1) bekezdésének c) pontja alapján olyan kút létesítéséhez, használatbavételéhez és megszüntetéséhez, amely a létesítő házi vízigényének 500 m³/év mennyiségig terjedő kielégítését szolgálja, valamint - parti szűrő és a karszt- vagy rétegvízkészlet igénybevétele, érintése nélkül - kizárólag a talajvíz felhasználásával működik a **települési önkormányzat jegyzőjének hatósági engedélye** szükséges.

Tekintettel a felmerült probléma környezetvédelmi súlyára a Vidékfejlesztési Minisztérium a felszín alatti vizek védelme érdekében sürgős beavatkozást tart indokoltnak.

A fentiek alapján kérjük a vízkútúrásokra vonatkozóan a felügyeleti ellenőrzések kiterjesztését, a vízjogi engedélyezés során az előírások szigorítását oly módon, hogy a kutak létesítése, kivitelezésük paraméterei kontrollálhatóak legyenek.

Az alábbi lista tartalmazza azon főbb jogszabályok gyűjteményét, melyeket alapul véve biztosítható a felszín alatti vizek védelme:

72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról

101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet a felszín alatti vízkészletekbe történő

beavatkozás és a vízkútúrás szakmai követelményeiről

18/1996. (VI. 13.) KHVM rendelet a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges kérelemről és mellékleteiről

219/2004 (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről

218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet az egyes szabálysértésekről

24/2007. (VII. 3.) KvVM rendelet a Vízügyi Biztonsági Szabályzat kiadásáról

Budapest, 2012. január

Köszönettel: Dr. Illés Zoltán környezetügyért felelős államtitkár, Vidékfejlesztési Minisztérium

Az Önkormányzati Hírlevél kiadásért felel: Dr. Bekényi József, Belügyminisztérium Önkormányzati Feladatok Főosztálya

Szerkeszti: az Önkormányzati Hírlevél szerkesztőbizottsága

Szerkesztésért felel: Dr. Barabás Zoltán, Belügyminisztérium Önkormányzati Feladatok Főosztálya

Szerkesztőbizottság címe: Belügyminisztérium Önkormányzati Feladatok Főosztálya

1903. Budapest, Pf. 314.

Telefon: 06 1 441 1127; e-mail: onkormanyzati_hirlevel@bm.gov.hu